

ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับความรับผิดชอบ
ผู้ค้าประกัน: ศึกษากรณีการให้สินเชื่อบริการของธนาคารพาณิชย์

กฤตพร เจริญกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2559

**Legal Problems on Interpretation and Enforcement Concerning the
Surety's Liabilities: A case study of Automobile's Hire Purchase
with Commercial Banks**

Krittaporn Charuenkul

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2016

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบผู้ค้า
ประกัน : ศึกษากรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์
เสนอโดย นางสาวกฤตพร เจริญกุล
สาขาวิชา นิติศาสตร์
หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
ได้พิจารณาเห็นชอบ โดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี)

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ รับรองแล้ว

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก)

วันที่ 12 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับความรับผิดของ ผู้ค้าประกัน: ศึกษากรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์
ชื่อผู้เขียน	กฤตพร เจริญกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

ธนาคารพาณิชย์แม้จะมีสิทธิในการให้บริการสินเชื่อให้เช่าซื้อรถยนต์ได้ ตามประกาศของธนาคารที่ สนส. 01/2551 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์จึงมีข้อสัญญาที่แตกต่างกับการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทในเครือหรือบริษัทผู้จำหน่ายรถยนต์ ในส่วนของการกำหนดความรับผิด สิทธิของผู้เช่าซื้อ รวมถึงการนำหลักกฎหมายตัดบทมาใช้บังคับ ซึ่งข้อสัญญาดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์

จากการศึกษาพบว่า สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารนำมาใช้นั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป และไม่มีกำหนดรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อไว้โดยเฉพาะ เนื่องจากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ก็กำหนดเพียงข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญที่ต้องมีในสัญญาเช่าซื้อเท่านั้น และในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ก็ไม่ได้แสดงวิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยอย่างละเอียด อีกทั้งในข้อตกลงสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องก็มีลักษณะเป็นการตัดบท โดยผู้เช่าซื้อไม่สามารถยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องขึ้นต่อสู้กับธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อได้ ซึ่งเมื่อผู้เช่าซื้อไม่สามารถยกข้อต่อสู้ดังกล่าวมาได้แย้งกับธนาคารได้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความรับผิดของผู้ค้าประกันซึ่งต้องยอมรับในข้อสัญญาดังกล่าวด้วย และการที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้าประกันที่แก้ไขใหม่ ในเรื่องของการบอกกล่าวที่ให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ภายในเวลาหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ย่อมขาดความชัดเจนเกี่ยวกับกรณีนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวดๆว่าต้องบอกกล่าวทุกครั้งที่มีการผิดนัดหรือไม่ ทำให้เกิดการโต้แย้งระหว่างคู่สัญญา ซึ่งการประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มีกรอบประกาศ ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามเป็น

ลายลักษณ์อักษร ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีหรือในประเทศอังกฤษ ล้วนแต่ต้องมีการระบุการส่งหนังสือบอกกล่าวไว้ในข้อตกลงในสัญญา รวมถึงสิทธิเรียกร้องในการ บังคับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ ลูกหนี้และผู้ค้ำประกันไว้อย่างชัดเจน

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าว โดยการแก้ไขกฎหมายเรื่อง การบอกกล่าวการผิดนัดของลูกหนี้ให้ผู้ค้ำประกันทราบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และให้นำความใน กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมมาบังคับใช้โดยเคร่งครัดเกี่ยวกับการเรียกค่าเสียหายของ ธนาคารภายหลังการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ นอกจากนี้คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามกฎหมาย คู่คุ้มครองผู้บริโภคต้องเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลการกำหนดเกี่ยวกับการห้ามทำข้อตกลง เพื่อตัดสิทธิมิให้ผู้เช่าซื้อยกความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ที่เช่าซื้อมาอ้างต่อธนาคารผู้ให้เช่าซื้อได้ รวมทั้งควบคุมเกี่ยวกับวิธีการในการคำนวณดอกเบี้ย หากได้มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะ ดังกล่าวนี้อาจก่อประโยชน์ในทางธุรกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์และเกิดความเป็นธรรม ต่อผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกัน

Thesis Title	Legal Problems on Interpretation and Enforcement Concerning the Surety's Liabilities: A case study of Automobiles Hire Purchase with Commercial Banks
Author	Krittaporn Charuenkul
Thesis Advisor	Associate Professor Phaithoon Khongsomboon
Department	Law
Academic Year	2015

ABSTRACT

Commercial banks maintain the authority to operate credit service businesses for the hire-purchase of automobiles, in accordance with the bank's announcement of Sor Nor Sor 01/2008 Dated 3 August 2008, which provides permission for commercial banks to operate hire-purchase and leasing businesses. However, hire-purchase automobile agreements with commercial bank are differentiated from hire-purchase automobile agreements with automobile dealers or associate companies in term of the determination of liability of the hirer, as well as law enforcement means. Those terms of agreement will cause injustice for the hirer and guarantor with commercial banks.

The study revealed that the hire-purchase agreement form used by commercial bank is the adhesion contract with no specific determination of the hire-purchase agreement format. Due to the committee's announcement regarding the terms of agreement, the subject of hire-purchase automobiles falls under the contract control business regulation A.D. 2012, which only determines the essence of the terms of the hire-purchase agreement. There is no delicate interest rate calculation method mentioned in the hire-purchase automobile agreement.

Moreover, the hire-purchase agreement contains defects concerning liability, which the hirer is not able to bring this case to contest with the commercial bank. If such case, this will affect the guarantor's liability to accept under those terms of agreement. However, the revised civil and commercial code in regards to the creditor stipulates the delivery of written notice to the guarantor to arrange debt settlement within sixty days from the date of default in payment by the debtor. There is no clarity in regards to the installment debt that the creditor must deliver with written notice to the guarantor for every default in payment, which will lead to disputes between both parties. It is

obvious that there is no announcement and written document for the terms and conditions of the hire-purchasing automobile business operated by commercial banks. For international practice, such as in Germany and the United Kingdom, all written notices must be delivered per the terms of the agreement along with the right to claim compulsory settlement for the creditor.

The researcher suggested that the addressing of the mentioned problem by legislative amendment requires more clarity of notification of the default in payment to the guarantor. Also, an enforcement of the law for unjust terms of agreement, regarding the claims for damages by the bank after the default in hire-purchase payment, is needed. Moreover, the Consumer Protection Board should play an important role in the determination of the agreement for depriving the right of the hirer to claim damages from the bank regarding damaged automobiles as well as in controlling the interest rate calculation method. If all the recommendations were implemented, they would benefit the hire-purchase automobile business of commercial banks, and create a fairer operating environment for the hirer and the guarantor.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์ ซึ่งท่านกรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้คำชี้แนะ ให้ความรู้เพิ่มเติม พร้อมทั้งแนะนำเอกสารทางวิชาการและตำราต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง อันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ซึ่งท่านกรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมถึงตลอดถึง รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะและรองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี ซึ่งรับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยให้คำแนะนำในการเรียบเรียงเนื้อหาและแก้ไขปรับปรุงถ้อยคำที่เป็นประโยชน์ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้แต่งตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ต่าง ๆ งานวิจัยต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาค้นคว้า ตลอดจนทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพงศ์เกษมและคุณจิรพรรณ เจริญกุล บิดาและมารดาที่เคารพรักเป็นอย่างสูงที่ให้โอกาสในการศึกษาและให้การสนับสนุน รวมทั้งให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมาจนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณ คุณวรางค์กุล เจริญกุล น้องสาวของผู้วิจัยที่ได้ให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณศรัณย์ ทองธรรมชาติ ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานกฎหมายบริษัท โตโยต้า ลีสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด และคุณวุฒิกกร ปิยะกุล เจ้าหน้าที่การตลาดสินเชื่อรถยนต์ เชียงใหม่ ธนาคารเกียรตินาคิน ที่ได้สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณบัณฑิตศึกษาและเจ้าหน้าที่สาขานิติศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้วิจัย ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ ที่ให้คำแนะนำการค้นคว้า ตำรา วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณเพื่อน ๆ สาขากฎหมายเอกชนที่คอยให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณชาคริต จันทร์เต็ม ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จ

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยขอมอบให้แก่บุคคลทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น หากมีข้อผิดพลาด หรือบกพร่องประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. ทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่งและ หลักในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และการเข้าค้ำประกันการเช่า ซื้อรถยนต์.....	6
2.1 ทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา	6
2.2 หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง.....	12
2.3 หลักการตีความข้อตกลงในสัญญา.....	18
2.4 ความมุ่งหมายและประโยชน์ของการทำธุรกรรมเช่าซื้อรถยนต์	22
2.5 หลักในการพิจารณาให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และการพิจารณาคุณสมบัติของ บุคคลที่จะมาเป็นผู้ค้ำประกัน.....	25
2.6 มูลหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ เป็นลักษณะมูลหนี้ทางพาณิชย์.....	34
2.7 การคำนวณดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์.....	36
2.8 หลักเกณฑ์การถูกตัดบทหรือถูกปิดปากมิให้ยกข้อเท็จจริงขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ในชั้นพิจารณาคดีของศาล	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ.....	44
3.1 ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายไทย.....	44
3.2 ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายต่างประเทศ.....	83
4. ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์.....	97
4.1 ปัญหาที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้ออ้างหลักกฎหมายปิดปาก โดยผลของข้อสัญญาอันมิให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์โต้แย้งเกี่ยวกับเหตุความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ เป็นเหตุไม่ชำระค่าเช่าซื้อ	98
4.2 ปัญหาข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดในดอกเบี้ยและเบี้ยปรับของผู้ค้าประกันกับความไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	103
4.3 ปัญหาการทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อทำการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้ที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบตามผลของสัญญาผู้ค้าประกัน	113
4.4 ปัญหาการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อ	118
4.5 ปัญหาการหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์	123
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	131
5.1 บทสรุป.....	131
5.2 ข้อเสนอแนะ	139
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก	149
ก ตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และสัญญาผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์.....	150

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ข ประกาศนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง	159
ค ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555.....	171
ง ประกาศนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ธปท. ฝนส. (23) ว.1892/2555 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและ ค่าธรรมเนียมของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์	177

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	ดอกเบี๋ยที่ธนาคารพาณิชย์จะได้รับจากผู้เช่าซื้อ.....	105
4.2	ตารางแสดงผลการคำนวณการผ่อนชำระ.....	108

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตของประชากรสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ปัจจัยสี่ รถยนต์ก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ใช้เป็นยานพาหนะในการเดินทาง การทำมาค้าขาย การคมนาคมขนส่ง รวมถึงการใช้ประกอบธุรกิจต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการบ่งบอกถึงฐานะความเป็นอยู่ และสภาพคล่องทางการเงินของประชาชนได้อีกด้วย เมื่อความต้องการของผู้บริโภคและการเติบโตของอุตสาหกรรมรถยนต์สวนทางกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องมาจากการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ และราคาน้ำมันในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้น ทำให้มีผลกระทบต่อรายได้ของประชาชน เมื่อความต้องการและรายได้ไม่สัมพันธ์กัน ทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้ผู้บริโภคมีรถยนต์ใช้ภายใต้รายได้ที่จำกัด ก็คือการหาผู้ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ จึงส่งผลให้ธุรกิจการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญและจำเป็นต่อผู้บริโภค อีกทั้งยังเป็นปัจจัยที่ช่วยให้การประกอบกิจการของผู้เช่าซื้อดีขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ (Hire Purchase) เป็นการให้บริการด้านการให้สินเชื่อส่วนบุคคลประเภทหนึ่ง ซึ่งสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์คือการที่เจ้าของรถยนต์นำรถยนต์ออกให้เช่า โดยผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินบางส่วน เรียกว่า “เงินดาวน์” ให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ และผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าเป็นงวด ๆ ให้กับผู้ให้เช่าซื้อ และเมื่อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว ผู้ให้เช่าซื้อจะโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์นั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งการประกอบธุรกิจให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ เริ่มมาจากแต่เดิมธนาคารมักจะตั้งบริษัทเงินทุนขึ้นมา ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์และธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งก็จะประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ โดยที่ธนาคารพาณิชย์จะไม่ประกอบธุรกิจด้วยตัวเอง แต่เมื่อพุทธศักราช 2540 เกิดวิกฤตเศรษฐกิจกับประเทศไทย จึงส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศทำให้สถานะของบริษัทเงินทุนต่าง ๆ เลิกกิจการไป ธนาคารพาณิชย์จึงมาดำเนินการบริการให้สินเชื่อดังกล่าวแทน โดยอาศัยประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบบิลิสซึ่งพุทธศักราช 2551 และเนื่องจากรถยนต์เป็นหลักประกันที่มีสภาพคล่องสูง สามารถเปลี่ยนมือได้ง่าย

ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์มีความเสี่ยงเป็นอย่างมาก จึงต้องมีการเรียกหลักประกัน โดยให้ผู้เช่าซื้อ ต้องจัดหาบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือเข้ามาเป็นผู้ค้ำประกัน

การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน แม้จะมีประกาศของ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555 เข้ามาควบคุมการทำสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็เมื่อพิจารณาขอบเขตของสัญญาเช่าซื้อ ตามประกาศดังกล่าวแล้ว เป็นการกำหนดเพียงข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขที่จะต้องมี ในสัญญาเช่าซื้อเท่านั้น อีกทั้งไม่มีการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันไว้ชัดเจน ธนาคารพาณิชย์ ควรจะกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันให้มีความรับผิดชอบเท่ากับความรับผิดชอบของลูกค้าผู้เช่าซื้อ โดยให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบร่วมกับผู้เช่าซื้อ ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อด้วย

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ลักษณะค้ำประกัน ที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2558 ส่งผลกระทบต่อการใช้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการพิจารณาการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะพิจารณาเข้มงวดขึ้น ธนาคารพาณิชย์อนุมัติเงินกู้ยากขึ้นหรืออาจไม่ปล่อยสินเชื่อเลย ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้าถึงสินเชื่อดังกล่าวได้ยากขึ้นด้วย เอกสารหลักฐานต่าง ๆ จะต้องมีการแก้ไข รวมถึงขั้นตอนในการปฏิบัติด้วย ธนาคารพาณิชย์ในฐานะเจ้าหนี้ซึ่งมีความเสี่ยงมากขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการ และอาจส่งผลกระทบต่อภาพรวมการขยายตัวของ เศรษฐกิจไทย

แต่ในเนื้อหาของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกันที่แก้ไขใหม่นี้ แม้จะมีเจตนารมณ์มุ่งที่จะคุ้มครองบุคคลในแง่ความสัมพันธ์ทางแพ่ง และช่วยลดความไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ค้ำประกันก็ตาม แต่ก็ยังมีความไม่ชัดเจนในหลายประเด็น จึงอาจเกิดปัญหาในการตีความได้ เช่น บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเกี่ยงของผู้ค้ำประกัน โดยยกเลิก มาตรา 691 (เดิม) บัญญัติว่า ถ้าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันไม่สามารถใช้สิทธิเกี่ยงให้เจ้าหนี้ เรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อนได้ และบัญญัติหลักการใหม่ มาตรา 681/1 ห้ามเจ้าหนี้ทำสัญญาให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วม หรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมในหนี้ที่ตนเป็นผู้ค้ำประกัน มีปัญหาว่าเมื่อกฎหมายไม่ให้ทำข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็น ลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกันกับเจ้าหนี้จะตกลงกันยกเว้นสิทธิเกี่ยง ตามมาตรา 688 มาตรา 689 และ มาตรา 690 ได้หรือไม่ และหากเจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกันจะตกลงสละสิทธิเกี่ยงไม่ได้ เพราะเข้า บทบัญญัติมาตรา 681/1 ผลจะทำให้ เจ้าหนี้ต้องไปฟ้องเรียกร้องเอาจากลูกหนี้ก่อนจนปรากฏว่า ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ใด ๆ ได้แล้ว จึงจะมีสิทธิมาเรียกเอาจากผู้ค้ำประกันหรือไม่

อนึ่งในมาตรา 686 กำหนดให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวผู้ค้ำประกันภายในหกสิบวันก่อน จึงจะบังคับให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ หากเจ้าหนี้ไม่ได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระคดีพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น การที่เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันเมื่อถูกหนี้คิดนัด เพื่อตั้งสิทธิเรียกร้องตามสัญญาค้ำประกันจนเต็มจำนวนตามมาตรานี้ มีปัญหาในการตีความทางกฎหมายว่า หากเป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวด ๆ ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์นั้น เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันทราบทุกงวดหรือไม่

ในขณะที่เดียวกัน ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ให้สินเชื่อ ก็จะกำหนดในสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกัน ในทางที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่ธนาคารซึ่งเป็นฝ่ายเจ้าหนี้ จึงอาจเกิดปัญหาว่าข้อสัญญาที่ระบุไว้นั้น จะมีผลบังคับใช้ได้หรือไม่เพียงใด

บทเฉพาะกาลที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ก่อให้เกิดปัญหาในการตีความ กฎหมายที่ประกาศใช้ใหม่จะมีผลลบล้างความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาที่คู่สัญญาได้ทำความตกลงไว้ในสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์ที่ทำไว้ก่อนหรือไม่ เพียงใด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่ากฎหมายลักษณะค้ำประกันที่แก้ไขใหม่นี้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง แก่การให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ และเนื้อหาของกฎหมายดังกล่าวจะมีขอบเขตเนื้อหาอย่างไร เพียงใด ต้องอาศัยการตีความประการใด จึงจะเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และให้สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจการให้สินเชื่อเช่าซื้อของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งข้อตกลงที่ระบุไว้ในสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์ จะมีผลบังคับตามกฎหมายประการใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง และหลักในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และการเข้าค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของศาลในกรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์
3. เพื่อศึกษาปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน ในกรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายค้ำประกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย และทำให้ธุรกิจการให้สินเชื่อเช่าซื้อของธนาคารพาณิชย์ ดำเนินต่อไปได้

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 20 และ ฉบับที่ 21 พ.ศ. 2558 แม้จะมีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นผู้ค้าประกันการขอสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์จากธนาคารพาณิชย์ นอกจากจะสร้างผลกระทบต่อกระบวนการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์แล้ว บทบัญญัติกฎหมายที่แก้ไขใหม่บางมาตราังมีความไม่ชัดเจนก่อให้เกิดปัญหาการตีความได้หลายนัย และยังส่งผลให้ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่ทำกันไว้ก่อนกฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับเกิดปัญหาในการบังคับใช้ตามมาด้วย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการตีความและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นที่ถูกต้อง ชัดเจน ตรงตามหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายทั้งสองฉบับ หากข้อใดที่เนื้อความแห่งกฎหมายยังก่อให้เกิดปัญหาความไม่ชัดเจนอยู่อีก ก็ควรที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงใหม่ ทั้งนี้เพื่อจะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทุกฝ่ายและเพื่อให้การทำธุรกรรมการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ดำเนินต่อไปได้ เพื่อประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีในการเข้าทำสัญญา หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา หลักในการพิจารณาการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) และ (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2558 และศึกษาถึงหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ และวิเคราะห์ปัญหาในการตีความและการบังคับใช้กฎหมายความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน รวมทั้งศึกษาแนวทางในการตีความและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นที่ถูกต้อง ชัดเจน ตรงตามหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายทั้งสองฉบับ

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลโดยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือ เป็นการศึกษาโดยการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ บทบัญญัติของกฎหมาย วิทยานิพนธ์ บทความ วารสาร คำพิพากษาของศาล เอกสารต่าง ๆ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์หาข้อสรุปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่งและหลักในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และการเข้าค้ำประกันการเข้าซื้อรถยนต์
2. เพื่อทราบถึงมาตรการทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายของศาลในกรณีการให้สินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์
3. เพื่อทราบถึงปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน ในกรณีการให้สินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์
4. เพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ค้ำประกัน ผู้ให้สินเชื่อ และผู้เข้าซื้อ เพื่อให้ธุรกิจการให้สินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์ดำเนินต่อไปได้

บทที่ 2

ทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง และหลักในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ และการเข้าค้ำประกันการเข้าซื้อรถยนต์

ในบทนี้จะได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแสดงเจตนาในการเข้าทำสัญญาว่ามีหลักพื้นฐานอะไรอยู่เบื้องหลัง ของการแสดงเจตนาในกฎหมายไทย แนวความคิดข้อสันนิษฐานของกฎหมายในเรื่องการเข้าทำสัญญา พร้อมทั้งหลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง และหลักพิจารณาการให้สินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ของไทย ว่ามีเกณฑ์การพิจารณา ข้อตกลงในสัญญาเข้าซื้อและสัญญาค้ำประกันการเข้าซื้ออย่างไร เพื่อให้เข้าใจภาพรวมชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาวิจัยต่อไป

2.1 ทฤษฎีทางกฎหมายในการเข้าทำสัญญา

2.1.1 หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา (The Autonomy of Will)

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา (Autonomy of Will) เกิดจากหลักปรัชญากฎหมายเรื่อง “ปัจเจกนิยม” มีแนวคิดทฤษฎีหลักอิสระทางแพ่ง (Private Autonomy) ซึ่งหลักดังกล่าวให้ความสำคัญของบุคคลซึ่งจะทำการแสดงเจตนาอย่างไรเพื่อจะผูกมัดตนเองให้ได้ตามต้องการ ซึ่งเจตนาเปรียบเสมือนเป็นตัวก่อให้เกิดสิทธิหรือกำหนดขอบเขตในทางกฎหมายของตนเอง พร้อมทั้งเชื่อได้ว่าเจตนาของแต่ละบุคคลมีความศักดิ์สิทธิ์ในตัวของมันเอง

เจตนาที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เป็นหลักการพื้นฐานของเสรีภาพของมนุษย์ ผลมาจากการที่ต้องรับรู้สิทธิส่วนบุคคลและต้องรับรองเสรีภาพส่วนบุคคลที่มนุษย์ทุกคนมีอยู่ตามธรรมชาติและต้องไม่ทำลายสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล เสรีภาพของบุคคลจะถูกจำกัดลงด้วยความสมัครใจของบุคคลเอง โดยจะไม่ผูกพันในหน้าที่ตนไม่ตกลงยินยอมด้วย¹ การที่บุคคลผูกมัดตัวเองด้วยสัญญาที่ทำขึ้นนั้น เป็นหลักที่อาศัยความเป็นเหตุเป็นผลทางนิติปรัชญา ว่าด้วยนิติสัมพันธ์ทางนี้ว่า

¹ จาก ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าทำสัญญาในพฤติการณ์ที่ไม่สามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต) (น. 10), โดย จักรี อุดฉัตรรัตน์, 2546, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อยู่บนรากฐานของเจตนาของบุคคลโดยเจตนาเป็นแห่งกำเนิดและเป็นมาตรการของสิทธิ โดยการแสดงเจตนา (Declaration of Intention) เป็นการกระทำซึ่งบุคคลแต่ละคนประสงค์ที่จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมายบางประการ และได้มีการแสดงออกซึ่งความประสงค์นั้น เจตนาเป็นตัวก่อให้เกิดสัญญาและเป็นตัวกำหนดเนื้อหาของสัญญาและผลของสัญญา²

ดังนั้น การมีเจตนาอยู่ภายใต้จิตใจของบุคคลใด ๆ จึงไม่เกิดผลทางกฎหมายแต่อย่างใด ต้องมีการแสดงออกมาให้ปรากฏเป็นการกระทำ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่แสดงออกอย่างชัดแจ้งหรือเป็นการแสดงออกโดยนัย ถ้าเป็นความประสงค์ของผู้แสดงเจตนาที่จะให้เกิดผลขึ้นแล้ว ก็ถือว่าบุคคลนั้น ได้แสดงเจตนาแล้วนั่นเอง หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาเริ่มมาจากที่บุคคลทุกคนมีอิสระในทางความคิดที่มีอยู่ในตัวเป็นธรรมชาติ การที่บุคคลจะกระทำการใด บุคคลนั้นย่อมรู้ตัวเอง แต่สิ่งสำคัญในการแสดงเจตนาทางด้านการทำสัญญานั้น ต้องมีความสมัครใจของบุคคลนั้นด้วยในการที่จะเข้าไปผูกพันในหน้าที่เกิดจากสัญญานั้น

2.1.2 หลักเสรีภาพในการเข้าทำสัญญา (Freedom of Contract)

หลักเสรีภาพในการทำสัญญาเป็นส่วนหนึ่งของหลักอิสระทางแพ่ง (Private Autonomy) ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหลักที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิของเอกชนหรือปัจเจกชนมีความอิสระในการที่จะกำหนดขอบเขตกฎหมายด้วยตนเอง ทั้งในเรื่องส่วนตัว เช่น การสมรส การหย่า การรับรองบุตร เป็นต้น และเรื่องทรัพย์สิน เช่น การทำพินัยกรรม การทำสัญญาต่าง ๆ เป็นต้น³

เสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) มีอยู่ 2 ความหมายด้วยกัน คือ

1. ความหมายแรกหมายถึง เสรีภาพที่จะเข้ามาตกลงทำสัญญา หมายถึงเสรีภาพในการก่อให้เกิดขึ้น ดำเนินการต่อไปของสัญญาหรือระงับ⁴สำหรับเสรีภาพที่จะเข้ามาตกลงทำสัญญานั้น หมายถึง เสรีภาพในการเริ่มต้นดำเนินต่อไป หรือระงับกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา ซึ่งในความหมายนี้ อาจพิจารณาได้สองด้าน คือ ด้านกระทำ (Positive Sense) หมายถึง การเริ่มต้นดำเนินต่อไปและการตกลงเข้าทำสัญญา และด้านไม่กระทำ (Negative Sense) หมายถึง การไม่เข้าทำสัญญาหรือการระงับกระบวนการในการเจรจา ด้วยการถอนคำเสนอหรือการยกเลิกการเจรจา เป็นต้น

² จาก *กฎหมายสัญญาสถานะใหม่ของสัญญาและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม* (น. 12), โดย คาราวร ดิระวัฒน์, 2542, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

³ จาก *คำอธิบายกฎหมายนิติกรรม สัญญา* (น. 25), โดย สนันทกรณ (จำปี) โสคติพันธุ์, 2553, กรุงเทพมหานคร: วิญญชน.

⁴ จาก *หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญา* (น. 171), โดย จำปี โสคติพันธุ์, 2543, กรุงเทพมหานคร: วิญญชน.

2. เสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงเมื่อสัญญาเกิดแล้ว หมายถึงเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐ เนื่องจากรัฐได้รับรองเสรีภาพที่เอกชนหรือปัจเจกชนมีตั้งแต่นั้นก่อนเกิดสัญญาแล้ว ดังนั้นเมื่อสัญญาเกิดรัฐจะเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้สิ่งที่คู่สัญญาได้กำหนดตกลงกันไว้โดยเสรีภาพเปลี่ยนไปเป็นประการอื่นไม่ได้⁵

หลักเสรีภาพในการทำสัญญาได้มีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 151⁶ โดยมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. หลักเสรีภาพในการทำสัญญากับองค์ประกอบของสัญญา กล่าวคือ คู่สัญญาที่มีเสรีภาพในการเข้าทำสัญญากับใครก็ได้ อีกทั้งสามารถเลือกวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอย่างไรก็ได้ คู่สัญญาที่มีเสรีภาพที่จะเลือกวิธีการหรือแบบในการทำสัญญาไม่ว่าจะเป็นทางวาจา กิริยาอาการหรือเป็นลายลักษณ์อักษรก็ได้ อีกทั้งคู่สัญญาที่มีเสรีภาพในการที่จะตัดสินใจว่าจะทำสัญญาหรือไม่อย่างไร มีเสรีภาพในการแสดงเจตนาตามที่ได้ตัดสินใจ

2. หลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความสัมพันธ์กับเนื้อหาของสัญญา คือ คู่สัญญาที่มีเสรีภาพที่จะกำหนดเนื้อหาของสัญญาอย่างไรก็ได้ แม้เนื้อหาที่กำหนดนั้นจะแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนด หากมิใช่กฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน สัญญานั้นก็ไม่เป็นโมฆะ

3. หลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความสัมพันธ์กับผลของสัญญา คู่สัญญาที่มีเสรีภาพในการกำหนดผลของสัญญาอย่างไรก็ได้ เมื่อกำหนดไว้แล้ว กฎหมายก็รับรองให้มีผลดังเจตนาที่แสดงไว้ในสัญญา ตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta Sunt Servanda)

2.1.3 หลักอรรถประโยชน์ในการทำสัญญา

แนวคิดอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) เป็นทฤษฎีที่มีหลักคิดพื้นฐานมาจากแนวคิดสุขนิยม คำว่า “สุขนิยม” มาจากภาษากรีก คือคำว่า “hedone” หมายถึง ความพึงพอใจ สุขนิยมทางจริยธรรมมีทัศนะที่ว่าความพอใจและความเดือดร้อนคือเกณฑ์วัดผลที่ว่า การกระทำใดถูกหรือผิด แนวคิดอรรถประโยชน์ถือกำเนิดโดยนักปรัชญา นักคณิตศาสตร์ นักกฎหมายชาวอังกฤษ ชื่อว่า เจอเรมี เบนแทม (Jeremy Bentham, 1748 – 1832) เขาได้เสนอหลักจริยธรรมที่ว่า การกระทำที่ดีที่สุดคือการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด (The greatest happiness of the greatest number) อรรถประโยชน์นิยมของเบนแทม บ่งชี้ถึงทัศนะว่าการกระทำใดจะถูกต้องหรือผิดขึ้นอยู่กับว่าเราเชื่อว่า ผลลัพธ์ของการกระทำนั้นดีหรือเลว

⁵ แหล่งเดิม. (น. 177).

⁶ มาตรา 151 บัญญัติว่า “การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ.”

สำหรับเป็นแรม ดีหรือเลว หมายถึงความพึงพอใจหรือความเดือดร้อนที่เกิดจากประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เป็นปัจเจกชน⁷ แต่แนวคิดของเป็นแรมก็ทำให้มีนักวิชาการหลายคนมองว่าเป็นแรมใช้หลักวิเคราะห์เชิงปริมาณเกินไป โดยมีข้อสำคัญประการหนึ่งคือ การมุ่งเน้นความสุขที่สุดของคนจำนวนมาก

ต่างจากแนวคิดอรรถประโยชน์ของ จอห์น สจิวท มิลล์ (John Stuart Mill, 1806-1873) มุ่งเน้นในเรื่องศีลธรรมมากกว่ากฎ คือความสุขเป็นเป้าหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับศีลธรรม โดยมิลล์ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของเป็นแรมที่ให้ความสำคัญกับความสุขของปัจเจกบุคคลและมีความสุขทั่วไป เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา

2.1.4 หลักการว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

เนื่องจากหลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาที่ใช้บังคับผู้มีพื้นฐานมาจากเสรีภาพของบุคคล ตามหลักของความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา โดยรัฐจะไม่เข้ามาแทรกแซงแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่ จะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน คือกฎหมายจะเข้าขัดขวางการแสดงเจตนาที่ต่อเมื่อเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และจะเข้าควบคุมการแสดงเจตนาที่เพียงเพื่อให้เป็นการแสดงเจตนาโดยสมัครใจ หากเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการแสดงเจตนาโดยสมัครใจแล้วนั้นก็ให้บังคับตามเจตนา นั้น โดยไม่คำนึงว่าใครจะได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันอย่างไร⁸

แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าถือโอกาสอาศัยหลักดังกล่าวเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจด้อยกว่าอย่างมาก อันเป็นเหตุทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคม รัฐจึงต้องกำหนดกรอบการใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและเสรีภาพของบุคคล เพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคม จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมพ.ศ. 2540 ขึ้นมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว โดยกำหนดแนวทางพิจารณาให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการ ไม่มีผลบังคับ และข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการให้มีผลบังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี⁹

⁷ Silaphuchaya. (2554). *แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมและทฤษฎีความยุติธรรม*. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://integratedsciences-sila.blogspot.com/2011/05/blog-post.html>

⁸ จาก *คำอธิบายนิติกรรมและสัญญา* (น. 697), โดย ศักดิ์ สนองชาติ, 2559, กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ.

⁹ หมายเหตุพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.

ข้อสัญญาไม่เป็นธรรมที่ถูกตรวจสอบและมีผลบังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) ต้องเป็นข้อสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือสัญญาสำเร็จรูปหรือสัญญาขายฝาก
- 2) ต้องเป็นข้อตกลงที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปหรือผู้ซื้อฝากแล้วแต่กรณี ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ตามมาตรา 4 วรรคสาม
- 3) และต้องเป็นข้อตกลงที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้เปรียบเกินสมควร ตามมาตรา 4 วรรคท้าย

พระราชบัญญัตินี้มีจุดประสงค์เพื่อเป็นการวางกรอบการกำหนดข้อสัญญา ที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้ร่างขึ้นไม่ให้มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดความรับผิดชอบที่เป็นการเอาเปรียบคู่สัญญามากเกินไป จึงจะอยู่ในกรอบของความเป็นธรรมในการเข้าไปผูกพันตามสัญญา แต่อย่างไรก็ดีวัตถุประสงค์ของการตราพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่ได้บัญญัติให้ศาลเข้าไปแทรกแซงการประกอบกิจการของเอกชนทุกประเภทโดยไม่มีขอบจำกัด รัฐยังให้ความเคารพในหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาของเอกชนอยู่ แต่รัฐมีวัตถุประสงค์เพียงเข้าไปคุ้มครองบุคคลผู้ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบทางสังคมเท่านั้น

ผู้วิจัยขอยกแนวคำพิพากษาศาลฎีกากรณีพิพาทตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาโดยสังเขปดังนี้¹⁰

1. สัญญาเช่าซื้อระบุว่าเมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิก ผู้ซื้อยอมผ่อนชำระค่าเช่าซื้อค้างชำระให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อจนครบถ้วน เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม: การทำสัญญาก่อนกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมใช้บังคับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1780/2542 “จำเลย ฎีกาว่า สัญญาเช่าซื้อ ข้อ 9 ที่ระบุว่าเมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิก ผู้เช่าซื้อยอมชำระค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อจนครบถ้วน เป็นสัญญาที่เข้าลักษณะข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 จึงน่าจะถือว่าข้อสัญญาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ทำให้เชื่อกันที่โจทก์ฟ้องไม่มีมูลหนี้ต่อกันนั้น แม้จะปรากฏว่าประเด็นข้อนี้จำเลยมิได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลล่างทั้งสอง แต่เป็นปัญหาอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาจึงรับวินิจฉัยให้

¹⁰ อนุชาติ คงมาลัย. (2557). บทความข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม: กฎหมายและคำวินิจฉัยของศาล. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2558, จาก www.ago.go.th/articles_57/article_171057.pdf

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่นิติกรรมหรือสัญญาที่สร้างขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” ดังนั้นบรรดานิติกรรมหรือสัญญาที่สร้างขึ้นก่อนวันที่ 15 พฤษภาคม 2541 ซึ่งเป็นวันเริ่มดำเนินการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมฯ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ สัญญาเช่าซื้อทำขึ้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม 2538 ก่อนวันที่พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมฯ มีผลใช้บังคับ จึงนำพระราชบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับแก่สัญญาเช่าซื้อหาได้ไม่”

2. การคิดดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์และการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยภายในกรอบแห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย มิใช่ข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรม หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2883/2546 “ โจทก์ เป็นธนาคารพาณิชย์ ย่อมมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) การคิดดอกเบี้ยของโจทก์จึงไม่ตกอยู่ในบังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และ โจทก์ย่อมมีอำนาจปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยได้ แต่ต้องอยู่ภายในกรอบแห่งประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เมื่อการปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ไม่เป็นการฝ่าฝืนต่อประกาศธนาคาร แห่งประเทศไทยย่อมเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย มิใช่ข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน อันจะเป็นผลทำให้ข้อตกลงดังกล่าวตกเป็นโมฆะ”

3. สัญญาตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ มีข้อกำหนดว่าคู่สัญญาต่างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อใดก็ได้ โดยบอกกล่าวให้ทราบเป็นหนังสือล่วงหน้า 90 วัน ไม่เป็นข้อสัญญาไม่เป็นธรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2507/2552 “สัญญาตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ข้อ 11.3 กำหนดเพียงจำเลยมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อใดก็ได้ โดยการบอกกล่าวให้โจทก์ทราบเป็นหนังสือล่วงหน้า 90 วัน หากได้กำหนดเงื่อนไขหรือเหตุที่จะทำให้มีสิทธิบอกเลิกสัญญาแต่อย่างใด และข้อ 11.2 ยังกำหนดให้โจทก์มีสิทธิบอกเลิกสัญญาแก่จำเลยเช่นเดียวกับที่ให้จำเลยมีสิทธิบอกเลิกสัญญาแก่โจทก์ตามข้อสัญญาข้อ 11.3 ข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อสัญญาไม่เป็นธรรมหรือไม่นั้น ต้องยึดหลักเกณฑ์ตามบัญญัติไว้ในมาตรา 4 วรรคสาม ตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมฯ ว่าเป็นข้อตกลงที่มีลักษณะที่ทำให้โจทก์ได้รับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ หรือเป็นข้อตกลงที่ทำให้จำเลยได้เปรียบโจทก์หรือไม่ โจทก์จึงไม่ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบหรือจำยอมก่อนจะเข้าทำสัญญากับจำเลย ถือว่าการเข้าทำสัญญากับจำเลยเป็นไปด้วยความสมัครใจของโจทก์และอยู่บนพื้นฐานที่เท่าเทียมกันทั้งสองฝ่าย ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบซึ่งกันและกัน และจำเลยได้นำสืบสาเหตุแห่งการบอกเลิกสัญญา จะถือว่าจำเลยบอกเลิกสัญญาโดยไม่มีเหตุผล

อันสมควรไม่ได้ ดังนั้น ข้อตกลงที่ให้จำเลยมีสิทธิบอกเลิกสัญญาตามข้อ 11.3 จึงไม่เป็นข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้โจทก์ปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนพึงคาดหมายได้ตามปกติ หรือเป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้จำเลยได้เปรียบโจทก์ ข้อตกลงดังกล่าวจึงไม่เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม”

2.2 หลักการตีความกฎหมายในทางแพ่ง

การตีความกฎหมาย (Interpretation of Law) หมายถึง การค้นหา หรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบท โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญสำนึก ให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้น เพื่อที่จะนำกฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม¹¹

การใช้กฎหมายและการตีความของคู่กันเสมอ ผู้ซึ่งใช้กฎหมายจะใช้ถูกต้องก็ต่อเมื่อรู้และเข้าใจความหมายแห่งบทกฎหมายนั้น บทกฎหมายใดเมื่อนำมาปรับเข้ากับกรณีที่เกิดขึ้นและมีข้อสงสัยว่าไม่สามารถจะใช้ปรับแก้คดีได้หรืออาจมีถ้อยคำไม่ชัดเจน ก็จำเป็นต้องตีความบทกฎหมายนั้น ตัวอย่างเช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์...” ถ้าพิจารณาบทบัญญัติมาตรานี้จะเห็นว่าการกระทำต่าง ๆ อาจเข้าข่ายมาตรานี้ได้ เช่น ขวางกั้นหิน โคนกระจากบ้านผู้อื่นแตก ปลอ่ยลมยางรถยนต์ของผู้อื่น เป็นต้น

2.2.1 หลักทั่วไปในการตีความกฎหมาย

การตีความในกฎหมายทั่วไปมีหลักเกณฑ์ 2 ประการคือ¹²

1. การตีความกฎหมายโดยบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่

กรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้บัญญัติกฎหมายหรือรัฐได้บัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่อีกฉบับหนึ่งเพื่อตีความ อธิบาย หรือกำหนดความหมายที่แน่นอนของถ้อยคำบางคำในกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมา ก่อนหน้านี้ ซึ่งมีข้อความหรือถ้อยคำบางคำที่น่าเคลือบคลุมสงสัย หรืออาจแปลความหมายผิดไปจากเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายเพื่อให้มีความหมายที่กระจ่างชัดขึ้น กฎหมายที่ออกมาเพื่อวัตถุประสงค์ในการตีความหมายเช่นนี้มักบัญญัติให้มีผลย้อนหลังไปจนกระทั่งวันเริ่มใช้บังคับกฎหมายฉบับแรกด้วย เพื่อตัดปัญหาความยุ่งยากและเพื่อมิให้เกิดความลักลั่นกัน

¹¹ จาก *แง่คิดในการตีความกฎหมายไทย* (น. 1), โดย ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, 2548, กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.

¹² มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2558). *การตีความกฎหมาย*. สืบค้น 5 ธันวาคม 58, จาก

2. การตีความกฎหมายโดยอาศัยหลักวิชาการ

วิธีการนี้ให้ตีความกฎหมายตามตัวอักษรก่อน และถ้าได้ตีความตามตัวอักษรแล้วยังมีข้อถกเถียงในเรื่องความหมายที่แท้จริงของบทกฎหมายนั้นอยู่ ให้ตีความตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติต่อไปอีกชั้นหนึ่ง จะเห็นได้จากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “กฎหมายนั้นต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษรหรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ” แสดงว่าการตีความตามหลักวิชาการนี้มีหลักเกณฑ์ในการตีความ 2 ประการคือ

ก. การตีความตามตัวอักษร เป็นการตีความตามถ้อยคำสำนวนในตัวของบทกฎหมาย บทกฎหมายใดมีข้อความชัดเจนอยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องนำไปตีความอีก ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) ในกรณีที่บทกฎหมายใช้ภาษาสามัญ เมื่อใดคำในตัวของบทกฎหมายใช้คำธรรมดา ซึ่งเป็นภาษาสามัญที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ก็ให้เข้าใจว่ามีความหมายที่เข้าใจอยู่ตามธรรมดาของถ้อยคำนั้นหรือให้ถือตามพจนานุกรม ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1288 /2508 ฟ้องกล่าวว่าจำเลยบังอาจขับรถแข่งรถเมล์ โดยฝ่าฝืนป้ายห้ามแข่งของเจ้าพนักงานที่ติดตั้งไว้ เป็นเหตุให้ชนรถเมล์เสียหาย เสื่อมคุณสมบัติเสียหาย ดังนี้ เมื่อตามพระราชบัญญัติการจราจรทางบกไม่มีบทวิเคราะห์ศัพท์คำว่า “แข่ง” ไว้ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 คำว่า “แข่ง” หมายถึง กิริยาแทรกหรือเสียด ซึ่งหมายความว่าเบียดเข้าไปหรือเบียดไป¹³ เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติความหมายไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะก็ต้องตีความไปตามความหมายธรรมดา

2) ในกรณีที่บทกฎหมายใช้ภาษาทางเทคนิคหรือภาษาทางวิชาการ เมื่อใดคำในตัวของบทกฎหมายใช้ภาษาทางเทคนิคหรือภาษาทางวิชาการ ให้เข้าใจความหมายตามที่เข้าใจกันในทางเทคนิคหรือในทางวิชาการนั้น ๆ เช่น ศัพท์ทางการแพทย์ ทางช่างกล ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ก็ต้องถือตามความหมายที่เข้าใจกันในหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น

3) ในกรณีที่บทกฎหมายประสงค์ให้ถ้อยคำบางคำมีความหมายเป็นพิเศษไปกว่าที่เข้าใจกันอยู่ในภาษาธรรมดา หรือภาษาเทคนิค หรือในทางวิชาการ กฎหมายจะได้กำหนดบทวิเคราะห์ศัพท์ บทนิยาม หรือคำอธิบายปรากฏอยู่ในมาตราแรก ๆ ของกฎหมายนั้น เช่น ตามบทนิยามในมาตรา 1 (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา “อาวุธ” หมายความว่ารวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธ โดยสภาพ

¹³ จาก พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554, โดย ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.

แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ ฉะนั้นไม่จำเป็น
ซึ่งจำเลยใช้แทงตาโจทก์ให้บาดเจ็บเป็นอาวุธในความหมายของกฎหมายไปด้วย

ข. การตีความตามเจตนารมณ์ หรือความมุ่งหมาย (Teleological Interpretation)
หมายถึงการตีความตามความมุ่งหมายหรือคุณค่า หรือตามเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังบทกฎหมายนั้น ๆ
โดยมิได้ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้บัญญัติกฎหมายแต่อย่างใด แต่ขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายของ
บทกฎหมายโดยตัวของบทกฎหมายเอง เป็นการหยั่งทราบความหมายของถ้อยคำในบท กฎหมาย
จากเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายนั้น ๆ การตีความตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายแล้วพยายาม
เลือกเฟ้นถ้อยคำมาใช้ ก็เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายดังกล่าว โดยเหตุนี้ เมื่อเรา
สามารถหยั่งทราบเจตนารมณ์หรือความมุ่งหมายได้ เราก็สามารถทราบความหมายของถ้อยคำที่
เขียนไว้ในกฎหมายนั้นได้ การตีความตามเจตนารมณ์นี้สำคัญมาก เพราะกฎหมายต่าง ๆ มีความมุ่ง
หมายหรือเจตนารมณ์ไม่เหมือนกัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญามีความมุ่งหมายจะกำหนดความผิด
และโทษ จึงถือว่าความชั่วของบุคคลเป็นข้อสำคัญ แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มุ่งหมาย
จะให้มีการชดใช้ค่าเสียหาย โดยไม่ได้คำนึงว่าเป็นการกระทำที่ชั่วร้ายอย่างไรหรือไม่ โดยเหตุนี้
ตามกฎหมายอาญาการกระทำจะเป็นการประมาทหรือไม่ จึงพิจารณาจากความระมัดระวัง ซึ่งบุคคล
ในลักษณะและฐานะอย่างเดียวกับผู้กระทำว่าสามารถใช้ความระมัดระวังหรือไม่ แต่การประมาท
เดินเลื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นพิจารณาจากความระมัดระวังของวิญญูชน คือ
คนที่มีความรอบคอบปานกลางเป็นประมาท

โดยปกติ การตีความตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์เป็นสิ่งที่ต้องประกอบกัน
เพื่อหยั่งทราบถึงความมุ่งหมายอันแท้จริงของกฎหมาย แต่ถ้าการตีความทั้งสองขัดแย้งกัน
ต้องถือเอาการตีความตามเจตนารมณ์เป็นใหญ่ เพราะเป็นการตีความไปในทางได้ผลสมความมุ่ง
หมายของกฎหมาย

2.2.2 การพิจารณาเหตุผลหรือเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ศาสตราจารย์ธานินทร์ กรัยวิเชียร ได้ให้ความหมายของเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า
หมายถึง เจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติในขณะที่ตรากฎหมาย หรือหมายถึงกฎหมายแต่ละฉบับมี
เจตนารมณ์เป็นเอกเทศต่างหากจากเจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งไม่จำเป็นต้องยึดติดกับ
เจตนารมณ์ของฝ่ายนิติบัญญัติในขณะที่ตรากฎหมาย เพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับใช้ได้
เหมาะสมแก่กาลเวลาและสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มิฉะนั้นแล้วกฎหมายแต่ละฉบับ
จะใช้ได้ขอบเขตที่จำกัดและอาจทำให้กฎหมายล้าสมัยไปอย่างรวดเร็ว

เจตนารมณ์ของกฎหมายนี้มีปัญหาว่าจะค้นหาจากที่ใดซึ่งในเรื่องนี้มีอยู่ 2 ทฤษฎี¹⁴ คือ

1. ทฤษฎีอำเภोजิต (Subject Theory) ซึ่งมีความเห็นว่าสามารถค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายจากเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายนั้นเองในทางประวัติศาสตร์ เช่น พิจารณาจากบันทึก รายงานการประชุมของสภา ตลอดจนคำอภิปรายในรัฐสภา เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้เห็นว่าที่บทกฎหมายใช้ถ้อยคำเช่นนั้นเป็นเพราะผู้บัญญัติกฎหมายมีเจตนารมณ์เช่นไร

2. ทฤษฎีอำเภอการณ์ (Objective Theory) ซึ่งเห็นว่าไม่ต้องค้นหาเจตนารมณ์ของผู้บัญญัติกฎหมายนั้นเองในทางประวัติศาสตร์ แต่ต้องค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นเองว่ากฎหมายมีความมุ่งหมายอย่างไร เป็นการตีความโดยคำนึงถึงคุณค่าแห่งคำพิพากษา โดยบทกฎหมายยังคงมีถ้อยคำอยู่ตามเดิม แต่อาจนำบทกฎหมายนั้นมาใช้ให้เหมาะสมกับความก้าวหน้าในทางพาณิชย์และทางวิชาการ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายเท่าที่ถ้อยคำของกฎหมายจะเปิดช่องให้กระทำเช่นนั้นได้ การตีความกฎหมายตามทฤษฎีอำเภอการณ์ทำให้กฎหมายไม่อยู่นิ่งแต่ก้าวหน้าต่อ ๆ ไป เช่น กฎหมายออกในสมัยที่ยังไม่มีวิทยุโทรทัศน์ แม้ภายหลังมีโทรทัศน์ก็สามารถใช้กฎหมายปรับได้

ในการตีความกฎหมายควรใช้ทั้งสองทฤษฎีประกอบกัน เพราะถ้าพึ่งใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งนั้นจะมีข้อบกพร่องตัวอย่างการตีความกฎหมายโดยพิเคราะห์เจตนารมณ์ของกฎหมายเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 95/2484 ชายมีภริยาอยู่แล้ว ได้ขอหญิงมาเลี้ยงดูเป็นภริยาน้อย และได้ทำสัญญากับ ฝ่ายบิดาหญิงว่าจะให้ทรัพย์สินจำนวนหนึ่งแก่หญิงและบิดาหญิง ดังนี้สัญญานั้นเป็นการอุดหนุนให้ชายมีภริยาอีกคนหนึ่ง ต้องห้ามตามกฎหมายใช้บังคับไม่ได้

ข้อสังเกต ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ครอบครัว ใช้ระบบคู่เดียวเมียเดียวแทนระบบหลายเมียแต่เดิม โดยกำหนดไว้ในกฎหมายว่าชายหรือหญิงจะทำการสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสอยู่ไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนารมณ์ทั้งของผู้บัญญัติกฎหมาย (ทฤษฎีอำเภोजิต) และความมุ่งหมายของกฎหมายนั้น (ทฤษฎีอำเภอการณ์)

2.2.3 หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง

กฎหมายไม่มีผลย้อนหลังนั้นมีที่มาตั้งแต่สมัยโรมัน เมื่อประมาณ 2000 ปีมาแล้ว หลักกฎหมายนี้ปรากฏเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรในโรมัน และมีสุภาษิตกฎหมายโรมัน คือหลัก “Nullum poenasine crimen, nullum crimen sine lege” แปลได้ว่า “บุคคลจะไม่ต้องรับโทษถ้าหาก

¹⁴ จาก ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (น. 121), โดย หยุต แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย, 2553, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ว่าไม่มีความผิด และบุคคลไม่มีความผิดถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้”¹⁵ คือการที่บุคคลจะต้องรับโทษอย่างหนึ่งอย่างใดนั้น จะต้องมียกกฎหมายบัญญัติเอาไว้ว่าการกระทำนั้น ๆ เป็นความผิด และต่อมาได้แพร่หลายมาถึงยุโรปสมัยกลาง อังกฤษได้เริ่มเป็นเจ้าอธิการในทางกฎหมายและปฏิเสธข้อที่ว่ารัฐสภาไม่อาจออกกฎหมายย้อนหลัง เนื่องมาจากกฎหมายรัฐธรรมนูญของอังกฤษ รัฐสภาเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการออกกฎหมาย การออกกฎหมายโดยรัฐสภาของอังกฤษสามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เรื่อย ๆ ฉะนั้นรัฐสภาจึงไม่มีอำนาจอันใดที่จะมาจำกัดตัดทอนหรือขัดขวางการใช้อำนาจเด็ดขาดได้ ถ้าหากรัฐสภาไม่ได้ออกกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งมาให้แน่นอนว่ากฎหมายที่จะย้อนหลังไปลงโทษการกระทำในอดีตแล้ว ศาลยุติธรรมของอังกฤษจะไม่ยอมตีความ เว้นแต่รัฐสภาของอังกฤษจะเขียนไว้อย่างชัดเจนว่า กฎหมายนี้ให้ย้อนหลังได้

ต่อมาก็มีนักกฎหมายจำนวนหนึ่งซึ่งเรียกกันว่า “นักกฎหมายธรรมชาติ” ซึ่งมีความเห็นว่าหลักกฎหมายที่ว่ากฎหมายจะย้อนหลังไปลงโทษบุคคลไม่ได้นั้นเป็นหลักกฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม และถึงแม้จะห้ามออกกฎหมายมาย้อนหลังในทางที่เป็นโทษ แต่ก็มีข้อยกเว้นว่า กฎหมายจะออกย้อนหลังไปเป็นคุณแก่บุคคลได้

ในสหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติชัดเจนไว้ในมาตรา 1 ข้อที่ 4 ว่ารัฐสภากลางของสหรัฐจะออกกฎหมายมาย้อนหลังในทางที่เป็นการลงโทษแก่บุคคลไม่ได้ นอกจากนี้ในมาตรา 1 ข้อที่ 10 ก็ได้บัญญัติเอาไว้ว่า มลรัฐต่าง ๆ เองก็จะออกกฎหมายมาย้อนหลังในทางที่เป็นโทษไม่ได้ รัฐธรรมนูญสหรัฐยอมรับหลักนี้ ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาได้ตีความกฎหมายย้อนหลัง (Ex post facto law) หมายถึงกฎหมายต่อไปนี้¹⁶

- 1) กฎหมายจะย้อนหลังไปลงโทษบุคคลในทางอาญาโดยที่ในสมัยก่อนไม่มีกฎหมายบัญญัติเลยหาได้ไม่
- 2) กฎหมายจะย้อนหลังไปเพิ่มโทษให้หนักขึ้นไม่ได้
- 3) กฎหมายที่ออกมาใหม่ทีหลัง จะเปลี่ยนประเภทของโทษไม่ได้
- 4) กฎหมายจะออกมาเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของกฎหมายลักษณะพยานไม่ได้ เว้นแต่จะออกมาเป็นคุณแก่บุคคลนั้น

กฎหมายของไทยมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเคยนิพนธ์เอาไว้มีเนื้อความว่า “อันพระบรมเชษฐาภพของพระเจ้าแผ่นดินสยามนี้ ยิ่งใหญ่ไพศาลหาที่สุดมิได้ จะออกกฎหมายใดทำการใดก็เป็นอันว่าสำเร็จเด็ดขาดไปด้วยพระบรมเชษฐาภพนั้น” หมายถึง พระมหากษัตริย์มีอำนาจ

¹⁵ จาก การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง (น. 272), โดย วิษณุ เครืองาม, 2552, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

¹⁶ แหล่งเดิม.

เด็ดขาด จะตรัสอะไรมาก็เป็นกฎหมายหมด จะย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังก็เป็นกฎหมายทั้งสิ้น แต่ก็ยังเคลือบคลุม ไม่เด่นชัด มาเด่นชัดในประมวลกฎหมายลักษณะอาญาฉบับแรกของไทยเมื่อ พ.ศ. 2452 กฎหมายชัดเจนในมาตรา 7 และ 8 ยอมรับหลักกฎหมายที่ว่ากฎหมายอาญาจะย้อนหลังไปลงโทษบุคคลหรือทำให้บุคคลรับโทษหนักขึ้นไม่ได้ และต่อมาได้มีการจัดทำประมวลกฎหมายอาญาขึ้น ซึ่งในมาตรา 2 และ 3 ก็ยอมรับหลักดังกล่าวเช่นเดียวกันกับกฎหมายลักษณะอาญา และได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับพ.ศ. 2517 มาตรา 31 ว่า “จะออกกฎหมายย้อนหลังให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญาหรือเพิ่มโทษให้หนักขึ้นนั้นไม่ได้”

โดยปกติแล้วกฎหมายจะมีผลใช้บังคับกับเหตุการณ์หรือการกระทำที่เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า นับแต่วันที่ประกาศใช้กฎหมายนั้นเป็นต้นไปเท่านั้น โดยจะไม่ใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าวันใช้บังคับกฎหมาย หลักการดังกล่าวเรียกว่า “หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง” โดยวัตถุประสงค์ของหลักการนี้คือ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจของรัฐอย่างไร้ขอบเขตและตามอำเภอใจ ด้วยการกำหนดให้รัฐจะต้องให้คำเตือนล่วงหน้า (fair warning) ถึงสิ่งที่รัฐจะต้องการจะห้ามมิให้ประชาชนกระทำ¹⁷

แต่อย่างไรก็ดี หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง มีข้อยกเว้นได้ ซึ่งหมายความว่าอาจมีการออกกฎหมายแล้วกำหนดให้มีผลย้อนหลังไปใช้กับเหตุการณ์หรือการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะมีการออกกฎหมายฉบับนั้นได้ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องกำหนดการมีผลย้อนหลังไว้ในกฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้ชัดเจน กล่าวคือกรณีที่กฎหมายจะมีผลย้อนหลังได้ ถือเป็นข้อยกเว้น และจะยกเว้นได้ภายใต้เงื่อนไข 2 ประการ¹⁸ ดังนี้

ประการแรก ต้องระบุไว้ในกฎหมายนั้นเองให้ชัดเจนว่าให้กฎหมายมีผลย้อนหลังได้ ดังนั้นถ้ากฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษก็ต้องเป็นไปตามหลักที่ว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง

ประการที่สอง การบัญญัติกฎหมายให้มีผลย้อนหลังนั้นจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญด้วย เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ไม่ว่าจะกฎหมายฉบับใด ก็ไม่สามารถขัดหรือแย้งได้ มิฉะนั้นกฎหมายนั้นเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ เช่น บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา 39 เห็นว่า รัฐธรรมนูญได้ให้หลักประกันสิทธิของบุคคลไว้ในประการสำคัญ คือ “หลักไม่มีความผิดและไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย (No crime nor punishment without law)” หมายความว่าผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดในทางอาญา หากการกระทำนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ในขณะกระทำความผิดว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ หรืออีกนัยหนึ่งคือ รัฐจะออกกฎหมายย้อนหลังไม่กำหนดว่าการ

¹⁷ วีระพงษ์ บึงไกร. (2558). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่มีผลย้อนหลัง*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2558, จาก www.op.mahidol.ac.th/orla/e_book/e_book_01.pdf

¹⁸ แหล่งเดิม.

กระทำซึ่งเกิดขึ้นก่อนออกกฎหมายเป็นความผิดและลงโทษบุคคลมิได้ ด้วยเหตุนี้ เป็นเป็นหลักเด็ดขาด เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นดังนี้¹⁹

- 1) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2520 มาตรา 27 ผู้มีอำนาจยอมมีอำนาจบัญญัติกฎหมายให้มีผลย้อนหลังหรืออย่างใดก็ได้
- 2) วิธีการเพื่อความปลอดภัย
- 3) กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณ หากโทษเท่ากันก็ให้ใช้กฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำ
- 4) กฎหมายที่ออกมาเพื่อตีความกฎหมายเก่า เป็นหลักกฎหมายต่างประเทศทำให้ย้อนหลังได้ แต่ถ้าเป็นหลักนิติศาสตร์ของไทยไม่ย้อนหลัง

2.3 หลักการตีความข้อตกลงในสัญญา

ความสัมพันธ์ทางเอกชนระหว่างบุคคลกับบุคคลที่สำคัญส่วนหนึ่ง คือการก่อให้เกิดหนี้ทางสัญญา บุคคลใช้สัญญาเป็นเครื่องมือในการก่อนิติสัมพันธ์ สัญญาเกิดจากการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปที่ทุกฝ่ายต้องแสดงเจตนาตกลงยินยอมต้องกันในการก่อให้เกิดหนี้ต่อกัน คู่สัญญาแต่ละฝ่ายยอมรับและต้องการหนี้ที่เกิดขึ้น สัญญาจึงเกิดขึ้นและมีผลบังคับอย่างสมบูรณ์ เมื่อสัญญาเกิดขึ้นจากการแสดงเจตนาของบุคคลผู้เป็นคู่สัญญา คู่สัญญาจึงต้องผูกพันตามหนี้ที่ตกลง²⁰ และสัญญาที่ได้ทำขึ้นนั้นบางครั้งอาจไม่ชัดเจน กำกวม หรือสามารถแปลความหมายได้หลายนัย ทำให้ไม่ทราบความประสงค์ที่แท้จริงของคู่สัญญา จึงจำเป็นต้องอาศัยการตีความเข้ามาช่วยในการค้นหาความหมายที่แท้จริงของสัญญานั้น ๆ

หลักทั่วไปของการตีความสัญญา

การตีความสัญญามีหลักในการตีความที่แตกต่างจากการตีความกฎหมายบางประการ สิ่งสำคัญในการตีความสัญญา คือ เมื่อข้อความในสัญญาชัดเจนอยู่แล้ว ไม่ต้องมีการตีความสัญญานั้น ถ้าสัญญานั้นมีข้อความเคลือบคลุมก็ต้องมีการแสวงหาเจตนารมณ์ที่แท้จริงของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย แต่มีบางกรณีศาลอาจพิจารณาการปฏิบัติของคู่สัญญาที่มีต่อกันภายหลังจากที่ทำสัญญาแล้ว เพื่อแสวงหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญาในขณะที่ทำสัญญา ว่ามีความประสงค์ที่เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงประการใดบ้าง ในการแสวงหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญานั้น โดยปกติก็แสวงหาจากตัว

¹⁹ จาก การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง (น. 287), โดย สุธาบดี สัตตบุศย์, 2552, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

²⁰ จาก “การตีความกฎหมายเอกชน: สัญญาสำเร็จรูป” การใช้การตีความกฎหมาย (น. 105), โดย ดารารพร ธีระวัฒน์, 2552, กรุงเทพมหานคร: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงสภักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สัญญาแต่หากทำไม่ได้ก็ต้องแสวงหาเจตนารมณ์ทางอื่น ซึ่งต้องถือว่าเป็นปัญหาข้อเท็จจริง เมื่อได้ข้อเท็จจริงมาแล้วจึงจะนำมาปรับเข้ากับการตีความอีกชั้นหนึ่ง การปรับข้อเท็จจริงเข้ากับการตีความถือว่าเป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่พึงสังเกตในการตีความบางประเภท คู่ความจะนำสืบพยานบุคคลเพื่อหักล้าง หรือเปลี่ยนแปลงข้อความในเอกสาร ไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 ซึ่งมีอยู่มากที่จำเป็นจะต้องพิจารณาประกอบ นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาด้วยว่า สัญญานั้น มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้ง โดยกฎหมาย เป็นการพ้นวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือไม่ แม้คู่ความจะไม่ยกข้อต่อสู้ ศาลก็สามารถวินิจฉัยเองได้และถือว่าสัญญานั้นเป็นโมฆะ²¹ ดังนั้น การตีความสัญญาจึงต้องพิจารณาทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายและพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของคู่สัญญาที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในขณะทำสัญญาว่ามีความมุ่งหมายไปในทิศทางใด

สัญญาเป็นการแสดงเจตนาในการทำนิติกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป การตีความสัญญาจึงอยู่ในบังคับของมาตรา 171 บัญญัติว่า “ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้พึงเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษร”²² ซึ่งก็คือ เราต้องค้นหาเจตนาที่แท้จริง เจตนาที่แท้จริงก็หมายความว่า เจตนาที่แท้จริงตามที่ได้แสดงออกมา มิใช่พิจารณาเฉพาะถ้อยคำ สำนวน ซึ่งอาจจะเป็นคำพูดหรือตัวอักษรเมื่อมีการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร

การแสวงหาเจตนารมณ์หรือเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญามีข้อพิจารณาต่อไปนี้²³

- 1) การหาเจตนารมณ์ของคู่สัญญาจะต้องพิจารณาจากสัญญาทั้งฉบับ
- 2) ในกรณีสัญญามีหลายฉบับต้องพิจารณาสัญญาทุกฉบับประกอบกัน
- 3) เจตนารมณ์ของคู่สัญญาจะต้องเป็นเจตนาขณะที่ทำสัญญา นอกจากจะพิจารณาที่ข้อสัญญาแล้วอาจพิจารณาจากสิ่งที่คู่สัญญาปฏิบัติต่อกันมาประกอบ
- 4) หากเดิมคู่สัญญาตกลงกันด้วยวาจา แต่ต่อมาได้มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งแตกต่างไปจากการตกลงด้วยวาจา กรณีนี้ต้องถือตามเจตนาที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นสำคัญ

²¹ จาก *การตีความกฎหมาย* (น. 525-526), โดย ชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร-วิชา มหาคุณ, 2548, กรุงเทพมหานคร: โครงการสืบทอดตำราครูทางนิติศาสตร์ ชุดที่ 1.

²² จาก *คำอธิบายนิติกรรม – สัญญา* (น. 334), โดย สนันท์กรณ โสคติพันธ์, 2551, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

²³ จาก *ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 19), โดย ฉัฐวดี บุญชื่น, 2555, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5) การตีความการแสดงเจตนาเพื่อค้นหาเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญา โดยหลักแล้วศาลจะเป็นผู้ตีความและในกรณีที่เป็นที่สงสัยศาลก็อาจสืบพยานประกอบได้ด้วย

แต่ในการตีความสัญญาซึ่งเกิดจากการแสดงเจตนาตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยได้บัญญัติไว้กว้าง ๆ ในมาตรา 368 โดยบัญญัติหลักเพิ่มเติมขึ้นอีกว่า “สัญญานั้นท่านให้ตีความไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีด้วย” หมายความว่า การตีความสัญญานั้นต้องคำนึงถึงความประสงค์หรือเจตนาอันมีร่วมกันของคู่สัญญา ซึ่งเป็นเจตนาที่คาดหมายในทางสุจริต และต้องคำนึงถึงประเพณีปฏิบัติในระหว่างคู่สัญญา หรือในทางการค้าด้วย โดยการตีความตามความประสงค์ก็คือ การตีความตามเจตนาอันแท้จริง²⁴ แต่สัญญาเป็นการแสดงเจตนาของคู่สัญญา การตีความสัญญานั้นจึงต้องถือตามเจตนาของคู่สัญญา ทุกฝ่ายอันพึงจะคาดหมายได้ว่า หากได้ตกลงกันโดยสุจริตจะตกลงกันอย่างไร นอกจากนี้ยังต้องตีความตามความประสงค์โดยอาศัยปกติประเพณีประกอบด้วย คือ ในกรณีที่มีประเพณีปฏิบัติกันอย่างไร เมื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่ได้แสดงเจตนาไว้เป็นอย่างอื่น ก็ย่อมคาดหมายได้ว่าคู่สัญญาประสงค์จะตกลงทำสัญญา โดยถือตามประเพณีที่ปฏิบัติกันนั้นด้วย

ผู้วิจัยจึงขอยกคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นแบบอย่างในเรื่องของการตีความสัญญา มาโดยสังเขปดังนี้

1. คู่สัญญาทำสัญญากันต่อเนื่องมา 3 ฉบับ โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกัน จึงเป็นเรื่องที่ต้องตีความว่าคู่สัญญาต้องการบังคับตามสัญญาฉบับใด ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ต้องพึงเล็งถึงเจตนาอันแท้จริงของคู่สัญญาเป็นสำคัญยิ่งกว่าตัวอักษรตามรูปคดี ทำให้ตีความได้ว่าคู่สัญญาามีเจตนาจะผ่อนผันให้แก่กันโดยประสงค์จะบังคับตามสัญญาฉบับสุดท้าย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 169/2538)

2. จำเลยตกลงว่าจ้างโจทก์ให้เป็นนายความฟ้องคดี และโจทก์ได้ทำการงานสำเร็จแล้ว แม้ไม่ได้ตกลงกำหนดในเรื่องสินจ้าง ก็มีสัญญาผูกพันจำเลยที่จะต้องจ่ายสินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการงานที่ทำนั้น การคิดจำนวนสินจ้างดังกล่าว จำเป็นต้องตีความสัญญาให้เป็นไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2207/2525)

3. คู่ความตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันในศาล โดยมีเจตนาที่จะให้ที่ดินและห้องแถวเป็นของจำเลยที่ 2 แม้สัญญาจะระบุเฉพาะห้องแถวโดยมิได้ระบุที่ดิน ก็ตีความได้ว่าหมายรวมถึงที่ดินด้วย เพราะจะต้องตีความตามเจตนาอันแท้จริงและตามความประสงค์ในทางสุจริต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 525/2516)

²⁴ คำอธิบายนิติกรรมและสัญญา (น. 388). เล่มเดิม.

การตีความสัญญาต้องตีความไปในทางที่ใช้บังคับได้²⁵ หลักนี้ปรากฏอยู่ในมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “เมื่อข้อความในเอกสารอาจตีความได้สองนัย นัยไหนจะทำให้เป็นผลบังคับใช้ได้ ให้ถือเอาตามนัยนั้นดีกว่าที่จะถือเอาอันที่ไร้ผล” หมายความว่า การตีความนั้นต้องตีความไปในทางที่คู่กรณีอาจปฏิบัติได้ เช่น ในสัญญาค้ำประกันมีข้อความว่า “ใช้สำหรับระหว่างสองเดือน” หมายความว่า ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างสองเดือนนั้น แม้หนี้จะค้างชำระอยู่จนพ้นสองเดือนไปนั้นก็ตาม ไม่ใช่ถ้ายังไม่ชำระหนี้ให้เสร็จภายในเวลาสองเดือน ผู้ค้ำประกันก็ไม่ต้องรับผิดชอบ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 804/2010)

สัญญาจึงเป็นการตรวจสอบค้นหาความหมายของสิ่งที่คู่สัญญาได้กำหนด การตีความสัญญาจึงมิใช่แต่เพียงการค้นหาความหมายจากเจตนาของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นการค้นหาความหมายจากเจตนาที่มีร่วมกันของคู่สัญญา และจะต้องเป็นการแสดงเจตนาที่ได้แสดงออกมาตามเนื้อหาของสัญญานั้น ๆ ด้วย

หลักการตีความสัญญาสำเร็จรูป

ในพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 3 ได้ให้คำจำกัดความในเรื่องสัญญาสำเร็จรูปไว้ว่า “สัญญาสำเร็จรูป” หมายความว่า สัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะนำมาใช้ในการประกอบกิจกรรมของตน

สัญญาสำเร็จรูป (Adhesion Contract) เป็นการใช้เรียกรูปแบบของสัญญาที่มีการนำเอาข้อสัญญาสำเร็จรูปที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจนำมาใช้ในการทำสัญญากับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง โดยคู่สัญญาฝ่ายหลังไม่มีส่วนร่วมในการต่อรองกำหนดข้อสัญญา รายละเอียดเนื้อหาของข้อสัญญาจะกำหนดสิทธิ หน้าที่ความรับผิดชอบที่ผูกพันกันตามประเภทของสัญญา เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าซื้อ สัญญาทางการเงินที่ธนาคารพาณิชย์ใช้หรือสัญญาประกันภัย เป็นต้น²⁶ โดยเนื้อหาของสัญญาเหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบของสัญญาสำเร็จรูป ซึ่งเงื่อนไขในสัญญาต่าง ๆ มีการกำหนดไว้เป็นสัญญามาตรฐาน (Standard form Contract)

ตัวอย่างเช่น การซื้อขายรถยนต์ รายละเอียดของแต่ละที่ แม้ในภาพรวมจะเขียนชื่อบริษัทที่ขาย แต่เนื้อหาต่าง ๆ เหมือนกันหมด คือลักษณะของสัญญาสำเร็จรูปที่มีข้อความของข้อสัญญาไว้เรียบร้อย เหลือแต่ฝ่ายที่เข้ามาทำสัญญานั้นจะมารอกชื่อที่อยู่และรายละเอียดส่วนตัวลงไปเท่านั้น

²⁵ จาก กฎหมายแพ่ง: หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14 (น. 290-291), โดย ประสิทธิ์ โภทวีไลกุล, 2545, กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

²⁶ การตีความกฎหมายเอกชน : สัญญาสำเร็จรูป” การใช้การตีความกฎหมาย (น. 108). เล่มเดิม.

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติการตีความสัญญาสำเร็จรูปไว้ในมาตรา 4 วรรคสอง กล่าวคือ “ในกรณีเป็นที่สงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น” กรณีการตีความตามบทบัญญัตินี้คือ การตีความในกรณีที่มีข้อสงสัย ในสัญญาสำเร็จรูป เช่น มีความหมายกำกวม หรือมีความหมายหลายนัย จึงจำเป็นที่จะต้องตีความ โดยกฎหมายกำหนดหลักการตีความไว้เฉพาะว่าให้ตีความเป็นคุณแก่ฝ่ายที่ไม่ได้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป เนื่องจากข้อสัญญาที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้านั้น มักมีเนื้อหาสาระที่เป็นคุณหรือเป็นประโยชน์แก่คู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่าอยู่แล้ว ดังนั้น เพื่อความยุติธรรม หากข้อสัญญามีข้อสงสัยจำเป็นต้องตีความแล้ว กฎหมายกำหนดให้ตีความให้เป็นคุณแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นการคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่า ให้ได้รับความยุติธรรม

การตีความสัญญานอกจากจะต้องคำนึงถึงหลักสุจริตของคู่สัญญาแล้ว คู่สัญญาจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันของคู่สัญญาด้วย เพราะการทำสัญญาเป็นการตกลงกัน โดยใช้เสรีภาพที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายมีมาขณะทำสัญญา ดังนั้นการตีความจึงควรมีความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากสัญญาที่ทำกันนั้นเป็นสัญญาสำเร็จรูป แม้ว่าโดยปกติแล้วบุคคลทุกคนจะมีเสรีภาพในการทำสัญญา ตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา โดยที่รัฐจะไม่เข้าไปจำกัดอำนาจในการทำสัญญาของคู่สัญญาก็ตาม แต่ปัจจุบันมีกฎหมายเข้ามาคุ้มครองคู่สัญญาที่มีอำนาจในการต่อรองน้อยกว่า ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับคู่สัญญาที่เป็นฝ่ายต้องเสียเปรียบ หากข้อสัญญาใดมีข้อสงสัยจำเป็นต้องตีความ กฎหมายกำหนดให้ตีความเป็นคุณแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่ไม่ได้เป็นผู้กำหนดข้อตกลงในสัญญาสำเร็จรูปนั้น โดยให้อำนาจศาลมีดุลพินิจในการตรวจสอบความไม่เป็นธรรมเฉพาะสัญญาบางประเภท

2.4 ความมุ่งหมายและประโยชน์ของการทำธุรกรรมเข้าสู่รถยนต์

2.4.1 ความจำเป็นและสาเหตุของการขอสินเชื่อเข้าสู่รถยนต์จากธนาคารพาณิชย์

ระบบสถาบันการเงินเป็นระบบที่มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ในฐานะที่เป็นแหล่งเงินทุนที่ให้การสนับสนุนความต้องการเงินลงทุนของภาคเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีบทบาทเป็นตัวกลางทางการเงินจากผู้ที่มีเงินออมไปยังผู้ที่ต้องการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อบ้าน สินเชื่อเข้าสู่รถยนต์ บัตรเครดิต เป็นต้น โดย

ระบบสถาบันการเงินที่มั่นคงและมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพจะช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างยั่งยืน²⁷

สินเชื่อก็เป็นการบริการรูปแบบหนึ่งของสถาบันการเงิน ประเภทของสินเชื่อขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป การให้สินเชื่อสามารถช่วยเพิ่มสภาพคล่องและตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านการเงิน เมื่อรถยนต์เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน เมื่อความต้องการของผู้บริโภคและรายได้ไม่สัมพันธ์กัน ทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้ผู้บริโภคมีรถยนต์ใช้ภายใต้รายได้ที่จำกัด ก็คือการหาผู้ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์จึงเป็นหนึ่งในบริการทางการเงินที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการให้บริการแก่ผู้ที่มีความต้องการซื้อรถยนต์ แต่มีเงินไม่เพียงพอหรือไม่ต้องการชำระเงินเป็นเงินสดในคราวเดียว

ผู้ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน คือ²⁸

- 1) กลุ่มธนาคาร
  - ธนาคารพาณิชย์
  - ธนาคารของรัฐ
  - บริษัทในเครือของธนาคารพาณิชย์
- 2) กลุ่มบริษัทเช่าซื้อของค่ายรถยนต์
- 3) กลุ่มบริษัททั่วไปที่มีใช้ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ก็เป็นหนึ่งในผู้ให้บริการสินเชื่อรถยนต์ ซึ่งถือเป็นกลุ่มของผู้ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ที่ความมั่นคงทางด้านตลาดการเงิน อีกทั้งธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีประกาศอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อหรือเช่าแบบลีสซิ่งได้²⁹ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม 2551 ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กับธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินเพิ่มมากขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้มีความประสงค์ซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ อีกทั้งธนาคารพาณิชย์ก็มีความได้เปรียบในเรื่องต้นทุนการเงินที่ต่ำกว่า และมีเครือข่ายสาขาที่ครอบคลุมทั่วประเทศ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการได้ง่ายขึ้นและสะดวกขึ้น

²⁷ ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). *โครงสร้างระบบการเงินไทย*. สืบค้น 18 ธันวาคม 2558, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/FIStructure/Documents/financialstructure.pdf>

²⁸ บุญหนา จงถิ่นสุวรรณ (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 7 มิถุนายน 2559).

²⁹ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อหรือเช่าแบบลีสซิ่ง พ.ศ. 2551.

2.4.2 ประโยชน์ที่คู่สัญญาและรัฐพึงได้รับจากการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ การเข้าถึงสินเชื่อในยุคสมัยนี้เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่าย เนื่องจากการแข่งขันที่ดุเดือดของสถาบันการเงินในการปล่อยสินเชื่อ ด้วยการจัดแคมเปญพิเศษ หรือแม้แต่การให้ดอกเบี้ยพิเศษ เพื่อที่จะสามารถดึงดูดลูกค้าให้ขอสินเชื่อ และในการขอสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ในปัจจุบันนั้นจะง่ายและสะดวกมากกว่าแต่ก่อน ทำให้คู่สัญญาได้รับประโยชน์จากการขอสินเชื่อหลายประการ ดังนี้

1) การขอสินเชื่อรถยนต์นั้น จะช่วยให้ผู้เช่าซื้อซึ่งยื่นขอสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์สามารถนำรถยนต์ ไปใช้ประโยชน์หรือใช้ในกิจการ ตามเงื่อนไขที่ได้รับไว้ในการขอสินเชื่อโดยผู้เช่าซื้อไม่ต้องชำระหรือไม่ต้องชำระเงินเป็นเงินสดในคราวเดียว แต่ผู้ขอสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ก็มีหน้าที่ที่จะต้องชำระค่าวงรายเดือนทุก ๆ เดือน เป็นระยะเวลาหลายปี ตามเงื่อนไขที่ได้ตกลงไว้กับธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ

2) ผู้เช่าซื้อสามารถผ่อนชำระได้เป็นงวด ๆ โดยธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาการผ่อน โดยขึ้นอยู่กับราคาของรถยนต์นั้น ๆ และจำนวนชำระในแต่ละงวด

3) ผู้เช่าซื้อสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายได้ในแต่ละเดือนได้ เนื่องจากค่าชำระในแต่ละเดือนจะเท่ากันทุกเดือน

2.4.3 เหตุผลที่ธนาคารพาณิชย์ต้องกำหนดให้มีการทำสัญญาหลักประกันในการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์

หลักประกันเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งในเกณฑ์การพิจารณาคูณค่าทางเครดิต เมื่อมีการตกลงทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ขึ้นระหว่างธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อแล้ว ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อถือว่าเป็นบุคคลซึ่งมีความเสี่ยงอาจไม่ได้รับชำระหนี้จากผู้เช่าซื้อ ในกรณีทีนี้ถึงกำหนดชำระผู้เช่าซื้อเกิดเหตุฉุกเฉินไม่สามารถผ่อนรถได้หรือหมดความสามารถในการผ่อนชำระค่างวดตามกำหนด จึงได้มีการออกกฎหมายรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนี้ และหลักประกันจะเป็นเครื่องสนับสนุนหรือส่งเสริมให้สินเชื่อที่ธนาคารอำนวยให้แก่ลูกค้ามีความมั่นคงยิ่งขึ้น เพราะเหตุเมื่อธนาคารไม่สามารถบังคับชำระหนี้จากลูกค้านี้ ก็อาจบังคับเอาจากหลักประกันอันเป็นเครื่องมือช่วยลดความเสี่ยงลง³⁰

หลักประกันนั้นจะมีการใช้ทั้งบุคคลและทรัพย์สิน ซึ่งหลักประกันที่เป็นตัวบุคคล ก็คือการค้ำประกันตามมาตรา 680 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หนังสือสัญญาค้ำประกัน (Letter of guarantee) เป็นหนังสือสัญญาแสดงว่าธนาคารค้ำประกันลูกค้ากับคู่สัญญา ว่าถ้าหากลูกค้าผู้ขอสินเชื่อเช่าซื้อปฏิบัติผิดสัญญาหรือข้อตกลง

³⁰ จาก ปัญหาการค้าประกันทางพาณิชย์ ศึกษาเปรียบเทียบกับการค้าประกันทางแพ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น.122), โดย พนิดา หงส์อักษรพันธุ์, 2555, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธนาคารในฐานะผู้ค้าประกัน จะชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นในจำนวนเงินไม่เกินกว่าที่ระบุไว้ในหนังสือสัญญาประกัน

2.5 หลักในการพิจารณาให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะมาเป็นผู้ค้าประกัน

2.5.1 เกณฑ์ในการพิจารณาการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

การที่ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อได้นั้น ธนาคารพาณิชย์ก็จะให้ผู้ขอสินเชื่อกรอกใบสมัครขอสินเชื่อ เอกสารประกอบ และหนังสือยินยอมเพื่อใช้ในการเรียกดูข้อมูลเครดิตของผู้ขอสินเชื่อ ในเบื้องต้นธนาคารพาณิชย์มักใช้ข้อมูลจากทั้งใบสมัครขอสินเชื่อของผู้ขอสินเชื่อจากเอกสารประกอบ และข้อมูลจากเครดิตบูโร เพื่อเป็นเอกสารอ้างอิงประกอบการตัดสินใจว่าผู้ขอสินเชื่อจะเป็นลูกค้าที่เมื่อรับเงินกู้ไปแล้ว จะมีความสามารถในการจ่ายคืนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อนั้นมีความเสี่ยงค่อนข้างมาก ธนาคารพาณิชย์จึงต้องมีความรอบคอบในการพิจารณาและประเมินความเสี่ยงโดยอาศัยหลักเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อเชิงคุณภาพหลัก 6 C's³¹ ในการประเมินเครดิตของผู้ขอสินเชื่อ ซึ่ง 6 C's ที่ว่านี้ประกอบด้วย³²

1. การพิจารณาคูณสมบัติของลูกค้า (Character หรือ Credit Reputation) คือ พิจารณาจากอาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ รวมถึงคุณลักษณะหรือวินัยในการใช้และการชำระสินเชื่อในอดีต ซึ่งบอกถึงการรักษาสัญญาในการใช้สินเชื่อ การชำระหนี้ตรงเวลาหรือไม่อย่างไร การจัดการกับสินเชื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาที่มีปัญหาสละขาดทางการเงิน ได้ติดต่อสถาบันการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาได้ดีอย่างไร ซึ่งคุณลักษณะในปัจจุบันนี้จะได้มาจากรายงานของเครดิตบูโร

2. พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ (Capacity) ผู้ขอสินเชื่อมีงานการที่มั่นคงหรือไม่และมีอายุการทำงานมานานเท่าไรใน บริษัทที่ทำอยู่ในปัจจุบัน รายได้เพียงพอต่อหนี้สินที่มีอยู่หรือไม่ ความสามารถของผู้ขอสินเชื่อที่จะสามารถชำระหนี้ได้ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจัยในข้อนี้แสดงถึงความมั่นคงของรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้ในอนาคต

3. เงินทุนของลูกค้า (Capital) คือ เงินทุน สินทรัพย์ หรือเงินฝากของผู้ขอสินเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสินเชื่อที่ใช้เพื่อการประกอบธุรกิจจะให้ความสำคัญใน ปัจจัยนี้มาก สถาบัน

³¹ จาก การบริหารความเสี่ยงและการใช้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของลูกค้าหนี้ ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) สาขาพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต) (น.13-14), โดย ศิวะ แดงอ่อน, 2556, พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

³² นิวัฒน์ กาญจนภูมิพร. (2558). 6 CS ตัวชี้วัดเครดิต: ให้กู้หรือไม่ให้กู้. สืบค้น 19 ธันวาคม 2558, จาก https://www.ncb.co.th/Press_20061108.html

การเงินจะพิจารณาเฉพาะเงินทุนหรือสินทรัพย์ของผู้กู้ในขณะที่ พิจารณาสินเชื่อนั้น ๆ แม้ว่าเงินทุนหรือสินทรัพย์หรือเงินฝากจะไม่ใช่แหล่งของเงินที่สถาบันการเงินคาดหวังว่าจะได้รับการชำระจากแหล่งเงินเหล่านี้ก็ดี แต่แหล่งเงินทุนนี้จะเป็แหล่งเงินสำรองสำหรับการชำระหนี้ของผู้กู้ในกรณี ที่เกิดปัญหาภัยร้ายได้ของผู้กู้ขึ้น

4. หลักประกัน (Collateral) คือ หลักประกันที่เป็นทรัพย์สินซึ่งผู้กู้จะนำมาจำนำ หรือจำนองเพื่อให้สถาบันการเงินมีความมั่นใจและลดความเสี่ยงหากผู้ขอสินเชื่อไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ก็สามารถนำมาขายทอดตลาดได้ตามที่กฎหมายกำหนด อาทิเช่น สินเชื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ เป็นต้น ซึ่งการให้สินเชื่อประเภทนี้ก็มักจะมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำและสามารถแปลงสภาพเป็นเงินสด (ขายทอดตลาด) ได้ทันที ในกรณีที่ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ ในการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารจึงต้องพิจารณาถึงหลักประกันในการขอสินเชื่อด้วย

5. เงื่อนไขต่าง ๆ (Conditions) การพิจารณาปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขอื่นที่มีผลกระทบต่อรายได้ เป็นต้นว่าเศรษฐกิจ อาชีพ หรือเงื่อนไขในการกู้ ตัวอย่างเช่น ในสถานะของเงินเพื่อที่เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้รายได้สุทธิลดลง ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการชำระ ซึ่งสถาบันการเงินก็จะต้องคำนึงถึงสิ่งนี้ในการพิจารณาสินเชื่อ อาชีพบางอาชีพมีความมั่นคงในรายได้และการทำงาน เช่น การรับราชการ การกู้ร่วมก็เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการพิจารณาสินเชื่อเช่นกัน

6. Common Sense คือ ปัจจัยที่สถาบันการเงินใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ ว่า ผู้ขอสินเชื่อจะใช้สินเชื่ออย่างสมเหตุสมผลและจะไม่เป็นการก่อร่างสร้างหนี้ จนเกินตัว หรือไม่มีเหตุผลที่จำเป็นต้องมีสินเชื่อที่ขอเพิ่ม เช่น การมีบัตรเครดิตจำนวนหลายใบ ถึงแม้จะไม่เคยมีประวัติการผิดนัดชำระ หรือการใช้บัตรในแต่ละใบเลขก็ตาม การพิจารณาของสถาบันการเงินอาจมองว่าไม่มีเหตุผลที่จะให้บัตรเครดิตอีกใบ เพิ่ม เพราะอาจทำให้สร้างหนี้จนเกินตัว หรือได้ไปก็ไม่ใช้ก็เป็นได้ ดังนั้นหากผู้ขอสินเชื่อมีบัตรเครดิตหลายใบและไม่ได้ใช้วงเงินสินเชื่อดังกล่าว ก็ควรที่จะแจ้งยกเลิกและปิดบัญชีเสีย

คุณสมบัติของผู้ค้ำประกันในสินเชื่อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ มักจะกำหนดให้มีผู้ค้ำประกันรถยนต์เพื่อลดความเสี่ยงหากผู้กู้ไม่ชำระค่างวด ผู้ค้ำประกันคือบุคคลซึ่งเรียกความมั่นใจในการปล่อยสินเชื่อเป็นการทั่วไป โดยผู้ค้ำประกันรถยนต์ต้องมีคุณสมบัติไม่น้อยกว่าผู้ขอสินเชื่อ ถ้ามีผู้ค้ำประกัน ซึ่งมีเครดิตดีคุณสมบัติดีเยี่ยมเป็นผลต่อเรื่องยอดสินเชื่อรถยนต์เพิ่มสูงขึ้น แต่หากไม่ต้องการให้มีผู้ค้ำประกันรถยนต์ ผู้ขอสินเชื่อก็ต้องจ่ายเงินค่าน้ำที่สูงขึ้นหรือยื่นขอยอดสินเชื่อรถมือสองที่น้อยลงหรือครึ่งหนึ่งของราคาขายรถยนต์ อาจยกเว้นการใช้ผู้ค้ำประกันรถยนต์ได้ ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขธนาคารแต่ละแห่งเป็นผู้กำหนด

การมีบุคคลค้ำประกันรถยนต์ให้ในการจัดสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้กับธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อรถยนต์ เพราะว่าคนที่ผู้ขอสินเชื่อมีความพร้อมในการจัดสินเชื่อซื้อรถมีกำลังผ่อนรถไหวเป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าว่ามีบุคคลมาค้ำประกันรถยนต์เพิ่มเติมก็จะทำให้การอนุมัติสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ผ่านอย่างง่ายดายและครั้งเดียวจบ ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อรถนั้นก็มีความมั่นใจ เมื่อผู้ขอสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์เครดิตดีและมีผู้ค้ำประกันรถยนต์ด้วย ก็เป็นการเพิ่มความมั่นใจให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่ออีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงในกรณีผู้ขอสินเชื่อเกิดเหตุฉุกเฉินไม่สามารถผ่อนรถได้หรือหมดความสามารถในการผ่อนรถธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อก็ยังสามารถไล่เบียดกับผู้ค้ำประกันรถได้

คุณสมบัติของผู้ซึ่งจะมาค้ำประกันรถยนต์³³

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ค้ำประกันเอาไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นผู้ค้ำประกันที่จะเข้ามาค้ำประกันนี้ใครหนึ่ง อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ กรณีผู้ค้ำประกันเป็นนิติบุคคล การทำสัญญาค้ำประกันต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลด้วย นิติบุคคลจึงจะผูกพันตามสัญญาค้ำประกัน และกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อนเข้าทำสัญญาค้ำประกัน

กรณีทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ และเป็นการเช่าซื้อรถยนต์ที่มีการดาวน์ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของราคารถยนต์ จะต้องให้ผู้ค้ำประกันสัญญาเช่าซื้อด้วย โดยธนาคารจะพิจารณาคุณสมบัติของผู้ค้ำประกัน ดังนี้

1. อายุของผู้ค้ำประกันต้องอยู่ระหว่าง 20-60 ปี นับถึงวันที่ผู้เช่าซื้อยื่นใบสมัคร
2. จำนวนผู้ค้ำประกันขั้นต่ำ 1 คน เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น
3. เป็นบุคคลธรรมดา และมีเบอร์โทรศัพท์พื้นฐานหรือเบอร์โทรศัพท์มือถือ
4. รายได้ขั้นต่ำของผู้ค้ำประกันต้องมากกว่าค่างวดที่ผ่อนอย่างน้อย 2 เท่า
5. ห้ามผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกันสลับชื่อสลับค้ำ เว้นแต่ ผู้เช่าซื้อนั้นเป็นลูกค้ำเก่าของ

ธนาคารที่มีประวัติการผ่อนชำระดี

6. การถอนผู้ค้ำประกัน ต้องมีผู้ค้ำประกันใหม่มาทดแทน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่

ธนาคารกำหนด

7. กรณีผู้เช่าซื้อเป็นนิติบุคคลต้องมีผู้ค้ำประกัน โดยเป็นกรรมการที่มีรายชื่ออยู่ในหนังสือรับรองที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายไทยและเป็นผู้มีอำนาจลงนาม

³³ บางเบา ชิม. (2558). *คุณสมบัติผู้ค้ำประกันในการจัดไฟแนนซ์รถ*. สืบค้น 20 ธันวาคม 58, จาก http://likeofu.blogspot.com/2012/12/blog-post_8930.html และ วุฒิกกร ปิยะกุล, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 21 ธันวาคม 2558.

8. กรณีเช่าซื้อในนามห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ผู้ค้าประกันต้องเป็นบุคคลภายนอกที่มีผู้ใช้มีอำนาจลงนาม อย่างน้อย 1 คน เว้นแต่มีการควั่นขึ้นตำราย่อยละ 20 และระยะเวลาจัดเช่าซื้อไม่เกิน 60 เดือน ผู้ค้าประกันเป็นผู้มีอำนาจลงนามได้

9. มีประวัติเครดิตบูโรดี (ไม่มีค้างชำระสินเชื่อตัวหนึ่งตัวใด)

10. เจ้าบ้านสามารถแสดงถึงกรรมสิทธิ์ในที่ดินได้ยิ่งดี

11. มีอาชีพที่ชัดเจนสามารถพิสูจน์ความเป็นมาเป็นไป

2.5.2 การกำหนดข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์

สาระสำคัญของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์

ในการตกลงทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ มีการตกลงในข้อสาระสำคัญ ดังนี้

1) คู่สัญญา การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ในทางปฏิบัตินั้น พบว่าอาจเกิดคู่สัญญาขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือการทำสัญญาเช่าซื้อระหว่างบุคคลธรรมดาด้วยกัน และการทำสัญญาเช่าซื้อกับสถาบันการเงิน เนื่องจากผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์อาจเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและสถาบันการเงิน โดยบุคคลธรรมดาผู้จำหน่ายรถยนต์ ก็อาจเข้าทำสัญญาเช่าซื้อในฐานะผู้เช่าซื้อเองก็ได้ แต่ส่วนใหญ่พบว่าผู้จำหน่ายรถยนต์ที่เป็นบุคคลธรรมดาจะไม่ใช่ผู้เช่าซื้อเอง และจะให้ผู้เช่าซื้อเข้าทำสัญญาเช่าซื้อกับสถาบันการเงินแทน ซึ่งกรณีนี้จะทำให้บุคคลธรรมดานั้นอยู่ในฐานะเป็นผู้ขายรถยนต์ให้กับผู้เช่าซื้อ เพื่อนำมาให้เช่าซื้อต่อไป

อย่างไรก็ตามในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะกรณีผู้ให้เช่าซื้อเป็นธนาคารพาณิชย์

2) ผู้เช่าซื้อตกลงชำระค่าเช่าซื้อตามจำนวนและกำหนดการในรายละเอียดตามสัญญาเช่าซื้อ โดยชำระ ณ ที่ทำการของธนาคาร และผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องชำระภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยชำระให้แก่ธนาคาร ณ วันถึงกำหนดชำระเงินจำนวนใด ๆ ที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามอัตราที่ใช้บังคับ ณ วันถึงกำหนดชำระตามสัญญาเช่าซื้อ

3) ผู้เช่าซื้อตกลงให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อรถยนต์จากบริษัทผู้ประกอบการ ซึ่งถือเป็นผู้จำหน่ายรถ โดยผู้เช่าซื้อจะเป็นผู้ติดต่อผู้จำหน่ายรถในการจองหรือเลือกรถยนต์ด้วยตนเอง โดยธนาคารมิได้เป็นผู้จำหน่ายรถ และผู้เช่าซื้อขอใช้บริการทางการเงินจากธนาคารในลักษณะเช่าซื้อ

3.1) การที่ผู้เช่าซื้อชำระเงินจอง หรือเงินดาวน์ หรือชำระราคาบางส่วน ผู้เช่าซื้อตกลงให้รถตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารแต่ผู้เดียว หากสัญญาเช่าซื้อเป็นการสิ้นสุดไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้เช่าซื้อจะไม่เรียกเงินค้ำประกันคืนจากธนาคาร

3.2) ธนาคารจะไม่รับผิดชอบผูกพันต่อบรรดาคำรับรอง คำพรรณนา บรรยายสรรพคุณคุณภาพ การรับประกันการบริการของผู้จำหน่าย หรือผู้ผลิตรถ และธนาคารจะไม่รับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องใด ๆ ไม่ว่าตรวจสอบพบในขณะที่ส่งมอบหรือไม่ รวมถึงกรณีผู้เช่าซื้อรถใช้แล้วและต้องนำไปซ่อมเพื่อใช้งาน ผู้เช่าซื้อตกลงว่าเป็นการเช่าซื้อรถตามสภาพ จะไม่ยกปัญหาเรื่องสภาพรถมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญา

3.3) เมื่อธนาคารชำระราคาครบแล้ว ผู้เช่าซื้อจะไม่ยกเอาเหตุที่ไม่ได้รับสำเนาคู่มือจดทะเบียน แผ่นป้ายทะเบียน หลักบานการชำระภาษี หรือเหตุที่ได้รับล่าช้า มาปฏิเสธการชำระค่าเช่าซื้อและไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของสัญญา

4) ผู้เช่าซื้อจะต้องใช้รถโดยทะนุถนอมในปกติฐานะของผู้เช่าซื้อ โดยจะซ่อมแซมบำรุงรักษาเปลี่ยนส่วนควบและอุปกรณ์ตามอายุที่เหมาะสม ให้รถอยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้การได้ดี โดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

5) ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบต่อธนาคารหรือบุคคลใด ๆ ในความสูญเสียหรือเสียหายใด ๆ อันเกิดแก่รถ บุคคลใด ๆ ทรัพย์สินของบุคคลใด ๆ อันเนื่องมาจากรถหรือการใช้รถทุกกรณี แม้ในเหตุความชำรุดบกพร่องของรถเองหรือในเหตุสุดวิสัย และเมื่อเกิดเหตุดังกล่าวผู้เช่าซื้อจะต้องแจ้งให้ธนาคารทราบทันที และจะต้องรับผิดชอบต่อค่าเสียหายให้แก่ธนาคารหรือบุคคลใด ๆ และซ่อมแซมให้เรียบร้อยดังเดิมโดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

ในกรณีรถสูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลายถูกยึด ถูกอายัด หรือถูกริบให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลง และแม้ไม่ใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อก็ตกลงยินยอมรับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่ธนาคารได้รับ หรือเบี่ยงปรับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรถ ค่าทนายหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริงตามความจำเป็นและมีเหตุอันสมควร

6) ผู้เช่าซื้อสัญญาว่าจะประกันภัยรถประเภทที่หนึ่งครอบคลุมภัยทุกชนิด และประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 กับผู้รับประกันภัยซึ่งธนาคารตกลงยินยอมด้วย โดยผู้เช่าซื้อเป็นผู้ชำระค่าเบี้ยประกันภัยในทันทีที่ทำสัญญาเช่าซื้อนี้ และตลอดไปจนกว่ากรรมสิทธิ์ในรถจะตกเป็นของผู้เช่าซื้อตามสัญญา

หากผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเบี้ยประกันภัยตามกำหนด ไม่ว่าจะ เป็นเบี้ยประกันภัยปีแรกหรือปีต่อ ๆ ไป จนเป็นเหตุให้กรรมธรรม์ประกันภัยขาดความคุ้มครอง ให้ถือว่าผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ หรือมีสิทธินำเงินค่างวดของผู้เช่าซื้อในงวดต่อมาหักชำระเงินดังกล่าวได้ ธนาคารจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบ เพื่อให้ผู้เช่าซื้อนำเงินมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินจำนวนดังกล่าวภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ธนาคารจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

7) การสิ้นสุดของสัญญา

7.1) ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติดต่อกัน ธนาคารจะบอกกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ หากผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเช่าซื้อ พร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม เบี้ยปรับ ค่าใช้จ่าย และเงินอื่นใดที่ต้องชำระให้ครบจำนวนทันงวด ณ วันที่ชำระ ให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงทันที

7.2) กรณีผู้เช่าซื้อมีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ค้ำประกันถึงแก่กรรม หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ และผู้เช่าซื้อไม่จัดหาบุคคลอื่นใดซึ่งธนาคารได้ตรวจพิจารณาเห็นว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อกำหนดของธนาคารมาค้ำประกันแทนภายใน 30 วัน นับแต่ผู้ค้ำประกันถึงแก่กรรม หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงทันที

7.3) กรณีที่ผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม เมื่อธนาคารทราบ ธนาคารจะแจ้งเป็นหนังสือไปยังทายาทคนใดคนหนึ่งของผู้เช่าซื้อ เพื่อให้ทายาทเข้ารับโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ทายาทได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือบอกกล่าวนั้น หากทายาทเพิกเฉยไม่เข้าทำสัญญารับโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันที

7.4) กรณีผู้เช่าซื้อกระทำหรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดัดแปลง ต่อเติมหรือกระทำการอื่นใดจนเป็นเหตุให้รถเสื่อมสภาพหรือเสื่อมราคาลงเกินกว่าการใช้สอยปกติเยี่ยงวิญญูชนพึงกระทำให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงทันที

7.5) กรณีผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเงื่อนไขข้อผูกพัน และข้อกำหนดใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันที

8) กรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อตามกำหนด ผู้เช่าซื้อตกลงชำระค่าปรับของค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดนับแต่วันถึงกำหนดชำระค่าเช่าซื้อแต่ละงวดจนถึงวันชำระ ในกรณีธนาคารได้รับความเสียหายใด ๆ เนื่องจากผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้เช่าซื้อตกลงชดเชยค่าเสียหายให้แก่ธนาคารเท่าที่ธนาคารได้จ่ายไปจริง

ค่าปรับตามที่ระบุไว้ในสัญญา ผู้เช่าซื้อตกลงชำระให้แก่ธนาคารในอัตราร้อยละ MRR+10 ต่อปี ณ วันที่ทำสัญญา MRR เท่ากับที่ระบุไว้ในรายละเอียดครุภัณฑ์และค่าเช่าซื้อ และค่าปรับดังกล่าวธนาคารจะเรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระทันที

MRR หมายถึง อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้นตรีรายย่อย (Minimum Retail Rate) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีผลใช้บังคับโดยเปลี่ยนแปลงไปตามประกาศของธนาคาร

สาระสำคัญของสัญญาค้ำประกัน

การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งยอมเข้าทำนิติกรรมผูกพันตนเพื่อค้ำประกันชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคาร มีข้อตกลงในสาระสำคัญของสัญญาค้ำประกันที่ธนาคารจัดขึ้นดังนี้

1) บุคคลยอมเข้าค้ำประกันการชำระหนี้ รวมทั้งดอกเบี้ย ค่าปรับกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัด ค่าสินไหมทดแทน ค่าขาดประโยชน์ ค่าเสียหายใด ๆ อันเกิดจากการผิดนัดหรือผิดสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งผู้เช่าซื้อค้างชำระจนกว่าธนาคารจะได้รับชำระหนี้โดยสิ้นเชิง

2) ในสัญญาค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ก่อนมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ถ้าแม้ว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใด ๆ ผู้เช่าซื้อตาย สาบสูญหาตัวไม่พบ หรือกลายเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือมีกรณีอื่นใดอันทำให้ธนาคารไม่ได้รับชำระหนี้ตามสัญญา ผู้ค้ำประกันเข้ารับผิดเสมือนหนึ่งเป็นผู้เช่าร่วมกับผู้เช่าซื้อในอันที่จะต้องชำระหนี้ตามสัญญา

แต่ในสัญญาค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ก่อนมีการแก้ไข จะใช้คำว่า “ร่วมกันรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วม”

3) ในสัญญาค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ก่อนมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องการผ่อนเวลา ขยายเวลาให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือลดหนี้ให้แก่ผู้เช่าซื้อ จะใช้คำว่า “ค้ำประกันเป็นอันตกลงด้วยการให้ผ่อนเวลา ขยายเวลาหรือลดหนี้ทุกครั้งไป และจะไม่ถือเอาการให้ผ่อนเวลาเช่นนั้นเป็นการปลดเปลื้องหนี้ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันเป็นอันขาด”

แต่ในสัญญาค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ภายหลังจากมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ได้กล่าวในเรื่องการผ่อนเวลา ขยายเวลาให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือลดหนี้ให้แก่ผู้เช่าซื้อแต่อย่างใด

4) ในสัญญาค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ก่อนมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้ำประกันยอมสละสิทธิที่จะต่อสู้ให้ธนาคารบังคับเอาชำระหนี้จากผู้เช่าซื้อหรือทรัพย์ของผู้เช่าซื้อก่อนเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิของธนาคารที่จะดำเนินการเรียกร้องหรือฟ้องร้องผู้เช่าซื้อให้ชำระหนี้ก่อน และในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าธนาคารไม่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับแต่ไม่เต็มจำนวน ผู้ค้ำประกันยอมชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่โดยพลัน ทั้งยอมชดใช้ในค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นอันธนาคารได้เสียไป แม้การดำเนินการเช่นนั้นธนาคารจะได้แจ้งหรือไม่แจ้งให้ผู้ค้ำประกันรับทราบก่อนก็ตาม

แต่ในสัญญาค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์ ภายหลังจากมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวว่า “กรณีที่ธนาคารกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิใด ๆ ที่ได้ให้ไว้กับธนาคารก่อนหรือขณะทำสัญญาไม่ว่าทั้งหมดหรือ

บางส่วน ผู้ค้าประกันตกลงไม่ถือว่าเหตุดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญาไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”

5) ในสัญญาการค้าประกันของธนาคารพาณิชย์ ทั้งก่อนมีการแก้ไขและภายหลังจากมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การค้าประกันย่อมผูกพันผู้ค้าประกันอย่างสมบูรณ์ แม้ถึงหากบังเกิดข้ออ้างขึ้นว่าผู้เข้าซื้อเป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเข้าทำสัญญาเข้าซื้อด้วยความสำคัญผิดอย่างใด ๆ ก็ตาม หรือด้วยเหตุอื่นใดอันมีผลให้สัญญาเข้าซื้อตกเป็นโมฆะกรรมหรือโมฆียกรรม ทั้งนี้ โดยผู้ค้าประกันจะได้อ้างเหตุไร้ความสามารถหรือสำคัญผิดนั้นหรือไม่ก็ตาม ผู้ค้าประกันไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะเหตุที่ธนาคารกระทำการใด ๆ อันได้ให้ไว้หรืออาจให้ไว้แก่ธนาคารแต่ก่อนหรือขณะทำสัญญาการค้าประกัน

2.5.3 ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเข้าซื้อรถยนต์

เนื่องจากนี้ตามสัญญาการค้าประกันเป็นหนี้ตามสัญญาอุปกรณ ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันจึงต้องพิจารณาไปตามกรอบของสัญญาประกันซึ่งก็คือสัญญาเข้าซื้อรถยนต์ เมื่อสถานะของผู้ค้าประกันคือลูกหนี้ลำดับรองของลูกหนี้ชั้นต้นในสัญญาประกันอีกทั้งยังเป็นบุคคลภายนอกและไม่ได้รับ โบนัสอันใดจากการก่อหนี้ของลูกหนี้ชั้นต้น ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันจึงเกิดเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ผู้ค้าประกันจึงเข้าชำระหนี้แทนลูกหนี้ โฉนดหลักแล้วลูกหนี้ชั้นต้นมีความรับผิดชอบเท่าใด ผู้ค้าประกันก็ควรจะมี ความรับผิดชอบเท่านั้น ซึ่งผู้ค้าประกันไม่ควรจะมีความรับผิดชอบมากเกินไปกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ เว้นแต่ผู้ค้าประกันจะได้ตกลงไว้เป็นพิเศษผู้ค้าประกันก็สามารถจำกัดความรับผิดชอบของตนได้ ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันจะเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาการค้าประกัน ซึ่งข้อตกลงเช่นว่านั้นจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน³⁴ เช่น จำกัดวงเงินหรือระยะเวลาที่รับผิดชอบ ผู้ค้าประกันก็ย่อมรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเงินหรือระยะเวลาที่ระบุไว้ หรือผู้ค้าประกันอาจตกลงยอมผูกพันตนโดยรับผิดชอบไม่จำกัดก็ได้ เช่น มีข้อตกลงว่าผู้ค้าประกันรับผิดชอบโดยไม่จำกัดจำนวนเงิน หรือมีข้อตกลงว่าผู้ค้าประกันตกลงรับผิดชอบในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าขาดประโยชน์ ค่าภาระติดพันต่าง ๆ ที่เป็นอุปกรณแห่งหนี้ รวมทั้งค่าธรรมเนียมและค่าทนายความ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันจึงแบ่งได้ในสองลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยจะบรรยายไว้ในบทที่ 3 ข้อ 3.1.2.3 ผลทางกฎหมายการค้าประกันชนิดจำกัดและไม่จำกัดความรับผิดชอบ ต่อไป

³⁴ จาก *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้าประกัน* จำนอง จำน่า (33), โดย อานนท์ ศรีบุญโรจน์, 2559, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

การค้ำประกันอย่างจำกัดหรือไม่จำกัดความรับผิดชอบนั้นต้องดูข้อตกลงในสัญญาค้ำประกัน และหากมีกรณีเป็นที่สงสัย เช่น ข้อตกลงในสัญญาไม่ชัดเจนว่าให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบเป็นจำนวนเท่าใด ศาลฎีกาสามารถวินิจฉัยในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกันได้ ตามมาตรา 11

อย่างไรก็ตามมาตรา 681 วรรคสาม³⁵ สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง ไม่ว่าจะเป็นการค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้ที่มีเงื่อนไข ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้รายที่มีการค้ำประกัน ลักษณะของหนี้ที่ค้ำประกันว่าเป็นหนี้รายใด จำนวนเงินที่ค้ำประกันเท่าไร และระยะเวลาในการก่อหนี้ที่ค้ำประกัน เพื่อให้ผู้ค้ำประกันทราบว่ามูลหนี้ที่ค้ำประกันไว้เป็นหนี้อะไร จำนวนเงินสูงสุดเท่าใด และผู้ค้ำประกันต้องผูกพันเป็นระยะเวลาสั้นเพียงใด อีกทั้งยังเป็นการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในระยะเวลาอีกทางหนึ่ง เช่น 6 เดือนหรือ 1 ปี ผู้ค้ำประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3347/2529 สัญญาค้ำประกันมีข้อความว่า ผู้ค้ำประกันตกลงยินยอมชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ยรวมทั้งอุปกรณ์แห่งหนี้ทั้งสิ้นของลูกหนี้ เป็นเงิน 100,000 บาท โดยรับผิดชอบเป็นลูกหนี้ร่วม เป็นการค้ำประกันอย่างจำกัดจำนวนเงิน โดยเมื่อรวมต้นเงิน ดอกเบี้ยและอุปกรณ์แห่งหนี้เข้าด้วยกันแล้ว ผู้ค้ำประกันจะรับผิดชอบไม่เกิน 100,000 บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6622/2546 สัญญาค้ำประกันเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่งที่คู่กรณีจะตกลงกันอย่างไรก็ได้ หากไม่ขัดต่อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และหากมีข้อความจำกัดเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมว่าจะต้องรับผิดชอบในกรณีใดก็ต้องเป็นไปตามข้อความในสัญญาค้ำประกัน เพราะถือว่าเป็นการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบฝ่ายเดียว การตีความในสัญญาจึงต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด

เมื่อ ช.ผินัดไม่ชำระค่าสินค้าตามสัญญาแก่โจทก์ระหว่างวันที่ วันที่ 16 ธันวาคม 2537 ถึงวันที่ 15 มิถุนายน 2538 ซึ่งจำเลยจะต้องชำระหนี้แทนตามสัญญาค้ำประกัน แต่ในหนังสือสัญญาค้ำประกันดังกล่าวมีเงื่อนไขว่า โจทก์จะต้องมีคำเรียกร้องเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังจำเลยให้ชำระหนี้แทนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ 16 มิถุนายน 2538 ก่อน คำเรียกร้องตามเงื่อนไขในสัญญาค้ำประกันนี้เป็นเรื่องที่ไม่มีการผิดสัญญาซึ่งผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันแล้ว โจทก์จะต้องแจ้งข้อเรียกร้องที่ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบให้จำเลย ทราบภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2538 ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับการใช้สิทธิเรียกร้องตามสัญญาค้ำประกัน โจทก์จะใช้

³⁵ มาตรา 681 วรรคสาม สัญญาค้ำประกันต้องระบุหนี้หรือสัญญาที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบเฉพาะหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น.

สิทธิเรียกร้องตามสัญญาค้ำประกันได้ก็ต่อเมื่อโจทก์ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาค้ำประกันดังกล่าวเสียก่อน ดังนั้น เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยโดยมิได้ยื่นคำเรียกร้องเป็นลายลักษณ์อักษรให้จำเลยทราบตามเงื่อนไขภายในกำหนดเวลาในสัญญาค้ำประกันก่อน จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์

2.6 มูลหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ เป็นลักษณะมูลหนี้ทางพาณิชย์

หนี้ทางพาณิชย์หรือหนี้ทางการค้ามีลักษณะเป็นการก่อหนี้ที่มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินจากการก่อหนี้ไปลงทุนในการประกอบธุรกิจ เพื่อที่จะให้ธุรกิจมีผลกำไรสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ โดยผู้ประกอบการอาจมีวัตถุประสงค์ในการที่จะนำเงินจากการก่อหนี้ไปใช้ในการเริ่มต้นกิจการ ขยายกิจการ หรือใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบกิจการ หรือใช้ในการปรับสภาพคล่องของธุรกิจ³⁶

อีกทั้งหนี้ทางการค้ายังมีลักษณะของการขอสินเชื่อที่ผู้ประกอบการต้องการวงเงินกู้ค่อนข้างสูง ใช้ระยะเวลาในการชำระหนี้ยาวนานและต้องการต้นทุนในการกู้ยืมเงินที่ต่ำ เนื่องจากวัตถุประสงค์ของหนี้นั้นก็เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจซึ่งต้องใช้เงินเป็นจำนวนมากและต้องใช้เวลาในการที่ผู้ประกอบการจะสามารถชำระเงินกู้คืนได้

เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 วางหลักไว้ว่า สัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว ตรายใดที่ผู้เช่าซื้อยังชำระเงินไม่ครบตามจำนวนที่ระบุไว้ ทรัพย์สินก็ยังไม่ตกเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิของผู้เช่าซื้อ

จากการที่ได้ศึกษาค้นคว้าแล้วการเช่าซื้อรถยนต์ ถ้าหากเป็นการเช่าซื้อจากธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ประกอบการ และส่วนใหญ่ผู้ประกอบการก็มีวัตถุประสงค์ในการให้เช่าซื้อเพื่อแสวงหากำไร และการขอสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นการขอสินเชื่อเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจการค้า เช่น ธุรกิจขนส่งสินค้าต่าง ๆ ธุรกิจขนส่งสาธารณะ ธุรกิจรับจ้าง เป็นต้น โดยลักษณะแล้วการก่อหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อที่มีลักษณะเป็นหนี้ทางการค้าหรือหนี้ทางพาณิชย์ ดังที่ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ฝรั่งเศสและประมวลกฎหมายพาณิชย์เยอรมัน ได้เขียนเอาไว้ดังนี้

³⁶ จาก รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมในการนำเครื่องจักรมาเป็นหลักประกันการชำระหนี้ทางการค้ากับธนาคารพาณิชย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น.11), โดย ปุณณานิช ไทยสยาม, 2554, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ฝรั่งเศส ซึ่งได้ยกตัวอย่างประเภทการกระทำที่กฎหมายกำหนดว่าเป็นการกระทำทางพาณิชย์³⁷ ดังนี้

- 1) การซื้อขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ทั้งหมดเพื่อวัตถุประสงค์ในการขายต่อให้เข้า
- 2) การดำเนินการทางการเงิน นายหน้าและส่วนลดทั้งหมด
- 3) การผลิตเพื่อขาย
- 4) ธุรกิจตัวแทนค้าต่าง หรือผู้ประมูล
- 5) ธุรกิจบันเทิงสาธารณะ
- 6) การรับขนทางบก ทางทะเลหรือทางอากาศ
- 7) เหมือง
- 8) การจัดการทั้งหมดเกี่ยวกับเรือ ในรูปการซื้อ การขาย หรือเช่าเหมา
- 9) ประกันภัยทางทะเล หรือสัญญาอื่น ๆ เกี่ยวกับพาณิชย์นาวีในทางพาณิชย์
- 10) ตัวแลกเปลี่ยน

และในประมวลกฎหมายพาณิชย์เยอรมัน หลักกฎหมายพาณิชย์จะนำมาบังคับใช้นั้น ต้องอยู่ในเงื่อนไข 2 ประการ คือ คู่สัญญาได้เข้าทำสัญญาในทางพาณิชย์หรือไม่ และ สัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาทางพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหรือไม่ โดยขึ้นอยู่กับมาตรา 343 และ 344 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์เยอรมัน โดยได้บัญญัติว่า สัญญาทั้งหมดของพ่อค้าที่เกี่ยวกับธุรกิจของตนเป็นสัญญาทางพาณิชย์ และได้กำหนดข้อสันนิษฐานของธุรกรรมที่มีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งใน 9 ประการตามมาตรา 1(2)³⁸ ของประมวลกฎหมายพาณิชย์เยอรมัน ที่จะถือเป็นธุรกิจที่มีลักษณะทางพาณิชย์

การกระทำทางพาณิชย์ตามประมวลกฎหมายพาณิชย์ฝรั่งเศสพิจารณาจากประเภทของธุรกิจหรือการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการกระทำทางพาณิชย์ตามกฎหมายพาณิชย์เยอรมันนั้นพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของคู่สัญญาในการเข้าทำสัญญา

³⁷ จาก ปัญหาการค้าประกันทางพาณิชย์ ศึกษาเปรียบเทียบกับการค้าประกันทางแพ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 83), โดย พนิดา หงส์อักษรพันธ์, 2556, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

³⁸ แหล่งเดิม. (น. 84).

แต่ถ้าเป็นการเช่าซื้อรถยนต์เพื่อไปใช้ในกิจการที่ไม่ใช่ทางการค้า แต่เป็นกิจการส่วนบุคคล เพื่อความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต เช่น ใช้ขับไปทำงาน หรือรับส่งบุตรหลานไปโรงเรียน อย่างนี้แล้วถือเป็นหนี้ในครัวเรือน³⁹

ปัจจุบันในประเทศไทยไม่ได้มีการจัดระบบแยกกฎหมายพาณิชย์ออกจากกฎหมายแพ่ง และไม่มีการบัญญัติกฎหมายแยกระหว่างกฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์ให้เห็นชัดเจนว่าส่วนใดบังคับใช้กับนิติสัมพันธ์ทางแพ่งและส่วนใดบังคับใช้กับนิติสัมพันธ์ทางพาณิชย์ แต่เมื่อพิจารณาลักษณะการกระทำแล้วการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ส่วนใหญ่แล้วจะเช่าซื้อจากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ทั้งสิ้น ซึ่งการเช่าทำสัญญานั้นมีส่วนได้เสียทางธุรกิจหรือเป็นการทำสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร ซึ่งต่างจากการทำสัญญากับบุคคลธรรมดา ที่ไม่ได้เข้าทำสัญญาเป็นอาชีพหรือธุรกิจ อันมีลักษณะเป็นการกระทำทางแพ่ง ดังนั้นแล้วมูลหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จึงมีลักษณะเป็นมูลหนี้ทางพาณิชย์เช่นกัน

2.7 การคำนวณดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

ดอกเบี้ย คือ ดอกผลชนิดหนึ่งอย่างหนึ่งของเงินที่เกิดจากทบบัญชีของกฎหมายหรือเกิดจากข้อสัญญา ดอกเบี้ยจึงเป็นเรื่องที่คู่สัญญากำหนดกันไว้ว่าจะให้กันเป็นจำนวนเงินเท่าไร ซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 คือไม่เกินร้อยละสิบห้าต่อปี

ตัวอย่าง เช่น นายคำให้นายแดงกู้ยืมเงินจำนวน 10,000 บาท คิดดอกเบี้ย ร้อยละ 10 ต่อปี แสดงว่านายแดงต้องชำระหนี้คำเป็นต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยจำนวน 11,000 บาท เช่นนี้เรียกว่า ดอกเบี้ยตามสัญญา คือดอกเบี้ยที่กำหนดกันไว้ในสัญญา หากนายแดงผิดนัด ไม่ชำระหนี้เมื่อครบกำหนดเวลาชำระหนี้ นายคำสามารถเรียกดอกเบี้ยผิดนัดได้อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นจำนวนเท่ากับดอกเบี้ยตามสัญญาคือ ร้อยละ 10 ต่อปี ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 224 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

³⁹ หนี้ในครัวเรือน หมายถึง เป็นการก่อหนี้โดยบุคคลทั่วไป โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำเงินนั้นไปใช้ในการอุปโภค บริโภคประจำวัน เช่น กู้ยืมเงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย ซื้อรถ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า เป็นต้น เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันหรือเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลและค่าการศึกษาบุตร เป็นต้น.

2.7.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปในการคำนวณดอกเบี้ยในหนี้เงิน⁴⁰

การคิดดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ สามารถคิดได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้และผู้กู้จะได้ตกลงกัน โดยอาจแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1) วิธีคิดดอกเบี้ยแบบธรรมดา

เป็นการคิดดอกเบี้ยจากต้นเงินกู้โดยคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยที่ได้ตกลงกันไว้ แปรผันกับระยะเวลาที่กู้ สามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังต่อไปนี้

$$\text{ดอกเบี้ย} = \text{ต้นเงิน} \times \text{อัตราดอกเบี้ย} \times \text{ระยะเวลา}$$

* อัตราดอกเบี้ยและระยะเวลาดังกล่าวต้องสัมพันธ์กัน เช่น ถ้าอัตราดอกเบี้ยต่อเดือน ระยะเวลาต้องมีหน่วยเป็นเดือนด้วย ในทางกลับกันถ้าอัตราดอกเบี้ยต่อปี ระยะเวลาต้องมีหน่วยเป็นปีด้วยเช่นกัน

2) วิธีการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่ (Fixed Rate)

มักใช้สำหรับสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ซึ่งจะคำนวณดอกเบี้ยที่ลูกค้าต้องชำระจากเงินต้นทั้งก้อนที่คงที่ตลอดอายุของสัญญา แม้ว่าจะมีการแบ่งชำระต้นเงินกู้เป็นงวด ๆ แต่วิธีการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่นี้เป็นการเรียกดอกเบี้ยบนต้นเงินกู้โดยการคำนวณหาดอกเบี้ยด้วยวิธีการคิดเช่นเดียวกับวิธีคิดดอกเบี้ยแบบธรรมดา และเมื่อได้ยอดดอกเบี้ยที่ต้องชำระทั้งหมดแล้วก็นำไปรวมกับต้นเงินแล้วหารด้วยจำนวนงวดที่ต้องผ่อนชำระทั้งหมด โดยมีวิธีการคำนวณดังต่อไปนี้

$$\text{จำนวนเงิน (เงินต้น+ดอกเบี้ย) ที่ต้องชำระในแต่ละงวด} = \frac{\text{ต้นเงิน} + \text{ดอกเบี้ยที่ต้องชำระ (วิธีการคิดดอกเบี้ยธรรมดา)}}{\text{จำนวนคร่าวของงวดที่ชำระทั้งสิ้น}}$$

ในการกู้ยืมเงินด้วยวิธีการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่นี้ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงสำหรับการกู้ยืมเงินนั้นจะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ผู้กู้และผู้ให้กู้ได้ตกลงกัน เนื่องจากผู้กู้ไม่ได้ใช้ต้นเงินกู้เต็มจำนวนตลอดเวลาที่กู้

⁴⁰ จาก วิธีการคิดดอกเบี้ยรูปแบบต่าง ๆ กับกฎหมายห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา, การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา (รายงานผลการวิจัย), โดย ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์และคณะ, ม.ป.ป., เอกสารไม่ตีพิมพ์เพื่อแพร่.

3) วิธีการคิดดอกเบี้ยโดยส่วนลดจากต้นเงินกู้ (Effective Rate)

เป็นการที่ผู้กู้จะหักจำนวนเงินค่าดอกเบี้ย (ที่คำนวณได้จากวิธีการคิดดอกเบี้ยแบบธรรมดา) ออกจากต้นเงินกู้แล้วส่งมอบเงินจำนวนที่เหลือให้แก่ผู้กู้ โดยผู้กู้ต้องชำระเงินกู้คืนตามจำนวนต้นเงินกู้ที่ได้ตกลงกันไว้

$$\text{ต้นเงินกู้ที่ผู้กู้ได้ใช้ประโยชน์} = \text{ต้นเงินกู้ตามสัญญา} - \text{จำนวนเงินค่าดอกเบี้ย}$$

4) วิธีการคิดดอกเบี้ยโดยกำหนดจำนวนวันต่อปี⁴¹ น้อยกว่า 365 วัน หรือ 366 วัน

เป็นการคำนวณดอกเบี้ยตามจำนวนวันที่ผู้กู้ใช้ประโยชน์จากต้นเงินกู้จริงหารด้วยจำนวน 30 วัน

เช่น กรณีกู้เงิน 365 วัน

$$\text{จำนวนดอกเบี้ยที่ต้องชำระ} = \frac{\text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยที่กำหนด} \times 365}{360}$$

กรณีดังกล่าวดอกเบี้ยที่แท้จริง จะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ในสัญญา

5) วิธีการคิดดอกเบี้ยทบต้น

ดอกเบี้ยทบต้น หมายถึง ดอกเบี้ยที่คิดจากเงินต้นเริ่มแรกบวกกับดอกเบี้ยที่ได้รับในแต่ละงวดที่ผ่านมา โดยมีแนวคิดว่าได้มีการนำจำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับในงวดก่อน ๆ นั้น ไปลงทุนต่อ อันจะมีผลให้ดอกเบี้ยที่คำนวณได้เพิ่มขึ้นทุกปีตามเงินต้นที่เพิ่มขึ้นนั้น⁴²

กรณีการคิดดอกเบี้ยทบต้นนั้น โดยหลักแล้วกฎหมายไม่อนุญาตให้คิดดอกเบี้ยทบต้น เว้นแต่เป็นสัญญาบัญชีเดินสะพัด (Current Account) ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 วรรคสาม ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเกิดจากสัญญาผู้เบิกเงินเกินบัญชีจากบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน (Current Deposit Account) ระหว่างธนาคารกับลูกค้าตามนัยของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 991 (1) หรือกรณีมีดอกเบี้ยที่ค้างชำระไม่น้อยกว่า 1 ปี หากคู่สัญญาตกลง

⁴¹ จำนวนวันต่อปี ขึ้นอยู่กับการกำหนดของสถาบันการเงินซึ่งอาจเป็น 360 วัน 365 วัน หรือ 366 วันก็ได้ แต่ไม่ว่าจะกำหนดจำนวนเป็นเท่าใดก็ตาม สถาบันการเงินจะต้องใช้จำนวนวันเดียวกันสำหรับการคำนวณทั้งดอกเบี้ยจ่าย เช่น ดอกเบี้ยเงินฝาก และดอกเบี้ยรับ เช่น ดอกเบี้ยสินเชื่อ.

⁴² ดอกเบี้ยทบต้น. (2558). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้น 12 มกราคม 2559, จาก <http://planning.oop.cmu.ac.th/upload/99/math/web/.../ดอกเบี้ยทบต้น.doc>

กันให้เอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นทบเข้ากับต้นเงินและคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นก็ได้ โดยเป็นการคิดดอกเบี้ยบนดอกเบี้ยค้างชำระจากต้นเงินกู้ เมื่อครบกำหนดวงทบต้นในแต่ละงวด

เช่น กู้เงินจากสถาบันการเงิน 1,000 บาท ตกลงคิดดอกเบี้ยร้อยละ 15 ต่อปี ดังนั้นเมื่อกู้เงินมา 1,000 บาทในปีแรก จะต้องชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยเท่ากับ 1,150 บาท แต่ปีที่ 2 จะคำนวณโดยเอายอดที่ค้างชำระในปีแรก 1,150 บาท (ไม่ได้เอาต้นเงิน 1,000 บาท) มาคิด เท่ากับว่าในปีที่ 2 จะต้องเสียดอกเบี้ย 172.5 บาท เมื่อรวมกับยอดเงินที่ค้างชำระในปีแรก 1,150 บาท จะเป็นเงินค้างชำระจำนวน 1,322.5 บาท จะเห็นได้ว่ายอดเงินที่จะต้องชำระในแต่ละปีนั้นต่างกันแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยที่นำมาคิดจะเท่ากัน

2.7.2 วิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

การเช่าซื้อรถยนต์ (Hire purchasing) นั้นมีความแตกต่างจากการเช่าและการซื้อตรงที่การเช่าซื้อกรรมสิทธิ์ยังคงเป็นของผู้ให้เช่าซื้อจนกว่าผู้เช่าซื้อจะผ่อนชำระค่าเช่าซื้อจนครบถ้วน ส่วนการเช่ากรรมสิทธิ์เป็นของผู้ให้เช่า และการซื้อกรรมสิทธิ์ตกเป็นของผู้ซื้อทันที

การคิดอัตราดอกเบี้ยการเช่าซื้อรถยนต์ต้องอยู่ในภายใต้ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยและประกาศของกระทรวงการคลัง โดยจะคิดในแบบ Flat Rate หรือดอกเบี้ยคงที่ คือผู้เช่าซื้อจะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราคงที่เท่ากันทุกเดือนจนกว่าจะผ่อนชำระหมด ซึ่งแตกต่างจากการคิดดอกเบี้ยซื้อบ้านและที่ดิน ที่คิดในแบบ Effective Rate หรือลดต้นลดดอก⁴³ ดังนั้นเวลาที่สัญญาเช่าซื้อรถยนต์บอกว่าคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 8 ต่อปี แต่ในความเป็นจริงจะมากกว่านั้นหลายเปอร์เซ็นต์⁴⁴

การคิดดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์⁴⁵

วิธีคิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Interest Rate)⁴⁶ กรณีรถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นรถยนต์ใหม่ ซึ่งรถใหม่ราคาของรถยนต์จะเป็นราคาที่ได้จากผู้ประกอบการซึ่งได้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว (VAT)

⁴³ Effective Rate คือ การคิดดอกเบี้ยแบบรายวันตามจำนวนเงินต้นคงเหลือที่แท้จริง ดังนั้นเมื่อผู้ชำระเงินกู้ไม่ว่าจะตามยอดที่เรียกเก็บ หรือ มากกว่าจะทำให้เงินต้นที่กู้มาลดลง ทำให้ดอกเบี้ยที่คำนวณจากเงินต้นลดลงทันที โดยปกติแล้วการคิดอัตราดอกเบี้ยแบบนี้จะคิดกับสินเชื่อกะจะ.

⁴⁴ Blog birdzaa007. (2557). *เกร็ดเล็ก เกร็ดน้อย*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2558, จาก <http://mblog.manager.co.th/birdzaa007/th-54036>

⁴⁵ วุฒิกุล ปิยะกุล (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 26 ธันวาคม 2558).

⁴⁶ ตามประกาศอัตราดอกเบี้ยเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ .

วิธีคำนวณดอกเบี้ยตามสัญญาเช่าซื้อ

ราคารถยนต์ x เงินค่างวด (%) = สิ้นเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์จัด (เงินต้น)

ดอกเบี้ยตลอดอายุสัญญา = สิ้นเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์จัด (เงินต้น) x อัตราดอกเบี้ยคงที่ x ระยะเวลา (ปี)

วิธีการคำนวณค่างวดที่จะต้องผ่อนชำระ

ค่างวด/เดือน = $\frac{\text{เงินต้น} + \text{ดอกเบี้ยตลอดอายุสัญญา}}{\text{จำนวนเดือนที่ผ่อนชำระ}}$

จำนวนเดือนที่ผ่อนชำระ

เช่น ก. เข้าซื้อรถยนต์จากธนาคาร ข. จำนวน 1 คัน ราคาเงินสด 1,000,000 บาท ทำสัญญาเช่าซื้อโดยถูกต้อง ธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปี กำหนดระยะเวลา 4 ปี โดยผู้เช่าซื้อชำระเงินล่วงหน้าร้อยละ 20 ของราคารถยนต์ที่เช่าซื้อ หากต้องการทราบวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตลอดอายุสัญญา จะคำนวณได้จาก

$$1,000,000 \times 20\% = 800,000 \text{ บาท}$$

$$\frac{800,000 \times 12 \times 4}{100} = 384,000 \text{ บาท}$$

100

ก. จะต้องเสียดอกเบี้ยตลอดอายุของสัญญา เท่ากับ 384,000 บาท

หากต้องการจะทราบว่าค่างวดที่จะต้อง ก. ต้องชำระให้แก่ธนาคาร ข. ในแต่ละเดือนคำนวณได้จาก

$$\frac{800,000 + 384,000}{48} = 24,667 \text{ บาท/เดือน}$$

48

ในการคำนวณด้วยวิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่นี้ อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่สำหรับการเช่าซื้อรถยนต์จะสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อได้ตกลงกันไว้ เนื่องจากไม่ได้ใช้ต้นเงินกู้เต็มจำนวนตลอดเวลาที่กู้

และหากมีการผิดนัดการชำระค่าเช่าซื้อ จะส่งผลตามมาหลายประการ ประการแรกจะมีการคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดการค้างชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ในอัตราที่สูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ถ้ากำหนดไว้ร้อยละ 21 ธนาคารก็จะคิดดอกเบี้ยเต็มตามจำนวนนั้น หากหลีกเลี่ยงการค้างชำระค่างวดไม่ได้ด้วยเหตุผลใดก็ตาม เนื่องจากการค้างชำระตั้งแต่ 3 งวดติดต่อกัน ทางธนาคารสามารถบอกเลิกสัญญา และติดตามยึดรถยนต์คืนได้

เมื่อรถยนต์ถูกยึดแล้วปัญหาที่จะต้องเกิดขึ้นคือ ผู้เช่าซื้อต้องเข้าไปขอผ่อนผันชำระยอดเงินเฉพาะส่วนที่ค้างชำระหรือชำระยอดเงินทั้งหมดที่ค้างชำระแล้วแต่การตกลงกัน แล้วยังมีค่าใช้จ่ายบางอย่างเกิดขึ้น ซึ่งผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบนั้นคือ ค่าใช้จ่ายในการติดตามยึดรถคืน

ค่าใช้จ่ายในการเช่าที่จอดรถยึด ถ้ารถที่ถูกยึดนำไปขายทอดตลาดได้ราคาต่ำกว่าหรือสูงกว่า ยอดเงินที่เป็นหนี้ยู่ก็แล้วไป แต่หากได้ราคาต่ำกว่ายอดเงินที่เป็นหนี้อยู่ก็ต้องถูกฟ้องร้องเรียกชำระหนี้ส่วนที่ยังขาดอยู่ การฟ้องร้องดำเนินคดีในกรณีเกี่ยวกับการเช่าซื้อรถยนต์ ฉะนั้นการเป็นคู่ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ จึงมีความเสี่ยงพอสมควร

หากผ่อนชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์จนครบถ้วนกระบวนการแล้ว กรรมสิทธิ์ก็จะตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันทีและผู้ค้าประกันก็สิ้นสุดการรับประกันเช่นกัน ผู้เช่าซื้อรถยนต์ต้องไปขอเอกสารไปโอนทะเบียนกรรมสิทธิ์รถยนต์มาเป็นของตนเองหรือให้กับบุคคลอื่นใดก็ได้ โดยดำเนินการโอนสองต่อ

2.8 หลักเกณฑ์การถูกตัดบทหรือถูกปิดปากมิให้ยกข้อเท็จจริงขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในชั้นพิจารณาคดีของศาล

หลักกฎหมายปิดปาก (Estoppel) หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าบทตัดสำนวน เป็นหลักกฎหมายในเรื่องกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งวางไว้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณีที่เข้ามา มีความผูกพันซึ่งกันและกัน คือ พยานอาจถูกขยับยั้งมิให้ปฏิเสธความเท็จจริงของข้อความที่พยานเคยกล่าวยืนยัน เมื่อคู่ความฝ่ายอื่นเชื่อตามข้อความที่ผู้นั้นยืนยันแต่เดิม เพราะจะเกิดความไม่เป็นธรรม ถ้านุญาตให้สลับพยานได้ว่า ถ้อยคำที่พยานเคยกล่าวยืนยันเช่นนั้นไม่เป็นความจริง ได้มีผู้ให้คำนิยามของคำว่ากฎหมายปิดปากไว้ว่า “เมื่อบุคคลใดแสดงออกว่าเหตุการณ์เป็นอยู่อย่างใดอย่างหนึ่ง จนทำให้คนภายนอกกระทำการไป โดยเชื่อว่าเหตุการณ์เป็นอยู่อย่างนั้นจริงและอาจเป็นที่เสียหายต่อเขาเช่นนี้ กฎหมายจะไม่ยอมให้บุคคลนั้นถึงว่าเหตุการณ์มิได้เป็นอยู่ดังที่ตนได้แสดงออกมานั้น”⁴⁷

การถูกปิดปากอาจเกิดขึ้นได้ 2 กรณีด้วยกันดังนี้

1. ถูกบทตัดสำนวน โดยการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของตนเองอันมีผลทำให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตหลงเชื่อและต้องเสียหาย

ดังเช่นบทบัญญัติถึงเรื่องตัวแทนเชิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 821 ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้ใดเชิดบุคคลอีกคนหนึ่งออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี รู้แล้วยอมให้บุคคลอีกคนหนึ่งเชิดตัวเขาเองออกแสดงเป็นตัวแทนของตนก็ดี ท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมือนว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นเป็นตัวแทนของตน” ตัวแทนเกิดขึ้นได้ด้วย กิริยา อาการ พฤติการณ์ การกระทำหรือความประพฤติปฏิบัติต่อกันและกันระหว่างคู่กรณี โดย

⁴⁷ จาก คำสอนกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงิน ประกันภัย บัญชีเดินสะพัด (น. 98-99), โดย หลวงธรรมานุวัตร, 2477, พระนคร: กาญจนพิมพ์ที่ศด.

บุคคลหนึ่งอาจจะแสดงออกด้วยกิริยาหรือวาจาทำให้บุคคลภายนอกเข้าใจว่าตนได้มอบอำนาจให้บุคคลอีกคนหนึ่งเป็นตัวแทนของตน คือ ปิดปากไม่ให้ตัวการโต้เถียงว่าบุคคลนั้นไม่ใช่ตัวแทน มีผลให้ตัวการต้องรับผิดชอบตัวการยอมให้แสดงออกว่าเป็นตัวแทน⁴⁸ กรณีนี้กฎหมายได้บัญญัติเป็นพิเศษเรียกว่า ตัวแทนเชิดหรือตัวแทน โดยกฎหมายปิดปากตามหลัก Doctrine of estoppel ของกฎหมายอังกฤษ

ซึ่งหลักการตัวแทนโดยปิดปากนี้ เมื่อตัวการกระทำการไปไม่ว่าด้วยการแสดงออกหรือด้วยวาจาต่อบุคคลอื่นว่าบุคคลใดเป็นตัวแทนของตน ตัวการจะถูกปิดปากต่อบุคคลที่สามในอันที่จะปฏิเสธว่าบุคคลนั้นเป็นหรือเคยเป็นตัวแทนของตน โดยตัวการจะผูกพันจากการกระทำของบุคคลที่ปรากฏแก่คนทั่วไปว่าเป็นตัวแทน แต่ด้วยความสัมพันธ์อย่างสมบูรณ์ระหว่างตัวการและตัวแทนไม่ได้มีขึ้น และหลักการนี้ก็ถูกนำมาใช้ในกฎหมายไทยด้วย เรียกว่า ตัวแทนเชิด ซึ่งก็ได้อธิบายในเรื่องที่ปิดปากนี้หมายถึงปิดปากเฉพาะผู้ที่เป็นตัวการมิให้เถียงว่าบุคคลอีกคนหนึ่งนั้นมิใช่ตัวแทนของตน⁴⁹

2. ถูกบทตัดสำนวนโดยผลของข้อสัญญาที่ตนเองทำไว้กับผู้อื่น

ดังเช่นข้อสัญญาที่ปิดปากลูกค้าผู้ใช้เช็ค ซึ่งเป็นข้อตกลงข้อสำคัญที่ระบุไว้ในระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้เช็ค โดยมีข้อตกลงว่า “ผู้ฝากต้องเก็บรักษาสมุดเช็คไว้ในที่มั่นคงปลอดภัย ถ้าสมุดเช็คห้่งเล่มหรือฉบับใดหายไป ผู้ฝากต้องแจ้งให้ธนาคารทราบทันที หากธนาคารได้จ่ายเงินตามเช็คไปก่อนที่จะได้รับแจ้งว่าเช็คหาย ธนาคารจะไม่รับผิดชอบต่อผู้ฝาก สำหรับเงินที่ได้จ่ายไปก่อนแล้ว แม้จะปรากฏในภายหลังต่อมาว่าลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายเช็คจะเป็นลายมือชื่อปลอมก็ตาม” ซึ่งธนาคารมักจะมีการกำหนดข้อตกลงไว้ล่วงหน้าปิดปากลูกค้าเพื่อให้มีผลผูกพันลูกค้า ในกรณีมีคนขโมยเช็คของลูกค้าไปแล้วปลอมลายมือชื่อของลูกค้าลงในเช็คและนำเช็คนั้นมาเบิกเงินและธนาคารได้ใช้เงินตามเช็คไป ธนาคารยอมอ้างข้อตกลงดังกล่าวหักเงินในบัญชีเงินฝากกระแสรายวันของลูกค้า⁵⁰ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า หากธนาคารต้องการมีสิทธิหักเงินในบัญชีของลูกค้า ธนาคารต้องยกข้อเท็จจริงขึ้นอ้างว่าลูกค้ามีพฤติการณ์ที่ถือได้ว่าตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกเรื่องลายมือชื่อขึ้นต่อสู้ธนาคารอย่างไร หรือลูกค้ากระทำการโดยไม่สุจริตอย่างไร หากธนาคารไม่ยกขึ้นเป็นข้ออ้างตั้งแต่แรก ศาลก็จะไม่รับวินิจฉัยในประเด็นนี้ให้⁵¹

⁴⁸ จาก หลักกฎหมายตัวแทน-นายหน้า (น. 131), โดย พินิจ ทิพย์มณี, 2554, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

⁴⁹ จาก ตัวแทน นายหน้า (น. 67-68), โดย ไพฑูริย์ เอกจริยกร, 2554, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

⁵⁰ จาก คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวเงิน (น. 346-347), โดย ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์, 2550, กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

⁵¹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1634/2494.

ในขณะที่เดียวกันมีกรณีที่ธนาคารอ้างข้อสัญญาที่ทำไว้ล่วงหน้ามาปิดปากลูกค้าได้ คือ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2511/2538 ธนาคารสามารถยกข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบเป็นข้อต่อสู้ได้ หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าธนาคารได้จ่ายเงินตามเช็คที่มีลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายปลอมไปโดยสุจริต และธนาคารได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่กรณี โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “ธนาคารจำเลยจะยกข้อต่อสู้ว่าโจทก์กับจำเลยมีข้อตกลงกันว่า หากโจทก์ผู้ฝากละเลยหรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้เช็คไปปลอมลายมือชื่อของโจทก์และธนาคารหลงเชื่อจ่ายเงินตามเช็คปลอมนั้นไป ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ฝากสำหรับเงินจำนวนที่จ่ายไปนั้น กรณีนี้ถือได้ว่าโจทก์ผู้ฝากตกอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องตัดบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอมขึ้นเป็นข้อต่อสู้ตามมาตรา 1008 วรรคแรก ต่อเมื่อธนาคารจำเลยได้จ่ายเงินตามเช็คที่มีผู้ปลอมลายมือชื่อไปโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น ธนาคารจำเลยจึงจะไม่อาจยกข้อตกลงยกเว้นความรับผิดชอบเป็นข้อต่อสู้ได้”

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เกิดมาจากการที่ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภคต้องการรถยนต์มาใช้ในกิจการอันเป็นธุรกิจหรือนำมาใช้ประโยชน์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนและครอบครัว และเพื่อต้องการมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่สวนทางกับสภาพคล่องทางการเงินของผู้ประกอบการหรือผู้บริโภค ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภคจึงต้องหาผู้ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ ธนาคารพาณิชย์ก็เป็นผู้ให้บริการด้านการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ที่มีความพร้อมความมั่นคงทางการเงิน อีกทั้งยังมีการกำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ในบทนี้จะมุ่งศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นหลักการพื้นฐานของการทำข้อตกลงเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันกรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์รวมทั้งศึกษาข้อกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ

3.1 ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายไทย

3.1.1 หลักกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์

3.1.1.1 บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะนิติกรรมสัญญาและเอกเทศสัญญาว่าด้วยการเช่าซื้อและการค้าประกัน

ก) สัญญาเช่าซื้อ

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 บัญญัติไว้ในวรรคแรกว่า “อันว่าเช่าซื้อ นั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้ค้ำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นควร”

จากบทบัญญัติกฎหมายจึงถือได้ว่าสัญญาเช่าซื้อ มีลักษณะเป็นสัญญาเช่าบวกกับค้ำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นควร หากมิได้มีข้อความในลักษณะเช่นนี้ แม้จะระบุว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อ สัญญาดังกล่าวก็ไม่ถือว่าเป็นสัญญาเช่าซื้อ นอกจากนี้สัญญาเช่าซื้อ ยังจัดว่าเป็นสัญญาต่างตอบแทน¹ ทั้งผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อต่างเป็นเจ้าของนี้ลูกหนี้ซึ่งกันและกัน คือ ผู้เช่าซื้อ มีหนี้ในการชำระค่าเช่าซื้อ และในขณะเดียวกัน ผู้เช่าซื้อ ก็มีสิทธิได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่าซื้อ และได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเมื่อชำระราคาเช่าซื้อครบตามงวด ทั้งนี้ผู้ให้เช่าซื้อต้องเป็น “เจ้าของ” กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ หรือมีอำนาจนำทรัพย์สินนั้นออกให้เช่าซื้อได้ หรือบุคคลที่จะเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นในอนาคต

ลักษณะของสัญญาเช่าซื้ออีกประการ คือ มีวัตถุประสงค์คือมุ่งหมายให้ผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน โดยต้องให้เงินซึ่งเป็นค่าเช่าตอบแทน และคาดหวังว่าจะมีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินครบตามงวด โดยผู้เช่าซื้อให้เงินตอบแทน ความคาดหวังว่าจะโอนกรรมสิทธิ์อาจไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกับค้ำมั่นว่าจะขาย แต่เกิดพร้อมกับค้ำมั่นว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิของผู้เช่า ดังนั้นแล้วค้ำมั่นดังกล่าวต้องเกิดพร้อมกับสัญญาเช่า จึงจะทำให้เกิดเป็นสัญญาเช่าซื้อ

ในส่วนของเงินค่าเช่าซื้อ เป็นการตอบแทนการได้ใช้ทรัพย์สินและเป็นเงินค่ากรรมสิทธิ์ที่คาดหวังว่าจะมีการโอนในอนาคต และที่สำคัญค่าเช่าซื้อนี้ต้องเป็นเงินเสมอ จะเป็นทรัพย์สินอย่างอื่นไม่ได้ อีกทั้งค่าเช่าซื้อนั้นต้องชำระเป็นงวด ๆ ถ้าชำระเป็นคราวเดียวเงินนั้นก็ไม่ใช่ค่าเช่าซื้อ ตามมาตรา 572

ความสมบูรณ์ของสัญญาเช่าซื้อ

ตามบทบัญญัติมาตรา 572 วรรคสอง กล่าวว่า “สัญญาเช่าซื้อ นั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ” คือ ทำเป็นหนังสือลงลายมือของทั้งสองฝ่ายขณะที่ทำสัญญา โดยไม่ต้องไปทำต่อหน้าพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ใช้บังคับได้

¹ จาก คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์สิน-เช่าซื้อ (น. 177), โดย ศนันท์กรณ โสคติพันธุ์, 2558, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ความระงับของสัญญาเช่าซื้อ

บทบัญญัติในมาตรา 574 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ผู้ให้เช่ามีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้เฉพาะ 2 กรณี คือ

(1) ผู้เช่าซื้อผิดนัดสองงวดติด ๆ กัน คือการผิดนัดตามหลักเกณฑ์ในมาตรา 204 กรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเช่าซื้อตามวันแห่งปฏิทินคือตามที่ตกลงกันได้ จึงถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดทันทีโดยผู้ให้เช่าซื้อไม่ต้องเตือน ในขณะที่ทำสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจมักจะทำสัญญาตกลงยกเว้นบทบัญญัติของมาตรา 574 ได้ โดยอาจตกลงว่าการผิดนัดไม่ว่างวดใดงวดหนึ่งของสัญญา ผู้ให้เช่าซื้อจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยถือว่าการผิดนัดงวดนั้นเป็นสาระสำคัญ² และการตกลงยกเว้นมาตรา 574 วรรคหนึ่งนั้นเป็นกฎหมายที่ไม่ใช่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ตามมาตรา 151 จึงสามารถยกเว้นได้ หรือ

(2) ผู้เช่าซื้อผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ เช่น เช่าซื้อรถยนต์ต้องนำรถมาให้ตรวจเครื่องยนต์ ล้างอัดฉีดทุกเดือนหรือห้ามมิให้ผู้อื่นเช่า ถ้าผู้เช่าซื้อผิดสัญญาในข้อนี้ ถือเป็นสาระสำคัญ ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาได้ เป็นต้น กรณีการผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญนี้ควรหมายถึงข้อสัญญาอื่นที่มีใช้การผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ

ผลของการบอกเลิกสัญญากรณีผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกตามมาตรา 574³ ทั้ง 2 กรณี คือ

(2.1) สัญญาระงับไปในอนาคต

(2.2) ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิรับเงินที่ได้ชำระมาแล้วทั้งหมดตามมาตรา 574 แต่ถ้าการผิดนัดไม่ชำระเงินนั้นเป็นการผิดนัดงวดสุดท้าย ผู้ให้เช่าซื้อต้องรอให้ผ่านไปอีกหนึ่งงวดก่อนจึงจะรับเงินที่ได้ใช้มาแล้วและกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้นได้

(2.3) ผู้ให้เช่าซื้อได้ทรัพย์สิน เพราะตนเองยังเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์อยู่เมื่อสัญญาเลิกนิติสัมพันธ์ระงับ ก็ไม่มีมูลที่ผู้เช่าซื้อจะครอบครองทรัพย์สินนั้นต่อไป ถ้าไม่ได้ทรัพย์สินจะได้ราคาแทน ได้ค่าเสียหายสำหรับการใช้ทรัพย์สินโดยไม่ชอบ

การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ

ตามบทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของ โดยเสียค่าใช้จ่ายของ

² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3842/2526 สัญญาเช่าซื้อที่ว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงคราวเดียวหรืองวดเดียว ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาได้นั้นแม้จะแตกต่างกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 574 วรรคแรก แต่กฎหมายบทนี้มีใช้กฎหมายอื่นเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและมีได้เป็นสัญญาที่ขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจึงใช้บังคับได้.

³ คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์สิน-เช่าซื้อ (น. 209). เล่มเดิม.

ตนเอง” กล่าวคือ หากผู้เช่าซื้อประสงค์จะบอกเลิกสัญญาสามารถบอกเลิกเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ให้เช่าซื้อจะผิดสัญญาเช่าซื้อหรือไม่ก็ตาม การเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้เช่าซื้อนี้ หาใช่ว่าผู้เช่าซื้อบอกกล่าวแก่ผู้ให้เช่าซื้อเท่านั้น แต่ผู้เช่าซื้อจะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อ โดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง⁴ ดังนั้นแล้วผู้เช่าซื้อเพียงจะบอกกล่าวว่าจะเลิกสัญญาเช่าซื้อกับผู้ให้เช่าซื้อ แต่ไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืนผู้ให้เช่าซื้อก็ไม่อาจถือเป็นการเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ สัญญาเช่าซื้อไม่ระงับเว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้เช่าซื้อส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อได้ เพียงแต่ผู้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อแก่ผู้ให้เช่าซื้อก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้สัญญาเช่าซื้อเลิกกัน⁵

ข) สัญญาค้ำประกัน มีสาระสำคัญต่อไปนี้

(1) ความสมบูรณ์ของสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาอุปกรณ์ของหนี้ที่ประกันอันเป็นสัญญาประธาน ถ้าสัญญาค้ำประกันสมบูรณ์ เมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ก็มีสิทธิไถ่เบีย้อาจจากลูกหนี้ได้ สัญญาค้ำประกันจะมีผลใช้บังคับได้ ถ้าได้ทำขึ้นโดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังต่อไปนี้⁶

(1.1) หนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้เกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ก่อนทำสัญญาค้ำประกัน “หนี้สมบูรณ์” หมายถึง หนี้ันั้นเกิดแล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ก. ยืมเงิน ข. และ ข. ได้มอบเงินตามจำนวนที่กู้ให้ ก. รับไปแล้ว

(1.2) หนี้ที่ยังไม่เกิดขึ้นในวันทำสัญญาค้ำประกัน แต่อาจคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตหรือตามเงื่อนไข⁷ การค้ำประกันหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขยังสามารถทำได้ตามหลักกฎหมายเดิม แต่ในหลักกฎหมายปัจจุบันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 681 “หนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขจะประกันไว้เพื่อเหตุการณ์ซึ่งหนี้ันั้นอาจเป็นผลได้จริงก็ประกันได้ แต่ต้องระบุมูลหนี้ให้ชัดเจนจำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกัน และกำหนดวันสิ้นสุดของการ

⁴ พรชัย สุนทรพันธุ์. (ม.ป.ป.). การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ: กรณีเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์. สืบค้น 4 มกราคม 2558, จาก council.kbu.ac.th/file_download/Article/fileArticle1.pdf

⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 73/2522 โจทก์ไม่ได้ใช้รถยนต์ตามสัญญาเช่าซื้อ เพราะตำรวจยึดไปสอบสวนกรณีรถนั้นถูกลักมาซึ่งเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของผู้เช่าซื้อ โจทก์บอกเลิกสัญญาได้โดยไม่ต้องคืนรถแก่จำเลยผู้ให้เช่าซื้อ แม้จำเลยจะไม่ได้ประมาณเงินค่าเช่าในการที่ถูกตำรวจยึดรถไป.

⁶ จาก ข้อเสนอแนะการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกัน เฉพาะที่แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557, โดย สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย, 2558.

⁷ ค้ำประกันหนี้ในอนาคต.

ค้ำประกัน⁸ เว้นแต่ การค้ำประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวตามมาตรา 699 จะไม่ระงับระยะเวลาสิ้นสุดของการค้ำประกันก็ได้”

(1.3) สัญญาค้ำประกันไม่ว่าจะเป็นสัญญาค้ำประกันหนี้ที่สมบูรณ์แล้ว ตามข้อ 1.1 หรือหนี้ในอนาคตตามข้อ 1.2 กฎหมายที่แก้ไขใหม่บังคับให้สัญญาค้ำประกันต้องระบุ “หนี้” หรือ “สัญญา”⁹ ที่ค้ำประกันไว้โดยชัดแจ้ง และผู้ค้ำประกันย่อมรับผิดชอบหนี้หรือสัญญาที่ระบุไว้เท่านั้น ตามมาตรา 681 วรรคสาม

(1.4) สัญญาค้ำประกันหนี้ที่ไม่ผูกพันลูกหนี้ คือหนี้อันเกิดแก่สัญญาที่ไม่ผูกพันตัวลูกหนี้ เพราะทำด้วยความสำคัญผิดหรือเพราะผู้ริ่ความสามารถ ถ้าผู้ค้ำประกันรู้เหตุดังกล่าวในขณะที่ทำสัญญา

(2) การทำข้อตกลงกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันที่มีการทำข้อตกลงกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม (รับผิดชอบเหมือนเป็นลูกหนี้) ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะตามมาตรา 681/1 บทบัญญัติดังกล่าวที่เพิ่มเติมใหม่นี้เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการของมาตรา 691 เดิม ที่ได้เคยบัญญัติไว้ว่า ถ้าผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมแล้วจะทำให้ผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิเคียง ตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 688, 689 และ 690 ข้อตกลงส่วนใดที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ชั้นต้นนั้น ย่อมถือว่าเป็นการกำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 681/1 จึงมีผลเป็นโมฆะ¹⁰

ในบางกรณีข้อความในสัญญาค้ำประกันอาจไม่ได้ใช้ถ้อยคำที่ระบุให้ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วม โดยตรง แต่หากเป็นข้อความที่มุ่งหมายให้ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบในลักษณะลูกหนี้ร่วม ก็ย่อมถือว่าฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 681/1 ทำให้ข้อตกลงในส่วนดังกล่าวเป็นโมฆะ แต่ก็ไม่ถึงขนาดที่จะทำให้สัญญาค้ำประกันทั้งฉบับตกเป็นโมฆะตามไปด้วย

⁸ จาก *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้ำประกัน* จำนอง จำน่า (น. 238), โดย ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, 2558, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

⁹ “ระบุหนี้” หมายถึง การระบุถึงผู้เป็นเจ้าของหนี้และลูกหนี้ ข้อผูกพันที่ทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และลูกหนี้ พร้อมทั้งระบุวัตถุประสงค์แห่งหนี้ตามที่ได้ผูกพัน ได้แก่ จำนวนเงินที่กู้ “ระบุสัญญา” หมายถึง การระบุสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้.

¹⁰ จาก *ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะค้ำประกันและจำนองตาม พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557*, โดย สำนักงานศาลยุติธรรม, 2558.

(3) การแจ้งเรื่องการผิมนัดของผู้เช่าซื้อรถยนต์ให้ผู้ค้าประกันทราบ¹¹

เมื่อผู้เช่าซื้อรถยนต์ไม่ชำระหนี้ตามที่กำหนด ถือได้ว่าผู้เช่าซื้อผิดนัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 วรรคหนึ่ง วรรคสอง (แก้ไขใหม่)¹² ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อซึ่งมีฐานะเป็นเจ้าของหนี้ต่อผู้ค้าประกัน ดังต่อไปนี้

(3.1) กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อที่มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด

(3.2) ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ของเจ้าหนี้จะไปถึงผู้ค้าประกัน เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ไม่ได้

(3.3) ในกรณีเจ้าหนี้ออกกล่าวล่าช้า กล่าวคือมิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลา 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้าประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้น บรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากพ้นเวลา 60 วัน แต่ในส่วนหนี้ต้นเงิน หนี้ดอกเบี้ย และค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันที่มีอยู่ก่อนกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ยังคงมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ค้าประกันชำระได้อยู่

¹¹ จาก คำอธิบายกฎหมายค้ำประกันและจำนองที่แก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 (หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายชุมพล จันทราทิพย์), โดย สุดา วิศรุตพิชญ์, 2557.

¹² มาตรา 686 เมื่อลูกหนี้ผิดนัดให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่ หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือ บอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลัง จากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้า ประกันชำระหนี้หรือผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการ ในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับ เจ้าหนี้ก่อนการผิมนัดชำระหนี้ ทั้งนี้เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบ ก็ได้ และให้นำความในมาตรา 701 วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามวรรคสาม เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมี ได้

การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรานี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา 693.”

(4) กรณีที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด

(4.1) หากหนี้ของลูกหนี้เริ่มต้นที่ผู้ค้าประกันตกลงค้าประกันความรับผิดระงับสิ้นไป ด้วยเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 698 ก็ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด เช่น หนี้ของลูกหนี้เริ่มต้นระงับไปด้วยการตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 698 บัญญัติว่า “อันผู้ค้าประกันยอมหลุดพ้นจากความรับผิดในขณะที่เมื่อหนี้ของลูกหนี้ระงับสิ้นไปไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ “ สัญญาค้าประกันเป็นสัญญาอุปกณ์ที่ผูกติดอยู่กับหนี้ประธาน ดังนั้นเมื่อหนี้ประธานที่มีการค้าประกันระงับ สัญญาค้าประกันจึงยอมระงับตามไปด้วย

หนี้ตามสัญญาประธานจะระงับไปด้วยสาเหตุใดบ้าง ต้องพิจารณาจากบรรพ 2 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องความระงับแห่งหนี้ ซึ่งมีอยู่ 5 ประการคือ

ก. การชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว หนี้ของลูกหนี้ย่อมระงับสิ้นไป การชำระหนี้ทำให้หนี้หรือสิทธิเรียกร้องได้สิ้นสุดลง ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้จึงทำให้หนี้ระงับไป

ข. การปลดหนี้ ตามมาตรา 340 เป็นการกระทำของเจ้าหนี้เพียงฝ่ายเดียว ถ้าเจ้าหนี้ยอมปลดหนี้ให้กับลูกหนี้ เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะแสดงเจตนาต่อลูกหนี้สละสิทธิที่จะเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตลอดไป ซึ่งถือเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียว ถึงแม้ลูกหนี้จะไม่ยินยอมการปลดหนี้ก็สมบูรณ์หนี้เดิมก็เป็นอันระงับไป หากเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้กับลูกหนี้แต่สงวนสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจากผู้ค้าประกัน เช่นนี้ผู้ค้าประกันน่าจะหลุดพ้นจากความรับผิดไปด้วย เพราะหนี้ตามสัญญาค้าประกันเป็นหนี้อุปกณ์ หากหนี้เดิมระงับ หนี้อุปกณ์จะดำรงอยู่ได้อย่างไร ดังนั้น แม้เจ้าหนี้จะยอมปลดหนี้ให้กับลูกหนี้แต่สงวนสิทธิที่จะเรียกร้องเอาจากผู้ค้าประกัน ก็ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด

สำหรับวิธีการปลดหนี้ นั้น แบ่งออก 2 ประการ คือ หนี้ที่ไม่มีหนังสือเป็นหลักฐาน และหนี้ที่มีหนังสือเป็นหลักฐาน หนี้ที่มีหนังสือเป็นหลักฐานให้ถือตามความเป็นจริง อาจเป็นหนี้ที่มีกฎหมายบังคับให้มีหลักฐานเป็นหนังสือ เช่น สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น หรือมีกฎหมายบัญญัติให้ทำสัญญาเป็นหนังสือ เช่น สัญญาเช่าซื้อ เป็นต้น คู่กรณีจึงได้ทำหนังสือเป็นหลักฐานไว้ หรือคู่กรณีได้ทำสัญญากันไว้เป็นหนังสือ หรือทำหลักฐานไว้เป็นหนังสือกันเองโดยสมัครใจ แม้ไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องทำเช่นนั้นก็ถือว่าเป็นหนี้ที่มีหนังสือเป็นหลักฐานเช่นกัน การแสดงเจตนาปลดหนี้ต้องทำด้วยการทำเป็นหนังสือ หรือเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือขีดฆ่าเอกสารนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับการเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือการขีดฆ่าเอกสารนั้น เจ้าหนี้ต้องกระทำโดยมีเจตนาปลดหนี้ มิใช่เกิดจากการ

ผิดหลงหรือสำคัญผิด การปลดหนี้เกิดจากการแสดงเจตนาของเจ้าหนี้แต่ฝ่ายเดียว ซึ่งต้องมีการแสดงออกให้ปรากฏ การที่เจ้าหนี้นิ่งเฉยไม่เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้จะถือว่าเป็นการปลดหนี้หาได้ไม่ สำหรับหนี้ที่ไม่มีหนังสือเป็นหลักฐาน การปลดหนี้สามารถทำได้ด้วยเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ด้วยวาจา หรือทำเป็นหนังสือก็ได้

ก. การหักกลบลบหนี้ ตามมาตรา 341 คือ การแสดงเจตนาของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งต่างก็เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ผูกพันกันในหนี้ต่างรายและมีวัตถุประสงค์แห่งหนี้ เป็นอย่างเดียวกันแต่หนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระแล้ว และได้แสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ต่ออีกฝ่ายหนึ่ง โดยทำให้หนี้ของแต่ละฝ่ายระงับลงในส่วนที่เท่ากัน และหากฝ่ายใดยังมีหนี้เหลืออยู่อีกฝ่ายหนึ่งก็ยังคงต้องชำระเฉพาะส่วนที่เหลือและถ้าหนี้หนี้ที่มีการค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

หลักเกณฑ์สำคัญของหนี้ที่จะนำมาหักกลบลบกันได้นั้น ต้องมีลักษณะตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 341¹³ คือ บุคคลทั้งสองฝ่ายต่างมีความผูกพันต่อกันในฐานะต่างเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน มีวัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระ ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาหักกลบลบหนี้กันแล้ว หนี้ทั้งสองรายก็จะระงับไปเท่าจำนวนของหนี้ที่ตรงกัน และหนี้หนี้จะต้องไม่เป็นหนี้ที่ต้องห้ามมิให้หักกลบลบกัน

วิธีการในการหักกลบลบหนี้ ตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 342¹⁴ กล่าวคือ ต้องมีการแสดงเจตนา โดยฝ่ายหนึ่งแจ้งไปยังอีกฝ่ายหนึ่งว่าตนประสงค์จะให้มีการหักกลบลบหนี้กัน การแสดงเจตนาอันนี้ต้องไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเงื่อนไข และหนี้ที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อต่อสู้ ก็จะมีการหักกลบลบหนี้กันไม่ได้เช่นกัน

ง. แปลงหนี้ใหม่ ตามมาตรา 349 คือการระงับหนี้เดิม โดยมีหนี้ใหม่ขึ้นมาแทนด้วยการเปลี่ยนสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญของหนี้ เมื่อมีการแปลงหนี้ใหม่ หนี้เดิมเป็นอันระงับ สัญญาค้ำประกันย่อมระงับไปด้วย ผู้ค้ำประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

¹³ มาตรา 341 ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดย มูลหนี้อันมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายนั้นถึงกำหนด จะชำระไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมจะหลุดพ้นจากหนี้ ของตนด้วย หักกลบลบกันได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกันในมูลหนี้ทั้งสอง ฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่อง ให้หักกลบลบกันได้

บทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับ หากเป็น การขัดกับเจตนาอันคู่กรณีได้ แสดงไว้ แต่เจตนาเช่นนี้ท่านห้ามมิให้ ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการโดยสุจริต.

¹⁴ มาตรา 342 หักกลบลบหนี้หนี้ นั้น ทำได้ด้วยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดง เจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง การแสดงเจตนา เช่นนี้ท่านว่าจะมีเงื่อนไขหรือ เงื่อนไขเริ่มต้นหรือเวลาสิ้นสุดอีกด้วยหาได้ไม่การแสดงเจตนาดังกล่าวมา ในวรรคก่อนนี้ ท่านว่ามีผลย้อนหลังขึ้นไปจนถึงเวลาซึ่งหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้นจะอาจหักกลบลบกันได้เป็นครั้งแรก.

จ. หนี้เคลื่อนที่กัน ตามมาตรา 353 คือ สิทธิและความรับผิดชอบในหนี้รายใดตกอยู่กับบุคคลคนเดียวกัน หนี้รายนั้นย่อมเป็นอันระงับสิ้นไปด้วยการเคลื่อนที่กัน ถ้าหนี้นั้นมีการค้าประกัน ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบด้วย

(4.2) ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ เมื่อผู้ค้าประกันบอกเลิกสัญญาการค้าประกัน ซึ่งผู้ค้าประกันมีสิทธิบอกเลิกได้ 2 กรณีคือ

ก. ในกรณีที่มีข้อสัญญาให้บอกเลิกได้ คือ ถ้ามีข้อสัญญาระบุว่า ผู้ค้าประกันมีสิทธิบอกเลิกได้ ผู้ค้าประกันมีสิทธิบอกเลิกสัญญา มีผลให้สัญญาการค้าประกันระงับ เว้นแต่การบอกเลิกนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ก่อน การบอกเลิกสัญญาจึงจะมีผล

ข. ในกรณีมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้บอกเลิกได้ ได้แก่กรณีเป็นการค้าประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 699 บัญญัติว่า “การค้าประกันเพื่อกิจการเนื่องกันไปหลายคราวไม่มีจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ ท่านว่าผู้ค้าประกันอาจเลิกเสียเพื่อคราวอันเป็นอนาคตได้ โดยบอกกล่าวความประสงค์นั้นแก่เจ้าหนี้” วรรคสอง “ในกรณีเช่นนี้ ท่านว่าผู้ค้าประกันไม่ต้องรับผิดชอบในกิจการที่ลูกหนี้กระทำลงภายหลังค้าบอกกล่าวนั้นได้ไปถึงเจ้าหนี้”

กิจการเนื่องกันไปหลายคราว หมายถึง กิจการที่ก่อให้เกิดหนี้จะต้องปฏิบัติเป็นระยะ ๆ หรือเป็นคราว ๆ ไปในอนาคต และต้องไม่มีการจำกัดเวลาเป็นคุณแก่เจ้าหนี้ สิทธิการเลิกสัญญาตามมาตรานี้เป็นการใช้สิทธิเลิกสัญญาฝ่ายเดียวโดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ และไม่มีกรณีที่มีเหตุในการเลิกสัญญาเพราะผิดสัญญา¹⁵

(4.3) ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ กรณีเจ้าหนี้ตกลงยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 700 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าการค้าประกันนี้จะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ เว้นแต่ผู้ค้าประกันจะได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลานั้น

ข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้ผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้

ความในวรรคสอง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือค้าประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระ”

โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันเพราะเหตุเจ้าหนี้ผ่อนเวลา มีดังต่อไปนี้

¹⁵ จาก *หลักกฎหมายการค้าประกัน* จำนอง จำน่า (น. 63), โดย สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิสฤตพิชญ์, 2558, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

1. เป็นการค้าประกันหนี้ที่มีกำหนดเวลาแน่นอน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหนี้ มาตรา 203 ประกอบ 204 หนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอน หมายถึง หนี้ประเภทที่มีการกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน หรือสามารถคำนวณนับได้ตามวันแห่งปฏิทิน

2. เจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ การผ่อนเวลาที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ จะต้องเป็นการตกลงผ่อนเวลาแน่นอน และมีผลให้ในระหว่างการผ่อนเวลานั้น เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องไม่ได้¹⁶

3. ผู้ค้าประกันต้องไม่ตกลงด้วยการผ่อนเวลา หากผู้ค้าประกันตกลงด้วยการผ่อนเวลาดังกล่าว ผู้ค้าประกันก็ไม่หลุดพ้นจากความรับผิด โดยการตกลงในเรื่องการผ่อนเวลานี้อาจเป็นการตกลงโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้¹⁷ แต่ผู้ค้าประกันจะให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าก่อนจะมีการผ่อนเวลาไม่ได้

เมื่อผู้ค้าประกันทำสัญญาค้าประกันยอมผูกพันตนเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้ นั้น ผู้ค้าประกันยอมผูกพันจนกว่าหนี้ประเภทนี้จะระงับหรือได้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ไปจนครบถ้วน ดังนั้นการที่เจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ จึงทำให้ความรับผิดของผู้ค้าประกันขยายออกไป อันเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้ค้าประกันมากเกินไป กฎหมายจึงกำหนดว่าหากเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ โดยผู้ค้าประกันไม่ได้ตกลงด้วยการผ่อนเวลา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 700 กำหนดให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความรับผิดไป

(4.4) กรณีเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระและผู้ค้าจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ถ้าเจ้าหนี้นไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 701 บัญญัติว่า “ผู้ค้าประกันจะขอชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตั้งแต่มื่อถึงกำหนดชำระก็ได้ ถ้าเจ้าหนี้นไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด” กล่าวคือ ในกรณีที่หนี้ถึงมีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอน หนี้ต้องถึงกำหนดชำระก่อน ผู้ค้าประกันจึงจะขอชำระหนี้ได้ ถ้าหนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ แม้ผู้ค้าประกันจะขอชำระหนี้แล้วเจ้าหนี้นปฏิเสธไม่ยอมรับชำระหนี้ ผู้ค้าประกันก็ไม่หลุดพ้นความรับผิด ส่วนในกรณีที่หนี้ไม่มีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอน เจ้าหนี้นจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้เมื่อใดก็ได้ ลูกหนี้หรือผู้ค้าประกันจะขอชำระหนี้เมื่อใดก็ได้เช่นกัน

¹⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 4769/2547.

¹⁷ หลักกฎหมายค้าประกัน จำนอง จำน่า (น. 64). เล่มเดิม.

ดังนั้น ถ้าผู้ค้าประกันขอชำระหนี้แล้ว เจ้าหนี้ไม่ยอมรับชำระหนี้โดยไม่มีเหตุอันสมควร ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดตามมาตรา 697 แต่ลูกหนี้ยังมีความรับผิดตามมูลหนี้ประธาน เช่นเดิม

(4.5) ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา มาตรา 697 บัญญัติว่า “ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้เองเป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ในสิทธิก็ดี จำนองก็ดี จำน่าก็ดี และบูรณสิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญา ค้ำประกันเพื่อชำระหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้า ประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตน ต้องเสียหายเพราะการนั้น” การจะทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นตามมาตรา 697 ต้องเข้าหลักเกณฑ์ 3 ประการ คือ

ก. การที่ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้นั้นต้องเป็นการกระทำของเจ้าหนี้ และ ต้องเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่เหนือลูกหนี้ ไม่รวมถึงสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่เหนือบุคคลภายนอก

ข. สิทธิ จำนอง จำน่า หรือบูรณสิทธิที่ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิต้องได้ให้ไว้ แก่เจ้าหนี้ก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาค้ำประกัน หากให้ไว้ทีหลังจากทำสัญญาค้ำประกันแล้ว แม้ว่า เจ้าหนี้จะทำให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ ก็ไม่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด

ค. ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเท่าที่ตนต้องเสียหาย คือผู้ประกันเสียหายเพราะ ไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิเท่าใดก็หลุดพ้นจากความรับผิดเท่านั้น อาจหลุดพ้นทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ได้แต่กรณี

(4.6) ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเมื่อเจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด

ตามมาตรา 686¹⁸ ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง คือ ภายในกำหนดเวลา 60 วัน นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่ากระดัดพัน อันเป็นอุปกรณ์อันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้น เฉพาะเท่าที่เกิดขึ้นภายหลังพ้นกำหนด 60 วันนับแต่ วันที่ลูกหนี้ผิดนัด

¹⁸ แหล่งเดิม.

(5) สิทธิของผู้ค้าประกันภายหลังได้ชำระค่าเช่าซื้อแทนผู้เช่าซื้อ

ผู้ค้าประกันเมื่อได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบียเอาจากลูกหนี้ได้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 693วรรคแรก¹⁹

มาตรา 694 นอกจากข้อต่อสู้ซึ่งผู้ค้าประกันมีต่อเจ้าหนี้นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันยังอาจยกข้อต่อสู้ทั้งสองซึ่งลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ขึ้น ต่อสู้ได้ด้วย

ถ้าเป็นข้อต่อสู้ของผู้ค้าประกันเอง ผู้ค้าประกันมีสิทธิยกขึ้นต่อสู้ได้เป็นธรรมดาอยู่แล้ว เช่น ต่อสู้ว่าสัญญาค้ำประกันไม่สมบูรณ์ สัญญาค้ำประกันไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือไม่ปิดอากรแสตมป์ หรือมีการบอกเลิกสัญญาค้ำประกันแล้วตามมาตรา 699 หรือมีการผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา 700

ข้อต่อสู้ของลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้ไม่ได้ผิดสัญญา การชำระหนี้เป็นการพ้นวิสัยลูกหนี้ไม่ได้ทำละเมิด หนี้ระงับแล้ว หรือหนี้ขาดอายุความ ข้อต่อสู้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นข้อต่อสู้ของลูกหนี้ ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ผู้ค้าประกันยกขึ้น ต่อสู้เจ้าหนี้ได้

แม้ผู้ค้าประกันตกลงได้ว่าขอสละสิทธิในข้อต่อสู้ต่าง ๆ ในฐานะของผู้ค้าประกันที่จะพึงมีความกฎหมายไม่ทำให้ผู้ค้าประกันเปลี่ยนฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นหรือหมดสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้ขึ้นต่อสู้ด้วย

3.1.1.2 บทบัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

เนื่องจากการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ระหว่างผู้เช่าซื้อและธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อเกิดจากหลักอิสระในทางแพ่ง ก็คือ คู่สัญญาเมื่ออิสระในการตกลงทำสัญญาขึ้นมา โดยรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการแสดงเจตนาของคู่สัญญาเว้นแต่ สัญญาที่ทำขึ้นนั้นจะมีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มีจุดมุ่งหมายที่จะลดการเอาเปรียบกันทางสัญญาที่เกิดขึ้นโดยผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจดีเหนือกว่าถือโอกาสเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคม²⁰ โดยกำหนดแนวทางให้ศาลเข้าไปมีบทบาทในการตรวจสอบสัญญาและมีอำนาจที่จะปรับลดระดับความรุนแรงของการเอาเปรียบกันทางสัญญาได้ตามสมควร

¹⁹ มาตรา 693 ผู้ค้าประกันซึ่งได้ชำระหนี้แล้ว ย่อมมีสิทธิที่จะไถ่เบียมาจากลูกหนี้ เพื่อต้นเงินกับดอกเบี้ยและเพื่อการที่ต้องสูญหายหรือเสียหายไปอย่างไร ๆ เพราะการค้ำประกันนั้น.

²⁰ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.

ปัจจุบันสัญญาเช่าซื้อมักทำในรูปของสัญญาสำเร็จรูป และเป็นข้อตกลงในสัญญา ระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ จึงทำให้สัญญาเช่าซื้อตกอยู่ภายใต้มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540²¹

สัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์เป็นนิติกรรม ประเภทหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตการบังคับของการใช้พระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากเป็นนิติกรรม ที่ทำขึ้นระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มีการกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับข้อสัญญาและบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้ในมาตรา 3²² กล่าวคือ

ตามคำนิยาม “ข้อสัญญา” กำหนดถึงลักษณะของสัญญาจะต้องเป็นข้อตกลง ความตกลง และความยินยอม รวมทั้งประกาศและคำแจ้งความเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบด้วย คำว่า “ผู้บริโภค” ตามคำนิยามมิได้จำกัดเฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาทำสัญญาในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่าซื้อ อย่างเดียวซึ่งรวมถึงผู้เช่าทำสัญญาในฐานะผู้ค้ำประกันของผู้บริโภคด้วย และเป็นการ เข้าทำสัญญาอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใดโดยมีค่าตอบแทนด้วย แต่ต้องเป็นการเข้าทำสัญญามีไว้เพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใด เช่น ผู้เช่าซื้อ รถยนต์โดยซื้อรถยนต์มาเพื่อส่วนตัวย่อมเป็นผู้บริโภค แม้ใช้รถยนต์นั้นในการติดต่อทำการค้าก็ยัง เป็นผู้บริโภค แต่ถ้าซื้อรถยนต์มาเพื่อทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นปกติธุระย่อมถือได้ว่าเป็นการ ได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น²³ “ผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพ” ก็มีได้จำกัดเฉพาะผู้เช่าทำสัญญา

²¹ จาก คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรม-สัญญา (น. 383), โดย จำปี โสคติพันธุ์, 2545, กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา.

²² มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ “ข้อสัญญา” หมายความว่า ข้อตกลง ความตกลง และความยินยอม รวมทั้งประกาศ และคำแจ้งความเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบ

รวมทั้งประกาศ และคำแจ้งความเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบ
“ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้เช่าทำสัญญาในฐานะผู้ซื้อ ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้กู้ ผู้เอาประกันภัย หรือผู้เช่าทำ สัญญาอื่นใดเพื่อให้ได้มา ซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ การเช่าทำสัญญานั้น ต้องเป็นไปโดยมิใช่เพื่อการค้า ทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้น และให้หมายความรวมถึงผู้เช่าทำ สัญญาในฐานะผู้ค้ำประกันของบุคคลดังกล่าวซึ่ง มิได้กระทำเพื่อการค้าด้วย

“ผู้ประกอบการการค้าหรือวิชาชีพ” หมายความว่า ผู้เช่าทำสัญญาในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย หรือผู้เช่าทำสัญญาอื่นใดเพื่อจัดให้ซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ การเช่า ทำสัญญานั้นต้องเป็นไปเพื่อการค้า ทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้นเป็นทางค้าปกติของตน

“สัญญาสำเร็จรูป” หมายความว่า สัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็น สาระสำคัญไว้แล้ว หน้า ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน.

²³ จาก คำอธิบาย นิติกรรมและสัญญา (น. 702), โดย สักดิ์ สนองชาติ, 2549, กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ.

ในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่าซื้อ แต่ยักรวมถึงผู้เช่าทำสัญญาอื่นใด เพื่อจัดให้ซึ่งทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใด และการเช่าทำสัญญานั้นยังต้องเป็นไปเพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใดเป็นทางค้าปกติของตน คือเป็นการกระทำเพื่อการค้าซึ่งทำเป็นปกติธุระหรือสม่ำเสมอ มิใช่ชั่วคราวชั่วคราว อีกทั้งพระราชบัญญัตินี้ยังกำหนดคำนิยาม “สัญญาสำเร็จรูป” ต้องเป็นสัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร มิใช่ด้วยวาจาแต่จะทำรูปแบบใดก็ได้ โดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้า ซึ่งได้นำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน โดยมีได้กำหนดว่าสัญญาประเภทใดเป็นสัญญาสำเร็จรูป หากสัญญาใดมีลักษณะตามคำนิยามของสัญญาสำเร็จรูปตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ถือได้ว่าเป็นสัญญานั้นเป็นสัญญาสำเร็จรูป

สัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกัน หากพิจารณาได้ว่าเป็นข้อสัญญาที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร หรือเป็นข้อสัญญาที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งต้องได้รับการเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ ย่อมถือได้ว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ทำให้สัญญาที่ทำขึ้นนั้นบังคับได้เท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ตามมาตรา 4 วรรคแรก²⁴ และได้บัญญัติข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าเป็นข้อสัญญาที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินควรทั้งหมด 9 ข้อตามมาตรา 4²⁵ วรรคสาม เช่น ข้อตกลงให้อีกฝ่ายต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือข้อตกลงที่กำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคร้องต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควรเป็นต้น เพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาเท่านั้น

แนวทางในการวินิจฉัยของศาลว่าข้อสัญญานั้นเข้าลักษณะเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 หรือไม่นั้น ได้กำหนดในมาตรา 10²⁶

²⁴ มาตรา 4 ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น.

²⁵ มาตรา 4 วรรคสาม ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ เป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าเป็นข้อสัญญาที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น

(2) ข้อตกลงให้ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด

(9) ข้อตกลงที่กำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคร้องต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร.

²⁶ มาตรา 10 ในการวินิจฉัยว่าข้อสัญญาจะมีผลบังคับเพียงใดจึงจะเป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ให้พิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวง รวมทั้ง

(1) ความสุจริต อำนาจต่อรอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจ ความสันติจัดเจน ความคาดหมายแนวทางที่เคยปฏิบัติ ทางเลือกอย่างอื่น และทางได้เสียทุกอย่างของคู่สัญญาตามสภาพที่เป็นจริง

(2) ปกติประเพณีของสัญญาชนิดนั้น

ซึ่งได้บัญญัติให้พิเคราะห์ถึงพฤติการณ์ทั้งปวง หมายความว่าให้พิเคราะห์ครอบคลุมพฤติการณ์ทั้งหมด รวมทั้งบัญญัติเน้นพฤติการณ์ของคู่สัญญาไว้ในมาตรา 10 (1) และ (4) ปกติประเพณีของสัญญาชนิดนั้นไว้ใน (2) เวลาและสถานที่ในการทำสัญญาหรือการปฏิบัติตามสัญญาไว้ใน (3)²⁷

3.1.1.3 บทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541

ปัจจุบันมีผู้บริโภคจำนวนมากยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ และยังมีกรรือเรียนว่าผู้บริโภคยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญากับผู้ประกอบการธุรกิจ ในปีพ.ศ. 2541 จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค โดยเสนอให้เพิ่มบทบัญญัติในส่วนของการคุ้มครองผู้บริโภค คือ สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยไม่ถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการธุรกิจ และกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาขึ้น ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา โดยให้มีอำนาจที่จะกำหนดให้การประกอบธุรกิจ ขายสินค้า หรือการให้บริการใด ๆ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวถือเป็นการกำหนดวิธีป้องกันความหลอกล้อไม่เป็นธรรมในการทำสัญญาระหว่างผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจ และเมื่อธุรกิจใดถูกกำหนดให้เป็นธุรกิจควบคุมสัญญาแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจนั้นตกอยู่ในบังคับที่ต้องกำหนดข้อสัญญาให้มีลักษณะตรงตามหลักเกณฑ์ของสัญญาประเภทที่ถูกกำหนดให้เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา ตามมาตรา 35 ทวิ

มาตรา 35 ทวิ บัญญัติว่า “ในการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือหรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้”

ในการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญา สัญญาที่ผู้ประกอบการทำกับผู้บริโภคจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ใช้ข้อสัญญาที่จำเป็นซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้น จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบการเกินสมควร

(2) ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดและเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะให้ผู้ประกอบการจัดทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดไว้ก็ได้

(3) เวลาและสถานที่ในการทำสัญญาหรือการปฏิบัติตามสัญญา

(4) การรับภาระที่หนักกว่ามากของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง.

²⁷ หลักกฎหมายค้าประกัน จำนอง จำน่า (น. 751). เล่มเดิม.

การกำหนดก็ได้กำหนดตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

หากคณะกรรมการการควบคุมสัญญาได้ประกาศให้ธุรกิจใดเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาแล้ว ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ประกอบธุรกิจคือ การทำสัญญากับผู้บริโภคนั้นต้องใช้ข้อสัญญาที่จำเป็น ซึ่งหาไม่ได้เป็นเช่นนั้นก็จะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบธุรกิจเกินสมควร และห้ามผู้ประกอบธุรกิจใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค โดยรายละเอียดในส่วนของข้อสัญญาที่จำเป็นและลักษณะของข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการว่าด้วยสัญญาประกาศกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาประกาศในพระราชกฤษฎีกา²⁸

โดยในปัจจุบันได้มีประกาศกำหนดการควบคุมสัญญาบางประเภทให้เป็นธุรกิจควบคุมสัญญา ได้แก่ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องธุรกิจเช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องธุรกิจขายห้องชุดเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา เป็นต้น

3.1.1.4 บทบัญญัติในพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

เจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 เนื่องจากต้องการปรับปรุงมาตรการในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์และกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ รวมเป็นฉบับเดียวกัน เพื่อให้การควบคุมดูแลอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมบทกำหนดโทษสำหรับความผิดที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม²⁹ โดยให้ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจที่จะกำหนดนโยบายแก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ด้วยการออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยหรือหนังสือเวียน

บทบัญญัติในพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หมวดสาม ว่าด้วยการกำกับสถาบันการเงิน ส่วนที่สาม เรื่องการประกอบธุรกิจ ในมาตรา 38 กล่าวถึงเรื่องให้สถาบันการเงินประกาศข้อมูลในเรื่องอัตราดอกเบี้ย อัตราส่วนลด และค่าบริการต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน โดยให้ปิดประกาศในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของสถาบันการเงิน เพื่อให้

²⁸ จาก การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการทำสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, โดย สุขุม สุกนิตย์, 2542, วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์, 2 (19), น. 9.

²⁹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551.

ประชาชนและลูกค้าที่มาติดต่อหรือใช้บริการในสถานที่นั้นทราบข้อมูลดังกล่าว ดังนั้นแล้วเมื่อผู้มาขอสินเชื่อต้องการทำธุรกรรมกับทางธนาคารพาณิชย์ไม่ว่าจะเป็นการกู้ยืมเงิน สินเชื่อบ้าน สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ เป็นต้น สามารถตรวจสอบอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อแต่ละประเภทได้ ณ ที่ทำการสาขาของธนาคารพาณิชย์

โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการออกหนังสือเวียน ที่ ธพท. ผนส. (23) ว. 1892/2555 ซึ่งอาศัยอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 โดยกำหนดเรื่องการเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีสาระสำคัญว่า ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในหลายประเภทและมีอัตราแตกต่างกัน จึงขอให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมใด ๆ ของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ให้มีความชัดเจนและ โปร่งใส โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาที่ให้บริการทุกแห่งและเผยแพร่ในเว็บไซต์ของธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค³⁰ และได้ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยในการออกประกาศหรือแนวทางปฏิบัติให้สถาบันการเงิน สำหรับกรณีการทำนิติกรรมหรือสัญญากับผู้บริโภค ในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน ซึ่งมีทุนทรัพย์หรือมูลค่าตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ไม่ว่าจะเป็นในเนื้อหาสาระ วิธีการคำนวณผลประโยชน์หรือแบบสัญญา ตามมาตรา 39 (2) และในกรณีการทำสัญญาค้ำประกันด้วยบุคคลระหว่างสถาบันการเงินกับผู้บริโภคไว้ในมาตรา 39 (3) โดยให้มีการระบุเงินต้นในสัญญาหรือมิให้มีการทำข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันทำสัญญาค้ำประกันแบบไม่จำกัดจำนวน และตามวรรคสองในกรณีที่เป็นการค้ำประกันนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระแน่นอน และสถาบันการเงินยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ชั้นต้น แต่ไม่สามารถจะตกลงกันได้ภายในเวลาหกเดือน ให้สถาบันการเงินแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบด้วย³¹ และกรณีที่มีเหตุอันสมควร ได้ให้อำนาจธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถออกประกาศหรือกำหนดในสถาบันการเงินปฏิบัติตามมาตรา 46 ในเรื่องต่อไปนี้

- (1) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจเรียกได้
- (2) ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่อาจจ่ายได้

³⁰ โปรดดูภาคผนวก ง.

³¹ จาก ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 42), โดย ฌรัฐดี บุญชื่น, 2555, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- (3) ค่าบริการที่อาจเรียกได้
- (4) เงินมัดจำที่อาจเรียกได้
- (5) หลักประกันเป็นทรัพย์สินที่ต้องเรียก
- (6) ผลประโยชน์ที่อาจเรียกได้จากการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ
- (7) เบี้ยปรับที่อาจเรียกได้

บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือสิ่งอื่นที่อาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน ซึ่งผู้ฝากเงินหรือบุคคลใดได้รับจากสถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงิน เนื่องจากการรับฝากเงิน กู้ยืมเงิน หรือรับเงินหรือที่สถาบันการเงิน พนักงานหรือลูกจ้างของสถาบันการเงินนั้นได้รับเนื่องจากการประกอบธุรกิจของ สถาบันการเงิน ให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ย ส่วนลด หรือค่าบริการ แล้วแต่กรณี เว้นแต่ค่าบริการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดตาม (3) มิให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ตาม (1) การกำหนดตามวรรคหนึ่งอาจกำหนดตามประเภทของธุรกิจ การกู้ยืมเงิน การรับเงินจากประชาชน หรือกิจการที่สถาบันการเงินอาจจ่ายหรือเรียก หรือกำหนดวิธีการคำนวณและระยะเวลาการจ่ายหรือเรียกเก็บก็ได้

3.1.1.5 บทบัญญัติในพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475

ในการทำสัญญาหากมีข้อตกลงกำหนดในเรื่องการคิดดอกเบี้ยไว้ คู่สัญญาย่อมมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยแก่กันได้ โดยอาศัยข้อตกลงในสัญญา แต่หากคู่สัญญามีได้กำหนดในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญาในสัญญา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า “ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมาย อันชัดแจ้งให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี” แม้คู่สัญญาจะมีได้กำหนดในเรื่องของอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญา ก็ทำให้คู่สัญญาหมดสิทธิในการเรียกดอกเบี้ยไม่ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี จึงเป็นการกำหนดดอกเบี้ยโดยผลของกฎหมาย

กรณีที่คู่สัญญาได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญา แม้คู่สัญญาจะมีสิทธิในการที่จะตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญาและหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาก็ตาม แต่จะตกลงคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อไปไม่ได้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยที่คู่สัญญาจะพึงตกลงกันได้ โดยบัญญัติไว้ว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” เช่น หากในสัญญากำหนดอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมไว้ร้อยละยี่สิบต่อปี ถือเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เกินกว่ากฎหมายกำหนด คู่สัญญาจะฟ้องร้องเรียกดอกเบี้ยได้เพียงร้อยละสิบห้าต่อปี เท่านั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดอันพึงจะเรียกได้ หากมีการคิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ก็ให้ลดอัตราดอกเบี้ยลงมาเท่ากับร้อยละสิบห้าต่อปี แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวเพียงแต่เป็นการกำหนดสิทธิและหน้าที่ระหว่างเอกชนและเอกชนด้วยกันเท่านั้น ประกอบกับผู้ให้กู้มีการเอาเรียดเอาเปรียบผู้กู้ โดยคิดอัตราดอกเบี้ยสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ผู้กู้ก็จำยอมต้องกู้เงินด้วยเหตุผลความเดือดร้อนจำเป็นของผู้กู้โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง จึงเป็นเหตุให้มีการเถียงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ประชาชนได้รับความไม่เป็นธรรม จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475 ขึ้นมา โดยมีเหตุผลในการตราพระราชบัญญัตินี้ ตามคำแถลงการณ์ของคณะกรรมการราษฎร เกี่ยวแก่พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475 โดยกล่าวถึงเหตุผลที่มุ่งใจให้รัฐบาลออกกฎหมายฉบับนี้ คือ

“หวังจะบำรุงการกู้ยืมให้เป็น ไปในทางที่ควร การกู้ยืมนั้น โดยปกติผู้กู้ต้องการทุนเมื่อได้ทุนแล้วไปประกอบกิจการอันใดอันหนึ่งมีผลงอกงามขึ้น ก็แบ่งผลนั้นใช้เป็นดอกเบี้ยบ้าง เหลือรวบรวมไว้เพื่อใช้หนี้ต่อไป ดังนี้ฝ่ายเจ้าหนี้ก็ได้ดอกเบี้ยเป็นค่าปวยการ และมีโอกาสที่จะได้รับใช้ทุนคืนในภายหลัง แต่ถ้าดอกเบี้ยเรียกแรงเกินไปแล้ว ลูกหนี้ได้ผลไม่พอที่จะใช้ดอกเบี้ยได้ ย่อมต้องย่อยยับไปด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย ด้วยเหตุนี้ประเทศทั้งหลายและประเทศของเราเองจึงมีกฎหมายมาแต่โบราณกาลกำหนดอัตราดอกเบี้ยอย่างสูงไว้ กล่าวคือ ชั่งละ 1 บาทต่อเดือน (หรือร้อยละ 15 ต่อปี) อันที่จริงอัตรานี้เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว แต่แม้กระนั้นยังปรากฏว่าทุกวันนี้มีการให้กู้ยืมกันโดยอัตราสูงกว่านั้น และเจ้าหนี้กับลูกหนี้ต่างร่วมใจร่วมมือกันหลีกเลี่ยงกฎหมาย เพราะฝ่ายหนึ่งอยากได้อีกฝ่ายหนึ่งกลัวความจำเป็นบังคับ ในที่สุดก็ได้ผลอันไม่พึงปรารถนา ดังกล่าวแล้ว

ก่อนที่จะร่างกฎหมายนี้ขึ้น รัฐบาลได้คิดแล้วถึงอัตราดอกเบี้ย เห็นว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว แต่ข้างฝ่ายลูกหนี้ได้ทุนมาประกอบการด้วยตนเองได้โอกาสดำเนินอาชีพและมีโอกาสพอควรที่จะหากำไรมาใช้ดอกเบี้ย เหลือบ้างก็รวบรวมไว้ใช้ทุน เพราะฉะนั้นถ้าทั้ง 2 ฝ่ายต่างคิดไปในทางที่ควรของการค้า ก็ไม่มีทางจะได้รับความขัดข้องเพราะกฎหมายฉบับนี้ แต่ถ้าจะดำเนินความคิดไปในทางไม่ถูกต้องไกลแล้ว ก็อาจจะหาเรื่องบ่นได้เพราะฉะนั้น เป็นการสมควรที่จะเพิ่มเติมข้อบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ ดังที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้”³²

ด้วยเจตนารมณ์ของการตราพระราชบัญญัตินี้ คือ รัฐบาลมุ่งหวังที่จะให้การกู้ยืมเงินเป็นไปในทางอันสมควร โดยให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายซึ่งก็คือผู้ให้กู้และผู้ไม่เอาเรียดเอาเปรียบกัน

³² คำแถลงการณ์ของคณะกรรมการราษฎร เกี่ยวแก่พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475.

เพราะต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพากัน โดยผู้ให้กู้ได้ประโยชน์จากดอกเบี้ยอันเป็นผลตอบแทนจากการให้ยืม ส่วนผู้กู้ก็ได้เงินทุนไปประกอบกิจการให้ธุรกิจงอกเงยเกิดผลกำไร และมุ่งหวังที่จะป้องกันมิให้มีการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

การคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน³³ อาศัยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พุทธศักราช 2523 โดยประกาศของกระทรวงการคลังซึ่งออกตามความในมาตรา 4³⁴ และมาตรา 6³⁵ แห่งพระราชบัญญัติดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่ากฎหมายให้สถาบันการเงินสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยได้เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 654 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งการคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงินในอัตราใดต้องเป็นไปตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้นแล้วการคิดอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินจึงมิใช่อัตราร้อยละ 15 ต่อปีตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 แต่ในส่วนของฐานความผิดและบทลงโทษไม่มีกฎหมายใดบัญญัติว่ามิให้นำพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ มาใช้กับสถาบันการเงิน จึงเห็นว่าพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ในส่วนของฐานความผิดและบทลงโทษยังคงใช้บังคับได้ต่อสถาบันการเงิน³⁶

พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ได้กำหนดไว้ว่าการกระทำใดจึง

³³ “สถาบันการเงิน” ตามของพระราชบัญญัติดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 หมายความว่า

- (1) ธนาคารแห่งประเทศไทย
- (2) ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
- (3) บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ (4) สถาบันการเงินอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา.

³⁴ มาตรา 4 เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงิน อาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ให้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้

ในการกำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับสถาบันการเงินบางประเภทหรือทุกประเภท โดย กำหนดเป็นอัตราสูงสุดหรืออัตราที่อ้างอิงได้ในลักษณะอื่นก็ได้ และจะกำหนดเงื่อนไขให้สถาบันการเงินต้องปฏิบัติตามด้วยก็ได้

การกำหนดตามมาตรานี้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา.”

³⁵ มาตรา 6 เมื่อรัฐมนตรีกำหนดอัตราดอกเบี้ย ตามมาตรา 4 แล้ว มิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับแก่การคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงินที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 4.

³⁶ จาก *อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: ศึกษากรณีหนี้นอกระบบของผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินภายใต้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 155), โดย ฌรัฐดี วิทยศักดิ์พันธ์, 2549, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จะถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ในมาตรา 3 ได้กำหนดไว้ว่า “บุคคลใด (ก) ให้บุคคลอื่น ยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือ

(ข) เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราท่านบัญญัติไว้ในกฎหมายบังอาจกำหนด ข้อความอันไม่จริงในเรื่องจำนวนเงินกู้หรืออื่น ๆ ไว้ในหนังสือสัญญา หรือตราสารที่เปลี่ยนมือ ได้ หรือ

(ค) นอกจากดอกเบี้ย ยังบังอาจกำหนดจะเอา หรือรับเอา ซึ่งกำไรอื่นเป็นเงินหรือ สิ่งของ หรือโดยวิธีเพิกถอนหนี้ หรืออื่น ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วน อันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืม ท่านว่าบุคคลนั้นมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จะเห็นได้ว่าการกระทำซึ่งจะถือว่าเป็นความผิดตามมาตรา 3 นี้ จะต้องหนักที่เกิดจากการ กู้ยืมเงินและจะต้องมีการคิดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด กฎหมายได้กำหนดอัตรา ดอกเบี้ยสำหรับการกู้ยืมเงินไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 คือในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี หรือมีเจตนาที่จะปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา หรือมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เป็น ความจริงไว้ในสัญญา หรือมีการเรียกรับเอาประโยชน์ใด ๆ นอกจากดอกเบี้ยเกินสมควร บุคคลที่ กระทำดังกล่าวย่อมมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

นอกจากความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราตามมาตรา 3 กฎหมายยังบัญญัติความผิด เพิ่มเติมตามมาตรา 4 ไว้ว่า “บุคคลใดโดยรู้อยู่แล้ว ได้มา แม้จะได้เปล่าซึ่งสิทธิที่จะเรียกร้องจาก บุคคลอื่นอันผิดบัญญัติที่กล่าวไว้ในมาตรา ก่อน และใช้สิทธินั้น หรือพยายามถือเอาประโยชน์แห่ง สิทธินั้น ท่านว่าบุคคลนั้นมีความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ก่อนนั้น” จะเห็นได้ว่า มาตรา นี้บัญญัติขึ้นเพื่อป้องกันมิให้มีการหลีกเลียงการกระทำความผิดตามมาตรา 3 อันเป็นการ ตัดโอกาสมิให้ผู้กระทำความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราโอนสิทธินี้ไปยังบุคคลภายนอก

3.1.1.6 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเข้าซื้อรถยนต์และ รถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555

ในเรื่องของการเข้าซื้อนั้น เดิมกฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ถ้าผู้เข้าซื้อชำระค่าเช่า ซื้อไม่ครบก็ยังไม่ได้กรรมสิทธิ์ กรรมสิทธิ์ในรถที่เช่าซื้อยังเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ และถ้าผู้เช่าซื้อผิด นัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 2 งวดติดต่อกัน ผู้ให้เช่าซื้อจะมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้³⁷ แต่ในทางปฏิบัติผู้ให้เช่า ซื้อมักจะทำสัญญาระบุมัดมือไว้ว่า แม้ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงงวดเดียว ผู้ให้เช่าซื้อก็มี สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที หรือระบุให้เลิกสัญญาทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าว ซึ่งเดิมข้อสัญญา อย่างนี้ใช้ได้ หากสัญญาเลิกแล้ว ค่าเช่าซื้อที่ผู้เช่าซื้อชำระมาแล้วทั้งหมดจะตกเป็นของผู้ให้เช่าซื้อ

³⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะเช่าซื้อ มาตรา 574.

และผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิ์ที่จะกลับเข้าครอบครองรถที่เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจึงต้องคืนรถให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อ ถ้าไม่คืนก็ต้องใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อจนกว่าจะคืน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) โดยคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา ได้ประกาศให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา แต่ด้วยเหตุเกิดปัญหาเรื่องเรียนหลกหลายประการ เช่น มีผู้บริโภคมาร้องเรียนต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าผู้ร้องได้เช่าซื้อรถยนต์และชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว แต่ผู้ให้เช่าซื้อไม่จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ให้แก่ผู้ร้อง ทั้ง ๆ ที่เวลาได้ส่งเล่มมาเป็นหลายปีแล้วและผู้ร้องบางรายมีการผิคนัดชำระค่าเช่าซื้อเพียงงวดเดียว ผู้ให้เช่าซื้อก็ไปยึดรถยนต์คืน โดยไม่มีหนังสือบอกกล่าวให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระก่อน นอกจากนี้ผู้ให้เช่าซื้อยังกำหนดเบี้ยปรับไว้ในอัตราที่สูงกรณีผู้เช่าซื้อผิคนัดชำระค่าเช่าซื้อ อีกทั้งเมื่อรถยนต์สูญหายโดยมิใช่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ ก็ยังต้องให้ผู้เช่าซื้อรับผิดชอบค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญา ซึ่งข้อสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค³⁸ จึงเป็นเหตุให้เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 และให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543 จะเห็นได้ว่าประกาศฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เข้ามาควบคุมธุรกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์โดยเฉพาะ ซึ่งมีผลใช้บังคับกับสัญญาเช่าซื้อระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค

เมื่อประกาศนี้มีผลใช้บังคับ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นไป ทำให้สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ทำขึ้นระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภคตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นมา ตกอยู่ภายใต้บังคับของประกาศฉบับนี้และมีผลคุ้มครองผู้เช่าซื้อทันทีที่มีการทำสัญญาขึ้น และสัญญาเช่าซื้อที่ได้ทำไปแล้วก่อนหน้าที่จะได้ออกประกาศฉบับนี้ยังคงใช้ได้ต่อไป³⁹

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 นั้น เป็นการปรับปรุงเพิ่มเติมจากประกาศเดิมเพื่อให้มีความชัดเจนเพื่อเป็นประโยชน์กับภาคธุรกิจและประชาชน โดยเป็นลักษณะของการควบคุมข้อความใน

³⁸ จาก *ครบเครื่องเรื่องคุ้มครองผู้บริโภค: ครบเครื่องเรื่องสัญญา* (น. 58), โดย ไพโรจน์ อารักษา, 2547, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

³⁹ ประกาศประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555 ข้อ 6.

สัญญาที่ต้องมีและข้อความห้ามเขียนจากประกาศเดิมไม่ได้ระบุไว้⁴⁰ ซึ่งในข้อ 3 ในประกาศฉบับนี้ ได้กำหนดคำนิยามของธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ไว้ว่า

“ธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์” หมายความว่า การประกอบกิจการค้า โดยเจ้าของนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์หรือว่าจะให้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์นั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คร่าว”

นอกจากนี้แล้วประเภทของรถยนต์ที่อยู่ในขอบเขตการควบคุมของประกาศฉบับนี้ คือ “รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน หรือรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกหรือกิโลกรัม ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และยังครอบคลุมถึงการทำสัญญาเช่าซื้อกับรถใช้แล้ว คือรถยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 แล้ว” จะเห็นได้ว่าเป็นการมุ่งคุ้มครองผู้บริโภคในการเข้ามาควบคุมดูแลเฉพาะแต่ธุรกิจที่เป็นการให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เท่านั้น ซึ่งเป็นการประกอบกิจการค้าโดยนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้เช่า โดยมีการให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์และโอนกรรมสิทธิ์ในรถดังกล่าวให้แก่ผู้เช่า

ทั้งข้อ 2 ของประกาศฉบับนี้ก็กำหนดว่า “ให้ธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา” ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประกาศฉบับนี้ที่มุ่งควบคุมดูแลธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และข้อ 4 ได้มีการกำหนดการจัดทำสัญญาของธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ว่าต้องมีสาระสำคัญดังนี้

(1) รายละเอียดเกี่ยวกับ

ก. ยี่ห้อ รุ่น หมายเลขเครื่องยนต์และหมายเลขตัวถัง สภาพของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ว่าเป็นรถใหม่ หรือรถใช้แล้ว และระยะทางที่ได้ใช้แล้ว โดยให้มีหน่วยเป็นกิโลเมตรหรือไม่รวมทั้งภาวะผูกพันของรถยนต์หรือรถ จักรยานยนต์ (ถ้ามี)

ข. ราคาเงินสด จำนวนเงินจอง จำนวนเงินดาวน์ ราคาเงินสดส่วนที่เหลือ อัตราดอกเบี้ยที่เช่าซื้อ จำนวนงวดที่ผ่อนชำระ จำนวนเงินค่าเช่าซื้อทั้งสิ้น จำนวนค่าเช่าซื้อที่ผ่อนชำระในแต่ละงวดจำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในแต่ละงวด เริ่มชำระค่างวดแรกในวันที่ ชำระค่างวดต่อ ๆ ไป ภายในวันที่

⁴⁰ Wisoot W. (2013). ข่าวสารน่ารู้ เกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อฉบับใหม่ พ.ศ. 2556. สืบค้น 15 มกราคม 2559, จาก <http://www.tmea.or.th/web/newss.asp?id=63&news=sama>

ค. วิธีคำนวณจำนวนเงินค่าเช่าซื้อ และจำนวนค่าเช่าซื้อ จำนวนดอกเบี้ยชำระจำนวน ค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระในแต่ละงวด

(2) เมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วน รวมทั้งเงินจำนวนอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาแล้ว กรรมสิทธิ์ในรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันที และผู้ให้เช่าซื้อจะดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าวให้ เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับ เอกสารที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนจากผู้เช่าซื้อ ครบถ้วน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถทำการ โอนทะเบียนได้โดยมิใช่ เป็นความผิดของผู้ให้เช่าซื้อ

หากผู้ให้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติ ผู้ให้เช่าซื้อยินยอมเสียเบี้ยปรับ โดยคำนวณจากมูลค่าเช่าซื้อใน อัตราเท่ากับ อัตราเบี้ยปรับที่ผู้ให้เช่าซื้อกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระในกรณีผู้เช่า ซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ และถ้าผู้เช่าซื้อต้องดำเนินคดีทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือเบี้ย ปรับ ผู้ให้เช่าซื้อ จะรับภาระค่าธรรมเนียม ค่าทนายความตามความเป็นจริง หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการ ดำเนินคดีดังกล่าว

(3) ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ชำระแทนผู้เช่าซื้อไปแล้ว ถ้าผู้ให้เช่าซื้อไม่เคยมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อนำเงิน ดังกล่าวมาชำระ ภายในเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และผู้ให้เช่าซื้อประสงค์จะนำ เงินค่างวดของผู้เช่าซื้อในงวดต่อมามาหักชำระ เงินดังกล่าว ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่า ซื้อทราบ เพื่อให้ชำระเงินจำนวนนั้นมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้ง ผู้ให้เช่าซื้อจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

(4) ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ รายงวดสามงวดติด ๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้น ภายในเวลาอย่างน้อยสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ และผู้เช่าซื้อละเลยเสียไม่ปฏิบัติ ตามหนังสือบอกกล่าวนั้น

จากข้อ 3 และข้อ 4 แห่งประกาศฉบับนี้ เห็นได้ว่าใช้บังคับกับสัญญาเช่าซื้อที่ทำขึ้น ระหว่างผู้เช่าซื้อที่ทำสัญญาเช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อที่เป็นผู้ประกอบการเท่านั้น

ส่วนการประมวลขายทอดตลาดนั้นสถาบันการเงินเจ้าหนี้ต้องแจ้งผู้ค้ำประกันภายใน 7 วันเช่นเดียวกับผู้ซื้อ ขณะเดียวกันต้องแจ้งวัน เวลา สถานที่ รวมทั้งรายละเอียดเงินส่วนเกินหรือ หนี้สินส่วนขาดภายหลังจากประมวลแล้ว 15 วัน หากมีเงินส่วนเกินเหลือผู้เช่าซื้อจะได้สิทธิ์รับคืน นอกจากนี้ถ้าผู้เช่าซื้อปิดงวดบัญชีก่อนครบสัญญากฎหมายยังระบุให้ผู้เช่า ซื้อรับเงินดอกเบี้ย ในอนาคตคืนจากสถาบันการเงินร้อยละ 50 เช่นเดียวกับกรณีรถสูญหายหรือถูกขโมยซึ่งถือเป็นการ

ยกเลิกสัญญา หากมีประกันคุ้มครองผู้ซื้อต้องได้รับเงินคืนไม่เกินร้อยละ 50 หรือข้อความสำคัญ เช่น การผิดสัญญาหรือบอกยกเลิกสัญญานั้น กฎหมายระบุให้สถาบันการเงินเขียนเป็นอักษรสีแดง หรือตัวเอียง ส่วนข้อความห้ามเขียนในสัญญานั้น คือ ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระผูกพันเพิ่มจากสัญญาเช่าซื้อโดย ผู้เช่าซื้อไม่ยินยอมเป็นหนังสือ เป็นต้น

3.1.1.7 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง พ.ศ. 2551

การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ มีการกำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย โดยได้มีการประกาศอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ตามประกาศที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งออกตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 โดยมีเหตุผลในการออกประกาศคือ ที่ผ่านมารูปแบบความต้องการดำเนินธุรกิจหรือการอุปโภคบริโภคแล้ว ยังมีความต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อทรัพย์สิน โดยการเช่าซื้อหรือเช่าแบบลีสซิ่งจากสถาบันการเงิน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถบริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่จะประสงค์จะซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ตั้งแต่เดือน กันยายน 2547 ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน โดยมีการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับดังนี้

1) การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ โดยมีเงื่อนไขสำหรับการขายและเช่ากลับคืน ที่กำหนดให้ผู้ขายและเช่ากลับคืนต้องเป็นนิติบุคคล และทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องไม่เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งเกินเจ็ดคน แต่ไม่เกินสิบสองคน หรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัม ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เหตุที่ต้องจำกัด ขอบเขตธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องภาระหนี้ภาคครัวเรือนที่ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คำนวณผลตอบแทน ทำให้ผู้เช่าซื้อไม่ทราบอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate) ที่ถูกเรียกเก็บ

2) การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนให้ธนาคารพาณิชย์ สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้โดยไม่จำกัดประเภททรัพย์สินตั้งแต่เดือนมีนาคม 2551 เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็น

หลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset-Based Financing) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล โดยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่งใช้คำนวณผลตอบแทนให้ผู้เช่าทราบ และเนื่องจากการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซึ่งเป็นธุรกรรมคล้ายการให้สินเชื่อ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ควรบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับการให้สินเชื่อ

3.1.2 หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและหลักการตีความสัญญาค้ำประกัน

หลักทั่วไปเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันคือ ผู้ค้ำประกันมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ลูกหนี้ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัดซึ่งมีผลให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ได้ตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น ส่วนในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจะมีมากน้อยเพียงใดนั้นก็ต้องเป็นไปตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาค้ำประกัน ทั้งนี้เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยเรานั้น มิได้มีบทบัญญัติจำกัดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันไว้แน่นอน โดยปกติหากมิได้มีการตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นตามหลักของสัญญาค้ำประกันซึ่งผู้ค้ำประกัน เป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้ อยู่แล้ว ผู้ค้ำประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบไปกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ อย่างไรก็ตามผู้ค้ำประกันอาจตกลงจำกัดความรับผิดชอบของตนเองไว้มากน้อยเพียงใดก็ได้ ก็อาจจำกัดขอบเขตความรับผิดชอบไว้ต่ำกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ก็ได้ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกำหนดเวลา หรือในเรื่องกำหนดขอบเขตของความเสียหายที่เจ้าหนี้ได้รับก็ได้ หรืออาจตกลงยอมรับผิดเกินกว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้ก็ได้ ไม่ต้องห้ามตามมาตรา 150⁴¹ อย่างไรก็ตามหากสัญญาค้ำประกันนั้นมีข้อความไม่แจ้งชัดว่าผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบเพียงใด เมื่อมีกรณีต้องตีความเพื่อมิให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบเกินไปกว่าที่เขามีเจตนาจะรับรองไว้

3.1.2.1 ค้ำประกันหนี้ประธานรายได้ รับผิดเฉพาะหนี้ประธานรายนั้น

สัญญาค้ำประกันเป็นการประกันหนี้ด้วยบุคคล ในลักษณะที่บุคคลภายนอกเข้ามาผูกพันตนกับเจ้าหนี้ว่าจะชำระหนี้ให้ในเมื่อลูกหนี้ไม่ชำระ ดังนั้นจึงต้องมีหนี้ระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ที่เรียกว่า “หนี้ประธาน” เกิดขึ้นเสียก่อน โดยหนี้ตามสัญญาค้ำประกันเป็น “หนี้อุปกรณ์” ซึ่งต้องอาศัยหนี้ประธาน การพิจารณาความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันก็ต้องเป็นไปตามกรอบความรับผิดชอบของสัญญาประธาน เมื่อผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลภายนอกและไม่ได้รับประโยชน์ใดตอบแทนจากการก่อหนี้ของลูกหนี้ ก็ไม่สมควรที่จะให้ผู้ค้ำประกันต้องมีความรับผิดชอบที่มากเกินไป

⁴¹ มาตรา 150 การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการ พันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็น โฆษณ.

3.1.2.2 หนี้ประธานรายเดียวมีผู้ค้ำประกันหลายราย

ในการค้ำประกันหนี้ประธานรายหนึ่ง กฎหมายมิได้จำกัดว่าจะต้องมีผู้ค้ำประกันเพียงคนเดียวหรือรายเดียวแต่อาจมีหลายรายก็ได้ ตามมาตรา 682 วรรคสอง กำหนดไว้ว่า ถ้าบุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันในหนี้รายเดียวกัน ท่านว่าผู้ค้ำประกันเหล่านั้นมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน แม้ถึงว่าจะมิได้เข้ารับค้ำประกันรวมกัน

ผู้ค้ำประกันหลายราย หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่ยอมผูกพันตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ในรายเดียว ผู้ค้ำประกันเหล่านั้นอาจเข้าค้ำประกันพร้อมกันหรือต่างคนต่างเข้าค้ำประกันก็ได้ สาระสำคัญที่จะทำให้ผู้ค้ำประกันหลายคนในหนี้ประธานรายเดียวต้องรับผิดชอบร่วมกัน คือการยอมตนเข้าเป็นผู้ค้ำประกัน ในหนี้รายเดียวกัน โดยไม่จำเป็นต้องทำสัญญาเป็นฉบับเดียวกันหรือต้องแสดงเจตนาโดยแน่ชัดว่าจะร่วมกันรับผิดชอบในมูลหนี้เดียวกัน⁴² คนหลายคนไปทำการค้ำประกันหนี้รายเดียวกัน แม้จะทำสัญญาค้ำประกันต่างวันและเวลากันโดยไม่ได้เกี่ยวข้องกันเลยก็ถือว่าเป็นผู้ค้ำประกันร่วมกัน ดังนั้น ถ้ามีการทำสัญญาค้ำประกันหนี้รายหนึ่งแล้ว ต่อมาผู้ค้ำประกันอีกคนหนึ่งเข้าทำสัญญาค้ำประกันหนี้รายเดียวกันนั้น ถ้าไม่มีข้อตกลงไว้เป็นพิเศษหรือไม่มีข้อเท็จจริงที่แสดงว่าเจ้านี้ยอมให้ผู้ค้ำประกันคนเดิมพ้นความรับผิดชอบตามสัญญาค้ำประกันผู้ค้ำประกันเดิมไม่พ้นความรับผิดชอบ⁴³

ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันหลายรายนี้ กฎหมายได้กำหนดให้มีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม⁴⁴ จึงต้องนำบทบัญญัติในเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้ในการพิจารณาในเรื่องนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง

⁴² จาก หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนวน จำนวน (น. 33-34), โดย สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิสตุตพิชญ์, 2555, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

⁴³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 22201/2555 จำเลยทั้งสองต่างแสดงเจตนาเข้าเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของ ณ โดยจำกัดความรับผิดชอบในวงเงินคนละ 100,000 บาท ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ค้ำประกันต่างระบุจำนวนเงินจำกัดความรับผิดชอบของตนไว้ มิใช่ข้อที่แสดงว่าผู้ค้ำประกันตกลงแยกความรับผิดชอบของแต่ละคนออกจากกัน เมื่อจำเลยทั้งสองแสดงเจตนาเข้าเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของ ณ. อันถือเป็นการค้ำประกันในหนี้รายเดียวกัน จำเลยทั้งสองจึงมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 682 วรรคสอง แต่ไม่เกินจำนวนที่จำเลยทั้งสองค้ำประกันไว้ การที่โจทก์ยอมรับชำระหนี้จากจำเลยที่ 2 เป็นเงิน 60,000 บาท แล้วปลดหนี้ให้โดยการถอนฟ้องจำเลยที่ 2 เพียงคนเดียว มิได้ปลดหนี้ให้จำเลยที่ 1 ด้วย การปลดหนี้ดังกล่าวย่อมเป็นประโยชน์แก่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมเพียงเท่าส่วนที่โจทก์ปลดหนี้ให้จำเลยที่ 2 ตาม ป.พ.พ. มาตรา 293 แต่หาทำให้จำเลยที่ 1 หลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วยไม่ เพราะหนี้รายนี้ยังมีได้ชำระโดยสิ้นเชิง จำเลยที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในส่วนที่เหลืออีก 40,000 บาท ซึ่งไม่เกินส่วนความรับผิดชอบของจำเลยที่ 1 ที่ยังเหลืออยู่.

⁴⁴ มาตรา 291-296 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

1) นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าประกันหลายคนกับเจ้าหนี้ โดยหลักย่อมจะต้องเป็นไปตามสัญญาผู้ค้าประกันกำหนด แต่หากไม่ได้มีการกำหนดไว้ในสัญญา ผู้ค้าประกันหลายคนต้องมีความรับผิดชอบเจ้าหนี้อย่างลูกหนี้ร่วม เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้ค้าประกันคนใดคนหนึ่งชำระหนี้ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนก็ได้ โดยผู้ค้าประกันหลายคนยังคงต้องผูกพันอยู่

2) นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าประกันหลายคนด้วยกันเอง หากมิได้มีการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันหลายคนจะต้องรับผิดชอบในส่วนเท่า ๆ กัน และหากผู้ค้าประกันคนใดคนหนึ่งชำระหนี้ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 229 (3)⁴⁵

และหากเมื่อเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้าประกันคนหนึ่ง ย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ค้าประกันคนอื่นเพียงเท่าส่วนที่ผู้ค้าประกันรายนั้นต้องรับผิดชอบตามมาตรา 293

3) นิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าประกันหลายคนกับลูกหนี้ เมื่อผู้ค้าประกันชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว นอกจากผู้ค้าประกันรับจะอาศัยการรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ตามมาตรา 229 (3) แล้วใช้อาจใช้สิทธิไล่เบี้ยเพื่อเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตนได้อีกทางหนึ่งด้วย

3.1.2.3 ผลทางกฎหมายการค้าประกันชนิดจำกัดและไม่จำกัดความรับผิด

ผู้ค้าประกันย่อมไม่มีความรับผิดชอบเกินไปกว่าความรับผิดของลูกหนี้โดยเด็ดขาด แต่ทั้งนี้ก็ต้องพิจารณาถึงการแสดงเจตนาเพื่อผูกพันตนของผู้ค้าประกันด้วยว่าได้จำกัดความรับผิดของตนเอาไว้หรือไม่ เพียงใด สัญญาผู้ค้าประกันอาจมีแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. กรณีการค้าประกันแบบจำกัดความรับผิดหรือกำหนดเงื่อนไขแห่งความรับผิด คือการทำสัญญาผู้ค้าประกันของผู้ค้าประกันสามารถตกลงจำกัดความรับผิดของตนเพียงใดก็ได้ โดยอาจจะเป็นการจำกัดจำนวนเงินที่จะค้าประกันหรือจำกัดระยะเวลาไว้ก็ได้ ซึ่งผู้ค้าประกันจำต้องระบุไว้ในสัญญาให้ชัดเจนว่าจะจำกัดความรับผิดของตนไว้มากน้อยเพียงใด หากผู้ค้าประกันได้แสดงเจตนาจำกัดความรับผิดของตนเอาไว้ ผู้ค้าประกันก็จะมีความรับผิดเพียงเท่าที่ได้จำกัดความรับผิดไว้และในกรณีที่ผู้ค้าประกันไม่ได้ระบุไว้ชัดเจนแล้วต้องตีความว่า ผู้ค้าประกันมีเจตนาจะ

⁴⁵ มาตรา 229 การรับช่วงสิทธิย่อมมีขึ้นด้วยอำนาจกฎหมาย และ ย่อมสำเร็จเป็นประโยชน์แก่บุคคลใดจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

(3) บุคคลผู้มีความผูกพันร่วมกับผู้อื่น หรือเพื่อผู้อื่นในอันจะต้อง ใช้หนี้ มีส่วนได้เสียด้วยในการใช้หนี้ นั้น และเข้าใช้หนี้ นั้น

ประกันหนี้แบบไม่จำกัดความรับผิด ส่วนกรณีของการกำหนดเงื่อนไขแห่งความรับผิดเอาไว้ ผู้ค้ำประกันอาจจะบุเอาไว้ในสัญญาโดยชัดแจ้งว่าจะรับผิดในกรณีใดบ้างหรือรับผิดในหนี้ใดบ้าง⁴⁶

2. กรณีการค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด คือการทำสัญญาค้ำประกันของผู้ค้ำประกัน โดยมีได้ระบุข้อจำกัดความรับผิดเอาไว้ ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบชดใช้หนี้ให้แก่เจ้าหนี้เป็นจำนวนเงินเท่าใด ผู้ค้ำประกันก็ต้องชดใช้ให้แก่เจ้าหนี้ในจำนวนเท่ากันกับลูกหนี้ด้วย หากว่าผู้ค้ำประกันไม่จำกัดความรับผิดของตนเอาไว้โดยชัดแจ้ง ขอบเขตความรับผิดของผู้ค้ำประกันจะครอบคลุมตั้งแต่ต้นเงินตามหนี้ประฐานที่ลูกหนี้ค้างชำระแก่เจ้าหนี้ รวมถึงดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าสินไหมทดแทน ค่าธรรมเนียมการฟ้องร้องบังคับคดี ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ด้วย ตามหลักกฎหมายในมาตรา 683 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า อันค้ำประกันอย่างไม่มีจำกัดนั้นย่อมคุ้มถึงดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ซึ่งลูกหนี้ค้างชำระ ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้รายนั้นด้วย

ค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ คือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องเสียไปซึ่งเกี่ยวพันกับหนี้ที่ลูกหนี้ค้างชำระ เช่น ค่าประกันการซื้อสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาขายในราชอาณาจักร หากลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ นอกจากผู้ค้ำประกันต้องรับผิดในราคาสินค้าแล้ว ยังต้องรับผิดในค่าขนส่ง ค่าประกันภัย ค่าภาษีนำเข้าสินค้า ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าภาระติดพันของการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศ⁴⁷

3.1.2.4 การตีความข้อตกลงในสัญญาค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่มีลักษณะพิเศษ คือ สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ก่อความรับผิดให้กับผู้ค้ำประกันเพียงฝ่ายเดียว ผู้ค้ำประกันจึงอยู่ในฐานะบุคคลที่มีส่วนได้เสียในมูลหนี้ ทำให้การตีความสัญญาค้ำประกันจะต้องมีหลักที่ควรคำนึง ดังต่อไปนี้

(1) สัญญาค้ำประกันต้องตีความโดยเคร่งครัด

เมื่อเจตนารมณ์ของกฎหมายค้ำประกันแต่เดิมมุ่งคุ้มครองผู้ค้ำประกันมิให้ต้องรับผิดมากเกินไปเนื่องด้วยสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดแต่เพียงฝ่ายเดียว ผู้ค้ำประกันไม่มีส่วนใดในหนี้ที่เข้าค้ำประกันเลย แต่เป็นเพียงผู้ยอมผูกพันตนเข้ารับผิดชำระหนี้แทนลูกหนี้มีหน้าที่และความรับผิดในการที่จะต้องชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้ ในขณะที่เจ้าหนี้ไม่มีหน้าที่

⁴⁶ จาก *กฎหมายว่าด้วยกู้ยืมและหลักประกัน* (เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมและหลักประกัน ภาคการศึกษาปลาย) (น. 23), โดย ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์, 2551, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

⁴⁷ *หลักกฎหมายค้ำประกัน* จำนอง จำน่า. เล่มเดิม. (น. 35).

ใดในการตอบแทน การตีความตามสัญญาค้ำประกันนี้จึงต้องเป็นไปอย่างเคร่งครัด กฎหมายจึงมุ่งคุ้มครองผู้ค้ำประกันเพื่อไม่ให้ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบไปกว่าที่ตนได้สัญญาไว้

เช่น กรณีทำสัญญาค้ำประกันการทำงาน โดยยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม ผู้ค้ำประกันจะต้องรับผิดชอบในหนี้เงินที่ลูกหนี้เบียดบังเป็นของตน ซึ่งเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้ค้ำประกันเข้าเป็นผู้ค้ำประกันการทำงานของลูกหนี้หรือไม่

ในเรื่องนี้ศาลฎีกาได้วางหลักเพื่อเป็นแนวทางเอาไว้ว่า สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว การตีความให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบจึงต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด จะตีความไปในทางขยายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันให้เกินเลยไปกว่าข้อความที่ปรากฏชัดแจ้งในสัญญาค้ำประกันไม่ได้ การที่เจ้าหนี้ให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ผู้ค้ำประกันเข้าประกันการทำงานของลูกหนี้ นั้น เป็นการขยายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและในสัญญาค้ำประกันไม่มีข้อความระบุไว้ชัดเจน ผู้ค้ำประกันจึงไม่ต้องรับผิดชอบ⁴⁸

(2) หากมีข้อสงสัยในสัญญาค้ำประกันต้องตีความเป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน

เนื่องด้วยผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลภายนอกและไม่ใช่ตัวลูกหนี้แต่ต้องมารับผิดเพื่อผู้อื่น ในนิติสัมพันธ์ดังกล่าวผู้ค้ำประกันจึงถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียในมูลหนี้ นั้น ดังนั้นการตีความในสัญญาค้ำประกันในส่วนของการรับผิดชอบ เมื่อกรณีเป็นที่สงสัยว่าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบตามสัญญาหรือไม่ ศาลย่อมจะตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน เพื่อมิให้ผู้ค้ำประกันต้องรับภาระหนักเกินไป⁴⁹ ตามหลักกฎหมายในเรื่องการตีความเอกสารกรณีมีข้อสงสัยมาตรา 11 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่คู่กรณีฝ่ายซึ่งจะเป็นผู้ต้อง

⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4057/2548 สัญญาค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันมีความรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว การตีความให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบจึงต้องเป็นไปโดยเคร่งครัด จะตีความไปในทางขยายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันให้เกินเลยไปกว่าข้อความที่ปรากฏชัดแจ้งในสัญญาค้ำประกันไม่ได้ จำเลยเข้าทำสัญญาค้ำประกันการทำงานของ ก. วันใดย่อมหมายถึงจำเลยยอมค้ำประกันการทำงานของ ก. นับแต่วันที่ทำสัญญาค้ำประกันนั้น เป็นต้นไป มิใช่หมายความว่าถึงยอมค้ำประกันหนี้ที่ ก. เป็นหนี้ โจทก์อยู่แล้วก่อนหน้าวันที่จำเลยตกลงยอมเข้าเป็นผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นการขยายความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน หากโจทก์ประสงค์จะให้จำเลยรับผิดชอบในหนี้ที่ ก. ก่อให้เกิดขึ้นก่อนหน้าวันที่จำเลยเข้าเป็นผู้ค้ำประกันก็ต้องระบุไว้ให้ชัดเจน เมื่อสัญญาค้ำประกันไม่มีข้อความระบุไว้ชัดเจนว่าจำเลยยอมรับผิดในหนี้ที่ ก. ก่อให้เกิดขึ้นแล้วก่อนวันทำสัญญา แต่หนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นหนี้ที่ ก. ก่อให้เกิดขึ้นก่อนวันที่จำเลยเข้าเป็นผู้ค้ำประกัน จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามฟ้องให้แก่โจทก์.

⁴⁹ จาก คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนวน จำนวนา (น. 11), โดย เสนีย์ ปราโมช, 2525, กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.

เสียในมูลหนี้” เจตนารมณ์ของบทบัญญัติกฎหมายนี้เพื่อคุ้มครองผู้ที่ต้องรับภาระมากกว่า⁵⁰ ดังนั้น เมื่อในสัญญาค้ำประกันมีข้อสงสัยว่าผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามสัญญาค้ำประกันหรือไม่ คำพิพากษาในหลาย ๆ คดี จึงต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ค้ำประกัน ไม่ให้มีความรับผิดชอบมากเกินไป เจ้าหนี้มักให้ผู้ค้ำประกันทำสัญญาที่ไม่กำหนดขอบเขตของความรับผิดชอบในการทำสัญญาค้ำประกันให้ชัดเจน ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้ำประกันหรือในสัญญาสำเร็จรูป เจ้าหนี้ก็มักจะทำให้ผู้ค้ำประกันลงลายมือชื่อเพื่อรับผิดชอบในมูลหนี้ของลูกหนี้ การที่ผู้ค้ำประกันเป็นเพียงประชาชนทั่วไปที่เข้าทำสัญญาค้ำประกันเพียงเพราะช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้ของตนเองสนิทสนมและคุ้นเคยเท่านั้น ย่อมไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงสัญญาค้ำประกัน จึงก่อให้เกิดความรับผิดชอบที่มากเกินไป การตีความสัญญาค้ำประกันจึงต้องตีความให้เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน เพราะถือว่าผู้ค้ำประกันเป็นผู้มีส่วนได้เสียในมูลหนี้ที่เข้าค้ำประกันนั้น

3.1.3 การทำข้อตกลงเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์และแนวทางในการปรับใช้กฎหมาย

3.1.3.1 ข้อตกลงเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์

ก) สัญญาค้ำประกันเป็นการค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด

ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่กล่าวว่า “ผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบในดอกเบี้ยค้างชำระ ค่าสินไหมทดแทน ค่าขาดประโยชน์ ค่าภาระติดพันต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคแห่งหนี้ที่เกี่ยวกับสัญญา ก่อหนี้ รวมทั้งค่าธรรมเนียม ค่าทนายความและค่าเสียหายทั้งปวงที่ธนาคารต้องเสียไป” ข้อตกลงดังกล่าวนี้เป็นการค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจะครอบคลุมตั้งแต่ต้นเงินตามหนี้ประฐานที่ลูกหนี้ค้างชำระแก่เจ้าหนี้ รวมถึงดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าสินไหมทดแทน ค่าธรรมเนียมการฟ้องร้องบังคับคดี ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปสรรคแห่งหนี้ด้วยตามหลักกฎหมายในมาตรา 683

⁵⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2762/2549 สัญญากู้ยืมเงินทั้งสองฉบับที่โจทก์ทำสัญญาไว้กับจำเลยที่ 1 นั้น ระบุว่าโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยตามกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยชัดแจ้ง จึงต้องตีความเป็นคุณแก่ผู้กู้ซึ่งเป็นผู้ต้องเสียในมูลหนี้ โจทก์ในฐานะผู้ให้กู้จึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 โจทก์จะนำพยานบุคคลมาสืบว่าได้มีการตกลงกันด้วยวาจาให้คิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อเดือนไม่ได้ ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 94 (ข) กรณีหาใช่เป็นการนำสืบถึงรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงในมูลกรณีที่โจทก์ฟ้องไม่.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1346/2517 เงินค่าใช้จ่ายในการที่โจทก์ให้ทนายความทวงถาม จำเลยนั้น ถือไม่ได้ว่าเป็นผลโดยตรงอันเกิดจากการกระทำของจำเลย และในสัญญาก็ไม่ได้ระบุให้ จำเลยต้องรับผิดชอบถึงค่าใช้จ่ายในเหตุนี้ได้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบใช้เงินจำนวนนี้

ข) หนี้ตามสัญญาค้ำประกันต้องสมบูรณ์

ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่กล่าวว่า “ผู้ค้ำประกันตกลงว่า การค้ำประกันตามสัญญานี้ ย่อมผูกพันอย่างสมบูรณ์ แม้จะปรากฏภายหลังหนี้ที่ค้ำประกันเกิดขึ้นแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้ เพราะเหตุทำด้วยความสำคัญผิด เพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือบกพร่องเรื่องความสามารถ หรือ การกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหรือเพราะเหตุอื่นใด ไม่ว่าในขณะที่ทำสัญญานี้ ผู้ค้ำประกันจะได้อำนาจถึงเหตุดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม”

จากข้อตกลงที่ว่า “การกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหรือเพราะเหตุอื่นใด” เป็นข้อสัญญาที่อยู่นอกเหนือจากเนื้อความในกฎหมาย มาตรา 681 วรรคสาม จากหลักที่ว่า “ความไม่สมบูรณ์ของหนี้ประธาน ย่อมส่งผลกระทบต่อผลของการค้ำประกันด้วย” หากหนี้ประธาน ไม่สมบูรณ์ย่อมจะมีการค้ำประกันไม่ได้ ซึ่งหนี้อันสมบูรณ์เช่นว่านี้หมายถึง หนี้ที่ไม่เสียไปเพราะเหตุแห่งโมฆะกรรมหรือโมฆียกรรมใด ๆ เช่น นิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้ง โดยกฎหมายเป็นการพ้นวิสัยหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ นิติกรรมที่สร้างขึ้นเพราะเหตุสำคัญผิดในสาระสำคัญ

ซึ่งถ้าหากกฎหมายยินยอมให้สัญญาค้ำประกันสมบูรณ์ ในขณะที่หนี้ประธาน ไม่สมบูรณ์แล้ว จะส่งผลให้เมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้และใช้สิทธิไล่เบี้ยจาก ลูกหนี้ จะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเล็งกฎหมายและเท่ากับว่าแม้หนี้ประธาน ไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายก็ยังสามารถบังคับได้โดยทางอ้อม⁵¹

ค) สัญญาค้ำประกันจะมีข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันเป็นลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ชั้นต้นไม่ได้ หากฝ่าฝืนข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ

ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่กล่าวว่า “ผู้ค้ำประกันมีเงินฝากอยู่กับธนาคาร หรือ มีสิทธิที่จะได้รับเงินใด ๆ จากธนาคาร ผู้ค้ำประกันตกลงให้ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากทุก ประเภทของผู้ค้ำประกัน หรือนำเงินทุกจำนวนที่ผู้ค้ำประกันมีสิทธิรับจากธนาคารไปชำระตาม สัญญาก่อนนี้ได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันทราบล่วงหน้า”

⁵¹ จาก กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้ำประกัน จำนอง จำนำ (น. 26), โดย อานนท์ ศรีบุญโรจน์, 2559, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

มีประเด็นเป็นที่สงสัยว่าข้อตกลงดังกล่าวขัดต่อหลักกฎหมายเรื่องการหักกลบลบหนี้หรือไม่ หลักเกณฑ์ในพิจารณาเรื่องการหักกลบลบหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 341 มาตรา 342 และมาตรา 344 มีดังนี้

1) คู่กรณีทั้งสองฝ่ายต่างฝ่ายต่างเป็นหนี้ซึ่งกันและกัน ผู้ค้าประกันและธนาคาร ในฐานะเจ้าหนี้ ต่างเป็นหนี้ซึ่งกันและกัน

2) หนี้ทั้งสองรายมีวัตถุแห่งหนี้เหมือนกัน คือหนี้เงิน

3) หนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระ กล่าวคือหนี้ทั้งสองรายจะต้องอยู่ในสภาพที่จะเรียกร้องชำระหนี้ได้ในขณะนั้น ธนาคารเจ้าหนี้จะหักเงินในบัญชีของผู้ค้าประกันได้นั้น หนี้ต้องถึงกำหนดชำระและลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา

4) ในสัญญาผู้ค้าประกันจะต้องไม่มีข้อห้ามในการหักกลบลบหนี้กัน

จากการพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว เห็นว่าข้อตกลงดังกล่าวไม่ขัดต่อหลักกฎหมายเรื่องการหักกลบลบหนี้แต่อย่างใด เป็นการตกลงถึงวิธีการที่เจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ในหนี้ประธาน อีกทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่เจ้าหนี้ว่าจะได้รับชำระหนี้ตามกำหนดเวลาเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 258/2523 ลูกหนี้ไม่ส่งน้ำตาลแก่ผู้ซื้อตามเวลากำหนด เพราะไม่สามารถตกลงราคากับผู้ผลิตน้ำตาลได้ ต่อมารัฐบาลจึงห้ามส่งน้ำตาลออกไปต่างประเทศไม่เป็นเหตุสุดวิสัยที่จะอ้างขึ้นปิดความรับผิดผู้ค้าประกันลูกหนี้ต่อธนาคารมีเงินฝากในธนาคารเจ้าหนี้ ลูกหนี้ผิดนัด ผู้ค้าประกันต้องรับผิดต่อธนาคาร ธนาคารหักเงินของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารนั้นเมื่อใดก็ได้

จากข้อตกลงในสัญญาผู้ค้าประกันดังกล่าวทำให้มีปัญหาอีกว่ามีลักษณะดังกล่าวมีผลให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมหรือไม่ เนื่องจากผลของข้อตกลงทำให้ผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิเรียกร้องให้เจ้าหนี้ไปเรียกให้ลูกหนี้ชำระก่อนและทำให้ผู้ค้าประกันต้องรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม หากข้อตกลงตามสัญญาจําสิทธิในเงินฝากเป็นนิติกรรมอีกฉบับหนึ่งที่ผู้ค้าประกันมีนิติสัมพันธ์อยู่กับเจ้าหนี้แยกต่างหากจากสัญญาผู้ค้าประกัน การที่เจ้าหนี้ใช้สิทธิหักเงินในบัญชีเงินฝากอาจถือได้ว่าเป็นการใช้สิทธิตามสัญญาจําสิทธิ ข้อตกลงดังกล่าวจึงไม่ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 681/1⁵²

แต่ในตอนท้ายของข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวที่ว่า “โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้า” ทำให้เกิดประเด็นว่าขัดกับมาตรา 686 หรือไม่ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวแจ้งไปยังผู้ค้าประกันเพื่อให้ทราบถึงการผิดนัดภายใน 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่

⁵² ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะผู้ค้าประกันและจำนองตาม พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 (น. 5). เล่มเดิม.

หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ ตามมาตรา 686 วรรคหนึ่ง การที่ธนาคารเจ้าหนี้หักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกัน โดยไม่มีการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้า ก็จะเป็นการขัดต่อมาตรา 686 เนื่องจากเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองผู้ค้าประกันให้ผู้ค้าประกันมีโอกาสเข้ามาชำระหนี้แทนลูกหนี้โดยไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการผิดนัด

3.1.3.2 ข้อตกลงเพื่อกำหนดความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันภายหลังการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์

ข้อตกลงในสัญญาผู้ค้าประกันที่กล่าวว่า “ในกรณีที่ธนาคารกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิใด ๆ ที่ได้ให้ไว้แก่ธนาคารก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญานี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้ค้าประกันตกลงไม่ถือว่าเหตุดังกล่าวเป็นเหตุที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญานี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”

โดยหลักแล้วเมื่อผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันย่อมเกิดสิทธิ 2 ประการ คือ สิทธิไต่เบียด และสิทธิในการเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้บรรดามีอยู่เหนือลูกหนี้ เมื่อเจ้าหนี้ได้กระทำการใดอันเป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ได้ เนื่องจากเจ้าหนี้ทำให้ผู้ค้าประกันได้รับความเสียหาย กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 697 บัญญัติว่า “มาตรา 697 ถ้าเพราะการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้เอง เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิที่ดี จ้างงก็ดี จ้างนำก็ดี และบูรณสิทธิอันได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้แต่ก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาผู้ค้าประกันเพื่อชำระหนี้ นั้น ท่านว่าผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายเพราะการนั้น” จากบทบัญญัตินี้มีหลักเกณฑ์ที่จะทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบเพราะไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ ดังนี้⁵³

1) การกระทำของเจ้าหนี้เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้และต้องเป็นสิทธิที่เจ้าหนี้มีอยู่เหนือลูกหนี้ ซึ่งการกระทำเช่นนี้อาจเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ได้

2) สิทธิ จ้างง จ้างนำหรือบูรณสิทธิที่ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ ต้องได้ให้ไว้แก่เจ้าหนี้ก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญาผู้ค้าประกัน หากเป็นสิทธิที่เกิดขึ้นภายหลังที่ได้เข้าผู้ค้าประกันแล้ว แม้ว่าเจ้าหนี้จะทำให้ผู้ค้าประกันไม่สามารถเข้ารับช่วงสิทธิได้ ผู้ค้าประกันก็ไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบ

⁵³ จาก *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ผู้ค้าประกัน จ้างง จ้างนำ* (น. 68-70), โดย อานนท์ ศรีบุญโรจน์, 2559, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

3) ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดเท่าที่ตนต้องเสียหาย หมายความว่า การกระทำของเจ้าหน้าที่ทำให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้คิดเป็นจำนวนเท่าใด ผู้ค้าประกันก็หลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหาย

ดังกล่าวพิพากษาศาลฎีกาที่ 8154/2540 จำเลยที่ 1 เป็นหนี้โจทก์ตามสัญญาผู้ ส่วนจำเลยที่ 2 และที่ 3 เป็นผู้ค้าประกัน โดยยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมกับจำเลยที่ 1 สัญญาผู้ค้าประกันระบุว่า “ผู้ค้าประกันยอมไม่พ้นจากความรับผิดเพราะเหตุธนาคาร โจทก์กระทำการใด ๆ เป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงได้ทั้งหมดหรือบางส่วนในสิทธิใด ๆ ก็ดี จำนวนก็ดี จำนวนก็ดี และบุริมสิทธิซึ่งลูกหนี้หรือบุคคลอื่นใดก็ตามได้ให้ไว้แก่ธนาคารแต่ก่อนหรือในขณะหรือหลังจากวันทำสัญญาผู้ค้าประกันนี้” ข้อตกลงดังกล่าวไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน มีผลผูกพันจำเลยที่ 2 และที่ 3 ซึ่งเป็นคู่สัญญา ดังนั้น แม้โจทก์จะเพิกเฉยไม่คัดค้านเมื่อสามีจำเลยที่ 1 ขอถอนส่วนทรัพย์ของจำเลยที่ 1 ในฐานะสินสมรส เป็นเหตุให้จำเลยที่ 2 และที่ 3 เสียหาย จำเลยที่ 2 และที่ 3 ก็ไม่หลุดพ้นความรับผิดและต้องรับผิดตามสัญญาผู้ค้าประกัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8370/2551 การที่โจทก์ปลดจำนองให้แก่ ว. อาจทำให้จำเลยที่ 3 ในฐานะผู้ค้าประกันไม่อาจรับช่วงสิทธิจากโจทก์ได้ตามมาตรา 693 วรรคสอง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้จำเลยที่ 3 หลุดพ้นจากความรับผิดเพียงเท่าที่ตนต้องเสียหายตามมาตรา 697 ก็ตาม แต่ปรากฏว่าตามสัญญาผู้ค้าประกันที่จำเลยที่ 3 ทำไว้กับโจทก์ ข้อ 5 ระบุว่า “การผู้ค้าประกันนี้ยอมผูกพันผู้ค้าประกันอย่างสมบูรณ์ตลอดไป และผู้ค้าประกันไม่พ้นจากการรับผิดเพราะเหตุผู้ให้กู้หรือกระทำการใด ๆ ไปเป็นเหตุให้ผู้ค้าประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนในสิทธิใด ๆ อันได้ให้หรืออาจได้ให้ไว้แก่ผู้ให้กู้แต่ก่อนหรือในขณะทำสัญญาผู้ค้าประกันนี้” อันเป็นข้อตกลงที่คู่สัญญาได้ตกลงกันยกเว้นบทบัญญัติมาตรา 697 ซึ่งมีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โจทก์และจำเลยที่ 3 จึงมีอำนาจตกลงกันให้มีผลเป็นอย่างอื่นได้ ดังนั้น เมื่อโจทก์ตกลงปลดจำนองผู้ค้าประกันร่วมให้แก่ ว. แม้จะเป็นเหตุให้จำเลยที่ 3 ได้รับความเสียหายก็ไม่ทำให้จำเลยที่ 3 หลุดพ้นจากความรับผิดในฐานะผู้ค้าประกันที่ยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมตามข้อสัญญาดังกล่าว จากคำพิพากษาของศาลฎีกาในข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อตกลงยกเว้นบทบัญญัติมาตรา 697 ซึ่งมีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงมีอำนาจตกลงกันให้มีผลเป็นอย่างอื่นได้ ดังนั้น ก็ไม่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดตามข้อสัญญาดังกล่าว

3.1.3.3 ข้อตกลงเพื่อยกเว้นภาระหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่อที่พึงปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่กล่าวว่า “เงินใด ๆ ที่ธนาคารได้รับชำระไว้จากลูกหนี้ หรือผู้ค้ำประกัน ถูกเพิกถอนการชำระหนี้ ผู้ค้ำประกันตกลงชดใช้เงินที่ธนาคารต้องเสียไปดังกล่าว คืนให้แก่ธนาคารทันทีที่ทวงถาม หากผู้ค้ำประกันไม่ชำระคืนเงินภายในเวลาที่กำหนด ผู้ค้ำประกันตกลงให้ธนาคารมีสิทธิฟ้องร้องบังคับตามสัญญาพร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ ที่ธนาคารประกาศเรียกเก็บเป็นการทั่วไปในขณะนั้นหรือที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปได้ทันที โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบล่วงหน้า”

การไม่ชำระหนี้ที่นี้อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าหนี้ได้ กฎหมายจึงต้องบัญญัติให้มีการเรียกร้องค่าเสียหายอันถือได้ว่าเป็นทางแก้ไขเรื่องความเสียหายของเจ้าหนี้

ดอกเบี้ยเป็นดอกผลทางนิติบัญญัติประเภทหนึ่ง ซึ่งคิดประโยชน์เป็นค่าตอบแทนหรือคิดเป็นค่าเสียหายในสัญญากู้ยืมหรือการผิดนัดตามสัญญากู้ยืม โดยคำนวณตามจำนวนเงินและระยะเวลากู้ และใช้กับการกู้เงินเท่านั้น ดังนั้นแล้วดอกเบี้ยผิดนัดจึงเป็นเงินค่าทดแทนที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับการชำระหนี้ล่าช้าและมีอัตราตายตัว คือร้อยละ 7 ต่อปี เว้นแต่เจ้าหนี้จะเรียกได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย⁵⁴

ความรับผิดในเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดนั้นต้องเป็นหนี้เงิน หนี้เงินเป็นหนี้ที่มีลักษณะพิเศษกว่าหนี้ประเภทอื่น โดยตัวของวัตถุแห่งหนี้สามารถสร้างคุณค่าและผลประโยชน์จากตัวเงินตราเหล่านั้น โดยไม่ต้องแปรสภาพจากตัวเงินไปเป็นทรัพย์สินอื่นก่อน เมื่อลูกหนี้ผิดนัดและหนี้ถึงกำหนดชำระและเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนให้ลูกหนี้ชำระแล้ว หรือได้กำหนดระยะเวลาตามวันแห่งปฏิทินครบกำหนดแล้ว ลูกหนี้ไม่ชำระนับแต่นั้นมา เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในระหว่างที่ลูกหนี้ผิดนัดได้ในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี และสามารถคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดได้เสมอ ตามมาตรา 224 วรรคหนึ่ง⁵⁵

⁵⁴ จาก ปัญหาการปรับบทกฎหมายในคดีผิดสัญญาชำระหนี้เงิน: ศึกษากรณีดอกเบี้ยผิดนัดและเบี้ยปรับ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 34-35), โดย สฤษฏ์ กลั่นสุภา, 2554, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

⁵⁵ มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดถึงต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด.

สามารถแบ่งวิธีคิดดอกเบี้ยได้เป็นสองกรณีคือ

1. ดอกเบี้ยผิวนัดตามกฎหมาย ซึ่งกฎหมายกำหนดให้คิดได้ร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งดอกเบี้ยตามกฎหมายนี้ เจ้าหนี้สามารถเรียกได้แม้ไม่ได้กำหนดข้อตกลงกันไว้ในสัญญาเลขที่ตาม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1272/2501 สัญญากู้ยืมที่มีได้กำหนดดอกเบี้ยไว้ผู้กู้ต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันผิวนัด ถ้าไม่ปรากฏว่าเจ้าหนี้ทวงถามเมื่อไรศาลให้คิดดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้อง ในกรณีที่เจ้าหนี้และลูกหนี้ ตกลงกันคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด คือเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา บังคับเฉพาะหนี้เงิน ถ้าไม่ใช่หนี้เงินไม่เป็นโมฆะ

ดอกเบี้ยในหนี้เงินที่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด เป็น โมฆะทั้งหมด แต่เงินต้นสมบูรณ์ จึงเท่ากับดอกเบี้ยตามสัญญาไม่มี หากลูกหนี้ผิวนัด เจ้าหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยผิวนัดได้ตามกฎหมายคือ ร้อยละ 7 ต่อปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4056/2528 จำเลยกู้เงิน โจทก์สัญญาถูกระบุดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 18 ต่อปี ซึ่งเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ข้อกำหนดอัตราดอกเบี้ยจึงตกเป็น โมฆะ มีผลให้โจทก์หมดสิทธิที่จะเรียกเอาดอกเบี้ยตามสัญญาได้ อย่างไรก็ดีสัญญากู้มิได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ ฉะนั้น หลังจากที่โจทก์แจ้งให้จำเลยชำระหนี้แล้วจำเลยยังคงเพิกเฉย จำเลยได้ชื่อว่าผิวนัดแล้ว หลังจากนั้นเป็นต้นไปโจทก์ชอบที่จะเรียกดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีเอาแก่จำเลย

2. ดอกเบี้ยผิวนัดที่คิดตามสัญญา หากมีสัญญากำหนดไว้ให้คิดดอกเบี้ยกันเท่าไร ดอกเบี้ยผิวนัดคงคิดได้ตามสัญญา เช่น สัญญากำหนดให้คิดดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี เมื่อลูกหนี้ผิวนัดดอกเบี้ยในส่วนนี้ก็สามารถเรียกได้ร้อยละ 10 ต่อปี เช่นเดียวกับดอกเบี้ยในสัญญา ซึ่งเป็นกรณีที่อาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย คือ ตามข้อกำหนดในสัญญานั้นเอง กล่าวง่าย ๆ คือ สัญญากำหนดดอกเบี้ยตามสัญญาไว้อย่างไร เมื่อผิวนัดก็สามารถคิดดอกเบี้ยได้เท่ากับดอกเบี้ยตามสัญญานั้นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2064/2544 หนังสือสัญญากู้เงินมีข้อความว่า ถ้าผู้กู้ผิวนัดชำระดอกเบี้ยงวดหนึ่งงวดใด ผู้กู้ยินยอมให้ถือว่าผู้กู้ผิวนัดทุกงวด และให้ผู้ให้กู้คิดดอกเบี้ยผิวนัดในอัตราที่กำหนดไว้ตามประกาศของธนาคารที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นจนกว่าผู้กู้จะชำระหนี้คืนจนครบถ้วน เมื่อจำเลยผิวนัดชำระหนี้ การที่ธนาคาร โจทก์คิดดอกเบี้ยระหว่างผิวนัดในอัตราร้อยละ 18 ต่อปีตามประกาศของโจทก์จึงเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญาผู้และสัญญาจำนอง และเมื่อในขณะนั้นประกาศของโจทก์ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิวนัดไว้ไม่เกินร้อยละ 18 ต่อปีตามที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้อำนาจไว้ ข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวจึงชอบด้วยกฎหมาย และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนอันจะทำให้ตกเป็น โมฆะ

สำหรับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน ไม่อยู่ภายใต้บังคับของ มาตรา 654⁵⁶ เนื่องจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน มีกฎหมายพิเศษมารองรับ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2528 ซึ่งได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด และพระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 ซึ่งได้กำหนดในมาตรา 4 เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย มีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงิน อาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ที่กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้ กฎหมายทั้งสองฉบับได้ให้ ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงิน สามารถเรียกดอกเบี้ยจากลูกค้าได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้⁵⁷

จากข้อตกลงในสัญญาดังกล่าวการที่ธนาคารพาณิชย์นำดอกเบี้ยสูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ มาปรับบังคับใช้จึงสามารถทำได้ตามเหตุผลที่กล่าวข้างต้นนี้

3.1.3.4 ข้อตกลงเกี่ยวกับการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

จากข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่กล่าวว่า “ในกรณีมีผู้ค้ำประกันหลายราย ธนาคาร สงวนสิทธิที่จะเรียกหรือไม่เรียกหรือปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันคนหนึ่งคนใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ก่อน ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปเต็มจำนวน”

⁵⁶ มาตรา 654 ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี.

⁵⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5480/2550 แม้ว่าโจทก์เป็นธนาคารพาณิชย์ในการคิดอัตราดอกเบี้ย ไม่ได้อยู่ ภายใต้บังคับบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 654 แต่การคิดดอกเบี้ยของโจทก์ต้องอยู่ภายใต้บังคับบัญญัติของ พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยและส่วนลด โจทก์จึงได้ออกประกาศอัตราดอกเบี้ยและส่วนลด มาใช้บังคับ กรณีของจำเลยอัตราดอกเบี้ยของโจทก์ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่จำเลยทำสัญญากู้ยืมเงินไปจากโจทก์ นั้นเป็นอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อกฎหมายเพื่อที่อยู่อาศัยซึ่งโจทก์เรียกเก็บได้เพียงร้อยละ 13.75 ต่อปี ตามประกาศของ ธนาคาร โจทก์ข้อ 2.1.1 เท่านั้น ส่วนอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 19 ต่อปี ที่โจทก์ระบุไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ข้อ 2 นั้น เป็นอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ระบุไว้ตอนท้ายของเอกสารต่างหาก และยิ่งไปกว่านั้นยังปรากฏว่าโจทก์ได้ปรับเปลี่ยน อัตราดอกเบี้ยหลายครั้งหลายอัตราตามตารางรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย ซึ่งโจทก์คิดจากจำเลยมี บางรายการในอัตราร้อยละ 19 ต่อปีบ้าง ร้อยละ 19.50 ต่อปีบ้าง และร้อยละ 24 ต่อปีก็มี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยบัตรเครดิตอีกต่างหาก จึงเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย และประกาศของ ธนาคาร โจทก์เอง อันเป็นการขัดต่อ พ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราฯ ดังนั้นเงินส่วนดอกเบี้ยดังกล่าวจึงตกเป็น โฆษะทั้งหมด แต่เนื่องจากเป็นหนี้เงินซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 224 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างผิด นัดได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี โจทก์จึงมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันผิดนัดใน อัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี.

กรณีมีผู้ค้าประกันหลายราย ถ้านุคคลหลายคนยอมตนเข้าเป็นผู้ค้าประกันในหนี้รายเดียวกัน ผู้ค้าประกันหลายรายนั้นจึงมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ตามมาตรา 682 วรรคสอง

บทบัญญัติในเรื่องค้ำประกัน อยู่ในบรรพ 3 ลักษณะ 11 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติเฉพาะ จึงไม่มีบทบัญญัติเรื่องปลดหนี้ที่อยู่ในค้ำประกัน ดังนั้นจึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องหนี้มาใช้ ตามหลักกฎหมายมาตรา 293 การปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ร่วมกันคนหนึ่งนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ เพียงเท่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้ปลดให้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น⁵⁸ และ เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้ได้เฉพาะส่วนที่ลูกหนี้อื่นต้องรับผิดชอบนั้น โดยถือว่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดหนี้ตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้ การที่ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันระบุว่า “ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดเต็มจำนวน” เป็นข้อตกลงที่กฎหมายตกลงให้ยกเว้นได้ และตามปกติแล้ว การปลดหนี้ให้ลูกหนี้รายใดก็ย่อมเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้รายนั้น แต่เนื่องจากข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่ระบุว่า ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ยังคงต้องรับผิดชอบเต็มจำนวน และแม้ไม่ได้บอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ทราบก่อน ก็ไม่เป็นการเสียหายแก่ผู้ค้ำประกัน อีกทั้งบทบัญญัติในมาตรา 295⁵⁹ ก็ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อตกลงนี้จึงไม่เป็น โทษะ ยังคงมีผลบังคับใช้ได้

⁵⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 893/2540 การที่ผู้ค้ำประกันยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม มีผลเป็นการสละสิทธิบางประการที่ผู้ค้ำประกันอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยลักษณะค้ำประกันเท่านั้นหน้าที่ความรับผิดชอบของลูกหนี้ชั้นต้นที่มีต่อเจ้าหนี้ก็ต่อผู้ค้ำประกัน ในฐานะพิเศษดังกล่าวก็ดียังคงมีอยู่ตามเดิมเหตุหลุดพ้นจากหนี้ที่ค้ำประกันของผู้ค้ำประกันจะเป็นผลให้จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นหลุดพ้นไปด้วยนั้นย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 685 ก็จะไม่หลุดพ้นเฉพาะในส่วนที่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ส่วนหนี้ที่ยังเหลือหนี้จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ค้ำประกันที่บุคคลภายนอกชำระหนี้แทน ท. ผู้ค้ำประกันไปเท่าใดถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้โดย ท. และมีผลให้จำเลยที่ 1 หลุดพ้นเพียงเท่าจำนวนหนี้ส่วนที่ ท. ยังมีได้ชำระแม้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะไม่ตั้งใจเรียกร้องจาก ท. ไม่ว่าจะในรูปแบบปลดหนี้หรือประนีประนอมยอมความหนี้ส่วนดังกล่าวยังคงเป็นส่วนที่ยังมิได้มีการชำระจำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ การค้ำประกันของจำเลยที่ 2 เป็นการค้ำประกันหนี้รายเดียวย่อมมีผลเป็นผู้ค้ำประกันร่วมกับ ท. จึงมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันกับ ท. ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 682 วรรคสองเมื่อ ท. โดยบุคคลภายนอกได้ชำระหนี้ที่ตนค้ำประกันเต็มจำนวนตามที่โจทก์เรียกร้องแล้ว ทำให้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้สละสิทธิต่อ ท. มีผลให้หนี้ระงับสำหรับ ท. ย่อมมีผลให้หนี้สำหรับจำเลยที่ 2 ระงับด้วย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 340 และมาตรา 293 จำเลยที่ 2 จึงหลุดพ้นไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อโจทก์.

⁵⁹ มาตรา 295 ข้อความจริงอื่นใด นอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา 292 ถึงมาตรา 294 นั้น เมื่อเป็นเรื่องเท่าถึงตัวลูกหนี้ร่วมกันคนใดก็ย่อมเป็นเพื่อคุณและโทษแต่เฉพาะแก่ลูกหนี้คนนั้น เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับสภาพแห่งหนี้เอง.

3.2 ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายต่างประเทศ

เนื่องจากหลักกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องนิติกรรมและสัญญาเกือบทั้งหมดได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายต่างประเทศ โดยเฉพาะกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) และกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ในภาคพื้นยุโรป ในการศึกษาแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังหลักกฎหมายต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงที่มาของหลักกฎหมายความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันของประเทศเหล่านั้นด้วย

3.2.1 ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งมีประมวลกฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศ โดยได้มีประมวลกฎหมายแพ่ง (The German Civil Code) มาบังคับใช้กับหลักเกณฑ์ในทางแพ่งโดยทั่วไป และในการตราประมวลกฎหมายดังกล่าวก็ได้รับอิทธิพลมาจากระบบกฎหมายโรมันเป็นพื้นฐานสำคัญด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ประเทศต่าง ๆ ในระบบกฎหมายซีวิลลอว์นั้น ได้นำเอาประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมาเป็นต้นแบบในการร่างประมวลกฎหมายภายในประเทศ รวมทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยด้วย

หลักกฎหมายค้าประกันของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี จะปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน (Bürgerliches Gesetzbuch หรือ BGB) โดยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งครั้งสำคัญในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งถือว่าเป็นการปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งครั้งใหญ่ที่สุดของเยอรมัน ซึ่งมีบทบัญญัติของกฎหมายกว่า 300 มาตรา ที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 2002⁶⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันมีทั้งหมด 5 บรรพ ได้แก่ บรรพ 1 บททั่วไป บรรพ 2 หนี้ บรรพ 3 ทรัพย์สิน บรรพ 4 ครอบครัว บรรพ 5 มรดก และหลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ค้านั้นอยู่ในบังคับของประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ในบรรพ 2 กฎหมายหนี้ (The Law of Obligation) เรื่องที่ 20 กฎหมายค้าประกัน มาตรา 765-778⁶¹

⁶⁰ Manfred Lowisch. (n.d.). *New Law of Obligations in Germany*. Retrieved January 25, 2016, from www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/r/r20/Manfred141.pdf

⁶¹ juris GmbH. (2007). *German Civil Code BGB* (Translation provided by the Langenscheidt Translation Service,). Retrieved January 20, 2016, from www.humanrights.go.th/files/German_Civil_Code.pdf

ลักษณะทั่วไปของสัญญาค้ำประกันในประเทศเยอรมัน

ตามหลักกฎหมายนี้แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 765(1)⁶² กำหนดว่า สัญญาค้ำประกันเป็นนิติสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสามฝ่าย คือ เจ้าหนี้ ลูกหนี้ชั้นต้นและผู้ค้ำประกัน โดยผู้ค้ำประกันยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ของลูกหนี้ว่าจะชำระหนี้ให้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น และสัญญาค้ำประกันจะต้องมีการทำเป็นลายลักษณ์อักษรจึงจะมีผลใช้บังคับได้ตามกฎหมาย⁶³ เว้นแต่สัญญาค้ำประกันดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการค้าที่ทำขึ้นโดยผู้ค้ำซึ่งโดยหลักทั่วไปแล้วสัญญาที่จะบังคับได้นั้น ไม่จำเป็นต้องมีแบบ เว้นแต่จะเป็นเงื่อนไขที่คู่สัญญาได้ตกลงกันเอาไว้ และการที่กฎหมายบัญญัติยกเว้นหลักทั่วไปให้สัญญาบางประเภทจะต้องทำตามแบบ เพื่อให้แบบของสัญญาสามารถคุ้มครองคู่สัญญาจากการเข้าทำสัญญา เช่น สัญญาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์⁶⁴

ค้ำประกันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ (Accessory) ซึ่งหมายความว่า เป็นขอบเขตของหนี้ของลูกหนี้ชั้นต้นหรือหนี้ประธานจึงส่งผลต่อหนี้ค้ำประกันในฐานะหนี้อุปกรณ์ด้วย

หลักกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน

การค้ำประกันหนี้ในอนาคต

การค้ำประกันหนี้ในอนาคตบัญญัติไว้ในมาตรา 765 (2)⁶⁵ โดยกล่าวว่าการค้ำประกันอาจจะเป็นการค้ำประกันเพื่อหนี้ในอนาคตหรือหนี้มีเงื่อนไขก็ได้ ดังนั้นหนี้ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตจึงเป็นหนี้ที่ค้ำประกันได้เช่นเดียวกับหนี้ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่อย่างไรก็ตามหนี้ในอนาคตนั้นจะต้องสามารถกำหนดได้

ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน

ขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันตามกฎหมายเยอรมันจะเป็นไปตามหนี้ประธานและเมื่อหนี้ประธานเปลี่ยนแปลงไปโดยความผิดหรือความบกพร่องของลูกหนี้ชั้นต้น ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันก็จะไม่เพิ่มขึ้นโดยนิติกรรมใด ๆ ของลูกหนี้ชั้นต้นได้กระทำภายหลังการทำสัญญา

⁶² Section 765 Typical contractual duties in Suretyship (1) By a contract of Suretyship the surety puts himself under a duty to the creditor of a third party to be responsible for discharging that third party's obligation.

⁶³ Section 766 Written form of the declaration of suretyship

For the contract of suretyship to be valid, the declaration of suretyship must be issued in writing. The declaration of suretyship may not be made in electronic form. If the surety discharges the main obligation, the defect of form is remedied.

⁶⁴ From *The German Law of Contract: A Comparative Treatise Second Edition* (p. 160), by Sir basil Markesinis, Hannes Unberath and Angus Johnston, 2006, Oxford and Portland, Oregon.

⁶⁵ Section 765 (2) Suretyship may also be assumed for a future or contingent obligation.

ค้ำประกันนั้น และผู้ค้ำประกันนั้นจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเพื่อการทวงถามและการฟ้องร้องคดี ซึ่งลูกหนี้ชั้นต้นจะต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ ตามมาตรา 767 (1) (2) ⁶⁶

ขอบเขตความรับผิดชอบในมาตราดังกล่าวนี้นำมาใช้กับกรณีที่ผู้ค้ำประกันไม่จำกัดความรับผิดชอบของตนไว้เพียงส่วนหนึ่งในจำนวนหนี้ทั้งหมด หรือจำกัดจำนวนเงินสูงสุดที่ค้ำประกันไว้เท่านั้น สิทธิของผู้ค้ำประกัน

ในการเข้าทำสัญญาค้ำประกัน ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันได้กำหนดให้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิ ดังนี้

1) สิทธิในการยกข้อต่อสู้

มาตรา 768⁶⁷ กำหนดไว้ว่า ผู้ค้ำประกันอาจยกข้อต่อสู้ทั้งหลายซึ่งลูกหนี้ชั้นต้นมีต่อเจ้าหนี้ชั้นต่อเจ้าหนี้ได้ หากลูกหนี้ชั้นต้นตายผู้ค้ำประกันอาจไม่ได้รับประโยชน์จากการที่ทายาทของลูกหนี้ชั้นต้น ได้รับการจำกัดความรับผิดชอบสำหรับหนี้นั้น และแม้ลูกหนี้ชั้นต้นจะสละสิทธิยกข้อต่อสู้แล้ว ผู้ค้ำประกันก็ยังมีสิทธิยกข้อต่อสู้ของลูกหนี้ชั้นต่อเจ้าหนี้ได้และในกรณีที่ลูกหนี้สามารถโต้แย้งเรื่องความถูกต้องตามกฎหมายของนิติกรรมที่ก่อหนี้ของตน ผู้ค้ำประกันมีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ดังกล่าวของลูกหนี้ แต่หากลูกหนี้สละสิทธิในการคัดค้านดังกล่าวหรือไม่ได้แย้งในเวลาที่กำหนด ผู้ค้ำประกันไม่สิทธิยกข้อต่อสู้ในเรื่องนี้

การค้ำประกันจะไม่มีผลถ้าหนี้ประธานไม่มีอยู่หรือตกเป็นโมฆะ และไม่ว่าจะตกเป็นโมฆะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ถ้าหนี้ประธานสิ้นไปโดยการชำระหนี้ นั้น การค้ำประกันก็สิ้นไปด้วย ผู้ค้ำประกันอาจปฏิเสธการชำระหนี้โดยยกข้อต่อสู้ซึ่งลูกหนี้ชั้นต้นมีอยู่ต่อเจ้าหนี้ดังเช่นเป็นสิทธิของตน ดังนั้นสิทธิที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ตามสัญญาจึงได้แก่สัญญาาระหว่างลูกหนี้ชั้นต้นและเจ้าหนี้⁶⁸

⁶⁶ Section 767 Extent of the suretyship debt (อ้างถึงใน ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมาย เรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 118-119). เล่มเดิม).

⁶⁷ Section 768

(1) The surety may assert the defences to which the principal debtor is entitled. If the principal debtor dies, then the surety may not invoke the fact that the heir has only limited liability for the obligation.

(2) The surety is not deprived of a defence by the fact that the principal debtor waives it.

⁶⁸ จาก ปัญหาการค้ำประกันทางพาณิชย์ ศึกษาเปรียบเทียบกับกรการค้ำประกันทางแพ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 61-62), โดย พนิดา หงส์อักษรพันธ์, 2556, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2) สิทธิร้องขอให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาจากลูกหนี้ชั้นต้นก่อน

ตามมาตรา 771⁶⁹ ผู้ค้ำประกันอาจปฏิเสธที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้ ตราบใดที่เจ้าหนี้ไม่ได้พยายามที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ชั้นต้นก่อน เนื่องจากสัญญาค้ำประกันเป็นสัญญารอง ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจึงอยู่ในลำดับรอง ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ค้ำประกัน จึงสามารถอาศัย “สิทธิเกี่ยง” (beneficium excussionis - Einrede der Vorausklage)⁷⁰ ให้เจ้าหนี้ดำเนินการทางกฎหมายกับลูกหนี้ชั้นต้นตามสัญญาประธานเสียก่อน ก่อนที่จะมาเรียกเอาจากผู้ค้ำประกัน

อย่างไรก็ตาม ผู้ค้ำประกันไม่อาจเรียกร้องให้เจ้าหนี้ไปบังคับเอาจากลูกหนี้ชั้นต้นก่อน ถ้าผู้ค้ำประกันสละสิทธิดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ค้ำประกันได้เข้ามาค้ำประกันลักษณะยอมผูกพันตนอย่างเช่นเดียวกับลูกหนี้ร่วม หรือเป็นการยากที่จะฟ้องร้องลูกหนี้ชั้นต้น เนื่องจากการย้ายภูมิลำเนา สถานประกอบการหรือถิ่นที่อยู่อาศัย ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังจากมีการทำสัญญาค้ำประกันแล้ว หรือในกรณีที่เจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้ โดยต้องเป็นการบังคับเอากับสังหาริมทรัพย์นั้น ตั้งอยู่ในภูมิลำเนาของลูกหนี้ หรือเมื่อมีการดำเนินคดีล้มละลายกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และสันนิษฐานได้ว่าเมื่อบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้นั้นแล้วจะไม่เพียงพอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งในกรณีนี้จะต้องเป็นกรณีที่เจ้าหนี้เป็นผู้รับจำนำหรือมีสิทธิยึดหน่วง และยังสามารถกำหนดการบังคับเอากับทรัพย์สินของลูกหนี้ในกรณีเป็นสัญญาค้ำประกันการชำระหนี้เงินไว้ในมาตรา 772⁷¹ อีกด้วย

3) สิทธิเรียกร้องของผู้ค้ำประกันให้เพื่อตนหลุดพ้นจากความรับผิด

บุคคลที่เข้ามาทำสัญญาค้ำประกัน ถือว่าเข้าทำสัญญาด้วยใจสมัครหรือเนื่องจากการร้องขอหรือเป็นคำสั่งของลูกหนี้ ภายใต้บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการงานนอกสั่ง เนื่องจากการเข้าทำ

⁶⁹ Section 771 The surety may refuse to satisfy the creditor as long as the creditor has not attempted without success to obtain execution of judgment against the principal debtor (defence of unexhausted remedies). If the surety raises the defence of unexhausted remedies, the limitation of the claim of the creditor against the surety is suspended until the creditor has attempted without success to obtain execution of judgment against the principal debtor. (อ้างถึงใน ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 119). เล่มเดิม).

⁷⁰ From *The Principles of German Civil Law (University of Oxford)* (p. 318), by Ernest J. Schuster, 1907.

⁷¹ Section 772 Duty of creditor of enforcement and realization. (อ้างถึงใน ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) (น. 120). เล่มเดิม).

สัญญาค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันสามารถร้องขอให้ตนหลุดพ้นจากสัญญาค้ำประกันได้ ในกรณีดังต่อไปนี้⁷²

- (1) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าฐานะทางการเงินของลูกหนี้แย่ลง
  - (2) ถ้าการแสวงหาสิทธิกับลูกหนี้ชั้นต้นเป็นการยากมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนา สถานที่ประกอบธุรกิจหรือถิ่นที่อยู่อาศัย
  - (3) ถ้าลูกหนี้กระทำผิดอันทำให้การชำระหนี้ไม่อาจเสร็จสิ้นลง
  - (4) ถ้าเจ้าหนี้ได้รับคำสั่งจากศาลให้ปล่อยผู้ค้ำประกันออกจากการค้ำประกัน
- 4) สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้

ผู้ค้ำประกันมีสิทธิเช่นเดียวกับเจ้าหนี้ในกรณีที่หนี้ประชนยังไม่ถึงกำหนดชำระ ผู้ค้ำประกันสามารถเรียกร้องให้ลูกหนี้ชั้นต้นชำระหนี้หนี้แก่ตนได้ โดยในมาตรา 775 (2)⁷³ กำหนดไว้ว่าลูกหนี้ชั้นต้นอาจให้ประกันแก่ผู้ค้ำประกันแทนการชำระหนี้แก่ผู้ค้ำประกัน

นอกจากนี้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิในการเรียกร้องขอหักลบกลบหนี้อีกด้วย ซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ตามข้อเรียกร้องลูกหนี้ชั้นต้น⁷⁴ อย่างไรก็ตามยังคงยังมีข้อถกเถียงกันว่าผู้ค้ำประกันมีสิทธิในการเรียกร้องขอหักลบกลบหนี้ได้หรือไม่ บางความเห็นสำหรับกรณีที่ลูกหนี้มีสิทธิหักลบกลบหนี้ นั้น ก็ใช้มาตรา 770 (2) บังคับโดยนำมาเปรียบเทียบกับกรณีของผู้ค้ำประกัน มิฉะนั้นเจ้าหนี้ก็จะมียุติสิทธิ์เหนือผู้ค้ำประกันอย่างไม่เป็นธรรม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็มีความเห็นในการที่จะปฏิเสธหลักการนี้ โดยเปรียบเทียบบนฐานข้อความอันกำกวมและพิจารณาวัตถุประสงค์

⁷² Section 775 Claim to release of the surety

(1) If the surety has provided suretyship on the instructions of the principal debtor, or if he is entitled under the provisions on agency without specific authorisation, as a result of assuming the suretyship, to the rights of a voluntary agent against the principal debtor, then he may demand that the principal debtor releases him from the suretyship

1. if the financial situation of the principal debtor has substantially deteriorated,
2. if pursuit of rights against the principal debtor is made appreciably more difficult due to a change of residence, of business establishment or of place of abode occurring after assumption of suretyship,
3. if the principal debtor is in default of discharging his obligation,
4. if the creditor has obtained an enforceable judgment for discharge against the surety.

⁷³ Section 775 (2) If the main obligation has not yet fallen due, then the principal debtor may provide security to the surety instead of releasing him.

⁷⁴ Section 770 (2) The surety has the same authority as long as the creditor can obtain satisfaction by set-off against a claim of the principal debtor that is due.

ของบทบัญญัติดังกล่าวแล้วว่า เหตุผลเดียวที่ มาตรา 770(2) ให้สิทธิแก่ผู้ค้ำประกันคือการหักลบ กลบหนี้ นั้น จะเป็นการทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ตามข้อเรียกร้องของลูกหนี้ชั้นต้น โดยวิธีที่ ง่ายขึ้น คือเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้เอง⁷⁵

การโอนสิทธิเรียกร้องโดยผลของกฎหมายภายหลังชำระหนี้

เมื่อผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ ชั้นต้นก็โอนไปยังผู้ค้ำประกัน การโอนดังกล่าวไม่เป็นการเสียหายของเจ้าหนี้ และข้อต่อสู้ของ ลูกหนี้ชั้นต้นซึ่งเกิดภายใต้ความสัมพันธ์ทางกฎหมายที่มีอยู่ระหว่างลูกหนี้ชั้นต้นกับผู้ค้ำประกัน ยังมีผลบังคับได้ ตามมาตรา 774 (1)⁷⁶

การหลุดพ้นจากความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

1. หากเจ้าหนี้ละเมิดสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการจ้างหรือจํา นำ รวมถึงสิทธิอื่น ๆ ที่มี อยู่ต่อผู้ร่วมค้ำประกันร่วมรายหนึ่ง ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดเท่าที่เจ้าหนี้สามารถ ได้รับค่าสินไหมทดแทนภายใต้ความเสียหายอันเนื่องมาจากการสละสิทธิดังกล่าว แม้ว่าเจ้าหนี้จะ ได้สละสิทธิดังกล่าวภายหลังการเข้าทำสัญญาค้ำประกันก็ตาม ตามความในมาตรา 776⁷⁷ แห่ง ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน

2. ถ้าผู้ค้ำประกันเข้าทำสัญญาค้ำประกันในหนี้ที่มีกำหนดระยะเวลา ผู้ค้ำประกัน จะหลุดพ้นจากความรับผิดภายหลังสิ้นสุดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว เว้นแต่เจ้าหนี้ได้ดำเนินการต่อ โดยไม่ชักช้า เพื่อติดตามทวงถามหนี้ตามมาตรา 772 ซึ่งกระบวนการพิจารณาคดีในศาลได้ดำเนิน ต่อไปโดยไม่ชักช้า และหลังจากสิ้นสุดคดีเจ้าหนี้ได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบโดยไม่ชักช้าว่าเจ้าหนี้ มีสิทธิมาไล่เบี้ยต่อผู้ค้ำประกันให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ของลูกหนี้ชั้นต้น กรณีนี้ความผิดของ ผู้ค้ำประกันจะจำกัดเท่าจำนวนหนี้ประธานในขณะสิ้นสุดกระบวนการพิจารณาคดี ถ้าผู้ค้ำประกัน ไม่เรียกร้องให้เจ้าหนี้ไปบังคับเอากับลูกหนี้ชั้นต้นก่อน ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิด

⁷⁵ ปัญหาการค้ำประกันทางพาณิชย์ ศึกษาเปรียบเทียบกับกรการค้ำประกันทางแพ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). เล่มเดิม.

⁷⁶ Section 774 (1) To the extent that the surety satisfies the claims of the creditor, the claim of the creditor against the principal debtor passes to him. The passing of ownership may not be asserted to the disadvantage of the creditor. Objections by the principal debtor under a legal relationship existing between himself and the surety are unaffected.

⁷⁷ Section 776 If the creditor waives a preferential right connected with the claim, a mortgage or ship mortgage, a pledge existing for the claim or a right against a co-surety, then the surety is released to the extent that he would have been able to obtain compensation under.

หลังจากสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด เว้นแต่เจ้าหนี้จะได้แจ้งให้กับผู้ค้ำประกันชำระหนี้โดยไม่ชักช้า ตามความในมาตรา 777⁷⁸ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน

ผู้ค้ำประกันหลายราย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน มาตรา 769⁷⁹ ในกรณีที่มีบุคคลมากกว่าหนึ่งคน เข้ามามีความประสงค์ที่จะค้ำประกันในภาระหนี้รายเดียวกัน ผู้ค้ำประกันหลายคนนั้นต้องร่วมกัน รับผิดชอบเจ้าหนี้แม้ว่าพวกเขาจะไม่คิดค้ำประกันร่วมกัน

3.2.2 ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ในประเทศอังกฤษหรือสหราชอาณาจักร

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) วิวัฒนาการของกฎหมายจึงมีต้นกำเนิดมาจากแนวคำพิพากษา โดยบ่อเกิดของหลักกฎหมายต่าง ๆ มีด้วยกัน 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง คือหลักกฎหมายที่มาจากคำวินิจฉัยของศาล เป็นบรรทัดฐานในคดีก่อน ๆ (Judge made law) ไม่มีประมวลกฎหมายใช้บังคับทั่วไป ศาลที่พิจารณาคดีต้องพิจารณาคดีไปตามแนวคำพิพากษาที่เคยวินิจฉัยในข้อเท็จจริงนั้นแล้ว โดยถือว่าคำพิพากษาของศาล มีความสำคัญมากกว่ากฎหมายลายลักษณ์อักษร ประการที่สอง คือหลักกฎหมายที่มาจากการใช้ดุลยพินิจของผู้พิพากษาในการตัดสินคดีต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากหลักกฎหมายที่จะนำมาวินิจฉัยได้ ประการที่สาม คือหลักกฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาของประเทศอังกฤษซึ่งว่าด้วยบทบัญญัติเฉพาะเรื่องไป เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น พระราชบัญญัติ เป็นต้น

⁷⁸ Section 777 (1) If the surety has provided suretyship for an existing obligation for a specified period of time, then at the end of the specified period of time he is released, unless the creditor effects collection of the claim without undue delay under the provisions of section 772, continues the proceedings without any substantial delay and without undue delay after the end of the proceedings notifies the surety that he is claiming payment from him. If the surety is not entitled to the defence of unexhausted remedies, then he is released at the end of a specified period of time, unless the creditor makes this notification to him without undue delay.

(2) If notification has been made in good time, then the liability of the surety in the case of subsection (1) sentence 1 is limited to the scope the main obligation has at the time when the proceedings ended, or in the case cited in subsection (1) sentence 2 to the scope the main obligation has at the end of the specified period of time.

⁷⁹ Section 769 Co-suretyship

Where more than one person enters a suretyship commitment for the same obligation, they are jointly and severally liable even if they do not assume suretyship jointly.

3.2.2.1 การค้ำประกันในประเทศอังกฤษ

ความหมายของการค้ำประกัน⁸⁰

การค้ำประกันเป็นการทำสัญญาชนิดหนึ่งหรือที่เรียกว่า Suretyship โดยบุคคลฝ่ายหนึ่ง กล่าวคือ “ผู้ค้ำประกัน (Guarantor)” ตกลงที่จะรับผิดชอบต่อภาระหนี้ของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง กล่าวคือ “ลูกหนี้ชั้นต้น (Principal)” กล่าวโดยทั่วไป การค้ำประกันเป็นที่นิยมของเจ้าหนี้บุคคลฝ่ายที่สามซึ่งกรณีส่วนใหญ่จะเป็นธนาคาร โดยปกติภาระหนี้ที่มีการค้ำประกันจะเป็นเงินที่ลูกหนี้ชั้นต้น ต้องชำระคืนให้กับเจ้าหนี้โดยทำการชำระจำนวนเงินรวมทั้งหมดภายในวันที่กำหนด ในการค้ำประกันนั้นผู้ค้ำประกันได้ให้สัญญากับเจ้าหนี้ว่าในกรณีที่ลูกหนี้ชั้นต้น ไม่ได้ทำการชำระหนี้ดังกล่าว ผู้ค้ำประกันตกลงที่จะดำเนินการชำระหนี้แทน

ลักษณะทั่วไปของสัญญาค้ำประกัน

การค้ำประกันเป็นเรื่องธรรมดาในการทำธุรกรรมการให้กู้ยืมเงิน ค้ำประกันเป็นสัญญาที่ผู้ค้ำประกันรับที่จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ดังนั้นผู้ค้ำประกันจึงต้องมีภาระผูกพันในส่วนของหนี้ที่ลูกหนี้มีต่อเจ้าหนี้ และสัญญาค้ำประกันนั้นต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและลงนามโดยหรือในนามของผู้ค้ำประกันหรือตัวแทนของผู้ค้ำประกัน และจะต้องลงนามในบันทึกข้อตกลงการเหล่านี้ ตามมาตรา 4⁸¹ แห่งพระราชบัญญัติการทุจริต (The Statute of Frauds 1677) พระราชบัญญัตินี้ซึ่งแต่เดิมใช้ชนิดอื่น ๆ ของสัญญา นอกเหนือจากสัญญาค้ำประกัน เป็นการปรับเปลี่ยนที่สำคัญของกฎหมายอังกฤษซึ่งไม่จำเป็นต้องมีชนิดใด ๆ ของสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร (ยกเว้นสัญญาด้วยการกระทำ) บทบัญญัติดังกล่าวนี้ครอบคลุมสัญญาทั้งหมดของการค้ำประกัน

สัญญาของการค้ำประกัน⁸² (A contract of guarantee): ผู้ค้ำประกันตกลงที่จะชำระหนี้สำหรับภาระหนี้ประธานถ้าลูกหนี้ชั้นต้นไม่สามารถดำเนินการชำระหนี้ได้ การค้ำประกันอาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

⁸⁰ Patrick Boyle, Tom Connor, Karen Davies and Gabrielle Samuels. (n.d.). *Guarantees and Documentary Credits*. Retrieved February 12, 2016, from https://www.ashurst.com/doc.aspx?id_Resource=4624

⁸¹ Section 4 of the Statute of Frauds 1677. This provides :

“No action shall be brought to charge the defendant upon any special promise to answer for the debt, default, or miscarriage of another person ... unless the agreement upon which such action shall be brought, or some memorandum or note thereof, shall be in writing and signed by the party to be charged therewith or some other person the reun to by him lawfully authorised.”

⁸² Patrick Boyle, Tom Connor, Karen Davies and Gabrielle Samuels. (n.d.). *Guarantees and Documentary Credits*. Retrieved February 12, 2016, from https://www.ashurst.com/doc.aspx?id_Resource=4624

1. เป็นการประกันแบบ “ดูว่า” (See to it) โดยที่ผู้ค้ำประกันได้ให้การประกันแก่ผู้รับผลประโยชน์ในการปฏิบัติอย่างตรงต่อเวลาของลูกหนี้ขั้นต้นต่อภาระหนี้ประธาน การผิดสัญญาโดยลูกหนี้ขั้นต้นทำให้ผู้ค้ำประกันตกอยู่ในการผิดสัญญาโดยอัตโนมัติและสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ หรือ

2. เป็นการประกันแบบ “การชำระหนี้ตามเงื่อนไข” (Conditional payment) โดยผู้ค้ำประกันรับรองกับผู้รับผลประโยชน์ว่าหากลูกหนี้ขั้นต้นไม่ได้ชำระหนี้ประธาน ดังนั้นผู้ค้ำประกันจะทำให้แทน (ปกติแล้วเป็นไปตามการทวงถาม) คือการดำเนินการตามสัญญาโดยตรงที่จะชำระหนี้ แต่จะสามารถทวงถามได้ก็ต่อเมื่อลูกหนี้ขั้นต้นล้มเหลวในการดำเนินการเท่านั้น จึงจะสามารถทำการทวงถามหนี้จากผู้ค้ำประกันได้⁸³

ต้องระบุภาระหนี้ในสัญญาค้ำประกัน

สัญญาค้ำประกันในประเทศอังกฤษจะต้องมีการระบุอย่างชัดเจนถึงภาระหนี้ของผู้ที่ผู้ค้ำประกันได้ตกลงค้ำประกันไว้ นอกจากนี้ข้อตกลงใดที่สร้างขึ้นหลังจากวันที่ทำการค้ำประกันควรอ้างอิงถึงการค้ำประกันและผู้ค้ำประกันควรจะถูกเรียกร้องให้ยืนยันว่าการค้ำประกันนั้นครอบคลุมถึงจำนวนที่อาจเกิดขึ้นใหม่ต่อไป ซึ่งอาจมีผลมาจากผู้ค้ำประกัน

1. การลงนามในข้อตกลงเพื่อเป็นหลักฐานต่อสิ่งที่อาจเกิดในอนาคต ถ้ามันมีคำสั่งที่เหมาะสมซึ่งยืนยันว่าครอบคลุมโดยการค้ำประกัน หรือ

2. การลงนามในหนังสือรับรองเพื่อยืนยันลักษณะของเงินทั้งหมดของการค้ำประกันที่มีอยู่และที่สามารถพึงพาได้สำหรับสิ่งที่อาจเกิดในอนาคตและไม่ว่าในกรณีใดที่ได้รับคำแนะนำอิสระเกี่ยวกับสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดข้อสันนิษฐานถึงผลกระทบที่ไม่เหมาะสม

คุณสมบัติที่กำหนดของการค้ำประกัน

1. ไม่มีควมรับผิดชอบภายใต้การค้ำประกัน เว้นแต่ลูกหนี้ขั้นต้นกระทำการผิดสัญญาในการชำระหนี้ ดังนั้นผู้ค้ำประกันจึงตกอยู่ที่ภาระหนี้รอง

2. การค้ำประกันเป็น “อุปกรณ์เสริม” ให้กับภาระหนี้หลัก หมายความว่า การดำรงอยู่ของการค้ำประกันขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องของภาระหนี้หลัก ถ้าภาระหนี้หลักถูกถอนหรือกลายเป็นโมฆะ การค้ำประกันก็จะตกไปด้วย

3. ความรับผิดชอบตามสัญญาการค้ำประกันจะไม่เกินกว่าภาระหนี้ประธาน ซึ่งเป็นหลักการของการครอบคลุมร่วม (Principle of Co-Extensivity)

⁸³ *McGuinness -v- Norwich and Peterborough Building Society* [2010] EWHC 2989 (Ch) considers when a guarantee creates a debt.

ขอบเขตความรับผิดของผู้ค้ำประกัน

ในเรื่องขอบเขตความรับผิดของผู้ค้ำประกันตามกฎหมายอังกฤษ กำหนดว่า ความรับผิดของผู้ค้ำประกันไม่สามารถมีมากกว่าความรับผิดของลูกหนี้ขั้นต้นได้ ด้วยเหตุนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะมีข้อจำกัดในความรับผิดของลูกหนี้ขั้นต้นสูงสุดที่มีภายใต้หลักการกฎหมายของการค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันควรจะได้รับการคุ้มครอง⁸⁴

สิทธิในการเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้

ภาระผูกพันที่จะทำให้การสูญเสียด่าง ๆ ที่ได้รับความเดือดร้อนจากลูกหนี้ การสูญเสียนี้อาจเกิดผลกระทบต่อผู้ค้ำประกัน หรือมันอาจเป็นผลมาจากความรับผิดที่เกิดขึ้นโดยลูกหนี้ต่อผู้ค้ำประกัน ภาระผูกพันที่จะชดเชยค่าเสียหายอาจเกิดจากสัญญาหรือจากการดำเนินงานของกฎหมาย ผู้ค้ำประกันที่ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้วสามารถไต่เบี่ยให้ลูกหนี้ขั้นต้นให้ชำระหนี้คืนแก่ตนได้ อันเป็นสิทธิที่จะเรียกร้องการชดเชยค่าเสียหายจากลูกหนี้ขั้นต้นได้ นอกจากนี้ผู้ค้ำประกันยังเข้าสวมสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ขั้นต้นได้

การรับช่วงสิทธิ

เมื่อผู้ค้ำประกันชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันก็จะสามารถรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีต่อลูกหนี้ได้ นอกจากนี้ยังมีสิทธิตามกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการค้า แก้ไขเพิ่มเติมใน ค.ศ. 1856 (The Mercantile Law Amendment Act 1856) ในมาตรา 5⁸⁵ เป็นการแสดงให้เห็นว่าการค้ำประกันมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและพิพากษาอย่างเป็นธรรม

การทวงถามจากการค้ำประกัน⁸⁶

การทวงถามตามสัญญาค้ำประกันของประเทศอังกฤษขึ้นอยู่กับข้อตกลงของการกู้ยืมที่ทำกับลูกหนี้ เงินที่ให้กู้ยืมอาจได้รับการชำระคืนเมื่อมีการทวงถาม โดยเจ้าหนี้หรือเมื่อเกิดเหตุการณ์ซึ่งเป็นไปได้ตามข้อตกลง หลักการทั่วไปที่ควรตระหนักถึงเมื่อมีการทวงถามได้แก่

1. การทวงถามจะต้องทำโดยเจ้าหนี้เท่านั้น ตามข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทวงถาม และต้องส่งหนังสือทวงถามให้ตามที่มีการระบุไว้ในข้อตกลง

⁸⁴ From The Law of Suretyship and Indemnity in the United Kingdom Of Great Britain and Northern Ireland and Ireland (p. 21), by Trevor C. Hartley, 1974, The London School Of Economics and Political Science.

⁸⁵ Section 5 A surety who discharges the liability to be entitled to assignment of all securities held by the creditor.

⁸⁶ Andrew Evans and Andrew Lafferty. (2012). *Enforcing Against a Personal Guarantor*. Retrieved February 12, 2016, from <http://www.fieldfisher.com/media/1782056/Enforcing-Against-a-Personal.pdf>

2. ถ้าเงินที่กู้ยืมดังกล่าวต้องชำระคืนเมื่อทวงถาม เจ้าหนี้จะสามารถเรียกร้องให้มีการชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วน ณ เวลาใดก็ได้ตลอดอายุความของการกู้ยืมโดยไม่ต้องชี้เฉพาะถึงรายละเอียดของการผิดสัญญาของลูกหนี้ชั้นต้น ก่อนการทวงถามในสถานการณ์เหล่านี้เจ้าหนี้ควรจะยืนยันว่าไม่มีเอกสารหรือข้อตกลง (เป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา) หรือการติดต่อระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ชั้นต้นที่อาจกระทบต่อความสามารถของเจ้าหนี้ที่จะทวงถามเมื่อใดก็ได้โดยไม่ต้องให้เหตุผล เช่น มีข้อตกลงในสัญญาทำให้ลูกหนี้ชั้นต้นที่มีการระบุว่าเงินที่ให้กู้ยืมนั้นจะไม่ถูกทวงถามในกรณีที่ไม่มีผิดสัญญา

โดยปกติแล้วสัญญาการกู้เงินมักจะระบุไว้ว่าภายในหรือหลังจากการเกิดเหตุการณ์เฉพาะของการผิดสัญญา เจ้าหนี้อาจจะทวงถามให้มีการชำระเงินกู้ทันทีหรืออาจให้ทำการชำระคืนตามที่ทวงถาม

ก่อนทำการทวงถามตามจำนวนเงินที่ติดค้าง ผู้ให้กู้จะตรวจสอบว่า

1. มีอย่างน้อยหนึ่งเหตุการณ์ที่แสดงถึงการผิดสัญญาเกิดขึ้น ดังนั้นผู้ให้กู้จึงจะสามารถทำการทวงถามจากผู้กู้หลักหรือจากผู้ค้ำประกันในภายหลัง

2. ช่วงเวลาเสียหายทั้งหมด (ถ้ามี) ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ซึ่งทำให้เกิดความสงสัยถึงการผิดสัญญานั้นหมดลงและความสงสัยถึงการผิดสัญญานั้นไม่ได้รับการแก้ไขในช่วงระยะเวลาดังกล่าว และ

3. ความสงสัยถึงการผิดสัญญาไม่ได้ถูกทำให้หมดไปโดยการกระทำที่ชัดเจน ถ้าเจ้าหนี้ตระหนักถึงการผิดสัญญาและอนุญาตให้การผิดสัญญานั้นดำเนินต่อไปโดยไม่ต้องตรวจสอบ อาจกลายเป็นเรื่องยากสำหรับเจ้าหนี้ในการทำการทวงถามที่จะตามมา

ขั้นตอนการทวงถาม

1. ถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับวิธีของการทำหนังสือทวงถามในข้อตกลงการกู้ยืมควรมีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เอกสารที่เกี่ยวข้องมักจะถูกแนบไปกับหนังสือทวงถามซึ่งจะถูกส่งไปยังที่อยู่ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนโดยทางโทรสารหรือทางจดหมายหรือด้วยตนเอง เจ้าหนี้อาจต้องใช้บริการจากผู้ให้บริการในการดำเนินการดังกล่าว ในบางประเทศการใช้บริการของการทวงถามนั้นสามารถทำได้โดยเจ้าหน้าที่มีใบอนุญาตเท่านั้น

2. สัญญาการกู้เงินอาจจะระบุว่าควรมีการจัดส่งเมื่อใดและมักจะขึ้นอยู่กับวิธีที่ใช้ในการจัดส่ง เป็นสิ่งสำคัญที่ควรรู้ว่าเมื่อใดที่การจัดส่งจะถูกลงความเห็นให้กระทำหรือจะถูกทำ เนื่องจากเจ้าหนี้จะไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ต่อไปได้จนกว่าจะมีการลงความเห็นหรือมีการจัดส่งหนังสือทวงถามจริง

การทวงถามภาระหนี้จากผู้กู้หลักก่อนการทวงถามจากผู้ค้ำประกัน⁸⁷

โดยปกติแล้วการค้ำประกันจะรวมถึงข้อกำหนดที่เจ้าหนี้ไม่จำเป็นต้องทำการทวงถามใด ๆ แก่ลูกหนี้ขั้นต้นก่อนทำการทวงถามไปยังผู้ค้ำประกันส่วนบุคคล อย่างไรก็ตาม ผู้ให้กู้โดยทั่วไปจะทวงถามจากลูกหนี้ขั้นต้นก่อนเป็นอันดับแรกและให้โอกาสพวกเขาในการชำระหนี้คืนก่อนที่จะทวงถามไปยังผู้ค้ำประกันและนับเป็นสิ่งที่ดีที่ควรทำเช่นนั้น ทั้งนี้ควรจะทราบไว้ว่าถ้าหากมีหลักฐานใดที่แสดงถึงการสมรู้ร่วมคิดระหว่างลูกหนี้ขั้นต้นและเจ้าหนี้ หรือการติดต่อระหว่างคู่สัญญาที่อาจกระทบต่อสถานะของผู้ค้ำประกัน ดังนั้นผู้ค้ำประกันอาจฟ้องร้องเพื่อขอคำสั่งห้ามการบังคับใช้การค้ำประกันดังกล่าว

ความล่าช้าก่อนการส่งหนังสือทวงถามแก่ผู้ค้ำประกัน

หลังจากการทวงถามจากลูกหนี้ขั้นต้นเพื่อให้ทำการชำระหนี้แล้ว จึงจะได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้การดำเนินการสามารถทำได้อย่างสมเหตุสมผลและรวดเร็วหลังจากการทวงถาม เช่น ในช่วงเวลา 2 ชั่วโมง ที่ธนาคารได้รับอนุญาตจากศาลเพื่อบังคับชำระหนี้กับลูกหนี้ขั้นต้นเป็นต้น อย่างไรก็ตามแต่ละกรณีจะต้องมีการประเมินในเรื่องผลประโยชน์ของตัวเอง ซึ่งในทุกกรณีควรจะได้รับคำแนะนำในประเด็นดังกล่าวนี้ หากผู้ค้ำประกัน ได้ให้การค้ำประกันเต็มจำนวนและการชดเชยค่าเสียหายสำหรับภาระหนี้ของลูกหนี้ขั้นต้นและการค้ำประกันตามข้อตกลงข้างต้นนั้นจะช่วยปลดปล่อยเจ้าหนี้ได้จากการทวงถามแก่ลูกหนี้ขั้นต้นก่อนที่จะสามารถทำการทวงถามจากผู้ค้ำประกันได้ ดังนั้น เจ้าหนี้จึงสามารถทำการทวงถามไปยังผู้ค้ำประกันได้ในเวลาเดียวกันกับการทวงถามจากลูกหนี้ขั้นต้น

สถานการณ์เช่นที่เจ้าหนี้กังวลว่าผู้ค้ำประกันอาจถอนเงินเครดิตออกจากบัญชี ผู้ให้กู้ อาจประสงค์ที่จะทวงถามผู้ค้ำประกันให้ดำเนินการหลังจากการทวงถามจากลูกหนี้ขั้นต้นและจากนั้นจึงดำเนินการตามสิทธิในการหักลบกลบหนี้

การดำเนินการกับผู้ค้ำประกันหลังจากการทวงถาม

หากผู้ค้ำประกันไม่ตอบสนองต่อการทวงถามและเจ้าหนี้ก็ไม่ได้ถือเงินสดหรือเงินประกันอื่น ๆ จากผู้ค้ำประกัน ดังนั้น เจ้าหนี้สามารถดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เริ่มดำเนินคดีกับผู้ค้ำประกัน หรือ
2. การยื่นฟ้องล้มละลายแก่ผู้ค้ำประกัน เจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องล้มละลายถ้าผู้ค้ำประกันค้างชำระหนี้มากกว่า £750 และไม่สามารถชำระหนี้ได้ เจ้าหนี้ควรจะทำหนังสือทวงถามตามกฎหมายกับผู้ค้ำประกันก่อนเป็นสิ่งแรก (ภายใต้ข้อแม้ดังกล่าวข้างต้นที่หนี้ไม่ควรถูกโต้แย้งหรือไม่สามารถเป็นที่โต้แย้งได้) ทั้งนี้หนังสือทวงถามดังกล่าวไม่ได้เป็นเอกสารจากศาลแต่เป็นการ

⁸⁷ Ibid.

ทวงถามอย่างเป็นทางการให้กับผู้ค้าประกันภายใน 21 วันในการชำระหนี้ตามที่มีการเรียกร้อง โดยเจ้าหนี้ หากผู้ค้าประกันล้มเหลวในการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ภายใน 21 วันของการทวงถาม ศาลจะถือว่าผู้ค้าประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้และการดำเนินการฟ้องล้มละลายต่อไป⁸⁸

การชดใช้ค่าเสียหาย⁸⁹

ข้อตกลงของการค้าประกันควรได้รับการตรวจสอบเพื่อตัดสินว่าการค้าประกันนั้น รวมถึงการค้าประกันและการชดใช้ค่าเสียหายหรือไม่และข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันเป็นดังเช่นลูกหนี้ชั้นต้นแต่เพียงผู้เดียวและไม่เพียงแต่เป็นผู้ค้าประกันเท่านั้น ถ้อยคำที่ระบุถึงการชดใช้ค่าเสียหายจะถูกบันทึกไว้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ค้าประกันมีความรับผิดชอบในหนี้อุปกรณ เช่นเดียวกับความรับผิดชอบในหนี้ประธานต่อผู้ให้กู้ ถ้าการค้าประกันไม่มีได้มีการระบุถึงการชดใช้ค่าเสียหายหรือถ้อยคำที่แสดงถึงการเป็นลูกหนี้ชั้นต้นแต่เพียงผู้เดียว อาจหมายถึงว่าเจ้าหนี้ไม่สามารถบังคับชำระหนี้การค้าประกันได้เลย

เหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน

มีหลายสถานการณ์ที่ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันตามสัญญาการค้าประกันอาจจะได้รับการปลดปล่อยหรือลดลง เนื่องจากการตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ชั้นต้น เว้นแต่สัญญาการค้าประกันได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น สถานการณ์ดังเช่นว่านั้นมีดังต่อไปนี้

1. เจ้าหนี้ตกลงที่จะขยายระยะเวลาให้กับลูกหนี้ชั้นต้นในการชำระหนี้คืน
2. ลูกหนี้ชั้นต้นได้รับการปลดปล่อยจากภาระหนี้ของตนโดยการดำเนินการทางกฎหมาย
3. สัญญากู้ยืมระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ชั้นต้นถูกเปลี่ยนแปลงโดยปราศจากการยินยอมของผู้ค้าประกัน
4. การปลดหนี้ของผู้ค้าประกันร่วมจากความรับผิดชอบของตน
5. ผู้ค้าประกันทำการค้าประกันบนพื้นฐานที่ว่าเจ้าหนี้จะได้ใช้เงินประกันที่แน่นอนจากลูกหนี้ชั้นต้นหรือจะมีผู้ค้าประกันรายอื่น และเงินประกันดังกล่าวจะไม่ถูกดำเนินการหรือถูกจำกัดหรือถ้าหากผู้ค้าประกันรายอื่นไม่ได้ทำการค้าประกันหรือจำกัดความรับผิดชอบของเขาตามนั้น หรือ
6. ในกรณีที่มีการตกลงระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ชั้นต้นหรือระหว่างเจ้าหนี้และผู้ค้าประกันร่วม และสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เกิดความแตกต่างในความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันหรือทำให้เกิดความลำเอียงต่อการใช้สิทธิของผู้ค้าประกัน

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

ด้วยเหตุนี้ก่อนที่จะทำการทวงถามกับผู้ค้ำประกันจึงมีความจำเป็นต้องตรวจสอบว่าสิ่งข้างต้นเหล่านี้ได้เกิดขึ้นหรือไม่ ถ้าหากเป็นเช่นนั้นไม่ว่าการค้ำประกันได้รวมข้อกำหนดของการยกเว้นการป้องกันตนเอง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ควรระมัดระวังเกี่ยวกับข้อกำหนดดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายของสัญญากู้ยืม ในกรณีพิพาทระหว่าง Triodos Bank NV กับ Ashley Charles Dobbs⁹⁰ หนังสือแจ้งเดือนได้ระบุไว้ว่าถ้าการค้ำประกันทำขึ้นสำหรับหนี้เงินที่จำนวนจำเพาะซึ่งแตกต่างจากเงินจำนวนใหม่ การค้ำประกันนั้นอาจไม่ครอบคลุมถึงจำนวนเงินใหม่ดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นอันสมควรที่จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกันมีการเปลี่ยนแปลงหรือการเปลี่ยนจำนวนเงินได้

การค้ำประกันร่วม⁹¹

ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันร่วมมักจะถูกแสดงไว้ในลักษณะการค้ำประกันร่วมกันและอาจมีผู้ค้ำประกันหลายคนเพื่อให้ผู้รับประโยชน์สามารถดำเนินการกับผู้ค้ำประกันร่วมทุกคนหรือผู้ค้ำประกันร่วมแต่ละรายสามารถถูกฟ้องร้องเพื่อให้ได้เงินเต็มจำนวน ในทางปฏิบัติในสถานการณ์เช่นนี้เจ้าหนี้จะได้รับการชำระเงินบางส่วน เพื่อรักษาความรับผิดชอบเต็มจำนวนของผู้ค้ำประกันร่วมแต่ละราย

เมื่อการค้ำประกันมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ดำเนินการโดยผู้ค้ำประกันร่วมหลายราย เอกสารจะแสดงรายชื่อผู้ร่วมค้ำประกันร่วมเป็นกลุ่มและมีกลุ่มการลงนามสำหรับผู้ค้ำประกันร่วมแต่ละราย

หากผู้ค้ำประกันคนใดคนหนึ่งปฏิเสธที่จะลงนาม ผู้ค้ำประกันที่ได้ลงนามแล้วจะถูกถือว่าเป็นผู้รับผิดชอบภายใต้การค้ำประกันที่ถือว่าเป็นอย่างมีเงื่อนไขตามความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันคนอื่น⁹² ดังนั้น จึงเป็นเรื่องปกติที่จะรวมเอาประโยชน์ที่ระบุว่าคุณสมบัติของผู้ค้ำประกันร่วมรายใดในการดำเนินการค้ำประกันจะไม่ปลดปล่อยหรือลดความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันใดที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว

ในทำนองเดียวกันก็จะเป็นประโยชน์ในการค้ำประกันที่ว่าความรับผิดชอบของผู้ร่วมค้ำประกันคนเดียวไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำร้องอยู่อย่างต่อเนื่องของภาระผูกพันของผู้ค้ำประกันร่วมใด ๆ ความล้มเหลวในการรวมถึงประโยคดังกล่าวนี้หมายถึงว่าการปลดปล่อยหนี้ให้ผู้ค้ำประกันร่วมคนใดคนหนึ่งน่าจะส่งผลในการปฏิบัติต่อผู้ค้ำประกันคนอื่น

⁹⁰ *Triodos Bank N.V. v Dobbs* [2005] All ER (D) 364

⁹¹ Patrick Boyle, Tom Connor, Karen Davies and Gabrielle Samuels. (n.d.). *Guarantees and Documentary Credits*. Retrieved February 12, 2016, from https://www.ashurst.com/doc.aspx?id_Resource=4624

⁹² *James Graham & Co (Timber) Ltd -v- Southgate Sands* (1986) QB 80, CA.

บทที่ 4

ปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับ ความรับผิดของผู้ค้าประกัน กรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ ของธนาคารพาณิชย์

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา หลักการ แนวความคิดอันเป็นพื้นฐานของกฎหมายในการกำหนดความรับผิดของผู้ค้าประกันกรณีการให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนทำการศึกษาข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และสัญญาค้ำประกัน เพื่อพิจารณาแนวทางในการตีความและการบังคับใช้กฎหมายของประเทศไทย

โดยผู้วิจัย ขอทำการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาโดยแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก วิเคราะห์ปัญหาที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้ออ้างหลักกฎหมายปิดปาก โดยผลของข้อสัญญาข่มขู่ให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ได้แย้งเกี่ยวกับเหตุความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ เป็นเหตุไม่ชำระค่าเช่าซื้อ

ประเด็นที่สอง วิเคราะห์ปัญหาข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดในดอกเบี้ยและเบี้ยปรับของผู้ค้าประกันกับความไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ประเด็นที่สาม วิเคราะห์ปัญหาการทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อ ทำการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้ที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดตามผลของสัญญาค้ำประกัน

ประเด็นที่สี่ วิเคราะห์ปัญหาการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อ

ประเด็นที่ห้า วิเคราะห์ปัญหาการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์

4.1 ปัญหาที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้ออ้างหลักกฎหมายปิดปาก โดยผลของข้อสัญญาอำนมิให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์โต้แย้งเกี่ยวกับเหตุความชำรุดบกพร่องของรถยนต์เป็นเหตุไม่ชำระค่าเช่าซื้อ

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์โดยมีลักษณะเป็นคนกลางที่อาศัยอำนาจทางการเงินเป็นการต่อรองกับผู้เช่าซื้อรถยนต์ โดยอาศัยอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าเป็นตัวกำหนดเงื่อนไขในสัญญา เช่น เรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาการผ่อนชำระค่าเช่าซื้อ ข้อสัญญาที่กำหนดต่าง ๆ ที่ห้ามมิให้ผู้เช่าซื้อยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับธนาคารพาณิชย์ อันเป็นสัญญาเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ได้ประโยชน์และกำไรจากการให้สินเชื่อแก่ผู้เช่าซื้อรถยนต์ อีกทั้งยังมีข้อกำหนดที่ผู้เช่าซื้อต้องยอมรับภาระอันหนักขึ้นเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ย และเบี้ยปรับต่าง ๆ

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นตัวกลางหลักในการระดมเงินออมและแหล่งเงินกู้ที่ใหญ่ กล่าวคือ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ คือการประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาที่กำหนด และใช้ประโยชน์จากเงินนั้น โดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด หรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ เป็นต้น¹ การที่ธนาคารพาณิชย์เข้ามาเป็นตัวกลางในการซื้อขายรถยนต์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายรถยนต์นั้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ประกอบกิจการซื้อขายรถยนต์โดยตรง การที่ธนาคารพาณิชย์จะให้สินเชื่อแก่ผู้ซื้อรถยนต์นั้นจึงไม่มีรถยนต์ตามแบบที่ผู้ซื้อรถยนต์ต้องการตามความประสงค์ของผู้ซื้อ เมื่อธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อมิได้เป็นผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับรถยนต์ ดังนั้น การให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ จึงไม่มีรถยนต์ประเภท ยี่ห้อ หรือรุ่นต่าง ๆ มาเสนอต่อลูกค้า ซึ่งถือเป็นผู้เช่าซื้อเช่นกับผู้ให้เช่าซื้อทั่วไป เมื่อลูกค้าต้องการรถยนต์ยี่ห้อใด รุ่นใดแล้ว ลูกค้าก็จะเป็นผู้ติดต่อเจรจาขอซื้อรถยนต์คันดังกล่าวจากผู้ขายด้วยตัวเอง โดยธนาคารจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ซื้อแทนลูกค้า และชำระราคารถยนต์ให้แก่ผู้ขาย เมื่อธนาคารได้ชำระราคารถยนต์ให้แก่ผู้ขายแล้ว ธนาคารก็เป็นผู้ได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันดังกล่าว และก็จะนำรถคันนั้นออกไปให้ลูกค้าเช่าซื้อ โดยมีการทำสัญญาเช่าซื้อระหว่างธนาคาร ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์กับลูกค้าต่อไป และธนาคารได้มีการส่งมอบการครอบครองรถยนต์ให้แก่ผู้เช่าซื้อแล้ว ตั้งแต่ที่ได้ชำระเงินให้แก่ผู้ขาย

ประเด็นปัญหาในสัญญาเช่าซื้อมักจะระบุว่า ผู้เช่าซื้อจะเป็นผู้ติดต่อและเลือกรถยนต์ รวมถึงตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ของรถยนต์ด้วยตัวเอง และธนาคารได้ส่งมอบรถยนต์ให้กับผู้เช่าซื้อโดยถูกต้องและผู้เช่าซื้อได้ตรวจรับรถในสภาพที่เป็นที่พึงพอใจแล้ว หากมีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นกับรถยนต์ ธนาคารจะไม่รับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องใด ๆ และผู้เช่าซื้อ

¹ คำจำกัดความ “ธุรกิจธนาคารพาณิชย์” ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551.

จะต้องไม่ยกเอาปัญหาเรื่องสภาพรถมาอ้างในการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญา² กล่าวคือ ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อยอมยกข้อสัญญาข้อนี้ มาเป็นข้ออ้างไม่ต้องรับผิดชอบพร่องนั้น เนื่องจากผู้เช่าซื้อได้ตรวจสอบรถยนต์คันดังกล่าวตั้งแต่แรกแล้ว จึงเข้าหลักที่ว่า “ผู้ซื้อ (ผู้ให้เช่าซื้อ) พึงต้องระมัดระวัง”³ (Caveat Emptor หรือ Let the purchaser beware) เมื่อมีการติดต่อซื้อขายกัน ผู้ขายมีหน้าที่เพียงส่งมอบสินค้าให้กับผู้ซื้อ และผู้ซื้อก็มีหน้าที่ชำระราคาให้แก่ผู้ขายรวมทั้งรับมอบสินค้าด้วย เมื่อมีการชำระราคาและส่งมอบสินค้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ซื้อและผู้ขายจึงไม่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอีก หากผู้ซื้อพบความชำรุดบกพร่องในสินค้าหลังจากได้รับมอบสินค้าไปแล้วนั้น ผู้ซื้อที่ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องนั้น แม้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นจะมาจากผู้ขายก็ตาม ผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องนั้น กรณีเช่นนี้ กฎหมายให้ตกเป็นพิบแก่ผู้ซื้อ ถือว่าการซื้อขายสินค้า ถ้ามีข้อบกพร่องในสินค้าอย่างไรก็เป็นเรื่องที่ผู้ซื้อต้องรับภาระในความเสียหายนั้น เนื่องจากตนเป็นผู้เลือกสินค้าเองขอยกเว้นผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ แม้ทรัพย์สินนั้นจะเกิดความชำรุดบกพร่อง

เงื่อนไขเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีทรัพย์สินที่ส่งมอบเกิดความชำรุดบกพร่องอาจเกิดขึ้นได้โดยผลของกฎหมาย⁴หรือเกิดขึ้นเป็นข้อพิเศษโดยความตกลงของกลุ่มสัญญาที่ได้สำหรับกรณีของความตกลงที่เกิดขึ้นโดยเจตนาของกลุ่มสัญญานั้นจะเป็นเงื่อนไขอย่างไรจะต้องพิจารณาจากข้อตกลงในสัญญาเป็นสำคัญซึ่งกลุ่มสัญญาซื้อขายจะตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องก็ได้ กลุ่มสัญญาสามารถตกลงกันได้เพราะมิใช่ข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความ

² ในสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์ ธนาคารผู้ให้เช่าซื้อจะระบุในสัญญาว่า “ผู้เช่าซื้อตกลงให้ธนาคารซื้อรถยนต์จากผู้ขาย โดยผู้เช่าซื้อเป็นผู้ติดต่อและเลือกรถยนต์ รวมถึงเป็นผู้ตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ของรถยนต์ด้วยตัวของผู้เช่าซื้อเอง และการรับมอบรถยนต์จากผู้ขายให้ถือว่าธนาคารได้ส่งมอบรถยนต์ให้กับผู้เช่าซื้อโดยถูกต้อง และถือว่าผู้เช่าซื้อได้ตรวจสอบรถยนต์ในสภาพที่เป็นที่พึงพอใจของผู้เช่าซื้อแล้ว หากมีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นกับรถยนต์คันดังกล่าว ธนาคารผู้ให้เช่าซื้อจะไม่รับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องใด ๆ และผู้เช่าซื้อจะไม่ยกเอาปัญหาเรื่องสภาพรถมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขในสัญญา.”

³ จิราพร ร้อยมะลี. (2555). ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/LawJournal/article/download/915/821>

⁴ มาตรา 473 ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในกรณีดังกล่าวต่อไปนี้ คือ

(1) ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่องหรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวังอันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน

(2) ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์แล้วในเวลาส่งมอบ และผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน

(3) ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด

สงบเรียบร้อยที่จะตกลงเปลี่ยนแปลงไม่ได้ เมื่อผู้เช่าซื้อได้ทำการเลือกรถยนต์ตามที่ต้องการและตามความประสงค์ของตนเองแล้ว ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อซึ่งไม่ได้เป็นผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับรถยนต์ตั้งแต่แรกจึงได้กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ขึ้นมาให้ผู้เช่าซื้อห้ามมิให้ยกขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้กับธนาคารพาณิชย์

ปัญหาดังกล่าวนี้จึงมีลักษณะของหลักกฎหมายปิดปาก (Estoppel) กล่าวคือ การที่บุคคลหนึ่งมีสิทธิอยู่ตามกฎหมาย แต่กฎหมายกลับไม่ยอมให้เขาอ้างสิทธิเพื่อเรียกประโยชน์ใด ๆ ได้⁵ หลักกฎหมายปิดปากเกิดมาจากกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ โดยมีประเทศอังกฤษเป็นแม่แบบ ซึ่งศาลอังกฤษก็สร้างหลักการนี้ขึ้นเพื่อความเป็นธรรม โดยห้ามบุคคลฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมิให้กล่าวอ้างหรือปฏิเสธข้อความหรือการกระทำบางเรื่องอันเป็นผลโดยตรงจากความผิดของบุคคลนั่นเอง

ซึ่งประเด็นปัญหาตามข้อสัญญาดังกล่าว ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงหลักกฎหมายปิดปากโดยผลของสัญญาหรือข้อตกลง (Estoppel by Agreement) ซึ่งมีหลักอยู่ว่า ถ้าบุคคลสองคนได้เข้ามาเป็นคู่ความในข้อตกลงหรือข้อสัญญา ไม่ว่าจะโดยการแสดงออกอย่างชัดแจ้งหรือโดยนัยว่ามีความสัมพันธ์ในทางกฎหมายระหว่างคู่สัญญา โดยตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์ของข้อสันนิษฐานที่ว่าข้อเท็จจริงนั้นมียุ่จริง ดังนั้น ในภายหลังคู่ความในข้อตกลงหรือสัญญานั้นจะถูกปิดปากไม่ให้ปฏิเสธในความถูกต้อง หรือความมียุ่จริงของข้อเท็จจริงนั้น ๆ⁶ จากการที่ผู้เช่าซื้อเข้าทำสัญญากับธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ให้เช่าซื้อ โดยมีข้อตกลงยกเว้นตามสัญญาที่ระบุไม่ให้ยกเหตุของความชำรุดบกพร่องขึ้นมาเป็นข้อต่อสู้ในการที่จะไม่ชำระราคาเช่าซื้อรถยนต์ เพราะทางธนาคารให้ถือว่าในการเลือกซื้อรถยนต์นั้นทางลูกค้าหรือผู้เช่าซื้อเป็นผู้เลือกรถยนต์คันที่ต้องการและได้ตรวจสอบคุณภาพของรถยนต์ด้วยตนเองแล้ว อีกทั้งธนาคารพาณิชย์ไม่ได้ร่วมตรวจสอบรับมอบรถยนต์ร่วมกับผู้เช่าซื้อจากผู้ขาย เพราะธนาคารพาณิชย์ไม่ใช่ผู้ประกอบกิจการขายรถยนต์โดยตรง ซึ่งในการทำสัญญาซื้อขายนั้นทางธนาคารพาณิชย์เป็นเพียงตัวกลางที่ซื้อรถยนต์แทนลูกค้าหรือผู้เช่าซื้อเท่านั้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วรถก็ต้องตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ซื้อหรือลูกค้า และหน้าที่ของลูกค้าก็คือการผ่อนชำระราคาเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้ชำระไปก่อนให้หมดสิ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ธนาคารในฐานะที่เป็นเจ้าของผู้มกรรมสิทธิ์ในรถยนต์คันดังกล่าวจึงทำสัญญาเช่าซื้อกับผู้เช่าซื้อโดยอาศัยสิทธิในความเป็นเจ้าของรถยนต์ที่ให้เช่าซื้อเขียนข้อตกลงเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง เพราะถือว่าผู้เช่าซื้อได้ตรวจสอบสภาพรถยนต์ด้วยตัวเองมาแต่แรกแล้ว ข้อสัญญา

⁵ dtl-law. (ม.ป.ป.). บทความหลักกฎหมายปิดปาก. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2559. จาก www.dtl-law.com

⁶ จาก *กฎหมายปิดปาก* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) (น. 202), โดย พงษ์อาจ ตรีกิจวัฒนากุล, 2525, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดังกล่าวนี้จึงเกิดประเด็นที่จะนำมาปิดปากลูกค้าผู้เช่าซื้อ มิให้โต้แย้งในเรื่องความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นอันเป็นเหตุให้ตนเองไม่ต้องผ่อนชำระค่าเช่าซื้อต่อไป

ธนาคารยังกำหนดให้มีการค้ำประกันการชำระหนี้เงินค่าเช่าซื้อรถยนต์อีกด้วย ซึ่งในการค้ำประกันการชำระหนี้เงินนั้นได้กำหนดให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ซึ่งในการทำสัญญาค้ำประกันนั้น ทางผู้ค้ำประกันยังต้องยอมรับเงื่อนไขตามสัญญาที่ทางธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขในการเข้าทำสัญญาค้ำประกัน โดยที่ทางผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิ์ที่จะยกข้อต่อสู้ของผู้เช่าซื้อในการอาศัยความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ที่ได้ค้ำประกันการชำระหนี้นั้นต่อสู้กับทางธนาคารด้วย โดยที่ทางธนาคารกำหนดเงื่อนไขในสัญญาเช่าซื้อกับผู้เช่าซื้อไว้แล้ว ทั้งที่ความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันเปรียบเสมือนกับเป็นผู้เช่าซื้อรถยนต์ตามสัญญาค้ำประกันที่ต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้เช่าซื้อในส่วนของดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน และหนี้อุปกรณ์อีกด้วย ซึ่งข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อดังกล่าวที่มีลักษณะเป็นกฎหมายปิดปากโดยผลของข้อสัญญา ดังที่ผู้วิจัยได้วางหลักไว้ในบทที่ 2 ข้อ 2.8 จึงยอมส่งผลกระทบต่อผู้เช่าซื้อและผู้ค้ำประกันด้วย

ในการพิจารณาคดีในศาลไทย จะบังคับตามมาตรา 5 “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดีในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” การที่บุคคลใดจะได้รับประโยชน์จากกฎหมายปิดปากนั้น บุคคลนั้นต้องกระทำไปโดยไม่รู้ความจริงหรือในข้อเท็จจริงนั้น ๆ คือ บุคคลนั้นจะต้องทำโดยสุจริต

แต่การที่ผู้เช่าซื้อได้เป็นผู้ทำการเลือกรถยนต์ด้วยตนเองแล้ว ซึ่งทางธนาคารก็ได้กำหนดไว้ในสัญญาให้การตรวจสอบรับมอบรถยนต์จากผู้ขายนั้น ให้ผู้เช่าซื้อทำการตรวจสอบและรับมอบรถยนต์ด้วยตนเองเพื่อให้เห็นที่พอใจของผู้เช่าซื้อเอง ซึ่งเมื่อผู้เช่าซื้อได้ทำการเลือกรถยนต์ตามความต้องการแล้ว และได้ตรวจสอบสภาพของรถยนต์แล้ว ถือว่าได้รับรู้ความจริงเกี่ยวกับสภาพของรถยนต์อันดังกล่าวแล้ว ซึ่งตามมาตรา 5 ถือว่าผู้เช่าซื้อกระทำไปโดยรู้ถึงการยอมรับสภาพของรถยนต์อันเป็นการใช้สิทธิโดยสุจริตแล้ว อันถือเป็นการใช้ข้อสัญญาปิดปากทั้งทางข้อกฎหมายและข้อสัญญา โดยมีผลกระทบต่อลูกค้าในสัญญาว่าจะไม่ยกเรื่องความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ขึ้นมาก่อต่อสู้กับทางธนาคาร อันถือเป็นการปิดปากตามข้อสัญญาด้วย

ซึ่งตามข้อตกลงในสัญญาดังกล่าว เมื่อสัญญาเช่าซื้ออันเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ประธานเป็นเช่นนี้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันที่ต้องยอมรับในข้อสัญญาปิดปากดังกล่าวด้วย โดยผู้ค้ำประกันไม่มีสิทธิ์ยกข้อต่อสู้ของผู้เช่าซื้อขึ้นมาต่อสู้ได้เลย อย่างไรก็ตามสัญญาค้ำประกันสินเชื่อบริษัทผู้เช่าซื้อของธนาคารพาณิชย์เป็นการค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด ซึ่งมีข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่กล่าวว่า “ผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบในดอกเบี้ยค้างชำระ ค่าสินไหมทดแทน ค่าขาดประโยชน์ ค่าภาระติดพันต่าง ๆ ที่เป็นอุปกรณ์

แห่งหนึ่งเกี่ยวกับสัญญาก่อนนี้ รวมทั้งค่าธรรมเนียม ค่าทนายความและค่าเสียหายทั้งปวงที่ธนาคารต้องเสียไป” ข้อตกลงดังกล่าวนี้เป็นการค้ำประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด หากสัญญาค้ำประกันมิได้จำกัดความรับผิดของผู้ค้ำประกันไว้อย่างชัดเจนแล้ว นอกจากผู้ค้ำประกันจะรับผิดชอบในต้นเงินตามหนี้ประชนที่ลูกหนี้ค้างชำระแก่เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้ำประกันยังต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าธรรมเนียมการฟ้องร้องบังคับคดี ตลอดจนค่าภาระคดีพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ด้วยตามหลักกฎหมายในมาตรา 683 ด้วย

อีกทั้งมาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้มีบทบัญญัติในเรื่องความชำระคบกพร่องของผู้ขายไว้ว่า “ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำระคบกพร่องอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติที่ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิด” ก็มีได้ให้จำกัดความไว้ โดยประสงค์ให้นักกฎหมายหรือศาลเป็นผู้ตีความกฎหมายเอง เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการปรับใช้กฎหมายว่าความชำระคบกพร่องของสินค้าที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบนั้นต้องเป็นความชำระคบกพร่องอย่างไร⁷ และตามมาตรา 483 ยังได้กำหนดข้อยกเว้นความรับผิดของสัญญา โดยกฎหมายได้ให้อำนาจแก่คู่สัญญาที่จะตกลงยกเว้นความรับผิดในความชำระคบกพร่องได้ การทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เป็นไปตามหลักเสรีภาพของสัญญา (Freedom of Contract) คู่สัญญามีเสรีภาพในการตกลงรายละเอียดของสัญญาได้ แต่ต้องไม่ขัดต่อหลักสุจริตและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าการตีความและการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความรับผิดในความชำระคบกพร่องของสินค้าตามกฎหมายไทยค่อนข้างจะแคบ และอาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคที่ไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ฉะนั้น คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคควรเข้ามามีบทบาทในการกำหนดและวางกรอบไม่ให้มีข้อตกลงในเรื่องข้อยกเว้นความรับผิดในความชำระคบกพร่อง

นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์บางแห่งยังให้ผู้เช่าซื้อซื้อกรรมธรรม์ประกันภัยหรือกรรมธรรม์ประกันชีวิตของบริษัทในเครือของธนาคารอีกด้วย ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะเป็นการไม่สอดคล้องกับหลักเรื่องการทำนิติกรรม เพราะส่วนมากจะเกิดจากความไม่สมัครใจของฝ่ายผู้เช่าซื้อ แต่ที่ตกลงทำนิติกรรมก็เพราะเกรงว่าตนเองนั้นจะไม่มีโอกาสทำนิติกรรมเช่าซื้อรถยนต์จากธนาคารพาณิชย์ ฉะนั้นกรณีดังกล่าวจึงเห็นว่ คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยควรเข้ามาดูแลเรื่องดังกล่าวนี้ ซึ่งในขณะนี้ก็มีแนวปฏิบัติใน ข้อ 17.4 กำหนดว่า “การทำประกันภัยของลูกค้านาคารถต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ ห้ามมิให้มีการบังคับหรือใช้เป็น

⁷ จิราพร ร้อยมะลี. (2555). ความรับผิดในความชำระคบกพร่องของสินค้า. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/LawJournal/article/download/915/821>

เงื่อนไขในการต่อรองการให้สินเชื่อหรือธุรกรรมอื่นใดของธนาคาร”⁸ เพื่อมิให้ธนาคารพาณิชย์ ผู้ให้สินเชื่อเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัยและประกันชีวิตให้กับผู้เข้าซื้อในลักษณะที่ผู้เข้าซื้อ ไม่สมควรใจ

4.2 ปัญหาข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและเบี้ยปรับของผู้ค้าประกันกับความ ไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ตามที่ได้ศึกษาในบทที่ 2 และบทที่ 3 สัญญาเช่าซื้อเป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่งต่างหาก จากสัญญากู้ยืม มีลักษณะเป็นการผสมผสานระหว่างสัญญาเช่ากับค้ำประกันว่าจะขาย นอกจากนี้สัญญาเช่าซื้อยังถือว่าเป็นสัญญาต่างตอบแทน ทั้งผู้เช่าซื้อและผู้ให้เช่าซื้อต่างเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ซึ่งกันและกันและเมื่อพิจารณาถึงลักษณะความผูกพันระหว่างผู้เช่าซื้อและสถาบันการเงินแล้ว เห็นได้ชัดว่า สถาบันการเงินย่อมได้รับประโยชน์อย่างมากจากการให้กู้ยืมในรูปแบบของการเช่าซื้อ โดยมีหลักประกันคือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ ทั้งนี้เพราะสัญญาเช่าซื้ออัตราดอกเบี้ยใช้อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว (Floating Rate) โดยไม่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แน่นอนแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Fixed Rate) และไม่มีวิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยอย่างละเอียด อีกทั้งในการทำสัญญาเช่าซื้อกับธนาคารพาณิชย์ ธนาคารก็มักเป็นผู้กำหนดรูปแบบของสัญญาและเงื่อนไขต่าง ๆ

เห็นได้จากในสัญญาเช่าซื้ออัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ระบุว่า “คู่สัญญาตกลงกันให้คำนวณผลประโยชน์จากการเช่าซื้อตามวิธีการ โดยมีการกำหนดราคาเงินสดของรถยนต์ที่เช่าซื้อพร้อมอุปกรณ์ จำนวนเงินจอง จำนวนเงินดาวน์ วิธีการคำนวณ อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปีเท่าไรหรือซึ่งเทียบเท่าอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงเท่าไร” ซึ่งการคำนวณผลประโยชน์การเช่าซื้อจะเป็นไปตามวิธีการที่ธนาคารกำหนด

จากการศึกษาประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 80/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์ ในข้อ 5.5 ความว่า ดอกเบี้ยและส่วนลดให้สินเชื่อมีการกำหนดว่าธนาคารพาณิชย์ต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภท โดยใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงและกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดตามกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท และยังได้ศึกษาประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ธปท. ฟนส. (23) ว.1892/2555 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย

⁸ ประกาศของคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัยเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ ออกเสนอขาย การเสนอขายกรมธรรม์ประกันภัย และปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนประกันภัย นายหน้าประกันภัย และธนาคาร พุทธศักราช 2552.

และค่าธรรมเนียมของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งกล่าวในเรื่องของการให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมของสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ให้มีความชัดเจนและโปร่งใส โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขารวมถึงเผยแพร่ในเว็บไซต์เท่านั้น แต่ก็ไม่มีการกำหนดว่าอัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อรถยนต์เป็นจำนวนเท่าใด เพดานสูงสุดเท่าไร ซึ่งย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นเช่นไรก็ได้ และตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งมีการกำหนดถึงเรื่องการจัดทำสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าซื้อแบบลีสซิ่ง ในข้อ 5.3.5 โดยมีการกำหนดรายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate) ซึ่งในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ มักคิดอัตราดอกเบี้ยแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เช่าซื้อเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการคิดดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี

ปัญหาการคำนวณผลประโยชน์จากการเช่าซื้อรถยนต์ ในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์ ผู้ให้เช่าซื้อจะคิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Interest Rate) ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยจากจำนวนเงินทั้งหมดตลอดระยะเวลาการทำสัญญา ถึงแม้จะเป็นผ่อนส่งเงินต้นแต่จำนวนดอกเบี้ยก็ยังเท่าเดิมตลอดทั้งสัญญา ซึ่งการคำนวณอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Interest Rate) มีวิธีการคำนวณดังนี้

ราคารถยนต์ที่เช่าซื้อ	= 1,000,000 บาท
ราคาชำระล่วงหน้า (เงินดาวน์ 20% ของราคารถยนต์)	= 200,000 บาท
ราคาเช่าซื้อจากธนาคารพาณิชย์	= 800,000 บาท
ระยะเวลาผ่อนชำระ 60 งวด (5 ปี)	= <u>800,000</u> บาท
	60
รวมยอดเงินค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระต่อเดือน	= 13,334 บาท
ธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในฐานะผู้ให้เช่าซื้อคิดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี	

วิธีการคำนวณดอกเบี้ยที่ต้องชำระทั้งหมด = $800,000 \times 3$ = 24,000 บาท

100

⁹ ศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). การคิดดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2559 จาก

จำนวนดอกเบี้ยที่ต้องชำระต่อเดือน	= $\frac{24,000}{12}$	= 2,000	บาท
ค่าเช่าซื้อและดอกเบี้ยที่ต้องชำระต่อเดือน	= 13,334 + 2,000	= 15,334	บาท
ระยะเวลาผ่อนชำระ 60 งวด รวมเป็นเงิน	= 15,334 × 60	= 920,040	บาท
รวมค่าเช่าซื้อที่ชำระล่วงหน้า เป็นเงิน	= 200,000 + 920,040	= 1,120,040	บาท

∴ ราคาเช่าซื้อที่ชำระทั้งสิ้น 1,120,040 บาท

จำนวนดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์จะได้รับจากผู้เช่าซื้อ $1,120,040 - 1,000,000 = 120,040$ บาท

∴ ผู้เช่าซื้อต้องชำระดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น 120,040 บาท

โดยผู้เขียนแสดงวิธีการเป็นตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์จะได้รับจากผู้เช่าซื้อ

ปีที่	เงินกู้	เงินต้นที่ผ่อนในแต่ละงวด	ดอกเบี้ยต่องวด	รวมเงินที่ชำระต่อปี
1	800,000.00	160,008.00	24,000.00	184,008.00
2		160,008.00	24,000.00	184,008.00
3		160,008.00	24,000.00	184,008.00
4		160,008.00	24,000.00	184,008.00
5		160,008.00	24,000.00	184,008.00
	รวม	800,040.00	120,000.00	920,040.00

จากตัวอย่างข้างต้นวิธีการคิดดอกเบี้ยและการชำระค่างวดทำให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระดอกเบี้ยสูงขึ้น เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อคิดดอกเบี้ยจากต้นเงินที่ค้างชำระจริง คือ 800,000 บาท ในแต่ละเดือน การผ่อนชำระเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกเดือน ย่อมจะทำให้ยอดที่ค้างชำระจริงในแต่ละเดือนลดลงเรื่อย ๆ เพราะจำนวนเงินต้นลดลง แต่วิธีการคิดของผู้ให้เช่าซื้อทำให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระดอกเบี้ยเท่าเดิมไปตลอดจนถึงงวดสุดท้าย คือ 2,000 บาทต่อเดือนไปจนถึงงวดที่ 60 ซึ่งเมื่อคิดเทียบอัตราดอกเบี้ยในงวดสุดท้ายแล้วจะคิดเป็นเป็นร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งไม่ใช่ร้อยละ 3 ต่อปี เป็นการเพิ่มขึ้นของดอกเบี้ยในสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งเป็นผลประโยชน์แฝงอยู่ในการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่

ในทางปฏิบัติมีวิธีการคำนวณค่าเช่าซื้อที่ต้องผ่อนชำระทุกเดือน โดยค่าเช่าซื้อแบบผ่อนชำระนั้นรวมถึงต้นเงินและดอกเบี้ย ซึ่งมีวิธีการคำนวณแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest

Rate) ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว แต่สินเชื่อบริษัทเช่าซื้อรถยนต์ก็มีการคิดอัตราดอกเบี้ยอีกวิธีหนึ่ง เรียกว่า อัตราดอกเบี้ยซึ่งมีอัตราการผ่อนชำระสูงกว่างวดชำระปกติ¹⁰ (Balloon Payment) สินเชื่อบริษัทเช่าซื้อรถแบบบอลลูนมีลักษณะต่างจากอัตราดอกเบี้ยคงที่ คือ อัตราดอกเบี้ยจะสูงกว่า แต่ยอดผ่อนชำระต่อเดือนจะถูกกว่า และจะมีเงินค้างงวดก่อนสุดท้ายปิดสัญญาบอลลูน วิธีปิดสัญญาบอลลูนมี 3 วิธี คือ

- 1) ชำระเงินก่อนสุดท้ายเพื่อปิดบัญชี
- 2) จัดเช่าซื้อต่อด้วยอัตราดอกเบี้ยรถใหม่ ณ เวลานั้น โดยขยายระยะเวลาออกไปอีก 3 ปี ซึ่งรวมระยะเวลาเช่าซื้อทั้งหมดไม่เกิน 6 ปี
- 3) นำรถยนต์คันเก่ามาแลกซื้อรถคันใหม่โดยนำส่วนต่างมาเป็นเงินคาวน กกล่าวคือ นำส่วนต่างของราคาขายหักราคาที่เหลืออยู่ เพื่อเป็นเงินคาวนสำหรับคันใหม่

ดอกเบี้ยทั้งหมด = ยอดจัดสินเชื่อ × อัตราดอกเบี้ยบอลลูน × ระยะเวลาผ่อนชำระ (ปี)

ค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระต่อเดือน = $\frac{\text{ยอดจัดสินเชื่อ} + \text{ดอกเบี้ยทั้งหมด}}{\text{ระยะเวลาผ่อนชำระ (งวด)}}$

การคำนวณอัตราดอกเบี้ยบอลลูน มีวิธีคิดดังนี้ ¹¹		
ราคารถยนต์ที่เช่าซื้อ	= 1,000,000	บาท
ราคาที่ชำระล่วงหน้า (เงินคาวน 20% ของราคารถยนต์)	= 200,000	บาท
ยอดจัดสินเชื่อ	= 800,000	บาท
เงินก่อนสุดท้าย (งวดที่ 60) 35% ของราคารถยนต์ ¹²	= 350,000	บาท
สถาบันการเงินแห่งหนึ่งคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี		
ระยะเวลาผ่อนชำระ (5 ปี) 60 งวด		
ดอกเบี้ยทั้งหมด	= 800,000 × 6% × 5	
	= 240,000	บาท

¹⁰ ในทางปฏิบัติมักมีการคำนวณดอกเบี้ยแบบ Effective Rate แต่ธนาคารพาณิชย์จะไม่มีการแสดงวิธีการคำนวณดอกเบี้ยออกมา.

¹¹ บริษัท ฮอนด้า ลีสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด. (ม.ป.ป.). การคำนวณอัตราดอกเบี้ยแบบบอลลูน. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://hondaleasing.co.th/th/our-services/hire-purchase/smile-pay.php>

¹² เงินก่อนสุดท้ายของราคารถแล้วแต่ประเภทของรถยนต์ ยี่ห้อ รุ่น ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของสถาบันการเงิน.

$$\begin{aligned} \text{ค่าเช่าซื้อที่ต้องชำระต่อเดือน (งวดที่1-59)} &= \frac{(800,000 + 240,000) - 350,000}{59} \\ &= 11,695 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore \text{จำนวนดอกเบี้ยที่จะได้รับจากผู้เช่าซื้อ} &= 690,005 + 350,000 + 200,000 \\ &= 1,240,005 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\therefore \text{ผู้เช่าซื้อต้องชำระดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารพาณิชย์ทั้งสิ้น} \quad 240,005 \text{ บาท}$$

สำหรับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรือที่เรียกว่าอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) คือ โดยดอกเบี้ยที่ต้องชำระในแต่ละเดือนจะคำนวณจากยอดหนี้ที่เหลืออยู่ คือ คัดจากยอดเงินต้นที่ค้างชำระจนกว่าจะชำระเงินต้นหมด ดังนั้น เมื่อผู้กู้ชำระเงินไม่ว่าจะตามยอดที่เรียกเก็บหรือมากกว่าจะทำให้เงินต้นที่ถูกลดลงมา และจะทำให้ดอกเบี้ยที่คำนวณจากเงินต้นลดลงตามสัดส่วนเงินต้นที่ลดลงด้วย การคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกนี้จะใช้กับสินเชื่อหลายประเภท เช่น สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อบุคคล สินเชื่อบ้าน เป็นต้น ซึ่งวิธีการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกสามารถคิดได้ตามสูตร ดังนี้¹³

$$\text{ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด} = \frac{\text{เงินต้นคงเหลือ} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} \times \text{งวด}}{\text{จำนวนวันใน 1 ปี}^*}$$

$$\text{เงินต้นที่ลดลง} = \text{จำนวนเงินที่ผ่อนชำระต่องวด} - \text{ดอกเบี้ยที่จ่ายในงวดนั้น}$$

$$\text{เงินต้นคงเหลือ} = \text{เงินต้นคงเหลือจากงวดก่อน} - \text{เงินต้นที่ลดลง}$$

รถยนต์ราคา 800,000 บาท อัตราดอกเบี้ย 3% ต่อปี¹⁴ ธนาคารกำหนดให้ผ่อนชำระงวดละ 14,374.95 บาท ระยะเวลา 60 งวด (5 ปี) โดยในแต่ละงวดนั้นมีวิธีการคำนวณดังนี้

วิธีคำนวณงวดที่ 1

$$\text{ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด} = \frac{800,000 \times 3\% \times 1}{12} = 2,000 \quad \text{บาท}$$

$$\text{เงินต้นที่ลดลง} = 14,374.95 - 2,000 = 12,374.95 \quad \text{บาท}$$

$$\text{เงินต้นคงเหลือ} = 800,000 - 12,374.95 = 787,625.05 \quad \text{บาท}$$

ซึ่งจะคำนวณด้วยการแทนสูตรดังกล่าวไปจนถึงงวดที่ 60 ซึ่งผู้เขียนขอแทนสูตรด้วยตาราง¹⁵ ดังนี้

¹³ ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). การคิดดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2559 จาก

<https://www.1213.or.th/serviceunderbot/loans/Pages/flatteffective.aspx>

¹⁴ ผู้เขียนกำหนดดอกเบี้ยขึ้นเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ (Flat Interest Rate).

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงผลการคำนวณการผ่อนชำระ

งวดที่	เงินกู้	จำนวนเงินที่ผ่อนชำระต่องวด	เงินต้น	อัตราดอกเบี้ยที่จ่ายในงวดนั้น	เงินต้นคงเหลือ
1	800,000.00	14,374.95	12,374.95	2,000.00	787,625.05
2		14,374.95	12,405.89	1,969.06	775,219.16
3		14,374.95	12,436.90	1,938.05	762,782.25
4		14,374.95	12,468.00	1,906.96	750,314.26
5		14,374.95	12,499.17	1,875.79	737,815.09
6		14,374.95	12,530.41	1,844.54	725,284.67
7		14,374.95	12,561.74	1,813.21	712,722.93
8		14,374.95	12,593.15	1,781.81	700,129.79
9		14,374.95	12,624.63	1,750.32	687,505.16
10		14,374.95	12,656.19	1,718.76	674,848.97
11		14,374.95	12,687.83	1,687.12	662,161.14
12		14,374.95	12,719.55	1,655.40	649,441.59
13		14,374.95	12,751.35	1,623.60	636,690.24
14		14,374.95	12,783.23	1,591.73	623,907.02
15		14,374.95	12,815.18	1,559.77	611,091.83
16		14,374.95	12,847.22	1,527.73	598,244.61
17		14,374.95	12,879.34	1,495.61	585,365.27
18		14,374.95	12,911.54	1,463.41	572,453.73
19		14,374.95	12,943.82	1,431.13	559,509.91
20		14,374.95	12,976.18	1,398.77	546,533.73
21		14,374.95	13,008.62	1,366.33	533,525.11
22		14,374.95	13,041.14	1,333.81	520,483.97
23		14,374.95	13,073.74	1,301.21	507,410.23
24		14,374.95	13,106.43	1,268.53	494,303.80

¹⁵ ตารางการผ่อนชำระดังกล่าวนี้ เป็นตารางที่ผู้เขียนได้ศึกษาและเขียนขึ้นเอง.

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

งวดที่	เงินกู้	จำนวนเงินที่ผ่อนชำระต่องวด	เงินต้น	อัตราดอกเบี้ยที่จ่ายในงวดนั้น	เงินต้นคงเหลือ
25		14,374.95	13,139.19	1,235.76	481,164.61
26		14,374.95	13,172.04	1,202.91	467,992.57
27		14,374.95	13,204.97	1,169.98	454,787.60
28		14,374.95	13,237.98	1,136.97	441,549.61
29		14,374.95	13,271.08	1,103.87	428,278.54
30		14,374.95	13,304.26	1,070.70	414,974.28
31		14,374.95	13,337.52	1,037.44	401,636.76
32		14,374.95	13,370.86	1,004.09	388,265.90
33		14,374.95	13,404.29	970.66	374,861.61
34		14,374.95	13,437.80	937.15	361,423.82
35		14,374.95	13,471.39	903.56	347,952.42
36		14,374.95	13,505.07	869.88	334,447.35
37		14,374.95	13,538.83	836.12	320,908.52
38		14,374.95	13,572.68	802.27	307,335.84
39		14,374.95	13,606.61	768.34	293,729.22
40		14,374.95	13,640.63	734.32	280,088.59
41		14,374.95	13,674.73	700.22	266,413.86
42		14,374.95	13,708.92	666.03	252,704.95
43		14,374.95	13,743.19	631.76	238,961.76
44		14,374.95	13,777.55	597.40	225,184.21
45		14,374.95	13,811.99	562.96	211,372.21
46		14,374.95	13,846.52	528.43	197,525.69
47		14,374.95	13,881.14	493.81	183,644.55
48		14,374.95	13,915.84	459.11	169,728.71
49		14,374.95	13,950.63	424.32	155,778.08
50		14,374.95	13,985.51	389.45	141,792.58
51		14,374.95	14,020.47	354.48	127,772.10
52		14,374.95	14,055.52	319.43	113,716.58
53		14,374.95	14,090.66	284.29	99,625.92
54		14,374.95	14,125.89	249.06	85,500.03
55		14,374.95	14,161.20	213.75	71,338.83
56		14,374.95	14,196.61	178.35	57,142.23
57		14,374.95	14,232.10	142.86	42,910.13
58		14,374.95	14,267.68	107.28	28,642.45
59		14,374.95	14,303.35	71.61	14,339.10
60		14,374.95	14,339.10	35.85	(0.00)
		รวม	800,000.00	62,497.15	

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) จะเห็นได้ว่า อัตราดอกเบี้ยจะลดลงเรื่อย ๆ แม้เงินต้องวงที่ต้องจ่ายจะมากกว่าอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Interest Rate) ก็ตาม แต่เมื่อคำนวณดูแล้วยอดรวมของดอกเบี้ยที่จ่ายไปจะน้อยกว่าอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Interest Rate) จึงมีปัญหว่าเหตุใดธนาคารพาณิชย์ถึงได้ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ในการคำนวณผลประโยชน์สินเชื่อบริษัท ผู้เขียนมีความเห็นว่ารถยนต์เป็นสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงในแง่ของทางธุรกิจ เนื่องจากราคารถยนต์ปรับขึ้นลงตลอดเวลา รถยนต์เป็นสินค้าที่มีสภาพคล่องสูงสินเชื่อบริษัทอื่น เมื่อผู้เช่าซื้อหมดความสามารถในการชำระหนี้ ผู้เช่าซื้อก็สามารถนำยี่ห้อแล้วนำมาประมูลขายใหม่ได้ การให้ผู้เช่าซื้อรถยนต์จึงมีความเสี่ยงสูง เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อเชื่อมั่นว่าตนจะยังได้รับการชำระหนี้จากลูกหนี้ จึงกำหนดให้มีบุคคลมาค้ำประกัน

ซึ่งในการพิจารณาเรื่องดอกเบี้ย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บัญญัติไว้ว่า ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้งให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี มาตรา 224 หนี้เงิน ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี และการคิดดอกเบี้ยในหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน มีการกำหนดอัตราสูงสุดไว้ในมาตรา 654 ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละ 15 ต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้นก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี แต่การคำนวณดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน ตามพระราชบัญญัติดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 ตามความในมาตรา 4 ให้สถาบันการเงินสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยได้เกินร้อยละ 15 ต่อปี และในมาตรา 6 กำหนดไว้ว่า ไม่ให้นำ มาตรา 654 มาใช้ในการคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน

ผลเทียบเคียงจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1631-1634/2508 วินิจฉัยในเรื่องดอกเบี้ยในการเล่นแชร์เปียหาย ไม่ใช้ดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินจึงไม่ตกอยู่ในบังคับของมาตรา 654 เทียบเคียงกับการเช่าซื้อ ซึ่งก็เป็นนิติกรรมคนละประเภทกับการกู้ยืมเงิน ฉะนั้นในการคิดดอกเบี้ยในสัญญาเช่าซื้อ จึงอาจคิดได้เกินร้อยละสิบห้าต่อปี ไม่อยู่ในบังคับมาตรา 654 และตามมาตรา 4 วรรคแรก ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 สัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันต้องไม่เป็นการทำข้อตกลงหรือข้อสัญญาที่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร และวรรคสาม ข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร ถือว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3127/2545 (ระหว่างธนาคาร อาคารสงเคราะห์ โจทก์ นายธีรพันธ์ สิงขรอาจกับพวก จำเลย) โจทก์หนังสือสัญญากู้เงินมีใจความว่า ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 19 ต่อปีและในกรณีมีเหตุจำเป็นยินยอมให้ผู้ให้กู้เพิ่มอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กำหนดเมื่อใดก็ได้แต่ไม่เกินอัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้ แสดงว่าตามหนังสือสัญญากู้เงินดังกล่าว โจทก์มีสิทธิคิด

ดอกเบ็ญจากจำเลยทั้งสองในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี แม้จำเลยทั้งสองไม่ได้ผิคนัดชำระหนี้ การคิดดอกเบี้ยดังกล่าวเข้าลักษณะดอกเบี้ยที่โจทก์พึงได้รับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 148 วรรคสาม แม้ในช่วงแรกโจทก์จะคิดดอกเบี้ยจากจำเลยทั้งสองไม่ถึงร้อยละ 19 ต่อปี ก็เป็นเรื่องที่โจทก์ให้ประโยชน์แก่จำเลยทั้งสองนอกเหนือจากข้อตกลงในสัญญา ซึ่ง โจทก์มีสิทธิที่จะไม่ยอมให้ประโยชน์แก่จำเลยทั้งสองอีกต่อไป โดยกลับไปคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ตามข้อตกลงในสัญญาได้ หากใช่เป็นเรื่องลูกหนี้สัญญาว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้เป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้หรือชำระหนี้ไม่ถูกต้อง อันจะถือว่าเป็นเบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 ไม่ โจทก์ชอบที่จะคิดดอกเบี้ยจากจำเลยทั้งสองในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี ตามสัญญาผู้เงินได้

อีกทั้งข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดในกรณีและผู้เช่าซื้อผิคนัดชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ โดยในสัญญาระบุว่า ผู้เช่าซื้อต้องชำระค่าปรับของค่าเช่าซื้อที่ผิคนัดนับแต่วันถึงกำหนดชำระค่าเช่าซื้อแต่ละงวดจนถึงวันชำระหากธนาคารต้องเสียมูลค่าเพิ่ม ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ และค่าเบี้ยปรับที่ระบุไว้ในสัญญาที่ผู้เช่าซื้อต้องชำระให้แก่ธนาคารในอัตราร้อยละเท่ากับ $MRR^{16} + 10$ ต่อปี เมื่อตีความตามข้อตกลงในสัญญาจะเห็นได้ว่า เมื่อนำเบี้ยปรับมารวมกับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารกำหนดแล้ว มักทำให้อัตราที่เรียกเก็บกับผู้เช่าซื้อรถยนต์มีอัตราที่สูงเกินไป

เบี้ยปรับ คือ ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหายซึ่งคู่สัญญากำหนดไว้ล่วงหน้า โดยลูกหนี้ให้สัญญาว่า ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควร ให้เจ้าหนี้ริบหรือเรียกเอาเบี้ยปรับนั้นได้ กรณีการชำระหนี้เป็นการงดเว้นการอันใดอันหนึ่ง เมื่อลูกหนี้ฝ่าฝืนกระทำเมื่อใด เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิริบเบี้ยปรับได้นับแต่นั้น ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 ตอนท้าย ซึ่งเป็นการกำหนดค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหายซึ่งคู่สัญญาได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเมื่อการผิคนัดชำระหนี้ สิทธิที่เจ้าหนี้จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระเบี้ยปรับได้มี 3 ประการ ดังนี้ คือ ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ถูกต้อง และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ครบถ้วนหรือให้ถูกต้องตามสัญญา

การที่ธนาคารพาณิชย์เรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระเบี้ยปรับเมื่อผิคนัดชำระค่าเช่าซื้อ โดยเรียกเก็บตามอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานลูกค้านับของธนาคารพาณิชย์ (MRR) ซึ่งอัตราดอกเบี้ยประเภทนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามที่ธนาคารกำหนดในเวลานั้น ๆ ซึ่งเป็นการกำหนดค่าเสียหายที่สูงพอสมควร และธนาคารพาณิชย์ยังได้เรียกเก็บเพิ่มอีกร้อยละ 10 ต่อปี ซึ่งเมื่อพิจารณาตามมาตรา 4 วรรคสาม ภายใต้พระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม กำหนดว่า “ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ปกติ หรือเป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง” ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เป็นการกำหนด

¹⁶ MRR (Minimum Retail Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้านับรายย่อยขั้นต่ำ.

ค่าเสียหายที่สูงเกินที่ธนาคารจะได้รับ เนื่องจากธนาคารก็ได้รับดอกเบี้ยสูงสุดจาก MRR ถ้าหากผู้เช่าซื้อไม่ผัดนัดชำระค่าเช่าซื้อแล้ว และเป็นข้อตกลงที่ทำให้ผู้เช่าซื้อชำระหนี้สูงเกินควร

เมื่อมีการเรียกค่าเสียหายที่สูงเกินควรและเพื่อเป็นการเยียวยาผู้เช่าซื้อมิให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระหนี้ในการชำระหนี้ที่สูงเกินควร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 วรรคหนึ่งในเรื่องเบี้ยปรับ “ถ้าเบี้ยปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย” ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน เมื่อได้ชำระเงินตามเบี้ยปรับแล้ว สิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป เมื่อเป็นเบี้ยปรับที่กำหนดไว้เป็นจำนวนที่สูงเกินไป ตามมาตรา 383 ศาลควรมีอำนาจที่จะลดลงได้ แม้คู่ความจะไม่ร้องขอ เนื่องจากเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และเป็นการตีความสัญญาให้เป็นคุณกับลูกหนี้ เพื่อลดค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบตามสัญญา

ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3595/2549 ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า โจทก์ชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ครบถ้วนแล้ว และโจทก์รับว่ายังค้างชำระค่าปรับแก่จำเลยตามสัญญาจริงเพียงแต่ได้แย้งว่าค่าปรับสูงเกินไป คดีนี้จึงมีปัญหาค่าปรับตามสัญญาเป็นเบี้ยปรับที่สูงเกินส่วนหรือไม่ เมื่อสัญญาเช่าซื้อ มีข้อสัญญาว่า โจทก์ (ผู้ซื้อ) ต้องชำระค่าเช่าซื้อให้จำเลย (ผู้ขาย) โดยผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นระยะเวลา 20 เดือน เป็นรายวัน วันละ 650 บาท ทุก 7 วัน เป็นเงิน 4,550 บาท หากไม่ส่งตามที่กำหนดปรับวันละ 100 บาท ปรับทุกครั้งไปจนกว่าชำระเสร็จให้แก่จำเลย โดยข้อตกลงในสัญญาที่กำหนดปรับดังกล่าวในกรณีลูกหนี้ผัดนัด ถือเป็นกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้า จึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 ดังนั้นการชำระค่าเช่าซื้อของโจทก์ชำระงวดละ 4,550 บาท ถ้าโจทก์ผัดนัดจะต้องเสียค่าปรับวันละ 100 บาท จนกว่าจะชำระเสร็จเท่ากับโจทก์ต้องเสียค่าปรับร้อยละ 66 ต่อเดือนหรือร้อยละ 803 ต่อปี

คดีนี้จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหายดังกล่าวถือเป็นเบี้ยปรับที่กำหนดไว้เป็นจำนวนที่สูงเกินส่วนหรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า ข้อตกลงในสัญญาที่กำหนดปรับดังกล่าวในกรณีลูกหนี้ผัดนัด ถือเป็นกำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้า จึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 วรรคหนึ่ง เมื่อเบี้ยปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วนศาลมีอำนาจลดลงเป็นจำนวนพอสมควรได้

ปัจจุบันรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้นำมาใช้กับผู้บริโภคนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป คือเป็นสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กำหนดล่วงหน้าถึงข้อสัญญาต่าง ๆ แต่เพียงฝ่ายเดียว คงมีช่องว่างให้เติมเฉพาะที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น โดยผู้บริโภคไม่มีอำนาจต่อรองหรือแก้ไขใด ๆ ได้เลย และเมื่อพิจารณาขอบเขตของสัญญาเช่าซื้อตามประกาศ

ของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เห็นได้ว่าสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อไว้โดยเฉพาะ ประกาศฉบับดังกล่าวกำหนดเพียงข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขที่ต้องมีในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เท่านั้น ผู้วิจัยเห็นว่า คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคน่าจะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดวิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยและการเรียกเก็บผลประโยชน์อย่างอื่น ควรจะมีรายละเอียดแสดงวิธีการคำนวณผลประโยชน์ในสัญญาเช่าซื้อไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อเข้าใจที่มีที่ไปของค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด การบอกรายละเอียดของดอกเบี้ยที่ผู้เช่าซื้อต้องเสียไปในแต่ละงวด เพื่อให้ผู้เช่าซื้อมีความเข้าใจและสามารถเลือกทำสัญญาได้ถูกต้องตรงกับความประสงค์และกำลังในการชำระหนี้ของผู้เช่าซื้อ

4.3 ปัญหาการทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อ ทำการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้ที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบของสัญญาค้ำประกัน

ในการทำข้อตกลงกับธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ มักจะมีข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันระบุว่า หากผู้ค้าประกันมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคารหรือมีสิทธิที่จะได้รับเงินใด ๆ จากธนาคาร ผู้ค้าประกันตกลงให้ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากทุกประเภทของผู้ค้าประกัน ไปชำระหนี้ตามสัญญาต่อไปนี้ได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้แก่ผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้า¹⁷

การทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าล่วงหน้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทยมีปัญหาว่า สามารถทำความตกลงไว้ล่วงหน้าได้หรือไม่ เห็นได้ว่าการทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าสามารถทำได้ ถ้าข้อตกลงในสัญญาที่ทำล่วงหน้านั้นไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 หรือข้อตกลงล่วงหน้าจะต้องไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าห้ามทำ เช่น กรณีข้อตกลงล่วงหน้ามิให้ลูกหนี้รับผิดชอบหนี้หรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 373 และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 สามารถทำความตกลงไว้

¹⁷ ในสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์ ธนาคารผู้ให้เช่าซื้อจะระบุในสัญญาว่า “ในกรณีที่ธนาคารเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาต่อไปนี้ และผู้ค้าประกันมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคาร หรือมีสิทธิที่จะได้รับเงินใด ๆ จากธนาคาร ผู้ค้าประกันตกลงให้ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากทุกประเภทของผู้ค้าประกัน หรือนำเงินทุกจำนวนที่ผู้ค้าประกันมีสิทธิได้รับจากธนาคารไปชำระหนี้ตามสัญญาต่อไปนี้ได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้แก่ผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้า.”

ล่วงหน้าได้หรือไม่ พระราชบัญญัติดังกล่าวบังคับใช้กับสัญญาที่มีลักษณะไม่เป็นธรรมระหว่าง คู่สัญญาไม่ว่าจะเป็นระหว่างเอกชนด้วยกันเองหรือเป็นระหว่างหน่วยงานของรัฐกับเอกชน หรือ บังคับใช้กับสัญญาที่มีลักษณะเฉพาะบางประการ และตามมาตรา 8 ของพระราชบัญญัตินี้ กล่าวไว้ว่า ข้อตกลง ประกาศ หรือคำแจ้งที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อละเมิดหรือ ผิดสัญญาในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้อื่น อันเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือ ประมาทเลินเล่อของผู้ตกลง ผู้ประกาศ ผู้แจ้งความหรือของบุคคลอื่นนั้น จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดไม่ได้ และในวรรคสอง กล่าวไว้ว่า ข้อตกลงที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดในกรณีอื่น ให้มีผลบังคับได้เท่าที่เป็นธรรมและสมควรแก่กรณีเท่านั้น นอกจากนี้ข้อตกลงที่เป็น โฆษะ บางกรณีก็บัญญัติให้ข้อตกลงนั้น ไม่มีสภาพใช้บังคับได้เลย แต่บางกรณี ก็ให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีและขั้นตอนในการชำระหนี้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถทำได้หลายวิธี คือ การชำระหนี้ การปลดหนี้ การแปลง หนี้ใหม่ หนี้เคลื่อนที่กันและการหักกลบลบหนี้ ซึ่งใน 5 วิธีนี้ก็รวมการหักกลบลบหนี้อยู่

การใช้สิทธิหักกลบลบหนี้เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะทำให้เกิดความระงับแห่งหนี้และเป็น กรณีที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นความรับผิดที่ได้นำเสนอไปในบทที่ 3 คือ การแสดงเจตนาของ คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งซึ่งต่างก็เป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ผูกพันกันในหนี้ต่างราย และมีวัตถุประสงค์แห่งนี้เป็นอย่างเดียวกันแต่หนี้ทั้งสองรายถึงกำหนดชำระแล้ว และได้แสดงเจตนาขอ หักกลบลบหนี้ต่ออีกฝ่ายหนึ่ง โดยทำให้หนี้ของแต่ละฝ่ายระงับลงในส่วนที่เท่ากัน และหากฝ่ายใด ยังมีหนี้เหลืออยู่ อีกฝ่ายหนึ่งก็ยังคงต้องชำระเฉพาะส่วนที่เหลือ

ซึ่งมีหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาที่จะหักกลบลบกันได้ และข้อห้ามตามที่กฎหมาย บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 341-348 ซึ่งหนี้ที่จะหักกลบลบกันได้ จะต้องมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

4.3.1 หนี้ที่จะนำมาหักกลบลบกันได้ นั้น ต้องมีลักษณะตามที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 341¹⁸ คือ

4.3.1.1 บุคคลสองคนต่างผูกพันกันในหนี้ต่างรายกัน¹⁹

บุคคลทั้งสองฝ่ายต่างมีความผูกพันต่อกันในฐานะต่างเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน หนี้ นั้นต้องเป็นหนี้ต่างรายกัน คือ ต่างฝ่ายต่างเป็นเจ้าหนี้ลูกหนี้ในหนี้คนละราย ซึ่งมีใช้หนี้ รายเดียวกันเหมือนกรณีของสัญญาต่างตอบแทน ซึ่งจะขอหักกลบลบหนี้ไม่ได้

4.3.1.2 หนี้ทั้งสองราย ต้องมีวัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นอย่างเดียวกัน

วัตถุประสงค์แห่งหนี้เป็นอย่างเดียวกัน คือ วัตถุประสงค์ที่ใช้ชำระหนี้ เช่นการชำระหนี้ด้วยเงินเหมือนกัน หรือถ้าเป็นการชำระหนี้ด้วยการส่งมอบทรัพย์สินก็ต้องเป็นทรัพย์สินชนิดเดียวกัน ประเภทเดียวกัน

4.3.1.3 หนี้ทั้งสองรายนั้นถึงกำหนดชำระด้วยกัน

หนี้ นั้นจะต้องไม่อยู่ภายใต้เงื่อนไขเงื่อนไขเวลา เพราะหากหนี้รายใดยังไม่ถึงกำหนดชำระ ลูกหนี้ในหนี้รายนั้นก็ยังไม่ต้องชำระหนี้ ลูกหนี้ในหนี้อีกรายก็จะขอหักกลบลบหนี้ยังไม่ได้ และการที่หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว ไม่จำเป็นจะต้องถึงกำหนดชำระพร้อมกัน เพียงแต่ในขณะที่ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งแสดงเจตนาขอหักกลบลบหนี้ นั้น หนี้ที่จะหักกลบลบต่างก็ถึงกำหนดชำระด้วยกันแล้ว

1. หนี้ นั้นจะต้องไม่เป็นหนี้ที่ต้องห้ามมิให้หักกลบลบกัน

- 1) หนี้ที่สภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่อง
- 2) การหักกลบลบหนี้ขัดกับเจตนาของคู่กรณี
- 3) หนี้ นั้นเป็นสิทธิเรียกร้องที่ยังมีข้อต่อสู้อยู่
- 4) เป็นหนี้ที่เกิดแต่การอันมิชอบด้วยกฎหมาย
- 5) เป็นสิทธิที่ศาลสั่งยึดไม่ได้
- 6) เป็นหนี้ที่ศาลห้ามลูกหนี้ชำระ
- 7) เป็นหนี้ที่กฎหมายห้ามหัก
- 8) เป็นหนี้ซึ่งมีอาจบังคับได้

¹⁸ มาตรา 341 ถ้าบุคคลสองคนต่างมีความผูกพันซึ่งกันและกัน โดย มูลหนี้อันมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างเดียวกัน และหนี้ทั้งสองรายนั้นถึงกำหนด จะชำระไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมจะหลุดพ้นจากหนี้ ของตนด้วย หักกลบลบกันได้เพียงเท่าจำนวนที่ตรงกัน ในมูลหนี้ทั้งสอง ฝ่ายนั้น เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ฝ่ายหนึ่งจะไม่เปิดช่อง ให้หักกลบลบกันได้

บทบัญญัติดังกล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านมิให้ใช้บังคับ หากเป็น การขัดกับเจตนาอันคู่กรณีได้แสดง ไว้แต่เจตนาเช่นนี้ท่านห้ามมิให้ ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกผู้กระทำการ โดยสุจริต.

¹⁹ จาก คำอธิบายกฎหมายลักษณะหนี้ (ผลแห่งหนี้) (น. 392), โดย ศนันท์ภรณ์ (จำปี) โสคติพันธ์, 2555, กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

2. วิธีการในการหักกลบลบหนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 342²⁰ กล่าวคือ ต้องมีการแสดงเจตนา โดยฝ่ายหนึ่งแจ้งไปยังอีกฝ่ายหนึ่งว่าตนประสงค์จะให้มีการหักกลบลบหนี้กัน การแสดงเจตนาขึ้นต้องไม่มีการกำหนดเงื่อนไขเงื่อนไข และหนี้ที่มีข้อโต้แย้งหรือข้อต่อสู้ ก็จะมีการหักกลบลบหนี้กันไม่ได้เช่นกัน

กรณีตามสัญญาค้ำประกันที่ระบุไว้ข้างต้น ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อซึ่งเป็นเจ้าหนี้ มักจะให้ลูกหนี้มอบสิทธิตามสัญญารับฝากเงินเป็นประกัน การจัดทำข้อตกลงดังกล่าวไว้ล่วงหน้าเป็นการหักกลบลบหนี้หรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่า การหักกลบลบหนี้ ไม่จำเป็นต้องทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้า เพียงแต่แสดงเจตนาเมื่อใดก็เป็นหักกลบลบหนี้เมื่อนั้น โดยมีผลย้อนหลังไปจนถึงเวลาที่อาจหักกลบลบกันได้ ตามมาตรา 342 วรรคสอง ซึ่งเมื่อหนี้ยันถึงกำหนดชำระแม้ว่าลูกหนี้ยังไม่ผิดนัดก็หักกลบลบกันได้ เพราะเป็นเรื่องที่กฎหมายให้อำนาจไว้ว่าสามารถแสดงเจตนาฝ่ายเดียวได้

สำหรับกรณีที่มีการแสดงเจตนาไว้ล่วงหน้าว่าให้หักกลบลบกันได้ แม้หนี้ยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ไม่น่าจะมีผลเช่นเดียวกัน เพราะไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด แต่หากเป็นเพียงการแสดงเจตนาให้ความยินยอมในการให้ธนาคารถอนเงินจากบัญชีเงินฝากเพื่อชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า มิใช่เรื่องการแสดงเจตนาหักกลบลบหนี้ไว้ล่วงหน้าแต่อย่างใด แต่เป็นการใช้สิทธิถอนเงินโดยอาศัยข้อสัญญา ซึ่งสามารถกระทำหรือให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าได้

ซึ่งเจ้าหนี้หรือธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินการตามวิธีการหักกลบลบหนี้ได้โดยสามารถหักเงินจากบัญชีเงินฝากทุกประเภทของลูกหนี้ได้เลย โดยเจ้าหนี้หรือธนาคารพาณิชย์ไม่ต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้ ถ้ามีการระบุเงื่อนไขดังกล่าวไว้ในสัญญา แต่วิธีการดังกล่าวนี้จะสามารถใช้ได้กับลูกหนี้ชั้นต้นเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ค้ำประกัน

ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1880/2543 (คดีระหว่างธนาคาร มหานคร จำกัด (มหาชน) โจทก์ บริษัทสิงห์ชัยมาร์เก็ตติ้ง จำกัด กับพวก จำเลย) ซึ่งวินิจฉัยไว้ว่า ตามสัญญาทรัพย์สินที่ระบุให้โจทก์มีสิทธิถอนหรือหักเงินจากบัญชีเงินฝากประจำพร้อมดอกเบี้ยชำระหนี้โจทก์ได้ทันทีหากจำเลยที่ 1 ผิดนัด เมื่อจำเลยที่ 1 ผิดนัดไม่ชำระหนี้ค่าสินค้าที่โจทก์ชำระแทนไปก่อน โจทก์ย่อมมีสิทธิที่จะหักเงินฝากจากบัญชีชำระหนี้แก่โจทก์ได้ทันที ซึ่งยอมเป็นประโยชน์แก่โจทก์ในการได้รับชำระหนี้บางส่วนและเป็นประโยชน์แก่จำเลยทั้งสามที่จะไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในจำนวนต้นเงินส่วนที่ควรหักชำระหนี้ไปนั้น เมื่อไม่ได้ความว่ามีเหตุขัดข้องที่ทำให้โจทก์ไม่สามารถหักเงินฝากชำระหนี้ได้

²⁰ มาตรา 342 หักกลบลบหนี้ขึ้น ทำได้ด้วยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดง เจตนาแก่อีกฝ่ายหนึ่ง การแสดงเจตนาเช่นนี้ท่านว่าจะมีเงื่อนไขหรือ เงื่อนไขเริ่มต้นหรือเวลาสิ้นสุดอีกด้วยหาได้ไม่การแสดงเจตนาดังกล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านว่ามีผลย้อนหลังขึ้นไปจนถึงเวลาซึ่งหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้นจะอาจหักกลบลบกันได้เป็นครั้งแรก.

การที่โจทก์มิได้หักเงินฝากนอกจากจะเป็นการไม่ใช้สิทธิของโจทก์ตามสัญญาแล้วยังเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นได้ว่าโจทก์ซึ่งประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ไม่คำนึงถึงประโยชน์ลูกค้า แต่กลับมุ่งหวังประโยชน์ในดอกเบี้ยจากลูกค้าอันเป็นการเอาเปรียบโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ถือได้ว่าการที่โจทก์ไม่หักชำระหนี้ต้นเงินบางส่วนแต่กลับมาฟ้องให้จำเลยชำระดอกเบี้ยจากต้นเงินที่ควรได้รับการชำระหนี้แล้ว เป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องให้จำเลยทั้งสามรับผิดชอบในส่วนเฉพาะดอกเบี้ยของต้นเงินดังกล่าวได้

จากคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าว ธนาคาร โจทก์และจำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นได้ตกลงทำสัญญาขอเครดิตเพื่อรับสินค้าไปก่อนชำระเงิน (ทรัสต์รีซีท) และมีจำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 3 ค้ำประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ไว้ด้วย เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ธนาคารขอให้ศาลบังคับจำเลยทั้งสามชำระเงินจำนวน 10,863,928.93 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 25 ต่อปีจากต้นเงิน 5,561,550 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป และหากจำเลยทั้งสามไม่ชำระหนี้ ธนาคารหรือโจทก์ขอให้ศาลมีคำสั่งให้หัก ยึด หรือโอนเงินฝากประจำในบัญชีเงินฝากประจำของธนาคารในชื่อของจำเลยทั้งสามเพื่อหักชำระหนี้โจทก์ จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ธนาคาร โจทก์มีหลักประกันจากบัญชีเงินฝากประจำของจำเลยทั้งสามแล้ว และยังมีข้อตกลงในสัญญาว่าให้ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากได้ ธนาคาร โจทก์ย่อมมีสิทธิหักเงินฝากจากบัญชีเงินฝากประจำได้ทันทีเมื่อลูกหนี้ชั้นต้นผิดนัดโดยไม่ต้องบอกกล่าว แม้ในบัญชีเงินฝากของจำเลยทั้งสามจะมีเงินบางส่วนที่ธนาคารโจทก์จะหักชำระหนี้ได้ แต่ก็ย่อมเป็นประโยชน์แก่ธนาคารที่จะได้รับชำระหนี้ ศาลฎีกาตัดสินว่าการที่โจทก์มิได้หักเงินฝากจากบัญชีเงินฝากประจำนอกจากจะเป็นการไม่ใช้สิทธิตามข้อตกลงในสัญญาแล้ว ยังเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นว่าโจทก์ซึ่งประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของลูกค้า แต่กลับมุ่งหวังประโยชน์ในดอกเบี้ยจากลูกค้าอันเป็นการเอาเปรียบโดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ถือได้ว่าการที่โจทก์มาฟ้องจำเลยให้ชำระดอกเบี้ยจากต้นเงินที่ควรจะได้รับแล้วนั้นเป็นการใช้สิทธิไม่สุจริต

จากคำพิพากษาของศาลฎีกาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การหักเงินในบัญชีเงินฝากนั้นหักได้ทันที โดยไม่ต้องบอกกล่าว จะใช้ได้กับลูกหนี้ชั้นต้นเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ค้ำประกัน และตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 การที่เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้นั้น เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดก่อน จึงจะสามารถหักบัญชีเงินฝากของผู้ค้ำประกันได้ ดังนั้น เมื่อธนาคารพาณิชย์ยังไม่ได้แจ้งเรื่องการผิดนัดชำระหนี้ของผู้เข้าชื่อให้ผู้ค้ำประกันทราบตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายมาตรา 686 ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เข้าชื่อย่อมไม่สามารถใช้สิทธิตาม

ข้อสัญญาที่ทำไว้ล่วงหน้าดำเนินการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้โดยไม่บอกกล่าวล่วงหน้าแก่ผู้ค้าประกันได้

4.4 ปัญหาการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อ

สัญญาค้ำประกันเป็นการแสดงเจตนาของผู้ค้าประกันที่จะยอมชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น จากบทบัญญัติในมาตรา 686 กำหนดว่า “เมื่อลูกหนี้ผิดนัดให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่ หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ”

ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือ บอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ผู้ค้าประกัน หลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลัง จากพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง

เมื่อเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ผู้ค้า ประกันชำระหนี้หรือผู้ค้าประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ตามวรรคหนึ่ง ผู้ค้าประกันอาจชำระหนี้ทั้งหมดหรือใช้สิทธิชำระหนี้ตามเงื่อนไขและวิธีการ ในการชำระหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่กับเจ้าหนี้ก่อนการผิดนัดชำระหนี้ ทั้งนี้เฉพาะในส่วนที่ตนต้องรับผิดชอบก็ได้ และให้นำความในมาตรา 701 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในระหว่างที่ผู้ค้าประกันชำระหนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการในการชำระหนี้ของลูกหนี้ตามวรรคสาม เจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นเพราะเหตุที่ลูกหนี้ผิดนัดในระหว่างนั้นมิได้

การชำระหนี้ของผู้ค้าประกันตามมาตรา นี้ ไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้ค้าประกันตามมาตรา 693”

จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้หน้าที่ของผู้ค้าประกันนั้น เริ่มตั้งแต่เมื่อลูกหนี้ผิดนัด และเจ้าหนี้ได้มีหนังสือบอกกล่าว ไปยังผู้ค้าประกันและหนังสือบอกกล่าวนั้น ได้ไปถึงผู้ค้าประกันแล้ว โดยการบอกกล่าวดังกล่าวนี้ถือเป็นการตั้งสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อผู้ค้าประกัน ทำให้ทราบหนี้ของผู้ค้าประกันตามสัญญาค้ำประกันว่าถึงกำหนดชำระเมื่อเจ้าหนี้ได้มีหนังสือบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันและหนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ไปถึงผู้ค้าประกันแล้ว ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวให้ชำระหนี้ของเจ้าหนี้จะไปถึงผู้ค้าประกัน เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ไม่ได้แม้ลูกหนี้จะผิดนัดก็ตาม แต่ถ้าเจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ภายในเวลาที่กำหนด กล่าวคือมีหนังสือบอกกล่าวล่าช้า เกินกว่า 60 วันนับตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้ยังคงมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ในส่วนที่เป็นเงินต้นอยู่ แต่เจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้

ในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระคิดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นที่เกิดขึ้น โดยคำนวณได้ 60 วันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดเท่านั้น มีประเด็นที่จะต้องพิจารณากรณิดังกล่าว ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่ต้องพิจารณา คือ เมื่อใดจึงจะถือได้ว่า ลูกหนี้ผู้เช่าซื้อผิดนัด อันมีผลทำให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกัน

กรณีอย่างไรจะถือได้ว่าลูกหนี้ได้ผิดนัดลงแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่จะบังคับชำระหนี้กับผู้ค้ำประกันได้ โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในบทบัญญัติเรื่องหนี้ บรรพ 2 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

คำว่า “ผิดนัด” หมายความว่า ลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ กล่าวคือเมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้โดยจงใจหรือหลงลืมหรือประมาทเลินเล่อ ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 ซึ่งไม่ถึงขนาดที่ทำให้ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบขึ้นตามมาตรา 204

การที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ในหนี้ประธานซึ่งต้องมีการอ้างอิงจากสัญญาเช่าซื้อรถยนต์สามารถเกิดขึ้นใน 2 กรณี คือ การที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวด ติดต่อกันหรือการผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อในงวดสุดท้าย และการผิดข้อตกลงอื่นอันเป็นเหตุให้เกิดการผิดนัดของผู้เช่าซื้อ กรณีที่จะพิจารณาว่าการบอกกล่าวของเจ้าหนี้ให้ผู้ค้ำประกันทราบในเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อเป็นกรณีการผิดนัดแบบใด ผู้วิจัยเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ต้องบอกกล่าวการผิดนัดไปยังผู้ค้ำประกันในกรณีเป็นหนี้เงินเท่านั้น การที่ผู้เช่าซื้อได้ชำระหนี้แม้เป็นเพียงบางส่วนแต่ไม่ครบถ้วนตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาถือเป็นการผิดนัดชำระหนี้แล้ว และความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้น ก็เป็นการผูกพันตนต่อเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้แทนลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามหนี้ประธาน ซึ่งการผิดข้อตกลงอื่นในสัญญาเช่าซื้อเช่น ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อให้ผู้เช่าซื้อทำสัญญาประกันภัย เป็นต้น กรณีดังกล่าวไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องทำคำบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกัน

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป คือ การบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันทราบ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ จะต้องปฏิบัติเช่นไร ภายในระยะเวลาเท่าใด

เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้กฎหมายจึงบัญญัติให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันทราบ เหตุใดจึงไม่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ เพราะลูกหนี้มีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามกำหนดในสัญญา ซึ่งลูกหนี้ต้องรู้อยู่แล้วว่าจะต้องชำระหนี้เมื่อไร ดังนั้นบทบัญญัติกฎหมายในเรื่องการบอกกล่าวจึงไม่ต้องบอกกล่าวไปยังลูกหนี้ แต่กฎหมายบัญญัติว่าต้องมีหนังสือบอกกล่าวแจ้งไปยังผู้ค้ำประกันให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงข้อเท็จจริงที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้ว เพราะผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งอาจจะไม่ทราบว่าลูกหนี้ต้องชำระหนี้เมื่อไร และเป็นการรักษา

สิทธิของผู้ค้าประกันเพื่อมิให้หนี้เพิ่มพูนมากเกินไป ผู้ค้าประกันจะได้ดำเนินการชำระหนี้ได้ กฎหมายจึงต้องวางเงื่อนไขในเรื่องการบอกกล่าว และการบอกกล่าวนี้เป็นผลของกฎหมายที่แก้ไขใหม่ และสอดคล้องกับกฎหมายอังกฤษที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษา และแม้ในสัญญาค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์จากธนาคารพาณิชย์จะไม่ได้ระบุในสัญญาว่าเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะต้องบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกัน แต่เมื่อกฎหมายใหม่บังคับใช้แล้ว จำเป็นต้องมีการบอกกล่าว เพราะกฎหมายฉบับนี้บังคับให้เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกัน เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายนี้ขึ้นก็เพื่อต้องการคุ้มครองผู้ค้าประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

กฎหมายบัญญัติให้เจ้าหนี้ต้องมีหนังสือบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ภายในเวลา 60 วันนับตั้งแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ มีประเด็นให้พิจารณาว่า หากเป็นหนี้ที่มีกำหนดชำระเป็นงวด ๆ อย่างเช่นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ต้องมีการบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันทุกงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้หรือไม่ เนื่องจากแนวปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์หากกรณีลูกหนี้ได้นำเงินมาชำระหนี้ตามเงื่อนไขภายหลังที่มีการผิดนัดชำระหนี้ ธนาคารพาณิชย์ก็จะปรับสถานะของลูกหนี้ให้เป็นลูกหนี้ปกติภายใต้ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยและเงื่อนไขที่ธนาคารพาณิชย์กำหนด ก็คือลูกหนี้ไม่ตกเป็นผู้ผิดนัดชำระหนี้แล้ว²¹

กรณีดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าสัญญามีข้อกำหนดไว้ว่า การที่ลูกหนี้ผิดนัดงวดใดงวดหนึ่ง ถือเป็นการผิดนัดทุกงวด เช่นนี้ เจ้าหนี้ก็บอกกล่าวผู้ค้าประกันเพียงครั้งเดียวก็เป็นผลให้เรียกผู้ค้าประกันได้ทั้งหมดแล้ว แต่หากไม่มีข้อกำหนดในสัญญา สิทธิที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระเป็นประการใด ถ้าลูกหนี้ผิดนัดเจ้าหนี้จะเรียกผู้ค้าประกันชำระหนี้แทนก็ต้องมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันถึงสิทธิเรียกร้องทุกครั้ง เพื่อให้ผู้ค้าประกันได้รู้ถึงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้แทนลูกหนี้ เช่น ลูกหนี้ได้ผิดนัดชำระหนี้ในงวดแรก เจ้าหนี้ได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันแล้ว ต่อมางวดที่สอง ลูกหนี้มาชำระหนี้ และไม่มีการตกลงว่าเป็นเงินที่นำมาชำระหนี้สำหรับงวดก่อนหน้านี้ เท่ากับลูกหนี้ไม่ได้ผิดนัดในงวดที่สอง หากต่อมาลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดที่สามเจ้าหนี้ก็ต้องแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบ สำหรับการผิดนัดของลูกหนี้ในงวดที่สามหรือไม่

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของมาตราดังกล่าวแล้ว ก็เพื่อให้ผู้ค้าประกันได้รู้และเตรียมความพร้อมหากต้องมีการชำระหนี้แทนลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ได้ทำการชำระหนี้และได้กลับมาเป็นลูกหนี้ปกติอีกครั้งหนึ่ง ผู้ค้าประกันย่อมเข้าใจได้ว่าความรับผิดชอบของตนไม่มีอยู่แล้วเนื่องจากลูกหนี้

²¹ จาก ผลกระทบของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีการฟื้นความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน (เอกัตศึกษาปริญญามหาบัณฑิต), โดย พิมพาสกุลบงกช, 2557, กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชำระหนี้แล้ว หากลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดอีกครั้งหนึ่งและเจ้าหนี้ไม่ได้ทำการบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกัน ผู้ค้ำประกันก็ไม่อาจทราบถึงการผิดนัดอีกครั้งของลูกหนี้ได้ อันเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ามาชำระหนี้แทนลูกหนี้ได้โดยเร็ว อาจเป็นเหตุให้เกิดดอกเบี้ยหรือค่าเสียหายเพิ่มเติมในระหว่างผิดนัดได้ ซึ่งหากผู้ค้ำประกันได้ทราบถึงการผิดนัดของลูกหนี้และสามารถชำระหนี้ได้ทันท่วงทีย่อมเป็นการลดความเสียหายของผู้ค้ำประกันลง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองผู้ค้ำประกัน ซึ่งผู้ค้ำประกันถือเป็นลูกหนี้ลำดับรองไม่ใช่ลูกหนี้ชั้นต้นเป็นลูกหนี้ฝ่ายที่เสียเปรียบ ดังนั้น ควรตีความในข้อสัญญาที่เป็นคุณแก่ผู้ค้ำประกัน ไม่ให้ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

อย่างไรก็ตามในคำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกัน จำนอง จำนำ มีการอธิบายว่า หนี้ที่มีการชำระเป็นงวด ๆ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดในงวดใด และเจ้าหนี้ได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันแล้ว ต่อมาลูกหนี้ได้ผิดนัดในงวดอื่น ๆ อีก ก็ไม่น่าจะต้องทำการบอกกล่าวเป็นรายงวดไปทุก ๆ ครั้ง²² และในเอกสารความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ความเห็นในประเด็นดังกล่าวนี้ว่า ในการบอกกล่าวเมื่อลูกหนี้ผิดนัด ตามมาตรา 686 วรรคหนึ่ง จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อลูกหนี้ผิดนัดแล้วและเจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันแล้ว แต่ต่อมาลูกหนี้ก็นำเงินไปชำระให้แก่เจ้าหนี้จนครบถ้วน จากที่ผิดนัดอยู่ทำให้หนี้้นั้นกลายเป็นไม่ผิดนัดแล้ว แต่ต่อมาปรากฏข้อเท็จจริงใหม่อีกว่า ลูกหนี้ได้ผิดนัดชำระหนี้ อีก เจ้าหนี้ย่อมต้องมีหน้าที่ในการบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันอีกครั้ง เนื่องจากการผิดนัดในครั้งหลังนี้เป็นผิดครั้งใหม่ที่แตกต่างไปจากการผิดนัดในครั้งก่อน และความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันจากการผิดนัดในครั้งก่อนกับครั้งหลังย่อมมีความแตกต่างกัน²³

ผู้วิจัยจึงมีความเห็นคล้ายตามความเห็นของสำนักงานศาลยุติธรรมว่า หนี้ที่มีการชำระเป็นงวด ๆ ลูกหนี้ผิดนัดในงวดใดงวดหนึ่ง และเจ้าหนี้ได้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันแล้ว หากต่อมาลูกหนี้ได้นำเงินไปชำระให้แก่เจ้าหนี้จนครบถ้วน และในงวดถัดมาลูกหนี้ได้ผิดนัดชำระหนี้ อีก ธนาคารพาณิชย์เจ้าหนี้ต้องทำการบอกกล่าวแก่ผู้ค้ำประกันทุกครั้งที่ลูกหนี้มีการผิดนัดชำระหนี้ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เพื่อให้ผู้ค้ำประกันทราบและรักษาสิทธิของตน

²² จาก คำอธิบายกฎหมายค้ำประกันและจำนองที่แก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 (หนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายชุมพล จันทราทิพย์) (น. 13), โดย สุดา วิสรุตพิชญ์, 2557, กรุงเทพมหานคร.

²³ จาก ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกันและจำนอง ตามที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557 (น. 9), โดย สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม, 2558.

ด้วยการชำระหนี้แทนลูกหนี้ อีกทั้งยังเป็นการป้องกันการความเสียหายที่อาจทำให้หนี้เพิ่มพูนมากขึ้น และจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศทั้งประเทศที่มีระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งมีประมวลกฎหมายใช้บังคับ คือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศที่มีระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งไม่มีประมวลกฎหมายใช้บังคับทั่วไป จะยึดหลักปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาที่เคยวินิจฉัยในข้อเท็จจริงนั้น ๆ คือ ประเทศอังกฤษ ทำให้ทราบว่าในการบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ นั้น เจ้าหนี้จะสามารถแจ้งการบอกกล่าวทวงถามให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้อย่างไร

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ได้กล่าวไว้ในมาตรา 772 และมาตรา 777 ว่าในกรณีที่ผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ในหนี้ที่มีกำหนดระยะเวลา เจ้าหนี้ได้ดำเนินการเพื่อติดตามทวงถามหนี้ให้ผู้ค้าประกันทราบโดยไม่ชักช้า และเมื่อเจ้าหนี้ได้ดำเนินการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบโดยไม่ชักช้าแล้ว เจ้าหนี้มีสิทธิมาไล่เบี้ยต่อผู้ค้าประกันให้ชำระหนี้แทนลูกหนี้ชั้นต้นได้ ซึ่งคำว่า “โดยไม่ชักช้า” ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะหมายถึงเมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ ให้เจ้าหนี้แจ้งผู้ค้าประกันโดยเร็ว

แต่ตามหลักกฎหมายในประเทศอังกฤษ การทวงถามตามสัญญาผู้ค้าประกันขึ้นอยู่กับข้อตกลงและต้องมีการส่งหนังสือทวงถามตามที่ระบุไว้ในข้อตกลงของสัญญาผู้ยืม เมื่อมีการผิดสัญญา โดยทั่วไปแล้วเจ้าหนี้จะทวงถามจากลูกหนี้ชั้นต้นก่อน เพื่อให้โอกาสในการชำระหนี้ก่อนที่จะทวงถามไปยังผู้ค้าประกัน แต่กฎหมายอังกฤษก็มีหลักปฏิบัติที่ว่า หากการที่เจ้าหนี้จะได้ประโยชน์จากการบอกกล่าวแก่ผู้ค้าประกันที่ได้ให้การประกันการชำระหนี้เต็มจำนวนและชดเชยค่าเสียหายของลูกหนี้ชั้นต้น เจ้าหนี้สามารถทำการบอกกล่าวทวงถามไปยังผู้ค้าประกันได้ในเวลาเดียวกันกับการบอกกล่าวทวงถามไปยังลูกหนี้ชั้นต้น และเมื่อมีหนังสือบอกกล่าวทวงถามไปยังผู้ค้าประกันแล้ว หากผู้ค้าประกันยังไม่ดำเนินการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้สามารถดำเนินการกับผู้ค้าประกันใน 2 กรณี คือ

1. เริ่มดำเนินคดีกับผู้ค้าประกัน หรือ
2. การยื่นฟ้องล้มละลายแก่ผู้ค้าประกัน เจ้าหนี้สามารถยื่นคำร้องล้มละลายถ้าผู้ค้าประกัน

ค้างชำระหนี้มากกว่า £750 และไม่สามารถชำระหนี้ได้ โดยเจ้าหนี้ต้องจะทำหนังสือทวงถามตามกฎหมายกับผู้ค้าประกันก่อน

หนังสือทวงถามดังกล่าวเป็นการทวงถามอย่างเป็นทางการที่ให้กับผู้ค้าประกันภายใน 21 วันในการชำระหนี้ตามที่มีการเรียกร้องโดยเจ้าหนี้ หากผู้ค้าประกันไม่สามารถชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ได้ ภายใน 21 วันนับแต่การทวงถาม ศาลจะถือว่าผู้ค้าประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้และการดำเนินการฟ้องล้มละลายต่อไป

ดังนั้น การแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบในเรื่องของการผิคนัดชำระหนี้ของผู้เช่าซื้อ หากมีการแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 โดยแก้ไขให้เกิดความชัดเจน เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความของกฎหมาย และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการแก้ไขกฎหมายในมาตรา 686 ที่มุ่งคุ้มครองผู้ค้าประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

4.5 ปัญหาการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์

เมื่อผู้ค้าประกันทำสัญญาแสดงเจตนาต่อเจ้าหนี้ว่าจะขอเช่าชำระหนี้แทนลูกหนี้ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 680 ความรับผิดของผู้ค้าประกันยังคงมีอยู่ต่อไป จนกว่าจะมีเหตุใดเหตุหนึ่งทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด ซึ่งกรณีที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ในข้อ 3.1.1.1 (ข) คือ ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด เมื่อเจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงเลิกสัญญากัน และผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดด้วยเหตุตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ การชำระหนี้ การปลดหนี้ การแปลงหนี้ใหม่ การหักกลบลบหนี้และหนี้เคลื่อนกลืนกัน

4.5.1 กรณีผู้ค้าประกันหลายราย และธนาคารเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้กับผู้ค้าประกันคนใดคนหนึ่ง จะทำให้ผู้ค้าประกันคนอื่นหลุดพ้นหรือไม่เพียงใด

กรณีตามสัญญาผู้ค้าประกันของธนาคารพาณิชย์ที่ได้เสนอให้แก่ผู้ค้าประกันในการทำสัญญาผู้ค้าประกันนั้น ทางธนาคารพาณิชย์มักจะระบุในสัญญาในกรณีมีผู้ค้าประกันหลายคน ธนาคารปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้าประกันคนหนึ่งคนใด โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับความยินยอมจากผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ก่อน ผู้ค้าประกันที่เหลืออยู่ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปเต็มจำนวน²⁴

สัญญาผู้ค้าประกันที่ธนาคารพาณิชย์เสนอให้แก่ผู้ค้าประกันนั้นเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา ในเรื่องผู้ค้าประกัน ซึ่งบางลักษณะ ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม และบางลักษณะก็มีกฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม ถ้าต้องการให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม คู่สัญญาต้องตกลงกันให้มีการรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมเป็นการเฉพาะไว้ สำหรับกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม คู่สัญญาไม่ต้องตกลงกันเป็นการเฉพาะว่าจะร่วมกันชำระหนี้ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมอันเป็นผลตามกฎหมาย เช่น กรณีมีผู้ค้าประกันหลายคน ตามมาตรา 692 เป็นต้น

²⁴ ในสัญญาผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ ธนาคารผู้ให้เช่าซื้อจะระบุในสัญญาว่า “ในกรณีมีผู้ค้าประกันหลายราย ธนาคารสงวนสิทธิที่จะเรียกหรือไม่เรียกหรือปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้าประกันคนหนึ่งคนใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับความยินยอมจากผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ก่อน ผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปเต็มจำนวน.”

การปลดหนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดความระงับแห่งหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 340 การปลดหนี้ถือว่าเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง เพราะการปลดหนี้ไม่ได้เป็นผลแต่เป็นเรื่องเจตนาของเจ้าหนี้ที่จะยอมสละสิทธิเรียกร้องที่ตัวเองมีอยู่ในมูลหนี้ ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า

“ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ ท่านว่าหนี้นั้นก็พ้นอันระงับสิ้นไป ถ้าหนี้มีหนังสือเป็นหลักฐาน การปลดหนี้ก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย หรือต้องเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือขีดฆ่าเอกสารนั้นเสีย”

หนี้ที่เจ้าหนี้จะปลดหนี้ให้ลูกหนี้ได้อาจเป็นหนี้ที่เกิดจากมูลสัญญา หรือละเมิด หรือมูลหนี้ประการอื่นก็ได้ ตามปกติการปลดหนี้มักจะเกิดจากการร้องขอของลูกหนี้ โดยลูกหนี้ทำความพอใจบางอย่างให้แก่เจ้าหนี้ หรืออาจเกิดจากความพอใจของเจ้าหนี้เอง โดยไม่มีการตอบแทนกันก็ได้ การที่เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้บางส่วนโดยเจตนาไม่เรียกร้องเอาหนี้ส่วนอื่นอีกต่อไป ก็ถือได้ว่าเป็นการปลดหนี้ หรือกรณีการที่ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นอย่างอื่น หรือแปลงหนี้ใหม่ทำให้หนี้เดิมระงับไปแล้ว แม้กระทำเช่นนั้นแล้วเจ้าหนี้แสดงเจตนาว่าจะมีไม่เรียกร้องใด ๆ จากลูกหนี้ก็เป็นการปลดหนี้เช่นกัน

การปลดหนี้นี้มีข้อสาระสำคัญประการหนึ่ง คือ การสละสิทธิไม่บังคับตามสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้มีอยู่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับมูลแห่งหนี้ แต่ถ้าเป็นการตกลงเลิกสัญญา หรือการประนีประนอมยอมความไม่ถือได้ว่าเป็นการปลดหนี้

บทบัญญัติในเรื่องค้ำประกัน อยู่ในบรรพ 3 ลักษณะ 11 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะ จึงไม่มีบทบัญญัติเรื่องปลดหนี้อยู่ในค้ำประกัน ดังนั้นจึงต้องนำบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องนี้มาใช้ ซึ่งการปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันได้นั้น ต้องนำเอาเรื่องของการปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ร่วมหลายรายมาใช้บังคับ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 293 ซึ่งบัญญัติว่า “การปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ร่วมกันคนหนึ่งนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ เพียงเท่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้ปลดให้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น” การปลดหนี้เป็นการกระทำของเจ้าหนี้ที่ทำให้หนี้ระงับ ทำให้ลูกหนี้ที่ได้รับการปลดหลุดพ้นจากความรับผิดชอบทั้งหมด และมีผลกับลูกหนี้ร่วมคนอื่น ๆ ด้วย แต่ไม่เป็นคุณทั้งจำนวน ลูกหนี้คนอื่นคงได้ประโยชน์เพียงเท่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดหนี้เท่านั้น กล่าวคือ เจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้ได้เฉพาะส่วนที่ลูกหนี้อื่นต้องรับผิดชอบเท่านั้น โดยถือว่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้รับการปลดหนี้ตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้ เว้นแต่จะตกลงเป็นอย่างอื่น เช่น มีข้อตกลงให้เป็นคุณแก่ลูกหนี้ร่วมทุกคนทั้งจำนวน หรือมีข้อตกลงให้ลูกหนี้ที่เหลืออยู่รับผิดชอบเต็มจำนวน เป็นต้น

กรณีที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขในข้อตกลงของธนาคารกับผู้ค้ำประกันเป็นการกำหนดข้อตกลงเป็นอย่างอื่น ตามมาตรา 293 อันเป็นการกำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับภาระในการ

ชำระหนี้แทนผู้เช่าซื้อเสมือนเป็นผู้ค้ำประกันรายเดียว ข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันระบุว่า “ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดเต็มจำนวน” เป็นข้อตกลงที่กฎหมายตกลงให้ยกเว้นได้ ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

และตามปกติแล้วการปลดหนี้ให้ลูกหนี้รายใดก็ย่อมเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้รายนั้น แต่เนื่องจากข้อตกลงในสัญญาค้ำประกันที่ธนาคารพาณิชย์ระบุว่า ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ ยังคงต้องรับผิดชอบเต็มจำนวน ซึ่งถือว่าเป็นข้อยกเว้นของมาตรา 293 โดยเป็นการตกลงเป็นอย่างอื่นในส่วนของความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันที่ยังคงต้องรับผิดชอบเต็มจำนวนหนี้ที่ค้ำประกันไว้ แม้ว่าเจ้าหนี้จะทำการปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันรายใดรายหนึ่งไปแล้ว และแม้ไม่ได้บอกกล่าวให้ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ทราบก่อน ก็ไม่เป็นการเสียหายแก่ผู้ค้ำประกัน อีกทั้งบทบัญญัติในมาตรา 295²⁵ ซึ่งถือว่าเป็นผลที่ลูกหนี้คนใดคนหนึ่งได้รับเป็นการส่วนตัว กล่าวคือ เป็นผลทั้งในด้านที่เป็นคุณและโทษแก่ลูกหนี้คนใดคนหนึ่งเป็นส่วนตัว ไม่รวมถึงลูกหนี้ร่วมคนอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นเหตุส่วนตัวตามมาตรา 295 ซึ่งการปฏิบัติที่ถือว่าเป็นผลเฉพาะตัวของลูกหนี้ ได้แก่ การให้คำบอกกล่าว การผัดผ่อน การหยิบยกอ้างความรับผิดชอบ การชำระหนี้อันเป็นพันวิสัยแก่ฝ่ายลูกหนี้ร่วม กำหนดอายุความหรือการที่อายุความสะดุดหยุดลง และการที่สิทธิเรียกร้องเคลื่อนกลิ้งกันไปกับหนี้ อีกทั้งก็ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อตกลงนี้จึงยังคงมีผลบังคับใช้ได้

ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 893/2540 (คดีระหว่าง ธนาคารกรุงเทพ จำกัด โจทก์ บริษัท ดี.เอ็ม.พี. จำกัด จำเลย) ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยที่ 1 เป็นลูกค้าโจทก์ประเภทขายลดเช็ค โดยมีจำเลยที่ 2 และ ท. เป็นผู้ค้ำประกันและยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม การที่ผู้ค้ำประกันยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้ยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมนั้น มีผลเป็นการสละสิทธิบางประการที่ผู้ค้ำประกันอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยลักษณะค้ำประกันเท่านั้น หน้าที่ความรับผิดชอบของลูกหนี้ชั้นต้นที่มีต่อเจ้าหนี้ก็ดี ต่อผู้ค้ำประกันในฐานะพิเศษดังกล่าวก็ดี ยังคงมีอยู่ตามเดิม เหตุหลุดพ้นจากหนี้ที่ค้ำประกันของผู้ค้ำประกันจะเป็นผลให้จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นหลุดพ้นไปด้วยนั้น ย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 685 คือจะหลุดพ้นเฉพาะในส่วนที่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ ในส่วนหนี้ที่ยังเหลือหนี้ จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้

การที่บุคคลภายนอกชำระหนี้แทน ท. ผู้ค้ำประกันที่ยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมไปเท่าใด ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้โดย ท. ผู้ค้ำประกันและมีผลให้จำเลยที่ 1 หลุดพ้นเพียงเท่าจำนวนนั้น

²⁵ มาตรา 295 ข้อความจริงอื่นใด นอกจากที่ระบุไว้ในมาตรา 292 ถึงมาตรา 294 นั้น เมื่อเป็นเรื่องเท่าถึงตัวลูกหนี้ร่วมกันคนใดก็ย่อมเป็นเพื่อคุณและโทษแต่เฉพาะแก่ลูกหนี้คนนั้น เว้นแต่จะปรากฏว่าขัดกับสภาพแห่งหนี้ตนเอง.

ส่วนหนึ่งที่ยังมิได้ชำระ แม้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะไม่คิดใจเรียกร้องจาก ท. ไม่ว่าจะในรูปปลดหนี้ หรือประนีประนอมยอมความหนี้ส่วนดังกล่าวยังคงเป็นส่วนที่ยังมิได้มีการชำระ จำนวนที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้

เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 22201/2555 (ระหว่างบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด โจทก์ นางสาวหรือเรืออากาศตรีหญิง โมทนา นิลคำแหงกับพวก จำเลย) คดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับการปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันหลายราย จะมีผลกับผู้ค้ำประกันคนที่ไม่ได้รับการปลดหนี้หรือไม่ ปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำนวนทั้งสองค้ำประกันหนึ่งของนางณัฐอนงค์ โดยจำกัดความรับผิดชอบในวงเงินคนละ 100,000 บาท ซึ่งเป็นกรณีต่างคนต่างรับผิดชอบแยกต่างหากจากกัน จำนวนทั้งสองต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือไม่ ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า การที่ผู้ค้ำประกันต่างระบุจำนวนเงินเพื่อจำกัดความรับผิดชอบของตนไว้ มิใช่ข้อที่แสดงว่าผู้ค้ำประกันตกลงแยกความรับผิดชอบของแต่ละคนออกจากกัน เมื่อจำนวนทั้งสองต่างแสดงเจตนาเข้าเป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของนางณัฐอนงค์ อันถือเป็นการค้ำประกันในหนี้รายเดียวกัน จำนวนทั้งสองจึงมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 682 วรรคสอง แต่ไม่เกินจำนวนที่จำนวนทั้งสองค้ำประกันไว้ การที่โจทก์ยอมรับชำระหนี้จากจำนวนที่ 2 เป็นเงิน 60,000 บาท แล้วปลดหนี้ให้โดยการถอนฟ้องจำนวนที่ 2 เพียงคนเดียว มิได้ปลดหนี้ให้จำนวนที่ 1 ด้วยการปลดหนี้ดังกล่าวยอมเป็นประโยชน์แก่จำนวนที่ 1 ซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมเพียงเท่าส่วนที่โจทก์ปลดหนี้ให้จำนวนที่ 2 ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 293 แต่หาทำให้จำนวนที่ 1 หลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปด้วยไม่ เพราะหนี้รายนี้ยังมิได้ชำระโดยสิ้นเชิง จำนวนที่ 1 จึงต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ในหนี้ส่วนที่เหลืออีก 40,000 บาท ซึ่งไม่เกินส่วนความรับผิดชอบของจำนวนที่ 1 ที่ยังเหลืออยู่หลังจากหักส่วนที่ได้รับประโยชน์จากการปลดหนี้เป็นเงิน 40,000 บาทแล้ว

จากคำพิพากษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ร่วมกันคนใดคนหนึ่งนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ เพียงเท่าส่วนของลูกหนี้ที่ได้ปลดให้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น และเจ้าหนี้จะเรียกให้ชำระหนี้ได้เฉพาะส่วนที่ลูกหนี้อื่นต้องรับผิดชอบเท่านั้น โดยถือว่าส่วนของลูกหนี้ผู้ได้รับการปลดหนี้ตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้ การที่เจ้าหนี้ปลดหนี้ให้ผู้ค้ำรายหนึ่งยอมเป็นประโยชน์แก่ผู้ค้ำคนอื่นเพียงเท่าส่วนที่ผู้ค้ำรายนั้นต้องรับผิดชอบตามมาตรา 293 นอกจากนั้นตามมาตรา 296 ในกรณีที่ปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันคนหนึ่ง หนี้ส่วนของผู้ค้ำประกันคนนั้นตกเป็นพับแก่เจ้าหนี้

แต่ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดในข้อสัญญาดังกล่าวนั้น เป็นสิทธิของธนาคารที่จะเลือกว่าจะปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันรายใด โดยที่ผู้ค้ำประกันคนอื่น ๆ ไม่มีสิทธิ์ที่จะคัดค้านหรือโต้แย้งใด ๆ โดยธนาคารพาณิชย์อาจจะปลดหนี้ผู้ค้ำประกันโดยที่ไม่ได้รับชำระหนี้จากผู้ค้ำประกัน

คนที่ปลดหนี้ให้ก็เป็นอำนาจของธนาคารพาณิชย์เอง หรือธนาคารพาณิชย์อาจจะกระทำการตกลงเป็นอย่างอื่นกับผู้ค้าประกันรายอื่น ๆ โดยการปลดหนี้ดังกล่าวให้แก่ผู้ค้าประกันรายใดไปแล้ว ธนาคารพาณิชย์ ก็ยังมีอำนาจในการบังคับเอากับผู้ค้าประกันรายอื่น ๆ ได้เต็มจำนวน ซึ่งเป็นอำนาจของเจ้าหนี้ที่ระบุในสัญญาค้ำประกันดังกล่าวที่ผู้ค้าประกันต้องรับภาระเสมือนเป็นผู้ค้าประกันเพียงรายเดียว ถึงแม้ว่าจะมีผู้ค้าประกันหลายรายก็ตาม

อีกทั้งในระหว่างผู้ค้าประกันด้วยกันบทบัญญัติลักษณะค้ำประกันไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบกันไว้ จึงต้องใช้หลักทั่วไปตามมาตรา 229 (3) เมื่อผู้ค้าประกันคนหนึ่งได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปทั้งหมดหรือบางส่วน ย่อมรับช่วงสิทธิของเจ้าหนี้ ในอันที่จะเรียกให้ผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ชำระหนี้ให้แก่ตนตามส่วนที่เขาพึงต้องรับผิดชอบได้ ผู้ค้าประกันร่วมมีความรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามมาตรา 682 วรรคสอง เมื่อผู้ค้าประกันร่วมคนหนึ่งชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้บางส่วนและเจ้าหนี้ได้ปลดหนี้ส่วนที่เหลือให้แก่ผู้ค้าประกันรายนั้น ย่อมมีผลให้หนี้สำหรับผู้ค้าประกันร่วมอีกรายระงับไปด้วยตามมาตรา 340 และมาตรา 293 ผู้ค้าประกันร่วมอีกรายจึงหลุดพ้นไม่ต้องรับผิดชอบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า แม้การทำสัญญาค้ำประกันระหว่างผู้ค้าประกันและธนาคารพาณิชย์นั้นจะเป็นไปตามหลักอิสระในทางแพ่ง อีกสัญญาที่ทำขึ้นนั้นไม่มีลักษณะเป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้งก็ไม่ได้อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 อีกด้วย

4.5.2 ธนาคารเจ้าหนี้ผ่อนเวลาการชำระค่าเช่าซื้อให้ผู้เช่าซื้อ

ประเด็นปัญหาการหลุดพ้นความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์อีกประการหนึ่งก็คือ เรื่องของการที่เจ้าหนี้ผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 700 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าค้ำประกันหนี้ อันจะต้องชำระ ณ เวลาที่กำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้ยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่ผู้ค้าประกันจะได้ตกลงด้วยในการผ่อนเวลานั้น

ข้อตกลงที่ผู้ค้าประกันทำไว้ล่วงหน้าก่อนเจ้าหนี้ผ่อนเวลาอันมีผลเป็นการยินยอมให้เจ้าหนี้ผ่อนเวลา ข้อตกลงนั้นใช้บังคับมิได้

ความในวรรคสอง มิให้ใช้บังคับแก่กรณีผู้ค้าประกันซึ่งเป็นสถาบันการเงินหรือค้ำประกันเพื่อสินจ้างเป็นปกติธุระ”

วัตถุประสงค์ของมาตราดังกล่าว เนื่องจากกฎหมายต้องการคุ้มครองผู้ค้าประกันในกรณีหนี้ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาแน่นอน เมื่อเจ้าหนี้ตกลงผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้ขึ้นต้นโดยผู้ค้าประกัน ไม่ยินยอม ผู้ค้าประกันก็หลุดพ้นจากความรับผิด

เมื่อผู้ค้าประกันเข้าทำสัญญาผู้ค้าประกันผูกพันตนเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ และลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันย่อมมีไปจนกว่าหนี้ประธานจะระงับ หรือผู้ค้าประกันได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปจนครบถ้วนแล้ว ดังนั้น เมื่อเจ้าหนี้ตกลงยอมผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยทำให้ลูกหนี้มีกำหนดเวลาชำระหนี้ใหม่ที่ขยายออกไปจากกำหนดเดิม จึงทำให้ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันขยายออกไปอีก ในระหว่างที่ลูกหนี้ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามเงื่อนไขใหม่ เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิบังคับชำระหนี้ได้ โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน เพราะเหตุเจ้าหนี้ผ่อนเวลา มีดังต่อไปนี้

1. เป็นการค้าประกันหนี้ที่มีกำหนดเวลาแน่นอน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหนี้ มาตรา 203 ประกอบ 204 หนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระหนี้แน่นอน หมายถึงหนี้ประธานที่มีการกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน หรือสามารถคำนวณนับได้ตามวันแห่งปฏิทิน

2. เจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ การผ่อนเวลาที่ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบนั้น จะต้องเป็นการตกลงผ่อนเวลาแน่นอน และมีผลให้ในระหว่างการผ่อนเวลานั้น เจ้าหนี้จะใช้สิทธิเรียกร้องไม่ได้

3. ผู้ค้าประกันต้องไม่ตกลงด้วยการผ่อนเวลา หากผู้ค้าประกันตกลงด้วยการผ่อนเวลาดังกล่าว ผู้ค้าประกันก็ไม่หลุดพ้นจากความรับผิด โดยการตกลงในเรื่องการผ่อนเวลานี้อาจเป็นการตกลงโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ได้ แต่ผู้ค้าประกันจะให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าก่อนจะมีการผ่อนเวลาไม่ได้

ผลของการที่เจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาชำระหนี้ให้ลูกหนี้ โดยผู้ค้าประกันไม่ได้ตกลงยินยอมด้วยการผ่อนเวลานั้น ผู้ค้าประกันเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดทั้งหมด และหากมูลหนี้นี้มีผู้ค้าประกันหลายคน ผู้ค้าประกันรายใดได้ตกลงร่วมกับการผ่อนเวลาก็ไม่หลุดพ้นจากความรับผิด และผู้ค้าประกันรายใดที่ไม่ได้ตกลงร่วมกับการผ่อนเวลา ผู้ค้าประกันรายนั้นเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิดทั้งหมด และหากเป็นมูลหนี้ที่สามารถแบ่งการชำระเงินเป็นรายงวด เช่น การเช่าซื้อรถยนต์ ต้องผ่อนชำระเป็นรายงวด เมื่อปรากฏว่าเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้ลูกหนี้ในงวดใด ผู้ค้าประกันก็หลุดพ้นจากความรับผิดเฉพาะงวดที่ได้มีการผ่อนเวลา เพราะการผ่อนเวลาของเจ้าหนี้ในงวดใดงวดหนึ่งไม่ได้ทำให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดไปทั้งหมด

อีกทั้งจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศทั้งประเทศที่มีระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีประมวลกฎหมายใช้บังคับ คือ สาธารณรัฐเยอรมัน ซึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันไม่ได้กล่าวในเรื่องเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้แต่อย่างใด แต่ก็ได้มีการกล่าวถึงสิทธิเรียกร้องของ

ผู้ค้าประกันเพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากความรับผิดได้ ตามมาตรา 775 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
เยอรมัน ใน 4 กรณีคือ

- (1) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าฐานะทางการเงินของลูกค้าหนึ่งแย่งลง
- (2) ถ้าการแสวงหาสิทธิกับลูกค้าหนึ่งขึ้นต้นเป็นการยากมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง
ภูมิฐานะ สถานประกอบธุรกิจหรือถิ่นที่อยู่อาศัย
- (3) ถ้าลูกค้าหนึ่งกระทำผิดอันทำให้การชำระหนี้ไม่อาจเสร็จสิ้นลง
- (4) ถ้าเจ้าหนี้ได้รับคำสั่งจากศาลให้ปล่อยผู้ค้าประกันจากการค้ำประกัน

และประเทศที่มีระบบกฎหมายจารีตประเพณี ซึ่งไม่มีประมวลกฎหมายใช้บังคับทั่วไป
จะยึดหลักปฏิบัติตามแนวคำพิพากษาที่เคยวินิจฉัยในข้อเท็จจริงนั้น ๆ คือ ประเทศอังกฤษ ได้กล่าว
ไว้ว่าการที่เจ้าหนี้ตกลงที่จะขยายระยะเวลาให้กับลูกค้าหนึ่งขึ้นต้นในการชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้
เป็นเหตุให้ความรับผิดของผู้ค้าประกันตามสัญญาค้ำประกันอาจได้รับการปลดปล่อยหรือลง คือ
เป็นเหตุแห่งการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ค้าประกันนั่นเอง

อีกทั้งมีความเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับสูงภาครัฐท่านหนึ่งเห็นว่า “สิ่งที่ปัญหาใน
กฎหมายใหม่นี้ คือเรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ ถ้าผู้ค้าประกันไม่มาเซ็นสัญญาด้วย ผู้ค้าประกัน
จะหลุดพ้นจากความรับผิดไป ซึ่งจะไม่มีคุณธรรมสำหรับเจ้าหนี้ และในเรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่อง
การค้ำประกัน อาจจะสร้างปัญหาตามมา²⁶” และยังมีความเห็นสนับสนุนในทางเดียวกัน ซึ่งเป็น
ความเห็นของสมาคมธนาคารไทย เห็นว่า “กฎหมายฉบับนี้จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ผู้ประกอบการ
ที่เป็นลูกค้า ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ เจ้าหนี้หรือธนาคารพาณิชย์ และกระทบต่อระบบ
เศรษฐกิจเป็นที่สุด ในประเด็นการปรับโครงสร้างหนี้ซึ่งจะทำให้ยากมากขึ้น หรือไม่สามารทำได้
เพราะการที่จะให้เจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกค้าหนึ่ง จะต้องให้ผู้ค้าประกันตกลงด้วย มิฉะนั้น
ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิด จะส่งผลให้ธนาคารช่วยเหลือลูกค้าหนึ่งได้ยากขึ้น หากลูกค้า
ไม่สามารถพาผู้ค้าประกันมาด้วยได้ ธนาคารก็ไม่อาจผ่อนเวลาให้ลูกค้าหนึ่งได้ ซึ่งจะส่งผลให้หนี้
NPLs ในระบบธนาคารสูงขึ้น²⁷”

²⁶ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). รวมบทความเกี่ยวกับกฎหมาย ลอยแพผู้ค้าประกัน. กอง บก.
ฐานเศรษฐกิจ, *หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ*, 34 (3003), วันที่ 23-26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557. สืบค้น 5 มีนาคม
2558, จาก www.meeting.msu.ac.th/meeting_2556/file/Legalarticles-57.pdf

²⁷ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). รวมบทความเกี่ยวกับกฎหมาย. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557, *สำนักข่าวทีวีไทย*. สืบค้น 5 มีนาคม 2558, จาก
www.meeting.msu.ac.th/meeting_2556/file/Legalarticles-57.pdf

จากความเห็นทั้งสองความเห็นข้างต้นผู้วิจัยมีความเห็นว่า หลักกฎหมายในเรื่องการผ่อนเวลา ตามมาตรา 700 ที่มีวัตถุประสงค์ต้องการคุ้มครองผู้ค้าประกันเป็นหลัก แต่ในทางปฏิบัติการผ่อนเวลาหรือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดังกล่าว มักมีการผ่อนเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ชั้นต้น โดยลูกหนี้ชั้นต้นยังมีศักยภาพในการประกอบธุรกิจซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน ผู้ค้าประกันเป็นเพียงบุคคลภายนอก ไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ อีกทั้งการผ่อนเวลาอาจทำให้เกิดภาระให้แก่ผู้ค้าประกันในอันที่จะต้องขยายระยะเวลาผูกพันตนออกไปอีก ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันก็ต้องมีต่อไปอีก การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบหากผู้ค้าประกันไม่ยินยอมในเรื่องผ่อนเวลา อันมีผลเป็นธรรมแก่ผู้ค้าประกันแล้ว แต่การที่กฎหมายกำหนดดังกล่าว ย่อมก่อให้เกิดความเสี่ยงแก่ธนาคารพาณิชย์เจ้าหนี้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ เป็นการดำเนินการแก้ไขหนี้ทั่วไปและหนี้ที่มีปัญหาเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีโอกาสได้รับชำระหนี้คืนสูงสุด หรือเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินกิจการต่อไป ทั้งของลูกหนี้

กฎหมายปัจจุบันนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการตีความและการบังคับใช้กฎหมายทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ ซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้น เพราะต้องใช้ระยะเวลา ทำให้สถาบันการเงินไม่อยากเสี่ยงที่จะไม่ได้รับชำระหนี้ จึงเลือกที่จะฟ้องร้องในชั้นศาลเลย ดังนั้นในอนาคตอาจจะเห็นการฟ้องร้องมากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่มภาระต่อศาล และจะกระทบต่อการดำเนินของธนาคารพาณิชย์และเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง เนื่องจากธนาคารพาณิชย์จะปล่อยสินเชื่อให้บุคคลทั่วไปได้ยากขึ้น เพราะต้องตรวจสอบว่าลูกหนี้จะชำระหนี้ได้จริงหรือมีทรัพย์สินเป็นหลักประกันเพียงพอหรือไม่ เนื่องจากไม่สามารถไปตามทวงหนี้จากผู้ค้าประกัน ได้เหมือนที่ผ่านมาหากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาในเรื่องการตีความกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์แล้ว รวมทั้งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย พระราชบัญญัติ และประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบถึงกฎหมายที่นำมาปรับบังคับใช้กับการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ จึงได้บทสรุปและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

การเช่าซื้อรถยนต์ถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่ต้องการรถยนต์มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อความสะดวกสบายในการคมนาคม การขนส่ง รวมทั้งการประกอบธุรกิจในกิจการของผู้บริโภคเอง ซึ่งสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 คือสัญญาซึ่ง “เจ้าของ” เอาทรัพย์สินออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้นหรือจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่าโดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่ากันเท่านี้คราว ซึ่งผู้ให้เช่าต้องเป็นเจ้าของรถยนต์ด้วย และการเช่าซื้อรถยนต์นี้ผู้บริโภคยังมีความประสงค์ในการเป็นเจ้าของหรือได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่เช่าซื้อ โดยผู้บริโภคจะต้องชำระค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อต่อไป โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาลักษณะของการเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์เหมือนและแตกต่างกับการเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทเงินทุน บริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ดังนี้

1. การเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์

การประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ มีวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 36 ได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ซึ่งตามมาตรา 4 ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ หมายความว่า “การประกอบธุรกิจรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้น โดยวิธีหนึ่งวิธีใด เช่น ให้สินเชื่อ ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อขายเงินปรัวรรตต่างประเทศ” และตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 ลงวันที่

3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบ ลีสซิ่ง ซึ่งเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ไม่ได้เป็นผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับรถยนต์โดยตรง เมื่อผู้บริโภค ต้องการใช้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์จากธนาคารพาณิชย์ ผู้บริโภคจะเป็นผู้ไปติดต่อเจรจาซื้อขาย และเลือกรถยนต์ด้วยตัวเอง โดยธนาคารพาณิชย์จะอยู่ในฐานะเป็นผู้ชำระราคารถยนต์ให้กับผู้ขาย หรือเป็นผู้ซื้อนั่นเอง และเมื่อธนาคารพาณิชย์ได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ ธนาคารก็จะนำรถยนต์ คันดังกล่าวออกให้ผู้บริโภคเช่าซื้อต่อไป

2. การเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทเงินทุนซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์

การเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทเงินทุนซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์ มีลักษณะเหมือนกันกับการเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ คือ บริษัทเงินทุนซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์ที่มีวัตถุประสงค์ ให้บริการและผลิตภัณฑ์ทางการเงินเกี่ยวกับการให้สินเชื่อรถยนต์ สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ใหม่ สินเชื่อรีไฟแนนซ์ สินเชื่อเงินสดสำหรับลูกค้าที่มีรถยนต์และต้องการใช้เงิน เป็นต้น ซึ่งบริษัทเงินทุนซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวนี้ก็ไม่มียอดขายหรือหือหรือรุ่นใด มานำเสนอให้กับผู้บริโภค ผู้บริโภคก็จะเป็นผู้ไปติดต่อเจรจากับผู้ขาย และมาขอสินเชื่อกับบริษัทเงินทุนซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่จัดสินเชื่อรถยนต์ให้ โดยบริษัทเงินทุนซึ่งมิใช่ธนาคารพาณิชย์จะอยู่ในฐานะเป็นผู้ชำระราคารถยนต์ให้กับผู้ขายเช่นเดียวกันกับธนาคารพาณิชย์ และกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ เป็นของสถาบันการเงินหรือบริษัทเงินทุนอยู่จนกว่าผู้เช่าซื้อจะชำระราคารถยนต์ครบถ้วน กรรมสิทธิ์จึงจะโอนไปยังผู้เช่าซื้อ

3. การเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทในเครือหรือบริษัทผู้จำหน่ายรถยนต์

เนื่องจากการเช่าซื้อรถยนต์กับบริษัทในเครือหรือบริษัทผู้จำหน่ายรถยนต์นั้น บริษัทในเครือหรือผู้จำหน่ายรถยนต์เป็นผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับรถยนต์โดยตรง จึงมีรถยนต์นำมาเสนอต่อลูกค้า ลูกค้าเองก็สามารถขอสินเชื่อเช่าซื้อโดยตรงได้กับบริษัทดังกล่าว

เนื่องจากความแตกต่างนี้จึงทำให้มีรูปแบบของการทำสัญญาเช่าซื้อที่แตกต่างกัน การกำหนดความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อ รวมถึงการทำข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อในทำนองตัดสิทธิผู้เช่าซื้อในการโต้แย้งหรือที่เรียกว่านำกฎหมายปิดปากมาใช้บังคับ เมื่อสัญญาเช่าซื้อรถยนต์อันเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ประจักษ์ มีสาระสำคัญแตกต่างกัน จึงมีผลทำให้ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน การเช่าซื้อรถยนต์แตกต่างกันไปด้วย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหาการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ที่มีผลต่อความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันและขอเสนอข้อเสนอนี้สำหรับปัญหาดังกล่าว ดังต่อไปนี้

5.1.1 ปัญหาที่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้สินเชื่ออ้างหลักกฎหมายปิดปาก โดยผลของข้อสัญญาขายันมิให้ผู้ซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์โต้แย้งเกี่ยวกับเหตุความชำรุดบกพร่องของรถยนต์เป็นเหตุไม่ชำระค่าเช่าซื้อ

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ผู้เช่าซื้อทำกับธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อจะมีข้อตกลงที่ว่า “ผู้เช่าซื้อต้องเป็นผู้ติดต่อและเลือกรถยนต์ รวมถึงเป็นผู้ตรวจสอบรายละเอียดต่าง ๆ ของรถยนต์ด้วยตัวของผู้เช่าซื้อเอง และการรับมอบรถยนต์จากผู้ขายให้ถือว่าธนาคารได้ส่งมอบรถยนต์ให้กับผู้เช่าซื้อโดยถูกต้อง และถือว่าผู้เช่าซื้อได้ตรวจรับรถยนต์ในสภาพที่เป็นที่พึงพอใจของผู้เช่าซื้อแล้ว หากมีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นกับรถยนต์คันดังกล่าว ธนาคารผู้ให้สินเชื่อจะไม่รับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องใด ๆ และผู้เช่าซื้อจะไม่ยกเอาปัญหาเรื่องสภาพรถมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขในสัญญา” เงื่อนไขเกี่ยวกับการยกเว้นความรับผิดชอบของธนาคารพาณิชย์ในกรณีทรัพย์สินที่ส่งมอบเกิดความชำรุดบกพร่องที่เกิดจากความตกลงที่เกิดขึ้น โดยการแสดงเจตนาของคู่สัญญาซึ่งมีข้อตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องก็ได้และข้อตกลงดังกล่าวนี้ก็มีลักษณะปรับเข้ากับเรื่องหลักกฎหมายปิดปากโดยผลของสัญญาหรือข้อตกลง (Estoppel by Agreement) ที่ผลกักระไปให้แก่ผู้เช่าซื้อ อีกทั้งการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กับธนาคารพาณิชย์ต้องมีการค้าประกันการชำระหนี้ค่าเช่าซื้อรถยนต์ด้วย โดยผู้ค้าประกันต้องยอมรับเงื่อนไขตามสัญญาที่ทางธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขในการเข้าทำสัญญาค้าประกันและผู้ค้าประกันไม่มีสิทธิที่จะยกข้อต่อสู้ของผู้เช่าซื้อในการอาศัยความชำรุดบกพร่องของรถยนต์ที่ได้ค้าประกันนั้นต่อสู้กับทางธนาคารได้ ลักษณะและผลบังคับของหลักกฎหมายปิดปากโดยผลของสัญญาหรือข้อตกลงเป็นกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ในฐานะผู้ให้สินเชื่อผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันจะต้องถูกผูกมัดตามข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีการทำสัญญากันไว้โดยกำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ไว้และตกลงจะไม่ยกข้อต่อสู้ตามที่ตนเองมีสิทธิตามกฎหมายขึ้นมาต่อสู้กับทางธนาคารพาณิชย์ และเมื่อสัญญาเช่าซื้ออันเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดหนี้ประธาณเป็นเช่นนี้แล้ว ย่อมส่งผลกระทบไปถึงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันที่ต้องยอมรับในข้อสัญญาปิดปากดังกล่าวด้วย อีกทั้งสัญญาค้าประกันสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์เป็นการค้าประกันแบบไม่จำกัดความรับผิด กล่าวคือนอกจากผู้ค้าประกันจะรับผิดชอบในต้นเงินตามหนี้ประธาณที่ลูกหนี้ค้างชำระแก่เจ้าหนี้แล้ว ผู้ค้าประกันยังต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน ค่าธรรมเนียมการฟ้องร้องบังคับคดี ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้เท่ากับที่ผู้เช่าซื้อที่เป็นลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อธนาคาร

ดังนั้นในปัญหาข้อนี้ หากคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ได้เข้ามาควบคุมการทำข้อตกลงในสัญญาตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้าในรายละเอียดไว้อย่างชัดเจน จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกัน

5.1.2 ปัญหาข้อตกลงเกี่ยวกับความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและเบี้ยปรับของผู้ค้าประกันกับความไม่เป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรมและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

การให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย การกำหนดอัตราดอกเบี้ยใช้อัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัว (Floating Rate) โดยไม่มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แน่นอนแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ (Fixed Rate) จากการศึกษาประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 80/2551 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์ โดยดอกเบี้ยและส่วนลดให้สินเชื่อมีการกำหนดว่าธนาคารพาณิชย์ต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภท โดยใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงและกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยหรือส่วนลดสูงสุดตามกลุ่มลูกค้าแต่ละประเภท แต่ก็ไม่มีกำหนดว่าอัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อรถยนต์เป็นจำนวนเท่าใด เพดานสูงสุดเท่าไร ซึ่งย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเป็นเช่นไรก็ได้ และในการคำนวณผลประโยชน์ในสัญญา จากการศึกษาประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 ลงวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate) ซึ่งในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์หลายๆแห่งที่ให้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ มักใช้วิธีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยแบบอัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้เช่าซื้อเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการคิดดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี อันเป็นประโยชน์ที่แฝงอยู่ในการคำนวณดอกเบี้ยแบบคงที่ที่ทำให้ธนาคารพาณิชย์ได้ผลประโยชน์ที่สูงสุด อีกทั้งในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ก็ไม่มีการคำนวณอัตราดอกเบี้ยอย่างละเอียด

ในเรื่องของการกำหนดค่าตอบแทนอื่น เช่น ค่าเบี้ยปรับ ตามเงื่อนไขของสัญญาเช่าซื้อในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรถยนต์ ผู้เช่าซื้อต้องชำระค่าปรับของค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดนับแต่วันถึงกำหนดชำระค่าเช่าซื้อแต่ละงวดจนถึงวันชำระ และค่าเบี้ยปรับที่ผู้เช่าซื้อต้องชำระให้แก่ธนาคารในอัตราร้อยละเท่ากับ อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยขั้นต่ำ (Minimum Retail Rate หรือ MRR) +10 ต่อปี เมื่อตีความตามข้อตกลงในสัญญาจะเห็นได้ว่า เมื่อนำ

เบี้ยปรับมารวมกับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารกำหนดแล้ว มักทำให้อัตราที่เรียกเก็บกับผู้เช่าซื้อรถยนต์ มีอัตราที่สูงเกินไป และเป็นข้อตกลงที่ทำให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงเกินควร ซึ่งจะส่งผลมาถึงความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์

ปัจจุบันรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้นำมาใช้กับผู้บริโภคนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป และเมื่อพิจารณาขอบเขตของสัญญาเช่าซื้อตามประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ซึ่งอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เห็นได้ว่าสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ไม่ได้มีการกำหนดแบบของสัญญาเช่าซื้อไว้โดยเฉพาะ ประกาศบังคับดังกล่าวกำหนดเพียงข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญหรือเงื่อนไขที่ต้องมีในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เท่านั้น

ดังนั้น หากคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามคุ้มครองผู้บริโภคได้มีบทบาทเพิ่มขึ้นในการกำหนดวิธีการในการคำนวณเพื่อเรียกเก็บดอกเบี้ย รวมทั้งการเรียกผลประโยชน์อื่นๆภายหลังการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ ย่อมทำให้การเขียนข้อสัญญาเพื่อหาประโยชน์จากการใช้วิธีการคิดดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ที่ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันไม่อาจจะทำการดังกล่าวนั้นได้ต่อไป อันจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันที่ต้องรับภาระในเรื่องของการจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ยและค่าเสียหายอื่นๆลงไปด้วย

5.1.3 ปัญหาการทำข้อตกลงไว้ล่วงหน้าให้สิทธิแก่ธนาคารพาณิชย์ผู้ให้เช่าซื้อ ทำการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับธนาคารเพื่อชำระหนี้ที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบตามผลของสัญญาประกัน

ปัจจุบันรูปแบบของสัญญาเช่าซื้อและสัญญาประกันการเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์ได้นำมาใช้กับผู้บริโภคนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป ซึ่งธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดรูปแบบของสัญญาและเงื่อนไขต่างๆขึ้นมาล่วงหน้า และมีลักษณะเป็นสัญญาสำเร็จรูป และจากการศึกษาข้อตกลงในสัญญาประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ มีปัญหาพบว่าข้อตกลงที่ให้สิทธิธนาคารพาณิชย์หักเงินในบัญชีเงินฝากทุกประเภทไปชำระหนี้ตามสัญญาก่อนนี้ได้โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้แก่ผู้ค้าประกันทราบล่วงหน้านั้นสามารถทำได้ เนื่องจากข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าเช่นนี้ย่อมไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าดังกล่าวนี้ก็มีได้อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 8 ที่บัญญัติไว้ว่า ข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบเพื่อละเมิดหรือผิดสัญญาในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้อื่น อันเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ตกลง จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้

ในการใช้สิทธิหักกลบลบหนี้ นั้น กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 342 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไว้ว่า “หักกลบลบหนี้ นั้น ทำได้ด้วยคู่กรณีฝ่ายหนึ่งแสดง เจตนา แก่อีกฝ่ายหนึ่ง การแสดงเจตนาเช่นนี้ ท่านว่าจะมีเงื่อนไขหรือ เงื่อนไขเริ่มต้นหรือเวลาสิ้นสุดอีก ด้วยหาได้ไม่ การแสดงเจตนาดังกล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ท่านว่ามีผลย้อนหลังขึ้นไปจนถึงเวลา ซึ่งหนี้ทั้งสองฝ่ายนั้นจะอาจหักกลบลบกันได้เป็นครั้งแรก” โดยที่ไม่ต้องมีการทำข้อตกลงล่วงหน้า ก็สามารถใช้สิทธิในการขอหักกลบลบหนี้ได้ แต่สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนี้ใช้ได้เฉพาะในกรณีธนาคาร พณิชย์ผู้ให้สินเชื่อ ใช้สิทธิหักเงินในบัญชีเงินฝากของลูกค้าของผู้เช่าซื้อที่ฝากไว้กับธนาคารได้เท่านั้น สำหรับปัญหาการใช้สิทธิของธนาคารในการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ฝากไว้กับ ธนาคารเพื่อชำระหนี้ ที่ผู้ค้าประกันต้องรับผิดชอบเพราะการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อของผู้เช่าซื้อ นั้น ธนาคารไม่อาจจะอ้างสิทธิตามข้อตกลงดังกล่าวนี้ได้ทันที เพราะตามกฎหมายผู้ค้าประกันที่แก้ไขใหม่ มาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้วางหลักเกณฑ์ว่า เมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระ ค่าเช่าซื้อธนาคารผู้ให้สินเชื่อต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบภายในหกสิบวัน มิเช่นนั้น จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ยังไม่ได้ เมื่อธนาคารยังไม่แจ้งเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อให้ ผู้ค้าประกันทราบตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายมาตรา 686 ดังกล่าวข้างต้น ธนาคารจึงไม่อาจใช้สิทธิ ตามข้อสัญญาที่ทำไว้ล่วงหน้าที่ใช้สิทธิแก่ธนาคารทำการหักเงินในบัญชีเงินฝากของผู้ค้าประกันที่ ฝากไว้กับธนาคารได้

ฉะนั้น ข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าในกรณีนี้จึงไม่อาจบังคับได้ในทันที หากธนาคารผู้ให้ เช่าซื้อประสงค์ที่จะใช้สิทธิตามข้อตกลงดังกล่าวนี้ ธนาคารย่อมต้องทำการให้ครบถ้วนตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายผู้ค้าประกัน มาตรา 686 ให้ครบถ้วนเสียก่อน

5.1.4 ปัญหาการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผิดนัดของผู้เช่าซื้อ

เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 เดิมให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียก ให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ได้นับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด แต่ในทางปฏิบัติไม่มีกระบวนการที่จะทำให้ ผู้ค้าประกันทราบว่าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เมื่อไหร่ หรือเจ้าหนี้มักจะไม่ได้เรียกให้ผู้ค้าประกันชำระ หนี้ได้ทันที แต่ทอดเวลาออกไปเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทนที่ลูกหนี้ ค้างชำระ จึงได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 ที่กำหนดให้เจ้าหนี้ต้องมี หนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และหากเจ้าหนี้มิได้มี หนังสือบอกกล่าวภายในหกสิบวัน ให้ผู้ค้าประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในดอกเบี้ยและ ค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระคิดค้นอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลัง จากพ้นกำหนดเวลา คือเจ้าหนี้ก็ยังคงมีสิทธิเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ในส่วนที่เป็นเงินต้นอยู่

เพื่อเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและเป็นการรักษาสิทธิของผู้ค้าประกันเพื่อมิให้หนี้เพิ่มพูนมากเกินไป ผู้ค้าประกันจะได้ดำเนินการชำระหนี้ได้

จากการศึกษาเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรา 686 อาจเกิดความไม่ชัดเจนขึ้นมาได้ หากจะนำมาปรับใช้บังคับกับกรณีหนี้ประเภทที่มีการค้าประกันนั้น มีลักษณะที่ต้องมีการชำระหนี้เป็นงวด ๆ ดังเช่นการชำระหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ซึ่งมีบุคคลภายนอกเข้ามาทำสัญญาค้าประกันก่อให้เกิดปัญหาการตีความ มาตรา 686 เป็น 2 นัยด้วยกันขึ้นอยู่กับว่าคู่สัญญาฝ่ายใดเป็นฝ่ายตีความ หากผู้ให้เช่าซื้อตีความตามมาตรา 686 ก็มักจะตีความในทำนองว่า เพียงบอกกล่าวการผิดนัดชำระค่าเช่าซื้องวดแรกก็เพียงพอแล้วที่จะบังคับเอากับผู้ค้าประกัน แม้อันต่อมาผู้เช่าซื้อจะผิดนัดในงวดต่อ ๆ ไปก็ไม่ต้องบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันได้ทราบอีก แต่ถ้าเป็นการตีความของฝ่ายผู้ค้าประกัน ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับการตีความในแนวนี้ ก็จะได้รับผลว่า “ทุกครั้ง” ที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดค่าเช่าซื้อต้องมีการบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบ มิฉะนั้นแล้วผู้ให้เช่าซื้อจะเรียกให้ผู้ค้าประกันรับผิดชอบตามสัญญาค้าประกันการเช่าซื้อยังไม่ได้ เหตุที่ผู้วิจัยเห็นด้วยในแนวทางเช่นนี้ เพราะกฎหมายที่แก้ไขใหม่ มุ่งคุ้มครองผู้ค้าประกันเป็นสำคัญ

ฉะนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นไปในแนวทางที่จะให้ความคุ้มครองผู้ค้าประกันตามเจตนารมณ์ของการแก้ไขกฎหมายมาตรา 686 จึงควรแก้ไขบทบัญญัติมาตรานี้ เป็นว่า “เมื่อลูกหนี้ผิดนัดทุกครั้ง ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ”

5.1.5 ปัญหาการหลุดพ้นความรับผิดของผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 2 กรณี ดังนี้

5.1.5.1 กรณีผู้ค้าประกันหลายราย และธนาคารเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้กับผู้ค้าประกันคนใดคนหนึ่ง จะทำให้ผู้ค้าประกันคนอื่นหลุดพ้นหรือไม่เพียงใด

การกำหนดข้อตกลงในสัญญาค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง มักจะมีการกำหนดข้อตกลงว่าในกรณีมีผู้ค้าประกันหลายคน ธนาคารปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้าประกันคนหนึ่งคนใด โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับความยินยอมจากผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ก่อน ผู้ค้าประกันที่เหลืออยู่ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปเต็มจำนวน และจากการศึกษาข้อตกลงในสัญญาค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ มีปัญหาพบว่า การปลดหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 340 เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เกิดความระงับแห่งหนี้ ซึ่งเป็นเรื่องเจตนาของเจ้าหนี้ที่จะยอมสละสิทธิเรียกร้องที่ตัวเองมีอยู่ในมูลหนี้ และตามมาตรา 293

การปลดหนี้ให้แก่ลูกหนี้ร่วมกันคนหนึ่งนั้น ย่อมเป็นไปได้เพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้คนอื่น ๆ เพียงเท่า ส่วนของลูกหนี้ที่ได้ปลดให้ เว้นแต่จะได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่น กล่าวคือการปลดหนี้ให้ผู้ค้าประกัน รายใดก็ย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ค้าประกันรายนั้น ผู้ค้าประกันคนอื่นที่ไม่ได้รับการปลดหนี้ จากเจ้าหนี้ไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปทั้งหมด เพียงแต่ได้ประโยชน์เพียงเท่าส่วนของผู้ค้าประกัน คนหนึ่งที่ได้รับการปลดหนี้จากเจ้าหนี้ และการที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขในข้อตกลงของ ธนาคารกับผู้ค้าประกันที่ว่า ผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ที่เหลืออยู่ ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไป เต็มจำนวน เป็นข้อตกลงที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญาสามารถตกลงยกเว้นได้ และแม้ไม่ได้บอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันคนอื่น ๆ ทราบก่อน ก็ไม่เป็นการเสียหายแก่ผู้ค้าประกัน เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา 295 นั้นเป็นผลที่ลูกหนี้คนใดคนหนึ่ง ได้รับเป็นการส่วนตัว ไม่รวมถึงลูกหนี้ร่วมคนอื่น ๆ ซึ่งข้อตกลงในสัญญาผู้ค้าประกันระหว่าง ผู้ค้าประกันและธนาคารพาณิชย์นั้นจะเป็นไปตามหลักอิสระในทางแพ่ง อีกสัญญาที่ทำขึ้นนั้น ไม่มีลักษณะเป็นการต้องห้ามชัดแจ้ง โดยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน และไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 อีกด้วย

5.1.5.2 ธนาคารเจ้าหนี้ผ่อนเวลาการชำระค่าเช่าซื้อให้ผู้เช่าซื้อ

เนื่องจากการแก้ไขตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 700 การค้าประกัน หนี้ที่มีกำหนดแน่นอนและเจ้าหนี้นยอมผ่อนเวลาให้แก่ลูกหนี้ ถ้าหากผู้ค้าประกันไม่ตกลงยินยอม ด้วยนั้น ผู้ค้าประกันย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ และข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้าว่าเจ้าหนี้นยอมผ่อน เวลาให้แก่ลูกหนี้ โดยให้ถือว่าผู้ค้าประกันยินยอมด้วย ข้อตกลงนั้นใช้บังคับไม่ได้ แม้วัตถุประสงค์ ของมาตราดังกล่าวก็เพื่อคุ้มครองผู้ค้าประกัน ไม่ให้ต้องผูกพันความรับผิดชอบออกไปอย่างไม่มีที่ สิ้นสุดและเห็นว่าเป็นธรรมกับผู้ค้าประกันแล้ว อีกทั้งยังสอดคล้องกับกฎหมายประเทศอังกฤษ ที่กล่าวไว้ว่าการที่เจ้าหนี้ตกลงขยายระยะเวลาการชำระหนี้ให้กับลูกหนี้นั้นเป็นเหตุให้ความรับผิดชอบ ของผู้ค้าประกันหลุดพ้น แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังเกิดปัญหาส่งผลกระทบต่อโครงสร้างหนี้ ของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งหากเมื่อธนาคารพาณิชย์ตกลงยอมผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ถ้าผู้ค้าประกันไม่มายินยอมด้วย ผู้ค้าประกันก็หลุดพ้นความรับผิดชอบ ทำให้แนวทางในการปรับ โครงสร้างหนี้มีข้อยุ่งยากขึ้น อาจส่งผลให้ธนาคารหาทางผ่อนปรนลูกหนี้ด้วยการทำการปรับ โครงสร้างหนี้ได้ยากขึ้นด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติ ธนาคารมักมีการผ่อนเวลาให้กับลูกหนี้ที่ยังคงมี ศักยภาพในการประกอบธุรกิจ แต่ธุรกิจของเขานั้นประสบปัญหาทางการเงิน และยังส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เกิดภาวะหนี้เสียซึ่งเกิดจากการที่ลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระดอกเบี้ย และเงินต้นให้กับธนาคารพาณิชย์ได้

ดังนั้น กฎหมายดังกล่าวยังคงมีปัญหาในเรื่องของการบังคับใช้ ทำให้การปรับโครงสร้างหนี้ซับซ้อนยุ่งยากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ก็จะปล่อยสินเชื่อยากขึ้น เนื่องจากไม่อยากจะเสี่ยงที่จะไม่ได้รับการชำระหนี้ อีกทั้งยังไม่สามารถบังคับชำระหนี้กับผู้ค้าประกันได้ ธนาคารพาณิชย์อาจเลือกดำเนินการฟ้องร้องในชั้นศาล

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาหลักกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องและข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อที่ทำกับธนาคารพาณิชย์ ทำให้ทราบว่ายังมีปัญหาในเรื่องของ การตีความและการบังคับใช้กฎหมายที่มีผลกระทบต่อทั้งผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ แม้จะมีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะค้ำประกันแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวแก่ผู้ค้าประกันเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ดังต่อไปนี้

5.2.1 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 686 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบเรื่องการผัดนัดของผู้เช่าซื้อ โดยแก้ไขให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าหากมีการผัดนัดชำระหนี้ทุกครั้ง ต้องมีการบอกกล่าวให้ผู้ค้าประกันทราบทุกครั้ง โดยบัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้ผัดนัดทุกครั้ง ให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้าประกันทุกครั้ง ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผัดนัด และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใดเจ้าหนี้จะเรียกให้ผู้ค้าประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวจะไปถึงผู้ค้าประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้าประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ” อีกทั้งยังเป็นไปตามหลักกฎหมายของประเทศอังกฤษที่ต้องแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบทุกครั้งอีกด้วย เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการตีความของมาตราดังกล่าวนี้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ค้าประกันการเช่าซื้อรถยนต์ที่การชำระหนี้ค่าเช่าซื้อเป็นงวดๆ และเพื่อให้สมดังเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายมาตรา 686 ที่ต้องการคุ้มครองผู้ค้าประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกที่ยอมตนเข้าชำระหนี้แทนผู้เช่าซื้อ โดยไม่ต้องรับผิดชอบในดอกเบี้ยและค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการผัดนัด

5.2.2 คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ควรเข้ามามีบทบาทในการกำหนดและวางกรอบในเรื่องข้อตกลงของสัญญาเช่าซื้อและสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์ที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ให้เช่าซื้อ โดยบัญญัติเพิ่มเติมลงในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาโดยวางกรอบ 2 ประการคือ

1) ไม่ให้มีข้อตกลงในส่วน of ข้อยกเว้นความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่อง เพื่อก่อให้เกิดการนำหลักกฎหมายปิดปากมาใช้บังคับ โดยมีเหตุผลว่าผู้ให้เชื่อซื้อต้องให้การรับรองว่าทรัพย์สินที่ตนให้เชื่อซื้อเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพดี ไม่ชำรุดบกพร่อง เนื่องจากการเชื่อซื้อนั้นมีลักษณะของการนำหลักกฎหมายในเรื่องซื้อขายและเช่าทรัพย์สินมาใช้ ดังนั้น กฎหมายในเรื่องซื้อขายและเช่าทรัพย์สินส่วนแต่มีบทบัญญัติว่าทั้งผู้ขายและผู้ให้เช่าย่อมทำสัญญาว่า ทรัพย์สินที่ตนนำมาขายหรือทรัพย์สินที่ตนนำมาให้เช่านั้นต้องอยู่ในสภาพดี ใช้การได้

2) กำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยและการเรียกเก็บผลประโยชน์อย่างอื่นไว้อย่างชัดเจน เพื่อไม่ให้มีการหลีกเลี่ยงวิธีการคิดดอกเบี้ย และเพื่อให้ผู้เชื่อซื้อสามารถเข้าใจที่มีที่ไปของค่าเช่าซื้อในแต่ละงวด และสามารถเลือกทำสัญญาได้ถูกต้องตรงกับความประสงค์และกำลังในการชำระหนี้ของผู้เช่าซื้อ

5.2.3 ควรนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม มาตรา 4 ที่กล่าวถึง “ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพหรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติเป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง” มาใช้อย่างเคร่งครัดกับข้อตกลงที่ธนาคารพาณิชย์เขียนไว้ในสัญญาเช่าซื้อในการเรียกค่าเสียหายหรือในการเรียกผลประโยชน์อื่นๆ โดยถือว่าการรับภาระดังกล่าวเป็นการรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ ฉะนั้น เมื่อนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าวมาใช้บังคับก็สามารถที่จะแก้ไขการเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินไปและก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่สัญญา และปัญหาข้อนี้ถือได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งศาลสามารถยกขึ้นมาวินิจฉัยได้ในชั้นอุทธรณ์และฎีกา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) ประกอบมาตรา 249

5.2.4 ในเรื่องของกรณีที่เจ้าหน้าที่ผ่อนเวลาชำระหนี้ให้กับลูกหนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 700 หากผู้ค้ำประกันไม่ได้ยินยอมด้วยกับการผ่อนเวลานั้น ผู้ค้ำประกันก็หลุดพ้นจากความรับผิด และในการตกลงหรือยินยอมนั้นจะต้องตกลงในขณะที่มีการผ่อนเวลา จะตกลงยินยอมล่วงหน้าไม่ได้ ซึ่งมีผลกระทบไปยังธนาคารพาณิชย์เจ้าหน้าที่ที่ต้องการช่วยเหลือลูกหนี้ โดยการลดหนี้ ลดดอกเบี้ย หรือขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ออกไป หรือที่เรียกว่าการปรับ

โครงสร้างหนี้ ปัจจุบันมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ 21 พุทธศักราช 2558 มาตรา 691 โดยกำหนดไว้ว่า “ในกรณีที่เจ้าหนี้ตกลงกับลูกหนี้ อันมีผลเป็นการลดจำนวนหนี้ ที่มีค่าประกันรวมทั้งดอกเบี้ย ค่าสินไหมทดแทน หรือค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้ นั้น ให้เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตกลงกันนั้น ถ้าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้วก็ดี ลูกหนี้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดไม่ครบถ้วน แต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ส่วนที่เหลือนั้นแล้วก็ดี หรือลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ลดแต่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ตามที่ได้ลดนั้นแล้วก็ดี ให้ผู้ค้ำประกันเป็นอันหลุดพ้นจากการค้ำประกัน ในการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันดังกล่าว ผู้ค้ำประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ แม้จะล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดแต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาชำระหนี้ดังกล่าว ในกรณีที่เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงข้อตกลงดังกล่าวเมื่อล่วงเลยกำหนดเวลาชำระหนี้ตามที่ได้ลดแล้ว ให้ผู้ค้ำประกันมีสิทธิชำระหนี้ได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่เจ้าหนี้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบถึงข้อตกลงนั้น ทั้งนี้ ข้อตกลงที่ทำขึ้นภายหลังที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้ว หากในข้อตกลงนั้นมีการขยายเวลาชำระหนี้ให้แก่ลูกหนี้ มิให้ถือว่าเป็นการผ่อนเวลาตามมาตรา 700”

ผู้วิจัยเห็นควรเสนอให้บังคับใช้กฎหมาย มาตรา 691 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องการปรับโครงสร้างหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ มาใช้ควบคู่กับ บทบัญญัติกฎหมายมาตรา 700 ในเรื่องการผ่อนเวลาการชำระหนี้ค่าเช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งจะช่วยลดภาระให้แก่ผู้เช่าซื้อ อีกทั้งย่อมจะทำให้เกิดผลดีแก่ผู้ค้ำประกันต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- จักรี อดุลนิรัตน์. (2546). ปัญหาเกี่ยวกับการเข้าทำสัญญาในพฤติการณ์ที่ไม่สามารถปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จำปี โสคติพันธ์. (2543). หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- จำปี โสคติพันธ์. (2545). คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรม-สัญญา (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา.
- จิราพร ร้อยมะลี. (2555). ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินค้า. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/LawJournal/article/download/915/821>
- ณัฐวดี บุญชื่น. (2555). ปัญหาการตีความและการบังคับใช้กฎหมายเรื่องความรับผิดชอบของผู้ค้าประกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐวดี วิทยศศักดิ์พันธ์. (2549). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: ศึกษากรณีหนี้ออกระบบของผู้ประกอบการธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินภายใต้พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดอกเบ็ญทนต์. (2558). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้น 12 มกราคม 2559, จาก <http://planning.oop.cmu.ac.th/upload/99/math/web/.../ดอกเบ็ญทนต์.doc>
- ดารารพร ธีระวัฒน์. (2542). กฎหมายสัญญาสถานะใหม่ของสัญญาและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดารารพร ธีระวัฒน์. (2552). “การตีความกฎหมายเอกชน : สัญญาสำเร็จรูป” การใช้การตีความกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: กองทุนศาสตราจารย์จิตติ ดิงสภักดิ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). โครงสร้างระบบการเงินไทย. สืบค้น 18 ธันวาคม 2558, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/FIStructure/Documents/financialstructure.pdf>
- ชานินทร์ กรัยวิเชียร. (2548). แง่คิดในการตีความกฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์.
- นิวัฒน์ กาญจนภูมินทร. (2558). 6 CS ตัวชีวิตเครดิต: ให้กู้หรือไม่ให้กู้. สืบค้น 19 ธันวาคม 2558, จาก https://www.ncb.co.th/Press_20061108.html

บริษัท ฮอนด้า ลีสซิ่ง (ประเทศไทย) จำกัด. (ม.ป.ป.). การคำนวณอัตราดอกเบี้ยแบบบอลลูน.

สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://hondaleasing.co.th/th/our-services/hire-purchase/smile-pay.php>

บางเบา ชิม. (2558). *คุณสมบัติผู้ค้าประกันในการจัดไฟแนนซ์รถ*. สืบค้น 20 ธันวาคม 58, จาก

http://likeofu.blogspot.com/2012/12/blog-post_8930.html

บุญหนา จงถิ่นสุวรรณ (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 7 มิถุนายน 2559).

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยข้อสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พุทธศักราช 2555.

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง พ.ศ. 2551

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ประสิทธิ์ โหมวิไลกุล. (2545). *กฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไป คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14*. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์. (2558). *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน คำประกัน จำนอง จำน่า (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

บุญญาณิช ไทยสยาม. (2554). *รูปแบบกฎหมายที่เหมาะสมในการนำเครื่องจักรมาเป็นหลักประกัน การชำระหนี้ทางการค้ากับธนาคารพาณิชย์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพฑูริย์ เอกจริยกร. (2554). *ตัวแทน นายหน้า (พิมพ์ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

พงษ์อาจ ตรีกิจวัฒนากุล. (2525). *กฎหมายปิดปาก (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนิดา หงส์อัครพันธุ์. (2556). *ปัญหาการค้ำประกันทางพาณิชย์ ศึกษาเปรียบเทียบกับการค้ำประกันทางแพ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรชัย สุนทรพันธุ์. (2558). *การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ: กรณีเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์*. สืบค้น 4 มกราคม 2558, จาก

council.kbu.ac.th/file_download/Article/fileArticle1.pdf

พรชัย สุนทรพันธุ์. (ม.ป.ป.). *การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ: กรณีเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์*. สืบค้น 4 มกราคม 2558, จาก

council.kbu.ac.th/file_download/Article/fileArticle1.pdf

พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551.

พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.

พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475.

พินิจ ทิพย์มณี. (2554). *หลักกฎหมายตัวแทน-นายหน้า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ไพฑูริย์ คงสมบุญ. (2550). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวเงิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

ไพฑูริย์ คงสมบุญ. (2551). *กฎหมายว่าด้วยกู้ยืมและหลักประกัน. เอกสารประกอบการสอนวิชา กฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมและหลักประกัน ภาคการศึกษาปลาย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

ไพฑูริย์ คงสมบุญและคณะ. (ม.ป.ป.). *วิธีการคิดดอกเบี้ยรูปแบบต่าง ๆ กับกฎหมายห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา. การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา (รายงาน ผลการวิจัย). เอกสารไม่ตีพิมพ์เพื่อแพร่.*

ไพโรจน์ อารักษา. (2547). *ครบเครื่องเรื่องคุ้มครองผู้บริโภค: ครบเครื่องเรื่องสัญญา.* กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2558). *การตีความกฎหมาย. สืบค้น 5 ธันวาคม 58, จาก* www.dpu.ac.th/law/upload/content/files/8.doc

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). *รวมบทความเกี่ยวกับกฎหมาย ลอยแพผู้ค้าประกัน. กอง บก. ฐานเศรษฐกิจ, หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ, 34 (3003), วันที่ 23-26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557. สืบค้น 5 มีนาคม 2558, จาก* www.meeting.msu.ac.th/meeting_2556/file/Legalarticles-57.pdf

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2557). *รวมบทความเกี่ยวกับกฎหมาย. บทบัญญัติในพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557, สำนักข่าวทีวีไทย. สืบค้น 5 มีนาคม 2558, จาก* www.meeting.msu.ac.th/meeting_2556/file/Legalarticles-57.pdf

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554.* กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.

วิษณุ เครืองาม. (2552). *การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง.* กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิระพงษ์ บึงไกร. (2558). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่มีผลย้อนหลัง. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2558, จาก* www.op.mahidol.ac.th/orla/e_book/e_book_01.pdf

- วุฒิกกร ปิยะกุล (การสื่อสารระหว่างบุคคล, 21 ธันวาคม 2558).
- ศนันท์กรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์. (2553). *คำอธิบายกฎหมายนิติกรรม สัญญา* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ศนันท์กรณ์ โสคติพันธุ์. (2558). *คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์-เช่าซื้อ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ศักดิ์ สอนงชาติ. (2559). *คำอธิบายนิติกรรมและสัญญา* (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ.
- ศิวะ แดงอ่อน. (2556). *การบริหารความเสี่ยงและการใช้บริการสินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ของลูกค้านี้ ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) สาขาพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). *การคิดดอกเบี้ยเงินกู้แบบคงที่*. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <https://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/loans/Pages/effectiverate.aspx>
- ศูนย์คุ้มครองผู้ให้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2558). *การคิดดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก*. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2559 จาก <https://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/loans/Pages/flatedffective.aspx>
- ศฤงฆ์ กลั่นสุภา. (2554). *ปัญหาการปรับบทกฎหมายในคดีผิดสัญญาชำระหนี้เงิน: ศึกษากรณีดอกเบี้ยผิดนัดและเบี้ยปรับ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม. (2558). *ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะคำประกันและจำนอง ตามที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557*.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2558). *ข้อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะคำประกันและจำนองตามที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557*.
- สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย. (2558). *ข้อแนะนำการใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยคำประกัน เฉพาะที่แก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557*.

- สุดา (วัชรวัฒนากุล) วิสฤตพิชญ์. (2558). *หลักกฎหมายค้ำประกัน จำนอง จำน่า* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สุดา วิสฤตพิชญ์. (2557). *คำอธิบายกฎหมายค้ำประกันและจำนองที่แก้ไขเพิ่มเติมตาม พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2557* (หนังสืออนุสรณ์ในงาน พระราชทานเพลิงศพ นายชุมพล จันทราทิพย์).
- สุธาบดี สัตตบุศย์. (2552). *การบังคับใช้กฎหมายย้อนหลัง*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุขุม ศุภนิศย์. (2542). การคุ้มครองผู้บริโภคด้านการทำสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, *วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์*, 2 (19).
- เสนีย์ ปราโมช. (2525). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ว่าด้วยค้ำประกัน จำนอง จำน่า*. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.
- หยุด แสงอุทัย แก้ไขปรับปรุงโดย สมยศ เชื้อไทย. (2553). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หลวงธรรมานุญาติกร. (2477). *คำสอนกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวเงิน ประกันภัย บัญชีเดินสะพัด*. พระนคร: กาญจนพิมพ์ดีด.
- อนุชาติ คงมาลัย. (2557). *บทความข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม: กฎหมายและคำวินิจฉัยของศาล*. สืบค้น 24 พฤศจิกายน 2558, จาก www.ago.go.th/articles_57/article_171057.pdf
- อานนท์ ศรีบุญโรจน์. (2559). *กฎหมายประกันด้วยบุคคลและทรัพย์สิน ค้ำประกัน จำนอง จำน่า*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- Blog birdzaa007. (2557). *เกร็ดเล็ก เกร็ดน้อย*. สืบค้น 25 ธันวาคม 2558, จาก <http://mblog.manager.co.th/birdzaa007/th-54036/>
- dtl-law. (ม.ป.ป.). *บทความหลักกฎหมายปิดปาก*. สืบค้น 19 กุมภาพันธ์ 2559. จาก www.dtl-law.com
- Silaphuchaya. (2554). *แนวคิดอรรถประโยชน์นิยมและทฤษฎีความยุติธรรม*. สืบค้น 10 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://integratedsciences-sila.blogspot.com/2011/05/blog-post.html>
- Wisoot W. (2013). *ข่าวสารน่ารู้ เกี่ยวกับสัญญาเช่าซื้อฉบับใหม่ พ.ศ. 2556*. สืบค้น 15 มกราคม 2559, จาก <http://www.tmea.or.th/web/newss.asp?id=63&news=sama>

ภาษาต่างประเทศ

Andrew Evans and Andrew Lafferty. (2012). *Enforcing Against a Personal Guarantor*. Retrieved February 12, 2016, from <http://www.fieldfisher.com/media/1782056/Enforcing-Against-a-Personal.pdf>

Ernest J. Schuster. (1907). *The Principles of German Civil Law (University of Oxford)*. p.318.
German Civil Code (Bürgerliches Gesetzbuch)

Juris GmbH. (2007). *German Civil Code BGB* (Translation provided by the Langenscheidt Translation Service,). Retrieved January 20, 2016, form www.humanrights.go.th/files/German_Civil_Code.pdf

Manfred Lowisch. (n.d.). *New Law of Obligations in Germany*. Retrieved January 25, 2016, form www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rlr20/Manfred141.pdf.

Patrick Boyle, Tom Connor, Karen Davies and Gabrielle Samuels. (n.d.). *Guarantees and Documentary Credits*. Retrieved February 12, 2016, from https://www.ashurst.com/doc.aspx?id_Resource=4624

Patrick Selley. (n.d.). *Challenging a creditor's right to call a personal guarantee*. Retrieved February 12, 2016, from https://www.city.ac.uk/__data/assets/pdf_file/0005/133970/Personal-Guarantees.pdf

Sir basil Markesinis, Hannes Unberath and Angus Johnston. (n.d.). *The German Law of Contract: A Comparative Treatise Second Edition*. (2006). Oxford and Portland, Oregon.

Statute of Frauds 1677.

The Mercantile Law Amendment Act 1856.

Trevor C. Hartley. (1974). *The Law of Suretyship and Indemnity in the United Kingdom Of Great Britain and Northern Ireland and Ireland*, The London School Of Economics and Political Science.

Unfair Terms in Consumer Contracrs Regulations Act 1999.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และสัญญาค้ำประกันการเช่าซื้อรถยนต์ของ
ธนาคารพาณิชย์

เงื่อนไขการเช่าซื้อ

ข้อ 1. รถยนต์คันที่กล่าวรายละเอียดข้างต้น ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “รถ” ให้หมายความรวมถึง ส่วนควบ อุปกรณ์ อะไหล่ ส่วนที่ตกแต่งติดตั้งเพิ่มเติมด้วย และผู้เช่าซื้อได้รับมอบรถไปจากผู้ขาย และ/หรือ ธนาคารในสภาพที่ได้ตรวจสอบเป็นที่พอใจแล้ว โดยผู้เช่าซื้อยอมรับว่าเป็นการเช่าซื้อรถตามสภาพขณะทำสัญญา นี้ไม่ว่าจะเป็นรถใหม่ หรือรถใช้แล้วซึ่งต้องนำไปซ่อมเพื่อใช้งาน และผู้เช่าซื้อตกลงสละข้อต่อสู้เกี่ยวกับสภาพรถ ไม่ว่ากรณีใดๆ

ผู้เช่าซื้อตกลงชำระค่าเช่าซื้อตามจำนวนและกำหนดในรายละเอียดข้างต้น โดยชำระ ณ ที่ทำการของธนาคาร และผู้เช่าซื้อ มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องชำระ “ภาษีมูลค่าเพิ่ม” ซึ่งต่อไปในสัญญาจะให้หมายความรวมถึงเบี้ยปรับและเงินเพิ่มของภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย โดยชำระให้แก่ธนาคาร ณ วันถึงกำหนดชำระเงินจำนวนใดๆ ที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามอัตราที่ใช้บังคับ ณ วันถึงกำหนดชำระตามสัญญา นี้ และภาษีมูลค่าเพิ่มตามที่ระบุในรายละเอียดข้างต้นเป็นอัตรา ณ วันทำสัญญา ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงต่อไป ภายหน้าได้

ข้อ 2. ผู้เช่าซื้อเป็นผู้คิดดอกเบี้ยกับผู้ขายรถโดยธนาคารมีได้เป็นผู้ขายรถ และผู้เช่าซื้อขอใช้บริการทางการเงินจากธนาคารใน ลักษณะเช่าซื้อ (ในฐานะที่ธนาคารได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์) ทั้งนี้

2.1 แม้ผู้เช่าซื้อจะได้ชำระเงินจอง และ/หรือ เงินค่าน และ/หรือ ชำระราคางานส่วน ผู้เช่าซื้อตกลงให้รถตกเป็นกรรมสิทธิ์ ของธนาคารแต่ผู้เดียว หากสัญญาเป็นอันสิ้นสุดลงไม่ว่ากรณีใดๆ ผู้เช่าซื้อจะไม่เรียกร้องเงินดังกล่าวคืน หรือเรียกค่าเสียหายใดๆ จากธนาคาร

2.2 ธนาคารจะไม่รับผิดชอบผูกพันต่อบรรดาคำรับรอง คำพรรณนา บรรยาย สรรพคุณ คุณภาพ ความเหมาะสม การรับประกันการบริการของผู้ขาย หรือผู้ผลิตหรือบุคคลใดๆ รวมทั้งภาระผูกพันใดๆ เกี่ยวกับรถ และธนาคารจะไม่รับผิดชอบความ ชำรุดบกพร่องใดๆ ไม่ว่าตรวจพบขณะส่งมอบหรือไม่ รวมถึงกรณีที่ผู้เช่าซื้อซื้อรถใช้แล้วและต้องนำไปซ่อมเพื่อใช้งาน ผู้เช่าซื้อ ตกลงว่าเป็นการเช่าซื้อรถตามสภาพ และจะไม่ยกเอาปัญหาเรื่องสภาพรถมาเป็นข้ออ้างในการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขของ สัญญา

การรับประกัน การให้บริการ การรับรองคุณภาพรถจากผู้ขายรถ ไม่ว่าจะมีหรือไม่เพียงใด ผู้เช่าซื้อได้รับทราบเงื่อนไขและ สิทธิที่จะได้รับทั้งหมดแล้ว และหากธนาคารได้จัดให้ผู้เช่าซื้อได้ใช้สิทธิในการเรียกร้องจากผู้ขายหรือผู้ผลิตโดยครบถ้วนแล้ว ธนาคาร ไม่ต้องรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องหรือการรอนสีที่ขึ้น

2.3 เมื่อธนาคารได้ชำระราคาไปแล้ว ผู้เช่าซื้อจะไม่ยกเอาเหตุที่ยังไม่ได้รับสำเนาใบคู่มือจดทะเบียน แผ่นป้ายทะเบียน (โลหะ) หลักฐานการชำระภาษี หรือเหตุที่ได้รับล่าช้า มาปฏิเสธการชำระค่าเช่าซื้อ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขของ สัญญา นี้ ทั้งกรณีที่ผู้ขายรถเป็นผู้ดำเนินการจดทะเบียนให้ และในกรณีที่ธนาคารดำเนินการจดทะเบียนให้แต่ผู้ขายไม่ส่งใบแจ้ง จำหน่ายและเอกสารประกอบการจดทะเบียนมายังธนาคาร หรือส่งมาล่าช้า

การจดทะเบียนรถใหม่ตามวรรคก่อนต้องระบุชื่อธนาคารเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทะเบียน และให้ธนาคารเป็นผู้เก็บรักษา ใบคู่มือจดทะเบียน และเป็นหน้าที่ของผู้เช่าซื้อต้องตกลงกับผู้ขายรถให้จดทะเบียนรถด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง เว้นแต่ธนาคาร ตกลงจะดำเนินการจดทะเบียนให้เป็นลายลักษณ์อักษร และไม่ว่ากรณีใด หากครบ 90 วันนับแต่วันทำสัญญา นี้ ธนาคารไม่ได้รับ ใบคู่มือจดทะเบียนรถด้วยเหตุที่ผู้เช่าซื้อไม่นำรถไปตรวจสภาพ หรือคิดแปลงต่อเดิมสภาพจนไม่สามารถจดทะเบียนรถได้ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญา นี้ได้ทันที

ในกรณีที่ไม่สามารถจดทะเบียนรถใหม่ได้ และ/หรือ กรณีที่ธนาคารไม่สามารถโอนทะเบียนรถให้แก่ผู้เช่าซื้อภายในกำหนด เวลาที่ระบุไว้ในข้อ 15. ได้ โดยไม่ใช้ความผิดของธนาคาร ธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบ

ข้อ 3. ผู้เช่าซื้อต้องชำระโดยตนเองในปกติธุระของผู้เช่าซื้อเอง โดยจะซ่อมแซมบำรุงรักษา เปลี่ยนส่วนควบและอุปกรณ์ตาม อายุที่เหมาะสม ให้รถอยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้การได้ดีเสมือนหนึ่งเจ้าของทรัพย์สินดูแลทรัพย์สินของตน โดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง ผู้เช่าซื้อตกลงจะไม่นำรถที่เช่าซื้อจากธนาคารไปเก็บรักษาไว้ในที่อื่นใด เว้นแต่ ณ สถานที่อยู่ของผู้เช่าซื้อ ตลอดจนยินยอมให้ ตัวแทนของธนาคารตรวจดูรถที่เช่าซื้อในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ หากปรากฏว่ารถเกิดความชำรุดเสียหาย ผู้เช่าซื้อตกลงจะดำเนินการ ซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและใช้การได้ดีดังเดิม

ข้อ 4. ผู้เช่าซื้อจะไม่ใช้และไม่ยินยอมให้บุคคลใดใช้รถในลักษณะไม่เหมาะสม ผิดประเภทจากการออกแบบหรือจดทะเบียน หรือ ใช้รถในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น และไม่ยินยอมให้ผู้ขับรถไม่ชำนาญหรือผู้ไม่มีใบอนุญาตขับขี่ หรือปล่อยให้ รถพ้นไปจากความครอบครองของผู้เช่าซื้อ หรือนำรถออกไปนอกราชอาณาจักร และจะไม่ขาย ให้ยืม จำนำ ให้เช่าช่วง หรือก่อภาระ ผูกพันรถ และผู้เช่าซื้อจะไม่ยินยอมให้บุคคลใดลบ ขูดขีด ทำลาย หมายเลข และ/หรือ เครื่องหมายของเครื่องยนต์และตัวถังหรือ ตัวรถ หากผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามความในข้อนี้ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญา นี้ได้ทันที

ข้อ 5. ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบต่อธนาคารหรือบุคคลใดๆ ในความสูญหายหรือเสียหายใดๆ อันเกิดแก่รถ บุคคลใดๆ หรือ

ทรัพย์สินของบุคคลใดๆ อันเนื่องมาจากรดหรือการใช้รดทุกกรณี แม้ในเหตุความชำรุดบกพร่องของตนเองหรือในเหตุสุจริตและเมื่อเกิดเหตุดังกล่าว ผู้เช่าซื้อจะต้องแจ้งให้ธนาคารทราบทันที และจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเสียหายให้แก่ธนาคาร และ/หรือบุคคลใดๆ นั้น และซ่อมแซมรดให้เรียบร้อยดังเดิม โดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง และหากธนาคารต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าวไป ผู้เช่าซื้อจะต้องชดเชยคืนให้ครบจำนวนพร้อมค่าปรับ ไม่ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากความผิดของผู้เช่าซื้อ หรือผู้เช่าซื้ออนุญาตหรือรู้เห็นเป็นใจด้วยหรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่รดสูญหาย หรือเสียหาย หรือถูกทำลาย ถูกยึด ถูกอายัด หรือถูกริบ ให้ถือว่าสัญญาสิ้นสุดลง และแม้จะมีใบความผิดของผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อที่ตกลงยินยอมรับผิดชอบค่าเสียหายที่ธนาคารได้รับเนื่องจากเหตุดังกล่าวข้างต้น หรือค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรด ค่าทนาย หรือค่าอื่นใดเพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

ทั้งนี้ หากความเสียหายดังกล่าวข้างต้นเกิดขึ้นเนื่องจากความผิดของผู้เช่าซื้อหรือผู้เช่าซื้อมีส่วนร่วมในความผิดนั้น ผู้เช่าซื้อตกลงยินยอมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าเสียหายเป็นจำนวนเท่ากับภาระหนี้คงค้างตามสัญญาให้แก่ธนาคารจนเต็มจำนวน

ข้อ 6. หากรดถูกใช้เป็นพยานในการกระทำความผิด หรือถูกใช้ในลักษณะที่ผิดกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับใดๆ หรือโดยประการอื่น เป็นเหตุให้รดถูกริบ ยึด อายัด ตกเป็นของกลางในคดีอาญา ตกเป็นของรัฐ ให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงและผู้เช่าซื้อต้องแจ้งให้ธนาคารทราบทันที โดยหากไม่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย หรือค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรด ค่าทนาย หรือค่าอื่นใดเพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริง ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร แต่หากเป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าเสียหายเท่ากับจำนวนหนี้คงค้างชำระตามสัญญา

กรณีตามวรรคก่อน หากธนาคารต้องเสียค่าใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร ในการติดต่อขอรับรดคืนจากบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการเงินรางวัล ค่าฤชาธรรมเนียมศาล ค่าป่วยการ ค่าเดินทาง ค่าที่พัก เบี้ยเลี้ยง หรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อให้ได้รับรดคืน หรืออำนวยความสะดวกรวดเร็ว ผู้เช่าซื้อตกลงชำระคืนให้ธนาคารเพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริง เพื่อการดังกล่าวตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

ข้อ 7. กรณีที่รดตกไปอยู่ในความครอบครองของบุคคลภายนอก หรือรดถูกนำออกหรือพยายามนำออกไปนอกราชอาณาจักรให้ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ และกลับเข้าครอบครองรด โดยผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบค่าเสียหาย หรือค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรด ค่าทนาย หรือค่าอื่นใดเพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริงตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร แต่หากธนาคารไม่ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบตามสัญญานี้ทุกประการ

ข้อ 8. ผู้เช่าซื้อสัญญาว่าจะประกันภัยรดประเภทที่หนึ่งครอบคลุมภัยทุกชนิด และประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.2535 กับผู้รับประกันภัยซึ่งธนาคารตกลงยินยอมด้วย โดยผู้เช่าซื้อเป็นผู้ชำระค่าเบี้ยประกันภัยในทันทีที่ทำสัญญานี้ และตลอดไปจนกว่ากรรมสิทธิ์ในรดจะตกเป็นของผู้เช่าซื้อตามสัญญานี้ โดยให้มีวงเงินเอาประกันภัยจำนวนไม่น้อยกว่าค่าเช่าซื้อส่วนที่ยังไม่ได้ชำระตามสัญญานี้ และไม่มีข้อจำกัดสิทธิใดๆ โดยระบุให้ธนาคารเป็นผู้รับประกันภัยและเป็นผู้เก็บรักษากรมธรรม์ ทั้งนี้ ผู้เช่าซื้อในฐานะผู้เอาประกันต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกรมธรรม์อย่างเคร่งครัด ในกรณีที่รดเสียหายหรือสูญหาย แม้จะเกิดขึ้นระหว่างรดอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดๆ ไม่ว่าผู้รับประกันภัยหรือบุคคลใดๆ จะซ่อมแซมหรือชดเชยค่าเสียหายให้เพียงใด ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบธนาคารตามสัญญานี้ กรณีที่รดสูญหายหรือเสียหายสิ้นเชิง และธนาคารได้รับประโยชน์ตามกรมธรรม์ประกันภัยเพื่อชำระหนี้เท่ากับจำนวนหนี้คงค้างชำระตามสัญญานี้เรียบร้อยแล้วในคราวเดียว ธนาคารตกลงจะให้ส่วนลดดอกเบี้ยแก่ผู้เช่าซื้อตามที่ระบุไว้ในข้อ 17. วรรคท้าย หากมีเงินเหลืออยู่เท่าใดให้ตกแก่ผู้เช่าซื้อ

หากผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเบี้ยประกันภัยตามกำหนด ไม่ว่าจะเป็เบี้ยประกันภัยปีแรกหรือปีต่อๆ ไป จนเป็นเหตุให้กรมธรรม์ประกันภัยขาดความคุ้มครอง ให้ถือว่าผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ หรือมีสิทธินำเงินค้ำวงของผู้เช่าซื้อในงวดต่อมา หรือเงินจำนวนใดๆ ที่ผู้เช่าซื้อนำมาชำระมาหักชำระเงินดังกล่าวได้ ธนาคารจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบ เพื่อให้เงินจำนวนนั้นมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินดังกล่าวภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ธนาคารจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

ข้อ 9. ค่าจดทะเบียนรดใหม่ ค่าภาษี ค่าธรรมเนียม เงินเพิ่ม และค่าใช้จ่ายอื่นใดเกี่ยวกับทะเบียนรด รวมทั้งค่าบริการของธนาคาร ในกรณีที่ธนาคารเป็นผู้ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับทะเบียนรด ผู้เช่าซื้อจะเป็นผู้ชำระ และเมื่อผู้เช่าซื้อชำระเงินค่าอาภรณ์และค่าบริการแล้ว ธนาคารจะดำเนินการต่อภาษีให้ และในกรณีที่ผู้เช่าซื้อค้างชำระค่าเช่าซื้อ หรือประพฤติดังสัญญาหรือสัญญาเช่าซื้อฉบับอื่นใดที่มีอยู่กับธนาคาร ธนาคารมีสิทธิระงับการต่อภาษีประจำปีได้ กรณีผู้เช่าซื้อดัดแปลงต่อเติมรดหลังจากที่ได้ทำสัญญานี้ ไม่ว่าจะได้รับอนุญาตจากธนาคารหรือไม่ หากเข้าข่ายที่จะต้องชำระภาษีตามกฎหมาย ระเบียบ หรือคำสั่งอื่นใด ผู้เช่าซื้อจะต้องเป็นผู้ชำระทั้งสิ้น และหากการกระทำดังกล่าวทำให้ไม่สามารถโอนทะเบียนรดเป็นชื่อของผู้เช่าซื้อตามสัญญานี้ ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบแก้ไขเปลี่ยนแปลงเพื่อคืนสภาพเดิมด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

กรณีร่นำเข้าจากต่างประเทศผู้เช่าซื้อสอบถามผู้จำหน่ายและตรวจสอบโดยละเอียดแล้วจึงขอรับรองว่าได้มีการชำระค่าอากรค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีการค้า ภาษีบำรุงท้องที่ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยผ่านพิธีการทางศุลกากรครบถ้วนถูกต้องแล้ว

ข้อ 10. เงินจำนวนใดๆ ที่ธนาคารรับจากผู้เช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อตกลงยินยอมให้ธนาคารจัดสรรเป็นค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้เช่าซื้อต้องชำระ หรือที่ธนาคารชำระแทนไป ค่าใช้จ่ายใดๆ ที่ธนาคารได้ชำระไปแทนผู้เช่าซื้อ และผู้เช่าซื้อเป็นผู้มีหน้าที่ชำระตามกฎหมายหรือตามสัญญา และ/หรือ ค่าปรับและดอกเบี้ยของเงินที่ค้างชำระก่อน หลังจากนั้นจะจัดสรรชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้เช่าซื้อจะต้องชำระตามสัญญา โดยเฉพาะอย่างอ้งค่าเช่าซื้อให้จัดสรรชำระเป็นเงินค่าเช่าซื้องวดที่ค้างชำระอยู่ก่อนที่สุดและนานที่สุดตามลำดับ

ในกรณีที่ธนาคารได้ชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ชำระแทนผู้เช่าซื้อไปแล้ว ถ้าธนาคารไม่เคยมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อนำเงินดังกล่าวมาชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่า 7 วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และธนาคารประสงค์จะนำเงินดังกล่าวของผู้เช่าซื้อในงวดต่อมาหักชำระเงินดังกล่าว ธนาคารจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบ เพื่อให้ให้นำเงินจำนวนนั้นมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินดังกล่าวภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ธนาคารจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

กรณีที่ธนาคารมีความประสงค์จะนำเงินดังกล่าวของผู้เช่าซื้อมาหักชำระค่าปรับ ค่าใช้จ่ายในการทวงถาม ค่าติดตามรถที่เช่าซื้อ ค่าทนายความ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ หรือการกลับเข้าครอบครองรถที่เช่าซื้อของธนาคารเนื่องจากการบอกเลิกสัญญา ธนาคารจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบเพื่อนำเงินจำนวนนั้นมาชำระ และหากผู้เช่าซื้อชำระเงินจำนวนดังกล่าวภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ธนาคารจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

ข้อ 11. การสิ้นสุดของสัญญา

11.1 ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 3 งวดติดต่อกัน หรือไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้องวดสุดท้ายหรือกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้องวดสุดท้ายซึ่งมีอัตราการผ่อนชำระสูงกว่างวดชำระปกติ (Balloon) ก็ตาม ธนาคารจะบอกกล่าวเป็นหนังสือให้ผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระภายในเวลาอย่างน้อย 30 วัน นับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ หากผู้เช่าซื้อไม่ชำระค่าเช่าซื้อพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าปรับ ค่าใช้จ่าย และเงินอื่นใดที่ต้องชำระให้ครบจำนวนทันงวด ณ วันที่ชำระให้ถือว่าธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

11.2 ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่สามารถชำระค่าเช่าซื้อได้ แต่ได้จัดหาบุคคลภายนอกซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนดเป็นการทั่วไปในการประกอบกิจการให้เช่าซื้อตามปกติมารับโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญา โดยทำสัญญาแปลงหนี้ใหม่ให้เรียบร้อย พร้อมทั้งชำระเงินจำนวนตามข้อ 11.1 ให้แก่ธนาคารให้ครบเพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริง เพื่อการดังกล่าวตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควรภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคก่อน ธนาคารจะยินยอมให้มีการแปลงหนี้ใหม่

11.3 กรณีที่ผู้เช่าซื้อหนีหนี้สินล้มเหลวหรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ หรือผู้ค้ำประกันถึงแก่กรรม หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ และผู้เช่าซื้อไม่จัดหาบุคคลอื่นใดซึ่งธนาคารได้ตรวจพิจารณาเห็นว่าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อกำหนดของธนาคารมาค้ำประกันแทนภายใน 30 วัน นับแต่ผู้ค้ำประกันถึงแก่กรรม หรือถูกศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงทันที

11.4 กรณีที่ผู้เช่าซื้อถึงแก่กรรม เมื่อธนาคารทราบ ธนาคารจะแจ้งเป็นหนังสือไปยังทายาทคนใดคนหนึ่งของผู้เช่าซื้อเพื่อให้ทายาทเข้ารับโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ทายาทได้รับหรือถือว่าได้รับหนังสือบอกกล่าว นั้น หากทายาทเพิกเฉยไม่เข้าทำสัญญารับโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าซื้อ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันที

11.5 กรณีที่ผู้เช่าซื้อกระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการคิดแปลง ต่อเติม หรือกระทำประการอื่นใดจนเป็นเหตุให้รถเสื่อมสภาพหรือเสื่อมราคาลงเกินกว่าการใช้สอยตามปกติเนื่องวิญญูชนพึงกระทำ ให้ถือว่าสัญญานี้สิ้นสุดลงทันที

11.6 กรณีที่ผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง เงื่อนไขข้อผูกพัน และข้อกำหนดใดๆ ตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้ ธนาคารมีสิทธิบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันที

11.7 การสิ้นสุดของสัญญาดังกล่าวไม่มีผลยกหรือลบล้างสิทธิเรียกร้องของธนาคาร และความรับผิดชอบของผู้เช่าซื้อในบรรดาหนี้เสีย และค่าใช้จ่ายที่ธนาคารจะเรียกให้ผู้เช่าซื้อรับผิดชอบได้ต้องเป็นค่าเสียหายและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายไปจริงตามความจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร

ข้อ 12. เมื่อสัญญานี้สิ้นสุดลงตามข้อ 11. หรือข้ออื่นๆ ของสัญญานี้ หรือในกรณีใดๆ ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ที่จะต้องส่งมอบรถคืนให้แก่ธนาคาร ณ ภูมิลำเนาของธนาคารในสภาพเรียบร้อยและใช้การได้ทันที ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง หากผู้เช่าซื้อไม่ส่งมอบรถคืนให้ธนาคารหรือผู้มีอำนาจจะทำการแทน ธนาคารมีสิทธิติดตาม ยึด กลับเข้าครอบครองรถได้ทันที โดยมีสิทธิเข้าไปในสถานที่ใดๆ ซึ่งผู้เช่าซื้ออาศัยครอบครองหรือเป็นเจ้าของ หรือสถานที่ใดๆ ซึ่งรถอาจอยู่ในที่นั้นได้ ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายซึ่งธนาคารได้ชำระไปในการติดตามตามที่ค่าใช้จ่ายจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร เพื่อสืบทราบ ให้ได้กลับเข้าครอบครองรถ ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระคืนให้ธนาคาร และหากผู้เช่าซื้อครอบครองและใช้รถโดยไม่ชำระค่าเช่าซื้อก่อนสัญญานี้สิ้นสุดลง และเมื่อ

ผู้เช่าซื้อยังคงครอบครองรถที่เช่าซื้ออยู่ ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริงตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

เมื่อสัญญาสิ้นสุดลง ผู้เช่าซื้อสัญญาจะต้องเอาทรัพย์สินต่างๆ ของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลใดๆ ออกจากรถ หากผู้เช่าซื้อไม่ยอมเอาทรัพย์สินของผู้เช่าซื้อหรือของบุคคลใดๆ ออกจากรถให้หมดแล้ว เมื่อธนาคาร ผู้แทน หรือลูกจ้างของธนาคารเข้ายึดถือครอบครองรถ ให้ถือว่าผู้เช่าซื้อหรือเจ้าของทรัพย์สินนั้นยอมให้ธนาคาร ผู้แทน หรือลูกจ้างของธนาคารนำทรัพย์สินดังกล่าวไปได้ด้วย โดยไม่มีเจตนาทุจริต ทรัพย์สินใดๆ (ถ้ามี) ที่ติดมากับรถ ผู้เช่าซื้อตกลงให้ธนาคาร ผู้แทน หรือลูกจ้างของธนาคารนำทรัพย์สินดังกล่าวไปฝากไว้กับบุคคลใดๆ หรือไม่ได้ตามแต่ธนาคารจะเห็นสมควร ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าซื้อเอง

ในกรณีที่ธนาคารบอกเลิกสัญญาและกลับเข้าครอบครองรถ ธนาคารจะแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้เช่าซื้อ/ผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อ/ผู้ค้ำประกันใช้สิทธิซื้อรถในราคาเท่ากับมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาได้ โดยได้ส่วนลดดอกเบี้ยเช่าซื้อตามข้อ 17. วรรคท้าย ของสัญญานี้ด้วย ทั้งนี้ ภายในกำหนดเวลา 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าว

ข้อ 13. ผู้เช่าซื้อยินยอมให้ส่วนควบหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่ติดตั้งกับรถไม่ว่าก่อนหรือหลังทำสัญญานี้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของธนาคารทันที โดยจะไม่มีเรียกร้องหรือขอให้ชดเชยราคาแต่ประการใด หากการเปลี่ยนแปลงหรือหาของใหม่มาทดแทนของผู้เช่าซื้อเป็นเหตุให้ราคารถลดน้อยลงลง ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบชดเชยราคาส่วนที่ลดน้อยลงลงให้แก่ธนาคารด้วย

ข้อ 14. กรณีที่ธนาคารได้รถกลับคืนมา ธนาคารตกลงว่าหากนำรถออกขายได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญานี้ ธนาคารจะคืนเงินส่วนเกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่หากได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญานี้ ผู้เช่าซื้อตกลงรับผิดชอบส่วนที่ขาดเฉพาะในกรณีที่ธนาคารได้ขายโดยวิธีประมูลหรือขายทอดตลาดที่เหมาะสมเท่านั้น โดยผู้เช่าซื้อจะเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการขาย การประมูลหรือขายทอดตลาดนั้น ทั้งนี้ ธนาคารจะมีหนังสือแจ้งข้อผู้ดำเนินการขาย วัน เวลา สถานที่ที่ทำการขาย ราคาที่ขายได้ และรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขายเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร (ถ้ามี) รวมทั้งจำนวนเงินส่วนเกินที่คืนให้แก่ผู้เช่าซื้อ หรือจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาให้ผู้เช่าซื้อทราบ ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ทำการขาย ทั้งนี้ ผู้เช่าซื้อจะไม่ได้รับส่วนลดตามอัตราและการคิดคำนวณตามข้อ 17. ของสัญญานี้

ข้อ 15. เมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อ รวมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าปรับ ค่าใช้จ่าย และเงินอื่นใดที่ต้องชำระตามสัญญานี้ครบถ้วนแล้ว ให้กรรมสิทธิ์รถตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันทีและธนาคารจะโอนทะเบียนรถให้แก่ผู้เช่าซื้อภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ธนาคารได้รับเอกสารที่จำเป็นสำหรับรถโอนทะเบียนจากผู้เช่าซื้อครบถ้วน และไม่เป็นกรณีที่มีเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถทำการโอนทะเบียนได้ โดยไม่ใช้ความผิดของธนาคาร โดยผู้เช่าซื้อเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น หากล่วงเลยกำหนดดังกล่าว ธนาคารยินยอมเสียค่าปรับโดยคำนวณจากมูลค่าเช่าซื้อในอัตราเท่ากับดอกเบี้ยที่ระบุไว้ในข้อ 16. วรรคสอง ไปจนกว่าจะดำเนินการเสร็จสิ้น และถ้าผู้เช่าซื้อต้องดำเนินคดีทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าปรับ ธนาคารจะรับภาระค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ ตามความเป็นจริงอันจำเป็น และมีเหตุผลอันสมควร หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีดังกล่าวให้แก่ผู้เช่าซื้อ

ข้อ 16. กรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อตามกำหนด ผู้เช่าซื้อตกลงชำระค่าปรับของค่าเช่าซื้อที่ผิดนัดนับแต่วันถึงกำหนดชำระค่าเช่าซื้อแต่ละงวดจนถึงวันชำระ และหากธนาคารต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าธรรมเนียม ค่าภาษี หรือค่าใช้จ่ายใดๆ แทน ในนามผู้เช่าซื้อหรือในนามธนาคาร ซึ่งผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระตามกฎหมายหรือตามสัญญานี้ ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระคืนให้แก่ธนาคารพร้อมค่าปรับในต้นเงินจำนวนที่ธนาคารได้จ่ายไปนับแต่วันที่ธนาคารได้จ่ายแต่ละรายการเป็นต้นไปจนถึงวันชำระ นอกจากนี้ ในกรณีที่ธนาคารได้รับความเสียหายใดๆ เนื่องจากผู้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญานี้ ผู้เช่าซื้อตกลงชดเชยค่าเสียหายให้แก่ธนาคารเพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริง เพื่อการดังกล่าวตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

ค่าปรับตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้ ผู้เช่าซื้อตกลงชำระให้แก่ธนาคารในอัตราร้อยละเท่ากับ $MRR + 10$ ต่อปี ซึ่ง ณ วันที่ทำสัญญานี้ MRR เท่ากับที่ระบุไว้ในรายละเอียดรถยนต์และค่าเช่าซื้อ และค่าปรับดังกล่าวธนาคารจะเรียกให้ผู้เช่าซื้อชำระทันที หรือรวมเรียกเก็บเมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้องวดสุดท้ายก็ได้ และให้ถือว่าธนาคารได้สงวนสิทธิ์เรียกร้องดังกล่าวไว้แล้วในเวลาชำระหนี้ MRR ตามที่กล่าวในสัญญานี้ หมายถึง อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้นรายย่อย (Minimum Retail Rate) ของ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งให้มีผลใช้บังคับโดยเปลี่ยนแปลงไปตามที่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ประกาศและใช้บังคับ

ข้อ 17. ในสัญญานี้ ความหมายของคำว่า “มูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญานี้” ให้หมายความถึงยอดรวมของ

- 17.1 ค่าเช่าซื้อผิดนัดชำระ ค่าปรับ ค่าใช้จ่าย และหนี้อื่นๆ ที่ค้างทั้งหมด และ
- 17.2 ค่าเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระทั้งหมด และ
- 17.3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าธรรมเนียม ค่าภาษี หรือค่าใช้จ่ายใดๆ ซึ่งผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระตามกฎหมายหรือตามสัญญานี้ ทั้งนี้ ไม่ว่าธนาคารจะใช้จ่ายไปแทนในนามผู้เช่าซื้อหรือในนามธนาคารหรือไม่ก็ตาม ผู้เช่าซื้อจะต้องชำระคืนให้แก่ธนาคารพร้อมค่าปรับของเงินดังกล่าว (ถ้ามี) และ
- 17.4 ค่าติดตามทวงถามและค่าใช้จ่ายอื่นใด ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ธนาคารได้ใช้จ่ายไปจริงโดยประหยัด ตามความจำเป็น และมี

ธนาคาร
เกียรตินาคิน
Kiatnakin Bank

ทะเบียนเลขที่ 01075360000986

ชำระอากรแล้ว

สัญญาค้ำประกัน

รหัสลูกค้า
สัญญาที่ทำที่

สัญญาเลขที่

วันที่

ข้าพเจ้า

เลขประจำตัวประชาชนเลขที่/ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่
อาศัยอยู่บ้านเลขที่/สำนักงานใหญ่/สาขาค้างอยู่เลขที่

สถานภาพ

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ค้ำประกัน” ขอทำสัญญานี้ให้ไว้แก่ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ธนาคาร” ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้ค้ำประกันตกลงค้ำประกันการชำระหนี้และการปฏิบัติหน้าที่ของ

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ลูกหนี้” ตามสัญญาเช่าซื้อรถยนต์หรือหนังสือโอนสิทธิตามสัญญาเช่าซื้อเลขที่

ลงวันที่ ที่มืออยู่กับธนาคาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเช่าซื้อรถยนต์จากธนาคารซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า

“สัญญาก่อนหน้า” ในวงเงินค้ำซื้อจำนวน

บาท

( ) มีกำหนดชำระ งวด (เดือน)

และผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบในดอกเบี้ยค้างชำระค่าสินไหมทดแทน ค่าขาดประโยชน์ ค่าภาระคิดค้นต่างๆ ที่เป็นอุปกรณ์แห่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสัญญาก่อนหน้า รวมทั้งค่าธรรมเนียม ค่าทนายความและค่าเสียหายทั้งปวงบรรดาที่ธนาคารต้องเสียไปในการเรียกร้องหรือฟ้องร้องลูกหนี้เพื่อบังคับให้ชำระหนี้ในส่วนหนึ่งด้วย

ข้อ 2. ผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบในการชำระหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันตามสัญญานี้ให้แก่ธนาคารเมื่อมีเหตุผิดนัดหรือผิดสัญญาตามสัญญาก่อนหน้าเกิดขึ้นไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน

ในกรณีที่ธนาคารตกลงลดหนี้ หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกันตกลงว่า ผู้ค้ำประกันยังคงมีภาระผูกพันที่จะต้องชำระหนี้แทนลูกหนี้จนกว่าลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันจะชำระหนี้ให้แก่ธนาคารเสร็จสิ้นทั้งจำนวน แม้ว่าข้อตกลงลดหนี้หรือการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ดังกล่าวจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม

ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันเป็นนิติบุคคล ผู้ค้ำประกันตกลงยอมรับผิดร่วมกันและแทนกันกับลูกหนี้และในฐานะลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ในอันที่จะต้องชำระหนี้ที่เกิดจากการค้ำประกันตามสัญญานี้ให้แก่ธนาคารทันที

ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันเป็นผู้มีอำนาจจัดการลูกหนี้ ได้ทำหรือจะเข้าทำสัญญาจ้างทนายเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ของลูกหนี้ไว้ค่าหากอีกฉบับหนึ่ง ผู้ค้ำประกันตกลงว่าหากมีการขายทอดตลาดตามกฎหมายแล้วได้เงินสุทธิไม่พอชำระหนี้ หรือในกรณีผู้รับจ้างของเอาทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นสิทธิและราคาทรัพย์สินจ้างองค์ต่ำกว่าจำนวนหนี้ ผู้ค้ำประกันตกลงรับผิดชอบชำระหนี้ในส่วนที่ขาดให้กับธนาคารจนครบจำนวน

ข้อ 3. ในกรณีที่ธนาคารกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันไม่อาจเข้ารับช่วงสิทธิใดๆ ที่ได้ไว้ไว้แก่ธนาคารก่อนหรือในขณะที่ทำสัญญานี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ผู้ค้ำประกันตกลงไม่ถือว่าเหตุดังกล่าวเป็นเหตุที่ทำให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามสัญญานี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

ข้อ 4. ในกรณีที่ธนาคารเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาก่อนหน้า และผู้ค้ำประกันมีบัญชีเงินฝากอยู่กับธนาคาร หรือมีสิทธิที่จะได้รับเงินใดๆ จากธนาคาร ผู้ค้ำประกันตกลงให้ธนาคารหักเงินในบัญชีเงินฝากทุกประเภทของผู้ค้ำประกัน หรือนำเงินทุกจำนวนที่ผู้ค้ำประกันมีสิทธิได้รับจากธนาคารไปชำระหนี้ตามสัญญาก่อนหน้าได้ โดยไม่ต้องบอกกล่าวให้แก่ผู้ค้ำประกันทราบล่วงหน้า

ข้อ 5. ผู้ค้ำประกันตกลงว่า การค้ำประกันตามสัญญานี้ย่อมผูกพันผู้ค้ำประกันอย่างสมบูรณ์ แม้จะปรากฏภายหลังว่าหนี้ที่ค้ำประกันเกิดขึ้นแต่สัญญาซึ่งไม่ผูกพันลูกหนี้เพราะเหตุทำด้วยความสำคัญผิด เพราะเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือบกพร่องในเรื่องความสามารถหรือกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือเหนืออำนาจหรือเพราะเหตุอื่นใด โดยไม่ว่าในขณะที่ทำสัญญานี้ผู้ค้ำประกันจะรู้ถึงเหตุดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม

ข้อ 6. บรรดาหนังสือติดต่อ ทวงถาม บอกกล่าว หรือหนังสืออื่นใดที่จะส่งให้แก่ผู้ค้ำประกันนั้น หากธนาคารหรือบุคคลอื่นที่ธนาคารมอบหมายได้ส่งไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในข้างต้นของสัญญานี้หรือไปยังสถานที่ที่ธนาคารได้รับแจ้งการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนดใน

สัญญานี้ ไม่ว่าจะนำส่งเองหรือส่งไปรษณีย์ (ไม่ว่าจะลงทะเบียนหรือไม่ก็ตาม) แล้ว หากมีผู้อยู่ในสถานที่ดังกล่าวรับไว้ หรือไม่ยอมรับ หรือไม่มีผู้ยอมรับ หรือส่งให้ไม่ได้ หรือสถานที่นั้นหาไม่พบ หรือถูกรื้อถอน ไม่ว่าด้วยประการใด ผู้ค้ำประกันตกลงให้ถือว่าเป็นการส่งให้แก่ผู้ค้ำประกันแล้วโดยชอบ

ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันเปลี่ยนชื่อ หรือนามสกุล หรือย้ายภูมิลำเนา หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ติดต่อตามวรรคแรก ผู้ค้ำประกันต้องแจ้งให้ธนาคารทราบเป็นลายลักษณ์อักษร ภายใน 15 วันนับแต่วันเปลี่ยนชื่อ หรือนามสกุล หรือย้ายภูมิลำเนา หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ติดต่อ

ข้อ 7. ในกรณีเงินใดๆ ที่ธนาคารได้รับชำระไว้จากลูกหนี้และ/หรือผู้ค้ำประกันถูกเพิกถอนการชำระหนี้ตามกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายล้มละลายหรือเหตุอื่นใดตามกฎหมาย ผู้ค้ำประกันตกลงชดใช้เงินที่ธนาคารต้องเสียไปดังกล่าวคืนให้แก่ธนาคารทันทีที่ธนาคารทวงถาม หากผู้ค้ำประกันไม่ชำระคืนเงินให้แก่ธนาคารภายในเวลาที่ธนาคารกำหนด ผู้ค้ำประกันตกลงให้ธนาคารมีสิทธิฟ้องร้องบังคับตามสัญญานี้ได้พร้อมด้วยอัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีคิดนัดชำระหนี้ที่ธนาคารประกาศเรียกเก็บเป็นการทั่วไปในขณะนั้นหรือที่จะเปลี่ยนแปลงต่อไปได้ทันที โดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ จนกว่าธนาคารจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน

ข้อ 8. ผู้ค้ำประกันตกลงให้การค้ำประกันตามสัญญานี้มีอยู่ตลอดไป จนกว่าธนาคารจะได้รับชำระหนี้ตามสัญญาก่อนนี้ตามที่ระบุไว้ในข้อ 1. จนครบถ้วนแล้ว

ข้อ 9. ในกรณีที่มีผู้ค้ำประกันหลายราย ธนาคารสงวนสิทธิที่จะเรียกร้อง หรือไม่เรียกร้อง หรือปลดหนี้ให้แก่ผู้ค้ำประกันคนหนึ่งคนใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งหรือได้รับความยินยอมจากผู้ค้ำประกันคนอื่นๆ ก่อน ในกรณีเช่นนี้ ผู้ค้ำประกันคนอื่นๆ ที่เหลืออยู่ยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ทั้งหมดต่อไปจนเต็มจำนวน

ข้อ 10. ผู้ค้ำประกันตกลงให้ธนาคาร เก็บ รวบรวม เปิดเผย แลกเปลี่ยน หรือให้ข้อมูลใดๆ ของผู้ค้ำประกันให้แก่บริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร ซึ่งประกอบด้วย (1) ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) (2) บริษัทหลักทรัพย์ ภัทร จำกัด (มหาชน) (3) บริษัทหลักทรัพย์ เคเคเทรด จำกัด และ (4) บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน ภัทร จำกัด ตลอดจนบริษัทอื่นๆ ที่มีขึ้นต่อไป (โดยบริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร จะแจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบตามวิธีการที่กลุ่มธุรกิจการเงินเกียรตินาคินภัทร เห็นสมควร) ตามที่ธนาคารเห็นสมควร

ข้อ 11. หากส่วนหนึ่งส่วนใดของสัญญานี้ หรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสัญญาไม่สมบูรณ์ ตกเป็นโมฆะ ขัดต่อกฎหมาย หรือไม่อาจใช้บังคับได้ ให้ถือว่าข้อความดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนต่อความสมบูรณ์ถูกต้องและการบังคับใช้ของส่วนอื่น โดยให้ถือว่าส่วนอื่นยังมีผลใช้บังคับได้โดยสมบูรณ์ต่อไป

ผู้ค้ำประกันได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาค้ำประกัน และสัญญาก่อนนี้แล้ว เห็นว่าถูกต้องตรงกับเจตนาที่ตกลงไว้ทุกประการ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ลงชื่อ ..... ผู้ค้ำประกัน

( )

ลงชื่อ ..... พยาน

( )

ลงชื่อ ..... พยาน

( )

ข้าพเจ้า.....ในฐานะคู่สมรสของ.....

ขอให้ความยินยอมในการทำค้ำขอ สัญญา ขอดอกง หรือนิติกรรมใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ำประกันข้างต้นต่อธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) ทั้งในขณะที่ทำสัญญานี้และที่จะทำขึ้นต่อไปทุกคราว

ลงชื่อ ..... คู่สมรส

( )

หมายเหตุ: ผู้ค้ำประกันสามารถติดต่อธนาคารเพื่อขอรับสำเนาสัญญาเข้าชื่อได้

ภาคผนวก ข

ประกาศนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคาร
พาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบดิสซิ่ง

ประกาศแห่งกระทรวงพาณิชย์

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สนส. 01/2551

เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

1. เหตุผลในการออกประกาศ

ที่ผ่านมารูปแบบความต้องการใช้เงินกู้ยืมของผู้บริโภคนอกเหนือจากการกู้ยืมเงินเพื่อการดำเนินธุรกิจหรือการอุปโภคบริโภค (Loan Credit) แล้ว ยังมีความต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อทรัพย์สิน (Sales Credit) โดยการเช่าซื้อหรือเช่าแบบลีสซิ่งจากสถาบันการเงิน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่มีประสงค์จะซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ตั้งแต่เดือนกันยายน 2547 ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) โดยมีการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับดังนี้

(1) การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ โดยมีเงื่อนไขสำหรับการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ที่กำหนดให้ผู้ขายและเช่ากลับคืนต้องเป็นนิติบุคคล และทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องไม่เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน หรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกหรือยี่สิบสองกิโลกรัมซึ่งมิได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินค้าจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เหตุที่ต้องจำกัดขอบเขตธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องภาระหนี้ภาคครัวเรือนที่ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คำนวณผลตอบแทน ทำให้ผู้เช่าไม่ทราบภาระอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate) ที่ถูกเรียกเก็บ

(2) การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้โดยไม่จำกัดประเภททรัพย์สินตั้งแต่เดือนมีนาคม 2551 เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset-Based Financing) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล โดยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่ง

พ.นส.ป10-กต37102-25510803

กต 371

วันที่ 3 ส.ค.2551

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่มุ่งการเติบโต พนักงานมีความสามารถสูงและอุทิศตนเพื่อดูแลเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นความผันผวนได้อย่างราบรื่น

พจน. bot.or.th บริการข้อมูลในมิติ 24 ชั่วโมง โทร. 0 - 2283 - 6789

- 2 -

ใช้คำนวณผลตอบแทนให้ผู้เช่าทราบ และเนื่องจากการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นธุรกรรม คล้ายการให้สินเชื่อ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ควรบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการ ให้สินเชื่อ

การออกประกาศฉบับนี้เพื่ออ้างอิงอำนาจตามกฎหมายให้สอดคล้องตาม พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับการอนุญาตให้ ประกอบธุรกิจดังกล่าวแล้วให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องยื่นขออนุญาตใหม่อีก

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ตามข้อกำหนดในประกาศนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบัน การเงินทุกแห่ง

4. ประกาศและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้อง

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 1/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคาร พาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ลงวันที่ 7 มีนาคม 2551 (หนังสือเวียนที่ ฟนส. (21) ว. 47/2551 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2551)

5. เนื้อหา

5.1 ในประกาศฉบับนี้

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า สิ่งที่มีทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ธนาคารพาณิชย์ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง

“ให้เช่าแบบลีสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่า การเงิน (Financial Lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจาก ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ขุดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิก

- 3 -

สัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่า ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า

“ให้เช่าซื้อ” หมายความว่า การให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“ราคาเงินสด” หมายความว่า ราคาที่จะพึงซื้อขายทรัพย์สินที่ให้เช่ากันได้ใน
ท้องตลาดด้วยเงินสด ณ วันทำสัญญา

“เงินลงทุน” หมายความว่า ผลรวมของราคาเงินสดและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคาร
พาณิชย์ต้องชำระเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สิน เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษีอากร และค่าเบี่ยงประกันภัย เป็นต้น
โดยเงินลงทุนจะต้องมียอดลดลงตามจำนวนเงินที่ผู้เช่าผ่อนชำระเงินรายงวดตามสัญญาเช่า

“เงินรายงวด” หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระแก่ธนาคารพาณิชย์
ในแต่ละงวด ซึ่งประกอบด้วยส่วนที่เป็นเงินต้นและดอกเบี้ยหรือคอกผลเช่าซื้อ

“เงินล่วงหน้า” หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระล่วงหน้าครั้งแรกเมื่อทำ
สัญญา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญา

“สัญญาเช่า” หมายความว่า สัญญาเช่าซื้อ หรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง

“ผู้ให้เช่า” หมายความว่า ผู้ให้เช่าซื้อ หรือผู้ให้เช่าแบบลีสซิ่ง

“ผู้เช่า” หมายความว่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้เช่าแบบลีสซิ่ง

5.2 หลักการ

5.2.1 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้
เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งเป็นธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ

อย่างไรก็ดี การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งจะต้องไม่
เป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่น ๆ หรือเป็นช่องทางในการตกแต่งบัญชี
เช่น ในกรณีเจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินมาจำหน่ายให้ธนาคารพาณิชย์ และหลังจากนั้นทำการเช่า
ทรัพย์สินนั้นจากธนาคารพาณิชย์ (Sale and Lease Back) โดยธนาคารพาณิชย์ประเมินราคาจำหน่าย
ที่สูงเกินจริงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เช่า หรือในทางกลับกัน ธนาคารพาณิชย์เป็นเจ้าของทรัพย์สิน
และได้ทำการ Sale and Lease Back โดยจำหน่ายทรัพย์สินให้ผู้เช่ารายอื่นในราคาที่สูงเกินจริง
เพื่อสร้างกำไรทางบัญชี หรือการประเมินราคาทรัพย์สินอย่างไม่เหมาะสม เป็นต้น

- 4 -

5.2.2 ธนาคารแห่งประเทศไทยมุ่งเน้นให้ธนาคารพาณิชย์บริหารความเสี่ยงของตนเองโดยธนาคารพาณิชย์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะธุรกรรม ทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อและให้เข้าแบบลิสซิ่ง รวมทั้งความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีนโยบายและระเบียบปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งมีระบบงาน ระบบบริหารความเสี่ยง และระบบการควบคุมภายในที่สามารถรองรับการประกอบธุรกิจได้

5.2.3 การประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เข้าแบบลิสซิ่งมีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกับการให้สินเชื่อทั่วไป ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงการบริหารความเสี่ยงและคุณภาพของสินเชื่อ เช่น กระบวนการอนุมัติสินเชื่อที่มีมาตรฐานซึ่งจะต้องยึดถือรายได้ของลูกหนี้เป็นปัจจัยสำคัญ การวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ และการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อหรือให้เข้าแบบลิสซิ่งต้องมีหลักเกณฑ์อ้างอิงที่เชื่อถือได้ เป็นต้น โดยไม่มุ่งเน้นแต่เพียงการเพิ่มปริมาณของสินเชื่อ ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องมีความพร้อมในเรื่องจำนวนและคุณภาพของบุคลากร และระบบงานต่าง ๆ ได้แก่ ระบบการบริหารความเสี่ยง การวิเคราะห์สินเชื่อและทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อหรือให้เข้าแบบลิสซิ่ง การติดตามและทวงถามหนี้ การบังคับขายทรัพย์สินที่ให้เข้าซื้อและให้เข้าแบบลิสซิ่ง รวมไปถึงการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล

5.3 หลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจ

ธนาคารพาณิชย์ที่จะประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เข้าแบบลิสซิ่ง ต้องมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

5.3.1 มีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตลอดจนสามารถดำรงอัตราส่วนทางการเงินอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการเป็นกรณีพิเศษ

5.3.2 ให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ในการปรับบทบาทและรูปแบบสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์ที่มีสถาบันการเงินที่รับฝากเงินจากประชาชนอยู่ภายใต้กลุ่มธุรกิจเดียวกันมากกว่า 1 แห่ง/รูปแบบ ต้องจัดทำแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

- 5 -

5.3.3 จัดทำแผนงานรองรับการประกอบธุรกิจให้เข้าชื่อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ที่เป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ แผนงานดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญอย่างน้อย ดังนี้

- (1) นโยบายและระเบียบปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ
- (2) รายละเอียดของระบบการบริหารจัดการ ระบบบริหารความเสี่ยง ระบบการควบคุมภายใน และระบบการจัดทำบัญชี รวมทั้งความพร้อมและคุณภาพของบุคลากร
- (3) รายละเอียดของระบบบริหารความเสี่ยงต้องครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย
  - ระบบการวิเคราะห์สินเชื่อ เพื่อการกำหนดวงเงินสินเชื่อของลูกค้า และการกำหนดจำนวนเงินล่วงหน้าของลูกค้าต้องชำระที่มีกระบวนการเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะในการวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ต้องยึดถือรายได้ของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและสภาพคล่องของทรัพย์สินที่ให้เข้าชื่อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง
  - การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ให้เข้าชื่อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง การกำหนดจำนวนเงินลงทุนสูงสุดสำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภท และทรัพย์สินทุกประเภทรวมกัน โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ตลาดรองสำหรับขายทรัพย์สิน การล้มสมัยของทรัพย์สิน เป็นต้น
  - การบริหารทรัพย์สินที่ให้เข้าชื่อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งรวมถึงการจัดหาทรัพย์สิน การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดมา การติดตามและตรวจสอบสภาพทรัพย์สิน การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน การประเมินมูลค่าซากของทรัพย์สิน จะต้องมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินนั้น ธนาคารพาณิชย์จะใช้ผู้ประเมินราคาอิสระหรือผู้ประเมินราคาภายในก็ได้ โดยธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและมาตรฐานการปฏิบัติงานซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปในวงการวิชาชีพการประเมินราคาสินทรัพย์
  - ระบบการเรียกเก็บหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้ที่สามารถเตือนให้ธนาคารพาณิชย์ทราบเมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาในการชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อตกลง ตลอดจนกลยุทธ์ในการเรียกเก็บหนี้ในกรณีต่าง ๆ โดยให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทยในการติดตามทวงถามหนี้
  - การจัดเก็บข้อมูล และการจัดทำรายงาน ตลอดจนระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสำหรับใช้ในการกำหนดและทบทวนนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้เข้าชื่อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

5.3.4 ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เข้าชื่อและให้เข้าแบบ ลีสซิ่งต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการ ธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารพาณิชย์ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายสถาบัน การเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินต้องให้การรับรองมาใน หนังสือแสดงความจำนงดังกล่าวด้วยว่าจะปฏิบัติตามแผนการควบคุมกิจการ รวมถึงการ ขายกิจการ คืบไปอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตาม นโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความ เห็นชอบ รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะกำหนดประกอบการให้ ความเห็นชอบ

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์จัดส่งหนังสือแสดงความจำนงไปที่สายกำกับสถาบัน การเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเมื่อธนาคารพาณิชย์ได้ยื่นหนังสือแสดงความจำนงแล้ว ให้มีผล เป็นการอนุญาตเมื่อพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ยื่นหนังสือดังกล่าว เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทย จะมีข้อทักท้วงหรือให้ชี้แจงเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษร โดยในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมี ข้อทักท้วงหรือให้ชี้แจงเพิ่มเติม ให้ถือว่าธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตเมื่อได้รับแจ้งการอนุญาต จากธนาคารแห่งประเทศไทย

5.3.5 การจัดทำสัญญาเช่าชื่อหรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง

ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าชื่อหรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับผู้เช่าเป็น หนังสืออย่างน้อย 2 ฉบับ และมอบให้ผู้เช่าเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ โดยต้องระบุรายละเอียด ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าแต่ละประเภท ดังนี้

- (1) ประเภท ลักษณะ และอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
- (2) ราคาเงินสด เงินลงทุน จำนวนเงินล่วงหน้า จำนวนเงินรายงวด และอัตรา ดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน
- (3) รายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน และจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)
- (4) ระยะเวลาในการเช่า
- (5) วิธีการส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น
- (6) การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย การค้าประกัน

- 7 -

- (7) เงื่อนไขและสิทธิของผู้เช่าที่จะชำระค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนด (ถ้ามี)
- (8) ค่าใช้จ่ายและค่าเบี่ยงปรับในกรณีต่าง ๆ
- (9) เงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญา และการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง
- (10) เงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแก่ผู้เช่า
- (11) เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยราคาที่ตกลงกัน

เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าและผู้เช่าใช้สิทธิซื้อทรัพย์สิน โดยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการตามที่จำเป็นโดยไม่ชักช้าเพื่อให้ผู้เช่ามีสิทธิในทรัพย์สินอย่างบริบูรณ์ เช่น จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น

นอกจากนั้น เนื่องจากการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และการให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543 และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2544 ดังนั้น ในการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และการให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าซื้อให้เป็นไปตามประกาศดังกล่าว ตลอดจนหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาประกาศกำหนดด้วย

5.3.6 การประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใด ๆ

(1) ให้ธนาคารพาณิชย์เปิดเผยอัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใด ๆ ในการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานทุกแห่งภายในวันเดียวกับที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียด รวมทั้ง ให้เผยแพร่ข้อมูลข้างต้นไว้ในเว็บไซต์ (Website) ของธนาคารพาณิชย์ก่อนวันที่รายละเอียดดังกล่าวมีผลใช้บังคับ หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)

(2) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ประสงค์จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด อัตราค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย ค่าปรับ วิธีการคำนวณ และเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญา ให้ธนาคารพาณิชย์ถือ

ปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องคอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่างๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์

5.3.7 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงต่อการเสียหายของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง และควรจัดให้มีประกันภัยทรัพย์สินดังกล่าว โดยธนาคารพาณิชย์เป็นผู้รับประกันภัยตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ ในการทำประกันภัย ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงประเภททรัพย์สิน ยอดเงินลงทุนในทรัพย์สิน โอกาสในการเกิดความเสียหายของทรัพย์สิน และค่าซ่อมแซมกรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เป็นต้น

(2) ในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้นำรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใด หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ซึ่งเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น

สำหรับกรณีของธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยนำรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือโครงการหนึ่งโครงการใด เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินกว่าที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถทำได้ตามที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการกำหนดอัตราส่วนจำนวนเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อเพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือโครงการหนึ่งโครงการใดกับเงินกองทุน

(3) ในการคำนวณน้ำหนักความเสี่ยงของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าเพื่อดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพัน การจัดชั้นลูกหนี้ตามสัญญาเช่าและการกันสำรอง รวมทั้งการระงับการรับรู้คอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้จากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(4) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับทรัพย์สินกลับคืนมาเนื่องจากสิ้นสุดสัญญาเช่า หรือเนื่องจากยึดมาจากผู้เช่า ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือนับแต่วันที่ยึดมา หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้ว

ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อได้ ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้น โดยให้ทยอยกันเงินสำรองทุกงวด 6 เดือน ในอัตรางวดละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินนั้น ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

หากปรากฏว่าทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญหรือสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน ให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการตัดทรัพย์สินนั้นออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองให้ครบถ้วนทันทีตามประกาศที่กล่าวด้วย โดยในกรณีทรัพย์สินนั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเป็นจำนวนที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเงินสำรองที่ได้ทยอยกันไปแล้วตามวิธีการที่กล่าวในวรรคแรกกับเงินสำรองที่ต้องกันสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญตามประกาศที่กล่าว

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้น มีอายุการใช้งานเหลือน้อยกว่า 2 ปี และธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้ภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งจำนวนทันทีเมื่อครบระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

5.3.8 การจัดทำบัญชีและรายงาน

- (1) ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด
- (2) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจให้เข้าชื่อและให้เข้าแบบลิสซิงไว้ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5.3.9 ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังนี้

- (1) จัดหาทรัพย์สินโดยที่ยังไม่ได้ตกลงทำสัญญาเช่าทรัพย์สินนั้นกับผู้ใด หรือจัดหาทรัพย์สินในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดหรือสูงกว่าราคาต่ำสุดที่พึงจัดหาได้
- (2) นำทรัพย์สินที่ให้เข้าไปทำนิติกรรมกับบุคคลใดอันก่อให้เกิดภาระแก่ทรัพย์สินนั้น เว้นแต่ในกรณีจำเป็นโดยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้
- (3) ให้ผู้เช่านำทรัพย์สินไปให้เช่าช่วง ยกเว้นในกรณีที่ผู้เช่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินเป็นทางค้าปกติ

- 10 -

5.3.10 กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินมาขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back)

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งดังกล่าวข้างต้น

(2) ในการรับซื้อทรัพย์สินและให้เช่ากลับคืน ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืนดังนี้

(ก) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์หรือคณะผู้บริหารที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินราคาทรัพย์สินอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการตกแต่งบัญชี หรือการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายและเช่ากลับคืน

(ข) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่มีความชำนาญหรือทรัพย์สินไม่มีราคาประเมินในตลาดรองเพื่อการอ้างอิง เช่น เครื่องจักร เครื่องบิน และเรือ เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ควรมีผู้ประเมินอิสระภายนอกในการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืน ประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายและเช่ากลับคืนในการตกแต่งบัญชี เช่น การรับซื้อทรัพย์สินในราคาที่สูงเกินจริง

5.3.11 การพักหรือเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจพักหรือสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดข้างต้น

(2) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ

(3) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดประกอบการให้ความเห็นชอบแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence)

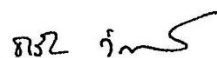
- 11 -

(4) กรณีอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่ากระทบกับความปลอดภัย หรือความผาสุกของประชาชน

6. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 สิงหาคม 2551

(นางธาริษา วัฒนเกส)

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก ค
ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์
เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา

เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายประกอบกับมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาและลักษณะของสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๒ ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์” หมายความว่า การประกอบกิจการค้า โดยเจ้าของนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์หรือว่าจะให้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์นั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว

“รถยนต์” หมายความว่า รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน หรือรถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันหกร้อยกิโลกรัม ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก

“รถจักรยานยนต์” หมายความว่า รถที่เดินด้วยกำลังเครื่องยนต์ หรือกำลังไฟฟ้าและมีล้อไม่เกินสองล้อ ถ้ามีพวงข้างมีล้ออีกไม่เกินหนึ่งล้อ และให้หมายความรวมถึงรถจักรยานที่ติดเครื่องยนต์ด้วย

“รถใช้แล้ว” หมายความว่า รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ แล้ว

ข้อ ๔ สัญญาเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผู้ประกอบการทำกับผู้บริโภค ต้องมีข้อความภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร โดยมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และจะต้องใช้ข้อสัญญาที่มีสาระสำคัญและเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) รายละเอียดเกี่ยวกับ

ก. ยี่ห้อ รุ่น หมายเลขเครื่องยนต์และหมายเลขตัวถัง สภาพของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ว่าเป็นรถใหม่ หรือรถใช้แล้ว และระยะทางที่ได้ใช้แล้ว โดยให้มีหน่วยเป็นกิโลเมตรหรือไมล์ รวมทั้งภาวะผูกพันของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ (ถ้ามี)

ข. ราคาเงินสด จำนวนเงินจอง จำนวนเงินดาวน์ ราคาเงินสดส่วนที่เหลือ อัตราดอกเบี้ยที่เช่าซื้อ จำนวนงวดที่ผ่อนชำระ จำนวนเงินค่าเช่าซื้อทั้งสิ้น จำนวนค่าเช่าซื้อที่ผ่อนชำระในแต่ละงวด จำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในแต่ละงวด เริ่มชำระค่างวดแรกในวันที่ ชำระค่างวดต่อ ๆ ไปภายในวันที่

ค. วิธีคำนวณจำนวนเงินค่าเช่าซื้อ และจำนวนค่าเช่าซื้อ จำนวนดอกเบี้ยที่ชำระ จำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระในแต่ละงวด

(๒) เมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วน รวมทั้งเงินจำนวนอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาแล้ว กรรมสิทธิ์ในรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อตกเป็นของผู้เช่าซื้อทันที และผู้ให้เช่าซื้อจะดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าวให้เป็นชื่อของผู้เช่าซื้อภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ให้เช่าซื้อได้รับเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจดทะเบียนจากผู้เช่าซื้อครบถ้วน เว้นแต่เป็นกรณีที่มีเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถทำการโอนทะเบียนได้โดยมิใช่เป็นความผิดของผู้ให้เช่าซื้อ หากผู้ให้เช่าซื้อไม่ปฏิบัติ ผู้ให้เช่าซื้อยินยอมเสียเบี้ยปรับโดยคำนวณจากมูลค่าเช่าซื้อในอัตราเท่ากับอัตราเบี้ยปรับที่ผู้ให้เช่าซื้อกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ และถ้าผู้เช่าซื้อต้องดำเนินคดีทางศาลเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือเบี้ยปรับ ผู้ให้เช่าซื้อจะรับภาระค่าธรรมเนียม ค่าทนายความ ตามความเป็นจริง หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากร หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ผู้เช่าซื้อ มีหน้าที่ชำระแทนผู้เช่าซื้อไปแล้ว ถ้าผู้ให้เช่าซื้อไม่เคยมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อนำเงินดังกล่าวมาชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และผู้ให้เช่าซื้อประสงค์จะนำเงินค่างวดของผู้เช่าซื้อในงวดต่อมามาหักชำระเงินดังกล่าว ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบ เพื่อให้นำเงินจำนวนนั้นมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ผู้ให้เช่าซื้อจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

(๔) ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อรายงวดสามงวดติด ๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อไม่มีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้น ภายในเวลาอย่างน้อยสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือ และผู้เช่าซื้อละเลยเสียไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น

(๕) เมื่อผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อโดยแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้เช่าซื้อ และกลับเช่าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่ให้เช่าซื้อ เพื่อนำออกขายให้แก่บุคคลอื่น

ก. ก่อนขายให้แก่บุคคลอื่น ผู้ให้เช่าซื้อต้องแจ้งล่วงหน้าให้ผู้เช่าซื้อและผู้ค้าประกัน (ถ้ามี) ทราบ เป็นหนังสือไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน เพื่อให้ผู้เช่าซื้อใช้สิทธิซื้อได้ตามมูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (๑๐)

ข. ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อนำรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ออกขาย หากได้ราคาเกินกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะคืนเงินส่วนที่เกินนั้นให้แก่ผู้เช่าซื้อ แต่หากได้ราคาน้อยกว่ามูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ผู้เช่าซื้อจะรับผิดชอบส่วนที่ขาดนั้น เฉพาะกรณีการขายโดยวิธีประมูล หรือขายทอดตลาดที่เหมาะสม ทั้งนี้ ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องมีหนังสือแจ้งชื่อผู้ทำการขาย วัน เวลา สถานที่ทำการขาย ราคาที่ขายได้ และรายละเอียดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขาย เพียงเท่าที่ได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัดตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร (ถ้ามี) รวมทั้งจำนวนเงินส่วนเกินที่คืนให้แก่ผู้เช่าซื้อหรือจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบในส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญา ในกรณีการขายโดยวิธีประมูลหรือขายทอดตลาดที่เหมาะสมให้ผู้เช่าซื้อทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทำการขาย ทั้งนี้ ผู้เช่าซื้อจะไม่ได้รับส่วนลดตามอัตราและการคิดคำนวณตาม (๑๐)

มูลหนี้ส่วนที่ขาดอยู่ตามสัญญาเช่าซื้อ ตาม ก. และ ข. ให้คำนวณจากเงินค่างวดที่ค้างชำระ และเงินค่างวดที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระที่ผู้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องชำระให้กับผู้ให้เช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อ และให้หมายความรวมถึง เงินค่าปรับ ค่าติดตามทวงถาม และค่าใช้จ่ายอื่นใด ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(๖) ผู้ให้เช่าซื้อได้จัดให้ผู้เช่าซื้อสามารถใช้สิทธิในการเรียกร้องให้มีการปฏิบัติตามเงื่อนไขการรับประกันของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อจากผู้ขายหรือผู้ผลิตได้โดยตรง

(๗) ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ตามกรรมธรรม์ประกันภัย ในจำนวนหนี้ที่ยังคงค้างชำระตามสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อตามอัตราและการคิดคำนวณ ตาม (๑๐) ส่วนที่เกินจากมูลหนี้ค่างชำระให้บริษัทประกันภัยจ่ายให้แก่ผู้เช่าซื้อ

(๘) ผู้เช่าซื้อจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ ค่าทนายความและอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ หรือการกลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ เนื่องจากมีการบอกเลิกสัญญา ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริงเพื่อการดังกล่าว โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(๙) ผู้ให้เช่าซื้อจะส่งคำบอกกล่าวซึ่งตามกฎหมายหรือตามสัญญากำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ โดยการส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้แก่ผู้เช่าซื้อตามที่อยู่ที่ระบุในสัญญาหรือที่อยู่ของผู้เช่าซื้อ แจ้งการเปลี่ยนแปลงเป็นหนังสือครั้งหลังสุด

(๑๐) กรณีที่ผู้เช่าซื้อมีความประสงค์จะขอชำระเงินค่าเช่าซื้อทั้งหมดในคราวเดียว โดยไม่ผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเป็นรายงวดตามสัญญาเช่าซื้อ เพื่อปิดบัญชีค่าเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อจะต้องให้ส่วนลดแก่ผู้เช่าซื้อในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของดอกเบี้ยเช่าซื้อที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ โดยให้คิดคำนวณตาม

มาตรฐานการบัญชีว่าด้วย เรื่อง สัญญาเช่า ตามที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพบัญชีกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น

(๑๑) กรณีสัญญากำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องจัดหาผู้ค้ำประกันการเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าซื้อตกลงกับผู้เช่าซื้อว่าจะจัดให้มีการทำสัญญาค้ำประกันซึ่งมีค่าเดือนสำหรับผู้ค้ำประกันไว้หน้าสัญญาค้ำประกันนั้น โดยมีข้อความภาษาไทยที่สามารถเห็นและอ่านได้ชัดเจน มีหัวเรื่องว่า “ค่าเดือนสำหรับผู้ค้ำประกัน” ใช้อักษรตัวหนาขนาดไม่เล็กกว่าสี่มิลลิเมตร และอย่างน้อยต้องมีข้อความตามเอกสารแนบท้ายประกาศฉบับนี้ โดยมีขนาดตัวอักษรไม่เล็กกว่าสองมิลลิเมตร และมีจำนวนไม่เกินสิบเอ็ดตัวอักษรในหนึ่งนิ้ว และกำหนดข้อสัญญาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันในสัญญาค้ำประกัน มีสาระสำคัญตรงกับคำเดือนดังกล่าว

(๑๒) การผิดสัญญาเช่าซื้อเรื่องใด ที่ผู้ให้เช่าซื้อผิดสัญญาเช่าซื้อจะต้องเป็นข้อที่ ผู้ให้เช่าซื้อระบุไว้เป็นการเฉพาะด้วยตัวอักษรสีแดงหรือตัวดำหรือตัวเอน ที่เห็นเด่นชัดกว่าข้อความทั่วไป

(๑๓) กรณีผู้ให้เช่าซื้อมีความประสงค์จะนำเงินค่างวดของผู้เช่าซื้อมาหักชำระค่าเบี้ยปรับ ค่าใช้จ่ายในการทวงถาม ค่าติดตามรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ ค่าทนายความและอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องด้วยการที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระค่าเช่าซื้อ หรือการกลับเข้าครอบครองรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ เนื่องจากมีการบอกเลิกสัญญา ผู้ให้เช่าซื้อต้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้เช่าซื้อทราบ เพื่อนำเงินจำนวนนั้นมาชำระ ถ้าผู้เช่าซื้อชำระเงินดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ผู้ให้เช่าซื้อจะถือว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระเงินงวดนั้นไม่ได้

ข้อ ๕ ข้อสัญญาที่ผู้ประกอบการธุรกิจทำกับผู้บริโภคต้องไม่ใช้ข้อสัญญาที่มีลักษณะหรือมีความหมายทำนองเดียวกัน ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อสัญญาที่เป็นการผลักรถให้ผู้เช่าซื้อเป็นผู้ชำระค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากรหรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เกี่ยวกับรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ซึ่งเกิดขึ้นก่อนที่ผู้เช่าซื้อจะเข้าทำสัญญาซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ดังกล่าว

(๒) ในกรณีผู้ให้เช่าซื้อจะกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องชำระเบี้ยปรับกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระ ค่าเช่าซื้อหรือเงินอื่นใด ผู้ให้เช่าซื้อจะกำหนดเบี้ยปรับเกินอัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้นดีรายย่อย (MINIMUM RETAIL RATE) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) บวกสิบ (MRR + ๑๐) ต่อปี ของจำนวนเงินที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดชำระไม่ได้

(๓) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อเรียกให้ผู้เช่าซื้อเปลี่ยนแปลงผู้ค้ำประกัน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตาย หรือศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือเป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถ หรือเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๔) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบชำระค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญา ในกรณีรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อสูญหาย ถูกทำลาย ถูกยึด ถูกอายัด หรือถูกริบ โดยมิใช่ความผิดของผู้เช่าซื้อ เว้นแต่ค่าเสียหาย หรือเบี้ยปรับ หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ ค่าทนายความหรือค่าอื่นใด เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัดตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

หน้า ๕๘

เล่ม ๑๒๙ ตอนพิเศษ ๑๗๔ ง

ราชกิจจานุเบกษา

๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

(๕) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบชำระเงินใด ๆ ในกรณีผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ และกลับเข้าครอบครองรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ เว้นแต่ค่าเสียหายหรือเบี้ยปรับ หรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการทวงถาม การติดตามรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ที่เช่าซื้อ ค่าทนายความหรือค่าอื่นใด เพียงเท่าที่ผู้ให้เช่าซื้อได้ใช้จ่ายไปจริง โดยประหยัด ตามความจำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร

(๖) ข้อสัญญาที่กำหนดให้ผู้เช่าซื้อรับการโอนสิทธิเรียกร้องตามสัญญาเช่าซื้อหรือรับภาระผูกพันใด ๆ เพิ่มเติมจากสัญญาเช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อมิได้ยินยอมเป็นหนังสือ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๖ บรรดาสัญญาเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้กระทำกับผู้บริโภค ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. ๒๕๔๓ ก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ให้คงใช้ได้ต่อไป

ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

สำเรียง เมฆเกรียงไกร

ประธานกรรมการว่าด้วยสัญญา

ภาคผนวก ง

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ ธปท. ฝนส. (23) ว.1892/2555 เรื่อง การ
เปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมของ
สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์

ธนาคารแห่งประเทศไทย

23 พฤศจิกายน 2555

เรียน ผู้จัดการ

ธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจเข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ทุกแห่ง

ที่ ธปท. ผนส. (23) ว. 18๑2 /2555 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมของสินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์

ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการสินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ มีการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ในลักษณะหลากหลายประเภทและอัตราที่แตกต่างกัน โดยธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินบางแห่ง มีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว สำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาที่ให้บริการทุกแห่งและในเว็บไซต์ (Website) เพื่อให้ผู้บริโภคทราบข้อมูลและใช้พิจารณาเปรียบเทียบเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกใช้บริการได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง แต่ก็ยังคงมีบางแห่งมิได้เปิดเผยข้อมูลดังเช่นที่กล่าว

ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ขอเรียนว่า ในการกำกับดูแลเสถียรภาพระบบสถาบันการเงิน ซึ่งนอกจากการดูแลให้สถาบันการเงินมีความมั่นคงแข็งแรงแล้ว ธปท. ยังให้ความสำคัญในด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้สถาบันการเงินให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงและมีความเป็นธรรม (Fairness) ต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าวนี้ ธปท. จึงใคร่ขอให้ธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลอัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมใด ๆ ของสินเชื่อเข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ให้มีความชัดเจนและโปร่งใส โดยเปิดเผยในเว็บไซต์ (Website) ของสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาที่ให้บริการทุกแห่งและเผยแพร่ในเว็บไซต์ (Website) ของธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงิน พร้อมทั้งจัดส่งข้อมูลการเชื่อมโยง (Hyperlink) ของเว็บไซต์ดังกล่าวให้ ธปท. เพื่อดำเนินการรวบรวมและเผยแพร่ในเว็บไซต์ของ ธปท. (BOT Website) ต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค ธนาคารพาณิชย์และบริษัทในกลุ่มธุรกิจทางการเงินที่ประกอบธุรกิจเข้าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ควรพิจารณากำหนดอัตราดอกเบี้ย

ผนสว10-กส340๑ -2555#23

กส340	วันที่ 13 พ.ย. 2555
-------	---------------------

วิสัยทัศน์ เป็นองค์กรที่มองไกล มีหลักการ และร่วมมือ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืนของไทย

www.bot.or.th

ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่ายและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ 4 ประการ ได้แก่
 (1) สะท้อนต้นทุนที่แท้จริง (2) มีความเป็นธรรมต่อผู้บริโภค (3) มีความโปร่งใส และ (4) ส่งเสริม
 การแข่งขัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

คุณ

(นางอุษุกร สิริโยธิน)

ผู้ช่วยผู้จัดการ สายนโยบายสถาบันการเงิน

ผู้ว่าการแทน

ฝ่ายนโยบายความเสี่ยง

โทรศัพท์ 0-2283-5806, 0-2283-5305, 0-2283-6939

โทรสาร 0-2283-5938

หมายเหตุ ( ) ธนาคารจะจัดให้มีการประชุมชี้แจงในวันที่.....ณ.....

(X) ไม่มีการจัดประชุมชี้แจง